

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ

ΕΙΣ ΤΟ

ΕΛΕΥΘΕΡΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΣΧΟΛΕΙΟΝ

Μέ τήν Φιλόλογο Μοναχή Εύλογία Παναγιωτοπούλου

2ος ΚΥΚΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2022 – ΙΟΥΝΙΟΣ 2023

Τό σχέδιο τοῦ ἐξωφύλλου
εἶναι ἀπό τό βιβλίό ΘΕΣΗ
τῆς συγγραφέως Σοφίας Ἄντζακα

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΜΙΑ ΟΦΕΙΛΗ...

Ἡ βερά αὐτῆ μαθημάτων Ἀρχαίων Ἑλληνικῶν, ποὺ ἐκπονήθηκε γιὰ τὸ **ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ** τοῦ Δικτύου Ἑλληνισμοῦ, κατὰ τὸ διάστημα Νοέμβριος 2021 ἕως καὶ τὸν Ἰούνιο τοῦ 2022, ἀφιερώνεται ἐπὶ τὴν Πνευματικὴ μου Λιδάδεσσο **ΣΟΦΙΑ ΑΝΤΖΑΚΑ**, ἡ ὁποία, οὐβιαδτικά, εἶναι καὶ ὁ ἐμπνευστὴς τῶν μαθημάτων αὐτῶν.

Ὑπὸ τὴν φωτισμένη καθοδήγησή της, ἀπὸ τὸ καλοκαίρι τοῦ 1984 ἕως τὸ φθινόπωρο τοῦ 1985, δομήθηκε ὅ,τι ἀναρχο, χαώδες καὶ ἀνώριμο στοιχεῖο ὑπῆρχε μέσα μου, καὶ ἀρχίβα νὰ ἀβκοῦμαι ἐπὶ τὴν τέχνη τῆς ἀνθρωποποιήσεως, διὰ τῆς ἐβωτερικῆς καθάρσεως ἀπὸ τὰ πάθη καὶ τὰ ἐγωκεντρικὰ ἐλαττώματα.

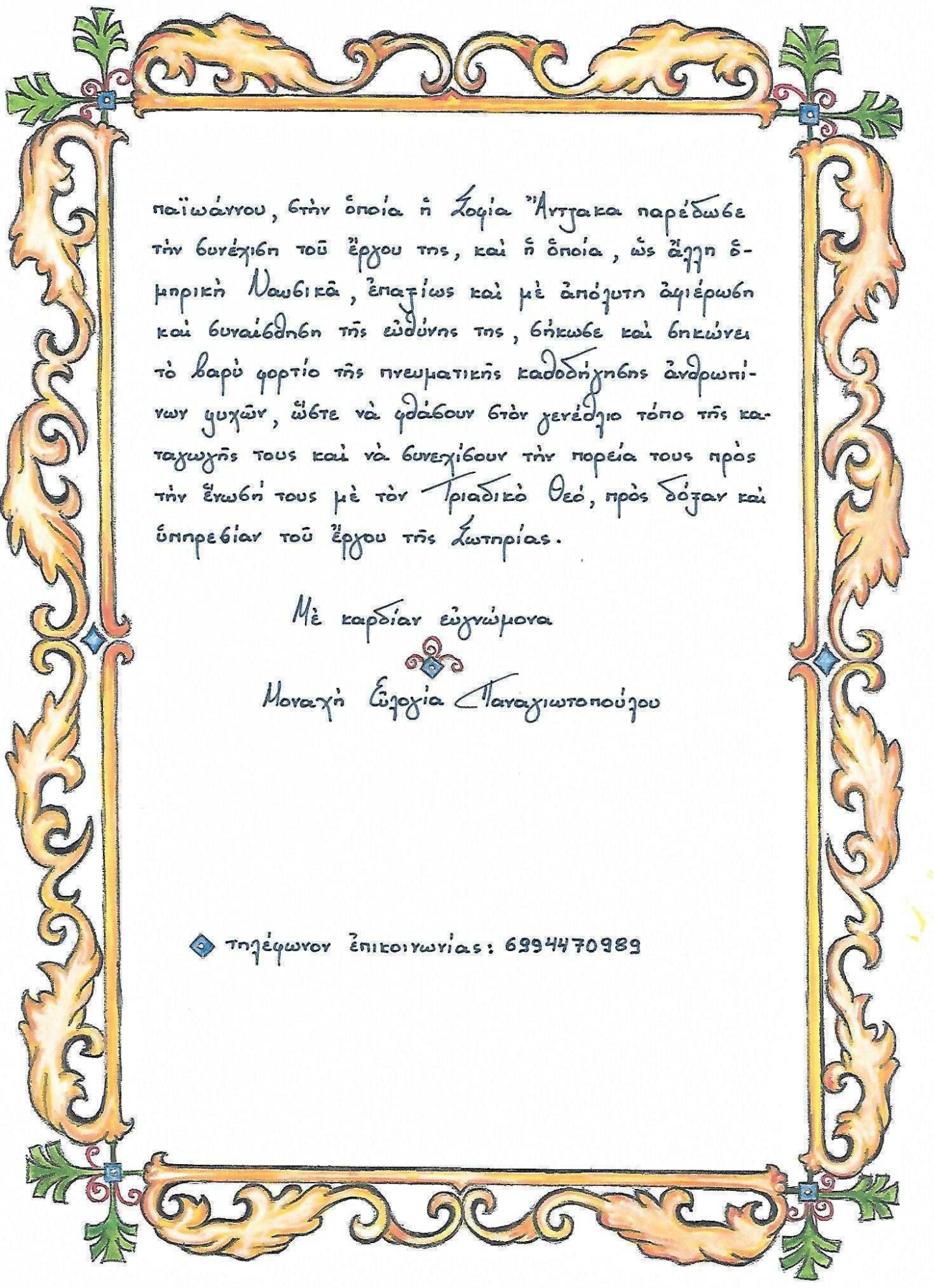
Τὸ ἐρευνητικὸ πνεῦμα της, ἡ πρωτογενὴς της βέγυη, ἡ μεγίστη της ἀγάπη, ἡ ἐμπνευσμένη κατανόηση - διαίκριση, καὶ τὸ ζωντανό, παλλόμενον ἐβωτερικὸ της - ἀποτέλεσμα τῆς προβωπικῆς της πορείας πρὸς τὴν ὄρεξήρωβη καὶ τὴν δέωβη, καθὼς καὶ τῆς προσριβμένης γιὰ τὸ ἔργο αὐτὸ φύβης της -, ἀνοίξαν καὶ τὰ δικά μου

μάτια τὸν θαυματὸ κόσμον τοῦ Θεοῦ, τὴν αἴζη διά-
σταθὴ ζωῆς, τὴν πνευματικὴν, ποὺ φωτίζει καὶ νοσηματοδοτεῖ
τὴν καθημερινότητα τῆς γήινης ζωῆς μας.

Ἡ Ζοφία Ἀντζακα βίωσε τὸν κόσμον ἄμεβα, ὡς
κραδαβμό. Ἔτσι καὶ τὶς γέσεις, τὰ διάφορα κείμενα καὶ
τὰ ἔργα τέχνης. Ὡς ἐκ τούτου, εἶχε ἄμεβη γεύση τῆς ποι-
ότητας καὶ τοῦ βαθμοῦ ἀηθείας καὶ γησιότητος ποὺ
αὐτὰ ἐκφράζουν.

Ἡ ἐπὶ γῆς πορεία της καὶ τὸ ἔργο της εἶναι κα-
τατεθειμένα βτὰ βυχγράμματα της, τὰ πρωτότυπα, κα-
θὼς καὶ βτὶς μεταγράβεις ἔργων βηματικῶν ἐρευνητῶν
καὶ ἐπιβτημόνων. Τὸ ἔργο της ἀγορᾶ βτὴν διερεύνη-
ση τῶν διαφόρων βτρωματιβμῶν τοῦ βύμπαντος καὶ τῆς
ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως, μὲ βκοπὴν γὰ βυβειδητοποιήβει ὁ
ἀνθρωπος τὸ χρέος του τῆς ἀγομοίωβης ποὺ διευρύνει
τὴν βυβείδηβή του καὶ τὸν ὀδηγεῖ βτὴν βύνδεβή του μὲ
τὸν Θεὸ Δημιουργό, ὥβτε γὰ ὑπηρετήβει βυβειδητᾶ,
ὡς καθαρὸς φορέας, τὸ λῆχέδιο τῆς Θείας Οἰκογο-
μίας.

Τέλος, ἡ κινήτῆριος ὤδηβη καὶ ἡ ἰδέα γιὰ τὴν
ἐκπόνηβη καὶ ἐναρξη αὐτῶν τῶν μαθημάτων, ὀβείζε-
ται βτὴν πνευματικὴν ὀδηγὸ μου, ἰατρὸν Ναυβικᾶ Πα-

παϊωάννου, ἐτὴν ὁποία ἡ Σοφία Ἄντζακα παρέδωκε
τὴν βυρέχιον τοῦ ἔργου τῆς, καὶ ἡ ὁποία, ὡς ἄγρη ὀ-
μηρικὴ Ναυτικῆ, ἐπαγίως καὶ μὲ ἀπόλυτη ἀφιέρωσιν
καὶ βυγαίωσιν τῆς εὐδύνῃς τῆς, βήκωβε καὶ βηκῶνει
τὸ βαρὺ φορτίον τῆς πνευματικῆς καθοδήγησιν ἀνθρωπι-
νων ψυχῶν, ὥστε νὰ φθάσῃν ἐτὸν γενέσθιον τόπον τῆς κα-
ταγωγῆς τους καὶ νὰ βυνεχίσῃν τὴν πορεία τους πρὸς
τὴν ἔκωσιν τους μὲ τὸν Τριαδικὸ Θεό, πρὸς δόξαν καὶ
ὕπηρεσίαν τοῦ ἔργου τῆς Σωτηρίας.

Μὲ καρδίαν εὐχνώμονα

Μοναχὴ Ἐξοχία Παναγιωτοπούζου

◆ Τηλέφωνον ἐπικοινωνίας: 6994470989

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΚΥΚΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑ2Ν ΑΡΧΑ.12.ΜΗΝΟΥ(2Ν

(!2022 -!023)

ΜΑΘΗΜΑ 1^ο

- Η ΑΥΖΗΗ
- ΟJ>IITJKHTI'A'PA.IKOY I<At Aoi,Jt'TOY ENC1>rHTIKHI 4>2NHI
 ◆Α,ΥΤΟΝ2ΝΜΑΤ◆Ν
- Ke.IMeNON: Η J\YXH TOY TO'f'◆IOY Ae◆MOY
- * TO 'PHMA\ΛE.72:KA\ 0 M6rAXE:ZANA'0:E
- ◆ MAKE.AONJA rH €\I\HNIK€Y AAEIANAPOY Η ,<g.1'A

Γραμματική

t:H aus11011

Ta Qtµa,;a <Jt◆V 8QUJ1:Y,11Vov QOIX<OV XQOV(I)V, O'I'JA. WU JtaQamwwu, 'tO'U ctOQLITTOU xa['tO'U 'UjtEQO'UV. xou, JtULQVOW O'tl]V UQXfj 'tO'U 0€µmo◆ au;11011, ◆ OJto(a 01')\Λ.WVEL i:6 TCUQ€>..06yau◆Ct]J]X◆V D]J]O ELO A.il◆IX1] xai ◆ XQOVIX1].

Q11µa 1wu a.Qxu;ouv
MO O\J,P,(f)(I)VO

Q11µam nou aQxu;ow
wtO qJrovijEV T} mqi8oyyo

T
auUa◆tx'lj avs1101j

χρονική αύξηση

3^f@0o-61)X1)
Ev◆t-:rieimto -co etµ.u
kuw → i-AV-OV
y(!f)w → i-y(!q1-ov

£X'tCXOIJ
"COWe:vxoti◆ax"X@OVOV {p(I)V1]EV't0◆
a,E → q aexw 11(.)Xov M:n:fj;w ij)..:rnl;ov
a,,Ei→ r, arew → f()OV elxal;w i,xal;ov
o → (I) O()il;,W ID(,)tov
OI→ (I) oixil;w<jm,tov
◆V ii LO(?VW→ W(!VOVj/3Qil;wvPQil;.ov
av,w → qv avl;w → ◆ov evbw → 1JVOOV

Παρατηρήσεις

1. Τά ρήματα πού αρχίζουν από ρ-, όταν παίρνουν αύξηση, γράφονται με δύο ρ, π.χ. ρίπτω → **έρριπτον**.

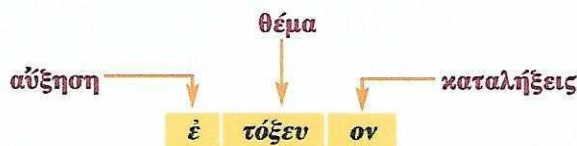
2. Στά σύνθετα ή παρασύνθετα* ρήματα με α' συνθετικό πρόθεση, ή αύξηση μπαίνει μετά την πρόθεση, π.χ. **ἀπάγω** → **ἀπήγον**, **ἐκφέρω** → **ἐξέφερον**, **ἐγκωμιάζω** → **ἐνεκωμιάζον**.

* **Παρασύνθετα** λέγονται τά ρήματα πού προέρχονται: α. ἀπό συγγενή σύνθετα ὀνόματα, π.χ. *δυστιχής* > *δυστιχῶ*, ή β. ἀπό δύο ή περισσότερες λέξεις πού ἀποτελοῦν μία ἔννοια, π.χ. *ἐν χειρὶ τίθημι* (= τοποθετῶ στό χέρι) > *ἐγχειρίζω*.

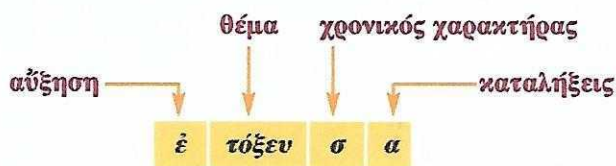
2. Ὀριστική παρατατικού καί ἀορίστου ἐνεργητικῆς φωνῆς βαρύτωνων ρημάτων

Σέ αὐτή τήν Ἐνότητα θά διδαχτεῖτε τόν σχηματισμό τῆς ὀριστικῆς ἔγκλισης τοῦ παρατατικοῦ καί τοῦ ἀορίστου ἐνεργητικῆς φωνῆς τῶν βαρύτωνων ρημάτων.

Σχηματισμός ὀριστικῆς παρατατικοῦ ἐ.φ.

Σχηματισμός ὀριστικῆς ἀορίστου ἐ.φ.

Κλίση

ὀριστική παρατατικῶ		ὀριστική ἀορίστου	
ἁ.ἔ.	ν.ἔ.	ἁ.ἔ.	ν.ἔ.
ἐ-τόξεν-ον	τόξευα	ἐ-τόξεν-σ-α	τόξευσα
ἐ-τόξεν-ες	τόξευες	ἐ-τόξεν-σ-ας	τόξευσες
ἐ-τόξεν-ε	τόξευε	ἐ-τόξεν-σ-ε(ν)	τόξευσε
ἐ-τοξεύ-ομεν	τοξεύαμε	ἐ-τοξεύ-σ-αμεν	τοξεύσαμε
ἐ-τοξεύ-ετε	τοξεύατε	ἐ-τοξεύ-σ-ατε	τοξεύσατε
ἐ-τόξεν-ον	τόξευαν	ἐ-τόξεν-σ-αν	τόξευσαν

▶ **Νά ὑπογραμμίσετε στό κείμενο τῆς Ἐνότητας τά ρήματα πού ἔχουν καταλήξεις παρατατικοῦ καί ἀορίστου ἴδιες μέ αὐτές τῆς ν.ἔ. (π.χ. ἔδενες, ἔδεσα).**

3. Ὀριστική ἀορίστου ἐνεργητικῆς φωνῆς ἀφωνόληκτων βαρύτωνων ρημάτων

Ἴσχύουν ὄσα διδαχτήκατε στήν προηγούμενη Ἐνότητα γιά τή συγχώνευση τοῦ ἀφωνοῦ χαρακτήρα τοῦ ρήματος μέ τόν χρονικό χαρακτήρα -σ- στόν μέλλοντα:

χειλικόληκτα: -ψα, π.χ. *τρέπ-ω* → *ἔ-τρεπ-σ-α* → *ἔτρεψα*, *βλάπτω* → *ἔβλαψα*.

οὐρανικόληκτα: -ξα, π.χ. *λήγω* → *ἔληγ-σ-α* → *ἔληξα*, *τάττω* → *ἔταξα*.

ὀδοντικόληκτα: -σα, π.χ. *πείθω* → *ἔπειθ-σ-α* → *ἔπεισα*.

Άσκήσεις

1. Νά συμπληρώσετε τούς αντίστοιχους τύπους τῶν ἄλλων χρόνων τῶν ρημάτων πού δίνονται στόν πίνακα:

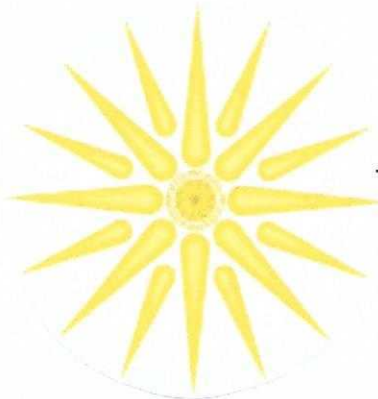
ἐνεστώτας	παρατατικός	μέλλοντας	ἄοριστος
ἀγοράζεις	ἠγόραζες	ἀγοράβεις	ἠγόραβας
διώκει	ἐδίωκε	διώξει	ἐδίωξε
κόπτετε	ἐκόπτετε	κόψετε	ἐκόγατε
παύουδι	ἔπαυον	παύουδι	ἔπαυσαν
τρέπομεν	ἔτρέπομεν	τρέξομεν	ἔτρέξαμεν
γυμνάζεις	ἐγύμναζες	γυμνάβεις	ἐγύμναβας
πείθουδι	ἔπειθον	πείθουδι	ἔπεισαν
πλήττει	ἔπηγτε	πήξει	ἔπηξε
ἠρπάζομεν	ἠρπάζομεν	ἠρπάσομεν	ἠρπάξαμεν
στρέφετε	ἐστρέφετε	στρέχετε	ἔστρέγατε

2. Νά συμπληρώσετε τά κενά τῶν παρακάτω προτάσεων:

- Ὁ στρατηγός ἐκήρυξεν (κηρύττει, ὄριστ. ἄορ.) τόν πόλεμον .
- Αἱ μυροφόροι μύρον ἔφερον (φέρω, ὄριστ. παρατ.).
- Οἱ πολέμοι τήν αὐτῶν δύναμιν ἠῤῥοιζον (ἠθροίζω, ὄριστ. παρατ.).
- Κύρος ἐκέλευε (κελεύω, ὄριστ. ἄορ.) τούς στρατιώτας μάχεσθαι.
- Σὺ ἐφύλαξας (φυλάττω, ὄριστ. ἄορ.) τήν τῶν νόμων τάξιν.

3. Νά μεταφέρετε τίς ἀκόλουθες φράσεις στήν ἁ.ἑ.:

- ἐσύ ἄλλαξες → βὺ ἦγαττες
 ἐγὼ ἔβλαψα → ἐχὼ ἔβλαψα
 ἐμεῖς διδάσκαμε → ἡμεῖς ἐδίδαξομεν
 ἐσεῖς ψηφίσατε → ὑμεῖς ἐψηφίσατε
 οἱ πολῖτες κινδύνευαν → οἱ ποῖται ἐκινδύνεον

‘Ο Αλέξανδρος στή μάχη τής Ίσου (Πομπηία, Έθνικό Μουσείο Νεαπόλεως)

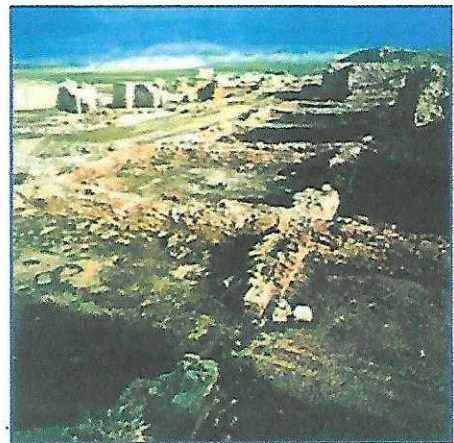
‘Η λύση τού γόρδιου δεσμού

Α. Κείμενο

‘Ο Φλάβιος ‘Αρριανός (περ. 95-175 μ.Χ.) καταγόταν από τή Νικομήδεια τής Βιθυνίας και προ-ερχόταν από έπιφανή οικογένεια. Τιμήθηκε με ιερατικά αξιώματα στήν πόλη του και άρ-γότερα κατέλαβε ύψηλές διοικητικές και στρατιωτικές θέσεις τού ρωμαϊκού κράτους. Νέος παρακολούθησε τή διδασκαλία τού στωικού φιλοσόφου ‘Επικτήτου, τής οποίας κατέγραψε τά βασικά στοιχεία. Στά μέσα τού 2ου αϊ. ήρθε στήν ‘Αθήνα, όπου έλαβε τήν ιδιότητα τού πολίτη και εκλέχθηκε επώνυμος άρχοντας (147-148 μ.Χ.). ‘Εκτός από τό έργο του γιά τή φιλοσοφία τού ‘Επικτήτου, συνέγραψε στρατιωτικές πραγματείες και βιογραφίες. Τό σπουδαιότερο έργο του, όμως, είναι ή ‘Αλεξάνδρου ‘Ανάβασις, ή σημαντικότερη πηγή γιά τήν εκστρατεία τού Μ. ‘Αλεξάνδρου στήν ‘Ασία, συμπλήρωμα τής οποίας είναι ή ‘Ινδική.

‘Αλέξανδρος δέ ως ές Γόρδιον παρήλθε, πόθος λαμβάνει αυτόν τήν άμαξαν ιδείν τήν Γορδίου και τού ζυγού τής άμάξης τόν δεσμόν. Προς δέ δή άλλους και τόδε περι τής άμάξης έμυθεύετο, οστις λύσειε τού ζυγού τής άμάξης τόν δεσμόν, τούτον χρῆναι άρξαι τής ‘Ασίας.

‘Ην δέ ο δεσμός εκ φλοιού κρανίας και τούτου ούτε τέλος ούτε άρχή εφαινέτο. ‘Αλέξανδρος δέ ως άπόρως μέν ειχεν εξευρείν λύσιν τού δεσμού, άλλτον δέ περιδείν ούκ ήθελε, μή τινα και τούτο ές τούς πολλούς κίνησιν εργάσηται, παίσας τῷ ξίφει διέκο-ψε τόν δεσμόν και λελύσθαι έφη. ‘Απηλλάγη δ’ ούν από τής άμά-ξης αυτός τε και οί άμφ’ αυτόν ως τού λογίου τού επί τή λύσει τού δεσμού ξυμβεβηκότος. Και γάρ και τής νυκτός εκείνης βρονταί τε και σέλας εξ ούρανού έπεσήμηναν· και επί τούτοις έθνε τῇ ύστε-ραία ‘Αλέξανδρος τοίς φήνασι θεοίς τά τε σημεία και τού δεσμού τήν λύσιν.

Τά σωζόμενα ερείπια τής φρυγικής πόλης Γόρδιον, όπου ο Μέγας Αλέξανδρος έκοψε τόν γόρδιο δεσμό (Άρχείο Παύρου)

‘Αρριανός, ‘Αλεξάνδρου ‘Ανάβασις 2.3.1-8 (διασκευή)

Γλωσσικά σχόλια

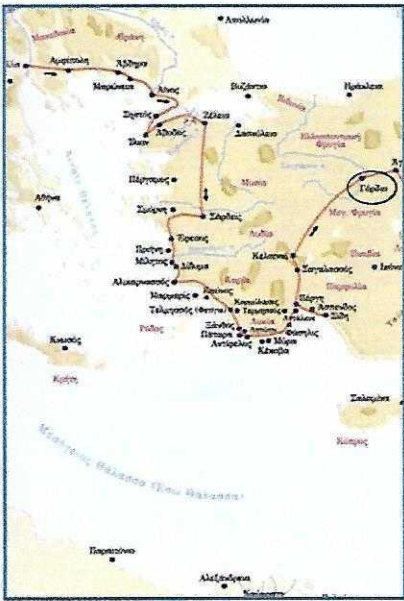
ὡς ἐς Γόρδιον παρήλθε (ὄριστ. ἄορ. ρ. παρέροχομαι)	ὅταν ἔφτασε στό Γόρδιον (πβ. ν.έ.: παρελθόν)
πρὸς δὲ ἄλλοις	καί μεταξύ ἄλλων
τόδε ἐμυθέυετο (ὄριστ. παρατ. ρ. μυθεύομαι)	αὐτό λεγόταν (πβ. ν.έ.: μύθημα, μυθιστόρημα)
ὅστις λύσειε (ἐνκτ. ἄορ. ρ. λύω)	ὅποιος λύσει (πβ. ν.έ.: λύση, λυτός)
τοῦτον χρῆναι (ἄπαρ. ἔνεστ. ἄπροσ. ρ. χρῆ)	ὅτι αὐτός ἦταν ὀρισμένο ἀπό τή μοῖρα νά ἔξουσιάζει
ἄρξαι (ἄπαρ. ἄορ. ρ. ἄρχω)	
ἢ κρανία καί ἢ κράνεια	ἢ κρανιά, εἶδος δέντρου
ὡς ἀπόρωσ μὲν εἶχεν ἐξευρεῖν (ἄπαρ. ἄορ. ρ. ἐξευρισίω)	ἐπειδὴ ἀδυνατοῦσε νά βρεῖ (πβ. ν.έ.: τά εὔρετρα)
περιιδεῖν (ἄπαρ. ἄορ. ρ. περιοράω, περιορῶ)	νά τόν ἀφήσει
μή τινα καί τοῦτο ἐς τοὺς πολλοὺς κίνησιν ἐργάσθαι	(ἐνν. φοβούμενος) μήπως αὐτό προκαλέσει ἀνα-
(ὑποτ. ἄορ. ρ. ἐργάζομαι)	ταραχή (ἐξέγερση) στό πλήθος
παίσας (μτχ. ἄορ. ρ. παίω) τῷ ξίφει (δοτ. ἐν. οὗσ. τὸ ξίφος)	ἀφου τό χτύπησε μέ τό ξίφος
λελύσθαι (ἄπαρ. παρακ. ρ. λύομαι) ἔφη (ὄριστ. παρατ. ρ. φημί)	εἶπε ὅτι λύθηκε
ἀπηλλάγη (ὄριστ. παθ. ἄορ. ρ. ἀπαλλάσσομαι)	ἀπαλλάχθηκε, ἀπομακρύνθηκε (πβ. ν.έ.: ἀπαλλαγῆ)
αὐτός τε καί οἱ ἀμφ' αὐτόν	ὁ ἴδιος καί οἱ σύντροφοί του
ὡς τοῦ λογίου τοῦ ἐπὶ τῇ λύσει τοῦ δεσμοῦ ξυμβεβηκότος	μέ τήν ἰδέα ὅτι ὁ χρησμός γιά τή λύση τοῦ δεσμοῦ
(μτχ. παρακ. ρ. ξυμβαίνω)	εἶχε ἐκπληρωθεῖ (πβ. ν.έ.: συμβάν)
καί γάρ	καί πράγματι
τό σέλας	τό φῶς, ἡ λάμψη
ἐπεσήμηναν (ὄριστ. ἄορ. ρ. ἐπισημαίνω)	ἔδωσαν σημεῖο ἐπιδοκιμασίας (πβ. ν.έ.: σήμανση,
	σημεῖο, σημαντικός)
ἐπὶ τούτοις ἔθνε τῇ ὑστεραία	γι' αὐτόν τόν λόγο / ἐξαιτίας αὐτῶν προσέφερε θυ-
	σίαις τήν ἐπόμενη μέρα
τοῖς φήνασι (μτχ. ἄορ. ρ. φαίνω) θεοῖς τά τε σημεῖα	στούς θεούς πού τοῦ φανέρωσαν τά σημάδια καί τόν
καί τοῦ δεσμοῦ τήν λύσιν	τρόπο λύσης τοῦ δεσμοῦ

Ἑρμηνευτικά σχόλια

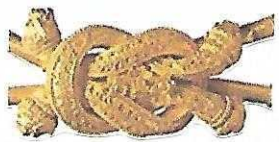
Γόρδιον: Ἡ πρωτεύουσα τῆς Μεγάλης Φρυγίας, πού βρισκόταν κοντά στόν Σαγγάριο ποταμό (στά βάθη τῆς Μικρᾶς Ἀσίας). Στήν ἀκρόπολή της ὑπῆρχαν τά ἀνάκτορα καί ἡ ἄμαξα τοῦ Γορδίου, πατέρα τοῦ θρυλικοῦ βασιλιά Μίδα, ἡ ὁποία εἶχε προσφερθεῖ ὡς ἀφιέρωμα στόν Δία. Ἡ παράδοση ἔλεγε πῶς ὅποιος ἔλυνε τόν γόρδιο δεσμό θά γινόταν κύριος τῆς Ἀσίας.

παίσας τῷ ξίφει: Σύμφωνα μέ τόν Ἀριστόβουλο, ὁ ὁποῖος συμμετεῖχε στήν ἐκστρατεία καί ἔζησε ἀπό κοντά τά γεγονότα, ὁ Ἀλέξανδρος δέν ἔκοψε τόν δεσμό μέ τό ξίφος, ἀλλά ἀφαίρεσε τό μεγάλο ξύλινο καρφί πού τόν συγκρατοῦσε. Τήν ἐκδοχή αὐτή ἀναφέρει καί ὁ Ἀρριανός. Ὡς μεταγενέστερος ὁμως (γράφει τό ἔργο του πέντε αἰῶνες μετά τόν θάνατο τοῦ Ἀλεξάνδρου βασιζόμενος σέ προγενέστερα σχετικά ἔργα), ἀφηγεῖται καί τήν ἐκδοχή τῆς κοπῆς τοῦ δεσμοῦ μέ ξίφος, πού τονίζει τήν ἀποφασιστικότητα τοῦ νεαροῦ στρατηλάτη.

μή τινα καί τοῦτο ἐς τοὺς πολλοὺς κίνησιν ἐργάσθαι: Ἐνδεχόμενη ἀποτυχία τοῦ Ἀλεξάνδρου ἴσως ἐρμηνευόταν ὡς ἔνδειξη ἀδυναμίας, τήν ὁποία θά ἔσπευδαν νά ἐκμεταλλευτοῦν ὀρισμένοι ὑποκινώντας ἐξέγερση ἐναντίον του.

Χάρτης τῆς πορείας τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου στή Μικρά Ἀσία

Ἡ λύση τοῦ γόρδιου δεσμοῦ

Ὦς δὲ Ἀλέξανδρος ἐς Γόρδιον
παρῆλθεν,

πόθος λαμβάνει αὐτὸν τὴν ἄμαξαν
ἰδεῖν τὴν Γορδίου

καὶ τοῦ ζυγοῦ τῆς ἀμάξης τὸν δεσμόν.

Πρὸς δὲ δὴ ἄλλοις καὶ τότε περὶ τῆς
ἀμάξης ἐμυθεύετο,

ὅστις λύσειε τοῦ ζυγοῦ τῆς ἀμάξης τὸν
δεσμόν,

τοῦτον χρῆναι ἄρξαι τῆς Ἀσίας.

Ἦν δὲ ὁ δεσμός ἐκ φλοιοῦ κρανίας

καὶ τούτου οὔτε τέλος οὔτε ἀρχὴ
ἐφαίνετο.

Ἀλέξανδρος δὲ, ὡς ἀπόρως μὲν εἶχεν
ἐξευρεῖν λύσιν τοῦ δεσμοῦ,

ἄλυτον δὲ περιδεῖν οὐκ ἤθελε,

(φοβούμενος) μή τινα καὶ τοῦτο ἐς
τούς πολλοὺς κίνησιν ἐργάσῃται,

παίσας τῷ ξίφει διέκοψε τὸν δεσμόν
καὶ λελύσθαι ἔφη.

Ἀπηλλάγη δ' οὖν ἀπὸ τῆς ἀμάξης

αὐτός τε καὶ οἱ ἀμφ' αὐτόν

ὡς τοῦ λογίου τοῦ ἐπὶ τῇ λύσει τοῦ
δεσμοῦ ξυμβεβηκότος.

Ὅταν ὁ Ἀλέξανδρος ἔφτασε στό Γόρδιο,

τόν κατέλαβε πόθος νά δεῖ τὴν ἄμαξα
τοῦ Γορδίου

καί τό δεσμό τοῦ ζυγοῦ τῆς ἄμαξας.

Καί μεταξύ ἄλλων, βέβαια, καί αὐτό
λεγόταν γιά τὴν ἄμαξα,

ὅτι δηλαδή, ὅποιος λύσει τό δεσμό τοῦ
ζυγοῦ τῆς ἄμαξας,

αὐτός ἦταν ὀρισμένο ἀπό τή μοίρα νά
ἐξουσιάσει τὴν Ἀσία.

Ὁ δεσμός ἦταν ἀπό φλούδα κρανιάς

καί αὐτοῦ δέ φαινόταν οὔτε τέλος οὔτε
ἀρχή.

Ὁ Ἀλέξανδρος, ἐπειδὴ ἀδυνατοῦσε νά
βρεῖ τὴ λύση τοῦ δεσμοῦ,

ἀλλά καί δέν ἤθελε νά τόν ἀφήσει
ἄλυτο,

γιατί φοβόταν μήπως αὐτό προκαλέσει
κάποια ἀναταραχὴ στό πλῆθος,

ἀφοῦ χτύπησε τό δεσμό μέ τό ξίφος
του, τόν ἔκοψε καί εἶπε ὅτι λύθηκε.

Ἀπομακρύνθηκε, λοιπόν, ἀπό τὴν
ἄμαξα

ὁ ἴδιος καί οἱ σύντροφοί του

μέ τὴν ἰδέα ὅτι εἶχε ἐκπληρωθεῖ ὁ
χρησμός γιά τὴ λύση τοῦ δεσμοῦ.

Καὶ γὰρ καὶ τῆς νυκτός ἐκείνης βρονταί τε Καὶ πράγματι τῆ νύχτα ἐκείνη βροντές

καὶ σέλας ἐξ οὐρανοῦ ἐπεσήμηναν· καὶ λάμψη ἀπὸ τὸν οὐρανὸ ἔδωσαν σημεῖο ἐπιδοκιμασίας·

καὶ ἐπὶ τούτοις ἔθυε τῇ ὑστεραία Ἀλέξανδρος γι' αὐτὸ τὸ λόγο ὁ Ἀλέξανδρος τὴν ἐπόμενη μέρα πρόσφερε θυσία

τοῖς φήνασι θεοῖς στούς θεοὺς πού τοῦ φανέρωσαν

τὰ τε σημεῖα καὶ τὴν λύσιν τοῦ δεσμοῦ. τὰ σημάδια καὶ τὸν τρόπο λύσης τοῦ δεσμοῦ.

© Γιάννης Παπαθανασίου-Κατερίνα Πρανδέκου

ΕΡΕΥΝΑ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΠΟΛΗΣ ΤΟΥ ΓΟΡΔΙΟΥ

ΤΟ ΡΗΜΑ ΑΛΕΞΩ ΚΑΙ Ο ΜΕΓΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

“Ομηρικό ἀκόμη ρῆμα τὸ “ἀλέξω” εἶναι ἓνα ρῆμα ἀγνωστό βτὰ γέα ἑλληνικά, μὲ πολλὰ παράγωγα ὅμως...

Σημαντικότερος τύπος τοῦ “ἀλέξω” εἶναι τὸ “ἀλέκω” (αλεκ + πρόβλημα -σ), καὶ βημαίνει ἀπομακρύνω, ἀποτρέπω, ἀποκρούω, καὶ, κατ’ ἐπέκτασιν, ὑποβτηρίζω, ὑπεραβπίζω, βοηθῶ.

ἀλέξω τινί καὶ ἀλεξέω καὶ ἀλέκω = ἀποκρούω, διώχνω ἀπὸ κάποιου κάτι : « ἀλέξειν τούτοις κακόν ».

Μετ. τοῦ ρ. ἀλέξω «ἀλεξήσω». Ὁ τύπος “ἀλέξω” ἀπὸ τὸ ρ. “ἀλέκω”. Ἀπὸ τὴν ἴδια ρίζα πρὸς τὸ ρῆμα τοῦτο βυάμπτονται καὶ οἱ τύποι τοῦ ἀορ. β’ “ἀλαγκε”, τὸ ἀπαρέμγατο “ἀλαγκεῖν” καὶ ἡ μετοχὴ “ἀλαγκών” (ἐκ τοῦ ἀγκω), ἀπ’ ὅπου ἡ ἀγκή = δύναμις, ἰσχύς, εὐτογμία καὶ ὁ ἀγκιμος = ἰσχυρός, ῥωμαλέος, γεγναῖος.

Κάθε γέση κρύβει μία ἱστορία. Ἡ ἔτυμολογία τῆς, δηλαδὴ ἡ ἀναγνῆστη τῆς προέλευσός τῆς καὶ τῆς ἀρχικῆς βηματίας, μπορεῖ γὰ μᾶς ὀδηγήσει πρὸς μακριὰ, τόσο βτὰ ὀνόματα τῶν ἀνδρώπων καὶ τῶν τόπων, ὅσο καὶ βτὶς γέσεις πού περιγράφου ἀντικείμενα καὶ ἀνηρημέτες ἔννοιες.

Τὸ ὄνομα Ἀλέξανδρος (ἐκ τοῦ ἀλέξω + ἀνὴρ).

Ἀλέξανδρος εἶναι αὐτὸς πού ἀπωδεῖ τοὺς ἀνδρες, τοὺς ἐχθρούς, δηλαδὴ ὁ γεγναῖος καὶ ἰσχυρὸς πολεμιστής. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς πού μαχόμενος βτὴν πρώτην γραμμὴν προβτατεῖ τοὺς ἀνδρες πού ὀδηγεῖ βτὴν μάχη.

Τὸ ὄνομα τοῦ βτρατηγάτη ἀπαυτᾶται βτὴν μνήμη τῶν ἀνδρώπων βὲ πᾶμ-πολλες γηῶδες τοῦ κόβμου • ἀπὸ τὰ οὐρντοῦ βτὴν Ἰνδία, πού εἶναι « Λικάνταρ », μέχρι τὰ γαελικά βτὴν Ἰσκατία — τὸ ὄνομα « Ἀλιβτερ » προέρχεται ἀπὸ τὸ Ἀλέξανδρος, ὅπως τὸ ἀραβικὸ « Ἰβκαντερ », τὸ τούρκικο « Ἰβκεντέρ », τὸ ἀρβανικὸ « Λέκα », τὸ οὐγγρικό « Λάντορ » καὶ τὸ βερβικό « Λάβα ».

Αὐτὴ ἡ ἰδιότητα τοῦ μεγάλου ἀνδρὸς τοῦ γέους τῶν ἑλλήτων, γὰ ἀ-

πωδεί τούς ἐχθρούς καὶ νὰ προβάττει τούς στρατιώτες του, ἐπιβεβαιώθηκε ἐπὶ τὴν βυζέχεια τοῦ βίου του, βὰν νὰ γιῶριζε ἐκεῖνος πὺ ἐπέζεζε τὸ ὄνομά του τί δὰ ἀκοιουδοῦβε.

Ἀλλὰ καὶ ὁ Πάρις, ὁ δευτερότοκος γιὸς τοῦ βασιγιά τῆς Τροίας Πριάμου, ἀγαμέρεται ἐπὶ τὴν ἡλιάδα ἀπὸ τὸν Ὅμηρο περιέβότερο ὡς ἡγέζαυδρος (46 φορές) καὶ γιχότερο ὡς Πάρις (13 φορές).

Ὁ ἡγοιζαυδρος (3.12) παραδίδει ὅτι οἱ βοβκοί, ἀγάμεβα βτοῦς ὁποίους μεχάζωβε, τοῦ ἀπέδωβαν τὸ τιμητικὸ ὄνομα ἡγέζαυδρος (= προβάττης τῶν ἀγδρῶν), καθὼς ἔγηβος καὶ ἀβύγερτος βέ ὁμοργιὰ καὶ δύναμη κυνηγούβε τούς γηβέτς καὶ προβάττει τὰ κοπάδια.

(Νὰ θυρίβουμε ὅτι ὁ Πρίαμος, ὅταν γεννήθηκε ὁ Πάρις, παρέδωβε τὸ ἀνεπιθύμητο βρέφος βτὸν ἀγακτορικὸ βοβκὸ ἡγέζαυ, μὲ βκοπὸ νὰ τὸ ἔχκαταγείυει βτὸ ὄρος ἡδῆ, ἐπειδὴ ἡ μητέρα του ἔκαβη, ὅταν ἐπρόκειτο νὰ τὸ γεννήβε, εἶδε ὄνερο, ὅτι τὸ δεύτερο αὐτὸ παιδί τῆς ἦταν βωμγὸς ἀναμμέτος πὺ ἔκαυχε ὄρη τῆς Τροία· δηλαδὴ δὰ γιχόταν ἡ καταβτροφιὴ τῆς πατρίδας του).

Ἐποκοριβτικὸ τοῦ ἡγέζαυδρου εἶναι βέβαλα τὸ ἡγέκος. ❀ ❀

Ἐκ τοῦ ρήματος ἡγέζω (ἡγκω) → ἡγκαρ εἶναι ὁ πύργος ἐπὶ τῶν τειχῶν.

Τὸ ἡγκαρ ἀρχικῶς εἶχε δίχαμμα: Γαγκαρ. Οἱ ζέτοι τὸ πρόγεραν ἔντονα, ὡς "μη" καὶ τὸ εἶπαν "μπαγκαρ". Ἀπὸ αὐτὸ τὸ μπαγκαρ προέκυβε τὸ βάλκοπε, βάλκοπ ("μπαγκόνι"), ἀλλὰ καὶ τὰ "βαγκάγια", ἀπὸ τὴν ὄροβειρὰ Μπαγκάιν, πὺ οἱ Τούρκοι βανειζόμενοι τὴν γέζη, τῆς προβέδωβαν τὴν ἔγγοια ὑγης, ὄχυρὸς τόπος.

ἡγκαρ, γοιπόν, εἶναι ὁ πύργος ἐπὶ τῶν τειχῶν, ὅπου γιὰ νὰ βταδεῖς πρέμει νὰ βιαδέτεις ἡγκὴ καὶ νὰ εἶβαι ἡγκιμος, προκειμένου νὰ παραμείνουν οἱ ἐπ-ἡγεις ἀπόρρητες.

Διὰ βυνόδους βέ ἐναγχαγῆς τοῦ γ μὲ τὸ ρ, τὸ ἡγκαρ γίγεται καὶ ἄρκος = γυγακτῆριον, ἐξ οὔ καὶ τὸ ρήμα ἄρκω, ἔπαρκω (= ἀποκρούω, ἀπομακρύνω,

ἔμαι ἀρκετὰ ἰσχυρὸς / μετὰ δοτικῆς = βοηδῶ, ὑπεραβπίω). « Ἐπαρκεῖν ἀγγέ-
λοις » γράφει ὁ Ἀριστοτέλης βτὰ Ἡθικά Νικομάχεια Θ 14.

Ἐκ τοῦ ἄρκος → καὶ τὸ ἔρκος = φράγμα, ἔξ οὗ εἶργω = ἐμποδίζω, εἶρκη =
δεβρωτήριον.

Λέξεις πού προέκυψαν βτὴν ἀρχαία ἐλληνικὴ γλώσσα ἀπὸ τὸ ὀμηρικὸ ρῆ-
μα ἀγέζω (μεγ. ἀγεζήσω):

ἡ ἀγέσις, -εως (< ἐκ τοῦ ἀγέζω + ἴσις, ἴσις = δύναμις) = βοήθεια

ὁ ἀγεζητήρ, ἡ ἀγεζητήτρα = βοηδός, προβάτης

τὸ ἀγέζημα = ὑπεράβπιση, βοήθεια, προύλαση

ὁ ἀγεζήτωρ (ἀγέζω + ἀτήρ) = ὁ βοηδῶν ἀνδρα, ὁ ἰατρὸς

ἀγεζιφαίρμακος, ον (ἀγέζω + φαίρμακος) = ὁ ἀπωδῶν τὸ δητητήριον, τὸ ἀντίδοτο

ἀγεζιβέγεμνος, ον (βέγεμνος = βέγος) = ὁ ἀπομακρύνων τὰ βέγη

ἀγεζίγαμος, ον = ὁ ἀπογεύων τὸν γάμον

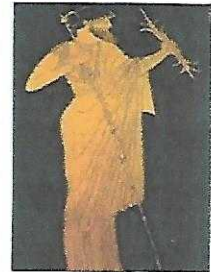
ἀγεζιμβρότος, ον = ὁ προβατεῶν τοὺς βροτοὺς (= θνητοὺς)

Κοσμητικὰ ἐπίθετα τοῦ Διὸς :

Ἀγεζητήριος = ὁ ἀγέζων, ὁ ὑπεραβπίων ἡμῶς

Ἀγεζικάκος = ὁ ἀγέζων πᾶν κακόν

Ἀγεζίμορος = ὁ ἀπομακρύνων τὸν μόρον (= θάνατον)

Βάβει τοῦ ἀρχαίου ρήματος ἀγέζω, οἱ νεοέλληνες γόητοι δημιούργησαν νέες
λέξεις:

Ἔτσι:

ἀγεζικέρανω, ἀγεζίβγαυρο, ἀγεζήνεμο (= παραβαίν, παραπέτασμα), ἀγεζήγιο (= ὀμπρέλα ἡγίου), ἀγεζιβρόχιο (= ὀμπρέλα βροχῆς), ἀγεζιανέμιο (= παρμπρί), ἀγεζι-
βόρβορο (βόρβορος = γάβκη/ = τὸ γτερό τοῦ αὐτοκινήτου), ἀγεζίφωτο (= ἀμπαζοῦρ), ἀ-
γεζίπνικτρον (= βωβίβιο) κ. ἄ.

ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΓΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Η ΧΩΡΑ

Ἀνάμεβα ἀπὸ τὴν βάρβαρη ποικυλοβμία τῆς Σκυθίας καὶ τοὺς ὑπερπολιτι-
 βμένους Ἀθηναίους, οἱ Μακεδόνες κρατοῦσαν ἰσορροπία. Τὸ δύσκολο κλίμα τῆς
 χώρας τῶν, πού ὄλο τὸν χειμῶνα μαβτίζεται ἀπὸ παχυνμένους βοριαδες, ἀνοιξη
 καὶ φθινόπωρο ἀπὸ πημμύρες καὶ τὸ καλοκαίρι ἀπὸ μεγάλη ζέβτη, μὲρρώβε ζαὸ
 βκηπραχωχημένο καὶ χερὸ, βυνηδιβμένο βτὶς κακουχίες. Τὸν ἀποτελοῦσαν ἐγεύ-
 βεροὶ γεωρχοί, ζυλοκόποι, καὶ τβοπάνηδες, πού ἀκοροδοῦσαν ἀρχαῖες βυνηθεις,
 ἴδιες μὲ τῶν Ἀχαιῶν τοῦ Ὀμήρου, παιδαρχικοὶ β' ἔνα βαβηρία, περιβτοιχιβμένο
 ἀπὸ τοπικοὺς ἀρχοντες. Οἱ Μακεδόνες, ὑποχρεωμένοι γὰ ποζεροῦν ἀδιάκοπα
 τοὺς χύρω ἐχθροὺς, βτάδηκαν προμαχῶνες γιὰ τὴν Ἑλλάδα. Κατένα ζένο δὲν ἀ-
 γηβαν γὰ κατεβεὶ βτὴν Μεβόχαιο, ὅμως μὲ τὸ ν' ἀχωνίγονται ἀβταμάτητα ἔμει-
 ναν καδυβτερημένοι βτὰ χράμματα καὶ τὸν ποζιτιβμό. Ὁ ἱστορικός Πποζύβιος ὁ
 Μεγαλοπολιτής χράφει: « Οἱ Μακεδόνες ἐζαβυάριβαν τὴν πῆβυχία τῶν Ἑλλήνων.
 Ποιὸς ἀγνοεὶ πῶς, ἀν δὲν εἶχαμε προπύργιο τὴν Μακεδονία, δὰ περνοῦβαμε
 μεγάληρους κινδύνους; ».

Ὡς τὴν Θράκη ἢ Μακεδονικὴ παραγία δὲν ἔχει φυσικὰ ζιμάνια. Τοῦτο ἐμπό-

δίδε τον πολιτισμό της, γιατί κάθε τόπος ἀγόμενος είναι καταδικασμένος να γεί πρωτόγονα. Κι ενώ οι Μακεδόνες είχαν την ίδια καταγωγή με τους Έλληνες, όμοια διάλεκτο, τα ίδια έθιμα και τους ίδιους θεούς, απομονωμένοι όπως βρέθηκαν στα βουνά τους, δεν γνώριζαν ούτε εμπορική, ούτε καλλιτεχνική καλλιέργεια. Τis αυταρχικές αγκαλιές τις έκαναν από γηλή βέ γηλή, χωρίς δρόμους. Από μονοπάτια. Οι άνθρωποι τότε, αν αγήκαν βέ διαφορετική «γάρα», δεν βρέγονταν με εύχαρίστηση.

Η Μακεδονία κρύβει τ' αρχαία της, ζείνια κι επιγραφές, τάφους και μνημεία, κάτω από το βάρι και τα καρμπόκια των χωραφιών της. Ό,τι βρέθηκε ως τώρα βτίς γηοβτές αναβκαφές που έγιναν, είναι πάντα ελληνικό και μόνο του ελληνικό. Έσαν όμως τόπο που δέχου οι δίχως προϊστορία Σλάβοι, γά τον περιβάλλοντος δικό τους, δα έπρεπε γά τον έχουμε παραδώσει ορόκληρο βτήν αρχαιολογική βκαπάνη, γιά ν' αποδείξουμε άβγαητα την ελληνικότητά του.

Ότό βτήν βπηγιά Πετραλώνων της Χαλκιδικής βρέθηκαν γείγατα Παλαιολιθικού ανθρώπου που έγινε πριν από 75.000 χρόνια. (Νεότερες χρονολογήσεις αγάχουν τó

κρανίο 200.000 χρόνια πριν από βήμερα, ενώ ο άνθρωπος Άρης

Πουλιανός υποβτηρήζει ότι είναι 700.000 έτων τουλάχιστον).

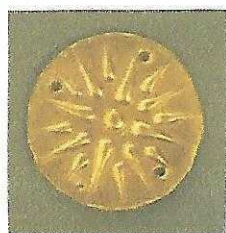
Άλλοι και Άμερικανοί αρχαιολόγοι ανέβκαγαν βτήν Νέα Νικομήδεια της Ήμαθίας τον παλαιότερο οικισμό της βρώμης, που με ραδιοεργχό άνδρακα 14 τον χρονολογήσαν 6.125 χρόνια π.Χ. Νοτιοδυτικά της Δράμας, άλλος οικισμός (του Φωτογείβους) κτίβτηκε κάπου τó 5.000 π.Χ. Τέτοιες πορίχτες, με τó ν' αναγεώνονται διαρκώς, καινούργιες πάνω βτίς παλιές, βχημάτιζαν ύγώματα που ξεχωρίζου τώρα βάν μοναχικοί γόφοι βτήν μέβη από τις πεδιάδες των Γιαγυιτών, της Δοϊράνης, των Λερρών και της Κομοτηνής. Μπορεί και γα γανταβτε πόβο ποζυάριθμα ήταν αυτá τá πορίβματα, αγού μόνο με τά βπαβμέγα βάζα και τ' απομεινάρια τους ορθώνονται ως οξδόντα μέτρα γηγά. Οι γτόπιοι τά ονομάζου «Τούμπες». Από τά ζείνιά τους γάίνεται πώς εκεί βταματήθηκαν γαοί κατεβαβμένοι από τον Λούναβη, ή που πέραβαν

από την Μικρασία, και βεβαίως πως η Μακεδονία είχε, στην Λιθινή εποχή, περιβόητο ποιοτικό από τους Έλληνες και γνώριζε την μεταρρηχία πριν την διδαχθεί ο Νότος. Άλλα και η γεωργία του αμπελιού από την τέταρτη χιζιεπρίδα φωτίζει τα παραμύθια της Διονυσιακής θρησκείας και τις Όρ-
 υικές παραδόσεις, 6' εποχή που η Αθήνα μόλις είχε γεννηθεί. Τέτοιες
 όρχιαβτικές έπιρροές από την χειτονική Θράκη μετέδωσαν στους Μακεδό-
 νες τάση προς τα μεθύδια και τις εξαγροβύες.

Όταν το 1.200 π.Χ. βάρωσαν την Ελλάδα οι Δωριείς της Πίνδου, παρουσιάζον-
 ται βτίς Τούμπες τα βιδερένια όπλα τών γέων κατακτητών. Έκει πάνω οι Δωριείς
 βτήνουν απόκορφα τον πύργο του άρχοντά τους, όπως οι Βαρώνιοι του Μεβαίωνα, και
 διώχουν τους κατοίκους βτά χαμηλά, για να τους καθηιερχούν τα κτήματα. Σύντομα
 όμως ο χρόνος αφομοίωσε Δωριείς και γτόπιους, επειδή αγήκαν βτήν ίδια ράτβα (Δω-
 ρικά Μακεδόνος, δα πει μεγαλόσωμος) και τους έκαμε ν' αποτεζέβουν κράτος, που κατά-
 φερε να διατηρηθεί όρδο, παρ' όγες τις μεγάλες είββογές κάθε γοχής βαρβαρών.

Τέλος, όταν γύρω βτά 650 π.Χ. πήρε βτά χέρια τον όρογο η οικογένεια
 των Αρχεαδών, μιá βειρά από βαβιγιάδες ίκαγούς, θαρραγέους, που εί-
 χαν την παγουργία να ώγεζούγται από τις φαχωμάρες τών χειτόνων, όρχα-
 γώδηκε γερó βαβίγιο. Έδρυτής αυτής της δυναβείας ήταν ο Κάρανος, ά-
 πόγονος του Ηρακλή κι αδελφός του βαβιγιά του Άρχου Φείδωνα, που πρώτος βγράχισε
 νομίβματα βτήν Παγία Ελλάδα. Ο Κάρανος πήγε με Πελοποννηβιακά ηγοία βτήν Έπι-
 δαμνο της Άζυρίας, πέραβε τ' Αββαγικά βουνα κι έγκαταβτάδηκε βτόν Γράμμο της Ό-
 ρεβτιάδας. Με την πνευματική ύπεροχή του μάγευε γύρω όγους τους βουνήβιους και
 τους έπειβε να ιδρύβουν πόγη που την όγόμαβε Άρχος Όρεβτικό. Αυτός έδωζε τους
 Φρύγες του Μίδα από το Βέρμιο. Έκει είδαν, για πρώτη φορά, οι Μακεδόνες ηγούβι-
 ους κάμπους και κατάγαναν πόβη χάρη δα είχε μιá ηυκεία γωή βέ ήμερο κήμα,
 αντί να βαβανίγονται βτίς κακοτοπιές τών βουών. Από τότε άρχοντες και γαός μιá
 γαχτάρα ένωδαν, πως δα κατάγερναν να βταδούν βτήν παραγία. Όδηγμένος από
 κατβίκα ο Κάρανος αγακάγυε και τους καταρράκτες της Έδεββας κι άμέβως έκα-
 νε βτήν όχυρή ταράτβα της μιάν άκρόπολη, που την όγόμαβε Αίγες, δείγμα εύγυ-
 μοβύγης βτήν κατβίκα εκείνη. Όριβε μάγίβτα την αύγα βαν βύμβογο του Μακεδονι-

κου κράτους, όπως η Αθήνα είχε την κουκουβάγια. Ο Ηρόδοτος γράφει ότι στην Έδεσσα, ακόμη και το Παλάτι γούβε γτωχικά, «ήσαν γάρ άδενεῖς χρήμαβιν». Η βαβίγισσα γύμνωε τὸ γωμί και μαχείρευε ἡ ἴδια.

Τὴν ἐποχὴ ὅμως Ἀμύντα τοῦ Α', ἔκτου γόου τῶν

Ἀρχαῶν, ἡ Μακεδονία παίρνει γνῶβη τοῦ προοριβμοῦ τῆς και ἀυδρίγεται. Ἀγῆὰ τότε πημμυρίγουν τὴν χερβόνηθο τοῦ Αἴμου οἱ ἴτρατιῆς τοῦ Μεγάλου Δαρείου, πὸν βτέγνει βτὴν Ἔδεσσα ἑπτὰ πρέββεις γὰ γητήβουν «γὴν και ὕδωρ», βημάδι ὑποταγῆς. Τῖὰ γὰ βεβαιώβει τὴν γηγία του ὁ Ἀμύντας ἔδωβε ἐπίβημο γεῦμα βτους Πέρββες ἀπεβταγῆμένους, ὅμως αὔτοι, ἀγοῦ μέδουβαν, γύρευαν γὰ τοῦς γέρει ὁμορφες ἀριβτοκράτιββες.

Ο Ἀμύντας δέγροντας και μὴ, ὑπάκουβε. Ἀμα ὅμως οἱ γένοι ἀπγῶβαν χέρι βτῖς γυγαῖκες, ὁ διάδοχος τοῦ θρόνου Ἀγέξανδρος τοῦς γήτηβε γὰ ἐπιτρέγουν βτῖς γέες γὰ πᾶγε γὰ πηυδοῦν. Ὅταν γαγαγύριβαν, δέν ἦταν οἱ ἴδιες, παρὰ ἀμουβτακοἱ ἀνδρες πὸν γτυμέμοι γυγαικεῖα και ὁπγῖμέμοι μὲ βτηγέτα, τοῦς βκότωβαν. Ἀγῆότερα ὁ Δαρείος ἔβτεγχε ἕναν εὔχεγῆ Πέρββη, τὸν Βούββαρη, γὰ μάδει τῖ ἀπόγιναν οἱ πρέββεις του, και τότε ὁ Ἀγέξανδρος, γιὰ γὰ κρύγει τὴν ἀγῆδεια, πᾶντρευε τὴν ὁμοργῆ ἀδεγῆγὴ του Τυγαῖα μὲ τὸν Βούββαρη, πὸν βκέπαβε τὸ ἐπειβόδιο.

Ο Ἀμύντας γᾶπγῶβε τὸ βαβίγείο του ὡς τὴν παραγία τοῦ Ἀγῖου κι ἄς πᾶγευε βυγέχεια μὲ δύο γειτογικοῦς πρίγχεπες, τῆς Λυγκιβτίδας (Μογαβτήρι) και τῆς Ἐγῖμίας (Τρεβενά), πὸν κογακεῦογταν γὰ γέγρονται βαβιγισαῖδες. Ὅταν ἀγέβηκε βτὸν θρόγο ὁ γιός του Ἀγέξανδρος ὁ Α' (498-450), ἀρχίβε γὰ

ποτίγει τοῦς βραδυκίγνητους ὑπγκόους τοῦ Ἐγῖμιακῆ Παιδεία.

Τῶρα πὸν εῖχαν κατεβῖ ὡς τὸ Αἰγᾶιο οἱ ἀγέβτοι Μακεδόνες ἀγτίκριγαν Ἀθηναῖους ἐμποροῦς και γαυτικοῦς πὸν τοῦς ἐκμεταγῆγῶνταν και τοῦς περιγοροῦβαν. Ὅβτόβο τοῦς χερβίμewe

ἡ ἐπαγῆ μὲ τέτοιους πογύτροπους ἀνδρῶπους. Λίγο πρίγ ἀπὸ τοῦς Περββικοῦς πογέμοις πᾶχε ὁ Ἀγέξανδρος βτὴν Ὀγῖμπία γὰ γᾶβει μέρος βτὸν ἀγῶνα θρόμου. Ἐπειδὴ γημῖγῶταν ἀπιαβτος βτὸ τρέγῖμο, μερικοἱ ἀγτίπαγοἱ του ἀμγῖββῆτηβαν τὸ δικάῖωμα γ' ἀγῶνιβτέῖ, τᾶχα πᾶς τὸν

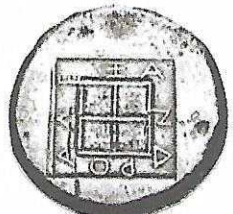
θεωροῦσαν ζένο. Οἱ Ἑλληνοδίκες ὁμως δέχθηκαν τὴν Ἑλληνικότητα τοῦ Μακεδόνα καὶ τοῦ ἐπέτρεψαν γὰ τρέξει. Ἦρθε δὲ δεύτερος ἐπὶ ἀγώνισμα Ἰστιάου καὶ ὑμνήθηκε ἀπὸ τὸν Πίνδαρο.

Οταν ὁ Σέρξης κίνησε μὲ τὴν Ἀσιατικὴν πανβρατιά του γὰ κατακτῆσαι τὴν Ἑλλάδα, ὁ Ἀλέξανδρος ἀναγκάστηκε γὰ τὸν ἀκολουθεῖν, ἐπιζητώντας κάποτε γὰ βρῆσαι τὴν Περδικὴν πημμύρα. Πρῶτη φορὰ τὸ δοκίμασε μόνις ἑμασε πῶς δέκα χιλιάδες Ἑλληνες κρατοῦσαν τὰ βτενὰ τῶν Τερπῶν, ἐγὼ οἱ Πέρβες κατέβαιναν ἀπὸ τὸ πέρασμα τῆς Πέτρας. Πῆγε μόνος του, νύχτα, καὶ εἰδοποίησε τοὺς ἀρχηγούς, τὸν Σπάρτιάτη Βαίετο καὶ τὸν Θεμιστοκλῆ, πῶς κινδύνευαν γὰ κυκλωδοῦν. Δεύτερη φορὰ, μιὰ καλοκαιρινὴ νύχτα, παρουσιάστηκε ἐπὶ ἀθηναϊκὴς προφυλακὴς ἐπὶ τὸν κάμπο τῶν Πηγαταιῶν, ἕνας μοναχικὸς καβαληγάρης, ποὺ παρακάλεσε τοὺς βκοποὺς γὰ τὸν ὀδηγήσουν ὡς τὸν βρατηγὸ τους Ἀριστείδη. Ἐκεῖνον εἶπε : « Ἦρθε γὰ βασι ἀνακοινώσω μετὰ μὲν μυστικόν, πῶς οἱ Πέρβες ἀποφάσισαν γὰ βασι ἐπιτεδοῦν ἐν ἡμέρῃ, τώρα, μόνις τριμερῶσαι. Βλέπουν πῶς ὁ βρατὸς βασι μέρα μὲ τὴν μέρα ἐπιβήσεται, ἐγὼ δ' αὐτοὺς ἀρχισαν γὰ βπανίξουν τὰ τροφίμα ». Καθὼς ἦταν βκοτεινὰ καὶ κατένας δὲν τὸν ἀναγνώρισε, πρόβδεδε : « Ἐμεῖς ὁ Βασιγίας τῆς Μακεδονίας Ἀλέξανδρος. Ἐτοιμαστῆτε γρήγορα καὶ μὴν ζεχαίβετε ποτὲ πῶς ἀπογε μῆκα ἐν κίνδυνῳ γὰ γὰ βασι βοηθήσω ». Ἐπὶ βτερα ἔβτρεψε τ' ἀγὸς του κι ἐξαφανίστηκε. Πραγματικὰ, τὴν ἐπομένη δόθηκε ἡ μάχη τῶν Πηγαταιῶν, ὅπου νικηθήκαν οἱ ἔχθροί. Ὁ Ἀριστείδης δὲν γηβρόνησε τὸν Ἀλέξανδρο, ἀλλὰ ἔβαλε τὸ Ἄβτω γὰ τοῦ βτήσαι ἀγαγμα ἐπὶ τοὺς Λεγχοὺς καὶ γὰ τὸν ὀγομάσαι ἀθηναῖο ποσίτη.

Αμα ἔψαξαν οἱ Πέρβες, ὁ Ἀλέξανδρος κατέκτησε πορὺ τόπο, ὡς τὸν Ὀρμμο κάτω, κι ὡς τὸν Στρυμῶνα ἀνατολικά, ὅπου ἐκμεταλλεῖται τὰ πηροῦβια μεταλλεῖα ἀρχύρου ἐπὶ Δύβορο καὶ ἴδρυνε γοριβματοκοπεῖο. Κράτησε ἐπὶ τὴν Αὐγή του τὸν Πίνδαρο, τὸν Ἠρόδοτο καὶ τὸν ἱστορικὸ Ἑλλῆνικο. Ὅταν πέθανε, εἶχε ἐξελληνίσει τόσο τὴν Μακεδονία, ὥστε ἐπὶ δέατρά της γὰ παίζονται ἀθηναϊκὰ δράματα καὶ τὸ πηῆδος γὰ παρακολουθεῖ τὴν βτρυγητὴν γλῶσσα τῶν ποιητῶν. Τὰ

Ο ΠΙΝΔΑΡΟΣ

ἦδη τῶν ὑπηκόων του ὄμως διατήρησαν πάν-
 τα τὴν δωρικὴ τους τραχύτητα. Ὅποιος δὲν
 εἶχε βροτώβει ἀχρῖμι, δὲν τοῦ ἐπέτρεπαν νὰ
 τρῶει φαγημῆτος. Τότε δύναμη κρατοῦσαν
 οἱ παραδόβεις β' αὐτὸν τὸν γὰρ ποὺ ὁ βα-
 βιλιάς Κάββαυδρος ἔγινε 35 χρόνων γιὰ νὰ μπορέβει νὰ φαγη-
 θεῖ βιὰ δειπνα, ἐγὼ ἀφισματικοὶ του πηγάγιασαν δειπνα του. Ὅβου
 πᾶγι αἰχμαλωτίζονταν δὲν καταδέχονταν νὰ γούνε βελάβου και
 βυχνὰ αὐτοκτονούβαν. Ἡ μεγάρη τους διαβκεδαβη ἦταν νὰ παζεύου με τὰ χέρια τὰ
 βουβάγια τους.

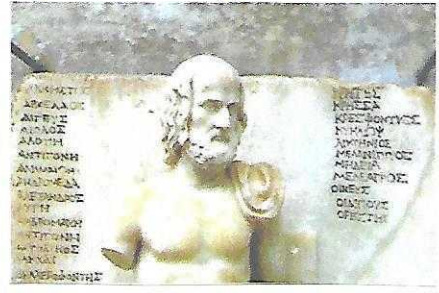
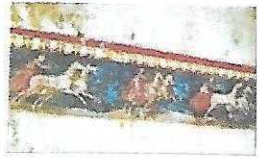
Ὁ διάδοχος τοῦ Ἀλεξάνδρου Περδίκκας ὁ Β', βύχρο-
 γος τοῦ Περικλῆ, ἦταν ἄββος πονηριάς. Ἀνάγοχα με τὶς πε-
 ριβτάβεις ἔγινε βύμμαχος τῆς Σπάρτης, τῆς Κορίνδου, τῶν Ἀ-
 θηνῶν ἢ τῆς Θράκης, γιὰ νὰ τοὺς ἀπατήβει ὄρους και νὰ μεί-
 νει αὐτὸς μόνος κερδιβμένος ἀπὸ τ' ἀγνηγογάχωμα τῶν Ἐλλήνων. Κατάφερνε νὰ νικᾷ
 βάζοντας τοὺς ἄγρους νὰ πολεμούνται.

Ὁ γιὸς του Ἀρχέλαος (413-399) ἀνοίξε διάπρητα τὶς πόρτες βτόν πορτι-
 βμό, με τὴν βυκοινωγία. Καταβκεύαβε, ἀρχίζοντας ἀπὸ τρημα τῆς Ἐ-
 γνατίας, παντοῦ φαρδέις, ἴβουις δρόμους, ποὺ ὁ Βουκυδίδης, ἐφόριβτος τό-
 τε βτὴν Μακεδονία, τοὺς ἐβζηπε και τοὺς δαύμαζε. Τὶὰ νὰ κατεβάβει ὁ Ἀρ-
 χέλαος τὴν πρωτεύουβὰ του κοντὰ βτὴν δαλαββα, κοντὰ βτὶς γέες ἰδέες,
 ἔκτιβει τὴν Πέγη, βτὶς ὄχθες τοῦ Λουδία ποὺ χυ-
 νόταν βτόν κόρηπο τῆς Θέρμης. Ἐτὶ ἐδωβει δέζο-
 βδο βιὰ μεγάρη γεωργικὰ και κτηνοτρογικὰ ἀποδέ-
 ματα τῆς Μακεδονίας. Τὴν βορινὴ πηωρὰ τῆς Πέγης τὴν
 προβτάβει γρηὸς γόφος με ἀκρόπορη, ἐγὼ γύρω της εἶχε τὰ-
 γρο φαρδιά, γεμάτη γερὸ, καδῶς ἔκαναν γιὰ τοὺς πύρχους των οἱ γεουδάρχεις τοῦ Με-
 βαιώνα. Ὁ Ζεγοφῶν τὴν ὀνομάζει βιὰ «Ἐλληγικά του» Μεγίβτη, ὁ Δημοβδένης ὄμως
 βτόν γόφο του περὶ Ἰτεγάνου, τὴν γέει «Μικρὸ και ἄδοφο χωριό», ἐπειδὴ τὰ δυατὰ
 πᾶβη του τὸν ἔκαναν, ὄπου τὸν βυέφερε, νὰ μεγάρῶνει τὰ μικρὰ και νὰ μικραίνει τὰ

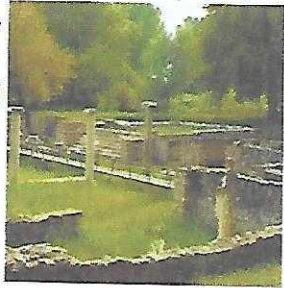

μεγάλα. Τὴν Πέζγα, καταπράβινη βάν Περιβόζι, ζετὸς ἀπὸ τὴν τετραγωνικὴ πολεο-
δομία τοῦ Ἴπποδάμου, τὴν ἐξάμπρυνε μεζάρο παζάτι μὲ τις περιήφτες
τοιχογραφίες τοῦ Ζεύζη, ἀριςτοτέχνη τοῦ χρωματισμοῦ, τὰ δαυμάβια μω-
βαϊκά της καὶ τὸ τέγειο βύβτημα γιὰ ὕδρευση καὶ ὑπογόμεους. Ἔτας κῦ-
κρος ἀπὸ Ἑλληνες γοχοτέχνης γοῦβε δίπγα βτόν βαβιζιά, ὅπως ὁ Ἀρχάδων, ὁ Ποίριος

καὶ ὁ Ἐριπίδης, πὸν διχάδθηκε τοὺς δημοκόπους τῶν Ἀθηνῶν,
καὶ χέροντας πιά ἔφυγε κι ἔζηβε εὐτυχιβμένος βτὴν Μακεδονία.
Ἐκεῖ ἔγραψε ὁ Ἐριπίδης τὰ δύο τεζευταῖα δράματα τοῦ, τὴν
« Ἰφιγένεια ἐν Αὔλιδι » καὶ τις « Βαίκες », ἐκπηγεκτικὸ δρά-
μα μιᾶς μυβτηριακῆς ὀρηβείας, ὅπου μιζᾶ μὲ ἀγάπη γιὰ τὴν

Περία « τὸν ὠραιότερο τόπο τῆς Τῆς ». Ὅταν πέδαγε τὸ 406 π.χ. ὁ Ἐριπίδης, ἡ
Πέζγα βτοζίβτηκε μ' ἕνα ἀκόμη μνημεῖο, τὸ κεγοτάγιό τοῦ. Τὴν ἴδια ἐποχή ὁ Ἀρχέζα-
ος ἴδρυβε καζηιτεχνικὸ κέντρο, τὸ Δῖου, ἀγβος ἀτοιχίβτο βάν τὴν Ὀζυμ-
πία, γιὰ γὰ ὀργανώβει πνευματικὸς ἀχῶνες βτόν χῆρο πὸν γατρεύοντικ,
χιζία χρόνια πρίν, οἱ Μοῦβες. Οἱ ἀχῶνες αὐτοὶ βαβτοῦβαν ἐγγέα μέ-
ρες, μιὰ γιὰ κάθε Μοῦβα. Τὸ περιέρχο εἶναι πὸς βυεχιζόνται ὡς
βῆμερα ἐκεῖ δίπγα, βτὰ Ζέρβια, καὶ τὸ πανηγύρι ἐφακοζουδεῖ γὰ γέγε-
ται « τὰ Ἑγγιάμερα », ἐγῶ τῶρα εἶναι ἐμπορικὸ καὶ δέν βαβτᾶ παρὰ τρεῖς ἡμέρες.

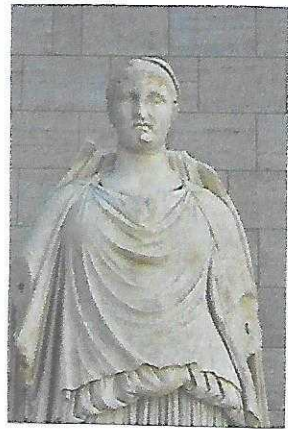

Ἐὸ Ἀρχέζαος τὸζημβε γὰ ἐφαρμόβει καὶ δημοκρατικὸς γεωτεριβμούς, πὸν
ἐζὸρζίβαν τοὺς ἀριςτοκράτες. Ἐκαμε καὶ κάτι περιββότερο: ἐπηρεαβμένος ἀπὸ τις βυμ-
βουζές τοῦ προδευτικῦ Ἐριπίδη, δέζηβε γ' ἀγγάζει τὴν μονότονη δωρικὴ μουβική τῶν
πατριωτῶν τοῦ, μὲ τὴν ἀνάζαφρη τοῦ Ἀθηναίου (Μιζηβίου) Τιμόδεου. Ὁ Πζάτων ἔγρα-
ψε πὸς, ὅταν ἐνὸς ζαοῦ ἀγγάζεις τὴν μουβική, τοῦ ἀγγάζεις καὶ τὸν χαρακτῆρα. Τοῦτο γαι-
γεται βτὴν ἐποχή μας, ὅπου οἱ ρυθμοὶ τοῦ « βέπεκ » μεταμόργωβαν τὴν βύχχρονη γεοζαία.

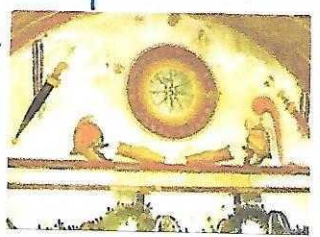

Ἐὸ Τιμόδεος, πὸν οἱ ἀρχονόητοι Λάκωνες ἔβπαβαν τις χορδές τῆς κιθάρας
τοῦ καὶ τὸν ἔδωζαν ἀπὸ τὴν Σπάρτη, ἔζην' αἰτία γὰ βπεκωδεῖ καὶ βτὴν
Πέζγα ἐπαναβταβη. Οἱ βυνηρητικὸι ἐφαχριώβηκαν ἀπὸ τὰ γεωτεριβτικὰ
πειράματα τοῦ Ἀρχεζαίου καὶ τὸν δοζογόνηβαν. Κάζεβαν ἔπειτα τοὺς ἀ-
ποζίτιβτους Λυγκιβτῆς καὶ τοὺς Ἰζηγριοῦς γὰ διώζουν τὴν βαβιζικὴ οἰκο-
γέγεια τῶν Ἀρχεαδῶν. Δέκα χρόνια βκοτωμῶν καὶ ἀγαρχίας ἀγάνηβαν
τὸ κράτος, ὅβο γὰ βρεδεῖ κάποια ζύβη, γὰ παντρευτεῖ ὁ διάδοχος Ἀ-

μύθας τὴν κόρη τοῦ βασιγῆ τῶν Λυκιδῶν Ἐρῦδικη. Ἔτι ἔχινε βα-
 εἰγῆβα ἢ γιαιὰ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, αὐτὴ ἢ ἀνῆμερ κὶ ἀγράμ-
 ματὴ πριγκίπιββα τῆς ὁποίας ὑπάρχει ἐπίγραμμα, ὅταν ἔχινε τριατά-
 ρα καὶ, γιὰ τὰ παρακοροδεῖ τὴν ἐκπαίδεωβη τῶν παιδιῶν τῆς, ἀ-
 ναγκάβτηκε τὰ μάδει ἀγαβῆτο καὶ γραμματικὴ: « Ἐρῦδικη τόνθ'
 ἀγέδθηκε Μούβαις εὐκταῖον, γυχῆς ἐροῦβα πόδον, γράμματα, μνη-
 μεῖα γόχων, μήτηρ γεχωνυῖα παιδῶν ἠβῶντων, ἐξεπόνηβεν ».

Ἀμύθας ὁ Γ' πέδανε τὸ 369 π.χ., ἀγοῦ βασιγεβε εἰ-
 κοβὶ χρόνια, ἐνῶ γόχους μῆγες κάδῖβε τὸν θρόνο τῆς Πέγ-
 γας, ἐπειδὴ ἦταν ἀναγκασμένος κάδε τόβο τὰ καβαρηγῆ
 τὸ πορημικό του ἄτι, ἀγῆποτε παρηῶντας μὲ τὸν γῆβταρχο
 ἀρχηγὸ τῶν Ἰγῆριῶν Βαρδύγη, ἀγῆποτε τοὺς Θράκες ἢ τὴν ὁμοβπονδία τῆς Ὀγύνδου,
 εἴτε τοὺς βορεινοὺς γείτονες Τριβαγγούς. Ἀγῆβε τρεῖς γιούς, προοριβμένους ἀπὸ τὴν
 μοῖρα τὰ κυβερνήβουν καὶ οἱ τρεῖς. Ὁ πρωτότοκος Ἀλέξανδρος Β' κρᾶιτῆβε τὸν θρό-
 νο μόνο τέββερα χρόνια, γιαιὶ τὸν δρητηρίαβε ὁ Πτορημαῖος Ἀγῆριτῆς, ἐραβτῆς τῆς
 Ἐρῦδικῆς, ἀπὸ τὸν καιρὸ πού ὁ ἄντρας τῆς ἔγρειπε β' ἐκβτρατῆες. Ἀγᾶπηβε τού-
 τη ἢ βῖαιη γυναῖκα τόβο παράφορα τὸν γεροδεμένο Πτορημαῖο, ὥβτε παρέβγעה τὰ
 παιδιὰ τῆς καὶ μόνη παρακίγηβε τὸν ἐρωμένο γ' ἀναγᾶβει τὸν θρόνο. Μὰ οἱ βασι-
 γόγρογες τῆς Πέγγας κάγεβαν τὸν γικητὴ τῆς Ἰγᾶρτῆς Πεγγοῖδα, γυχῆ καὶ βτήρι-
 γμα τοῦ μεχαγείου τῶν Θηβῶν, πού τότε ρύδμηζε τὴν ἐγῆνηκὴ πορητικὴ, τὰ ἔρδει
 τὰ διαιτητῆβει τὴν Μακεδονία. Ὁ Πεγγοῖδας, γρόνιμος καδῶς ἦταν, τοὺς βυμ-
 βῖβαιβε. Ὁ Πτορημαῖος, εἶπε, θ' ἀντιβασιγεῖει ὅβο τὰ μεχαγῶβει ὁ διάδοχος Περ-
 δίκκας καί, γιὰ τὰ βῶβει τὸ τεγῆυταῖο γόμιμο βγαβτᾶρι τῶν Ἀρχεαδῶν, τὸν Φίγηππο,
 ἀγῆρι τότε 14 χρονῶν, τὸν ἐπῆρε μαγῖ του. Μόγῖς ἠγικιῶδθηκε ὁ Περδίκκας, πού
 γοῦβε μὲ τὴν ἐπιδυμία τὰ ἐκδίκηδει τὸν γόνο τοῦ ἀδεγγοῦ του, βεῶ-
 τῶβε τὸν Πτορημαῖο, ἀρπαζε τὸν θρόνο καὶ παραμέριβε τὴν ἐρωτιᾶ-
 ρα μητέρα. Κάγεβε ἀπὸ τὴν Θῆβα τὸν Φίγηππο καὶ τοῦ ἀγέδθεβε
 τὰ διοικεῖ τις ἐπαρχίες τοῦ Ἀγῖου, γιὰ τὰ μάδει τὰ κυβερτᾶ. Ὁ-
 μως βὲ γέα μεχαγῆ εἰββογῆ Ἰγῆριῶν, βκοτῶδθηκε τὸ 359, ὅπως τόβοι ἀγῆροι Μα-
 κεδόνες βασιγῆαῖδες, πορημῶντας τοὺς προχόνους τῶν Ἀγῆανῶν, πού δὲν ἠγεραν τὰ
 γοῦν παρὰ μὲ κρηγιῆς καὶ γρηγᾶβίες, ὅπως ἔκοαν ὡς τὴν ἐπανᾶβταβη τοῦ 1821.

Παρόμοια ἦτα κίνησε δωρὸ ἀπὸ γειτογικούς βαρβάρους γὰ εἰσβάθουν εἰς τὴν Μακεδονία καὶ γὰ τὴν διαλύθουν. Μέγα βὲ ἀπερίγραπτη ἀναρχία ἀτέταβε τὸ κράτος ὁ Φίλιππος ὁ Β'. Πρὶν περάθουν εἰκοβὶ χρόνια, ἔκαμε τὴν χώρα του τὸ δυνατότερο κράτος τῆς Μεβοχέου κι ἔγινε πρῶτάτος εἰς τὴν χερσόνησο τοῦ Αἰμου. (3)

Ὁ Φίλιππος γέκνε τὴν Ἀθῆνα, τὸν Δημοθόνη καὶ τὴν Ἐγγάδα γάρη εἰς τὴν ἔντονη μεγαλοφυΐα του καὶ τὴν ἀδάμαστη ἐνεργητικότητα του. ἤφερε γὰ ἀποκαλύπτει καὶ γὰ καταβρέγει, μὲ αὐθιγὴ ἀκρίβεια, τὶς δυνάμεις τῶν ἀντιπάλων του. Προκαλοῦβε πάντοτε κατὰ πηγη μὲ τὸ ἀπρόβλεπο τῶν ἐνεργειῶν του εἰς ἐκείνους ποὺ πίβτεσαν πὺς γνώριζαν καλύτερα τὰ σχέδιά του. Ἀγροτε παίζοντας τὸν Ἐθνηνα καὶ ἄγροτε μιμούμενος τὸν Βάρβαρο, ἀβκοῦβε εἰς τοὺς ἐχθρούς του τὴν πὺ ἀλήθεια (τὴν πὺ δόξα) ἰσχυρία καὶ τὴν πὺ βεληρή βία. Κατέχοντας τὰ χαρίσματα τοῦ μεγάλου ἡγέτη, δὲν καταδεχόταν γὰ τὰ ὑποκαταβτήθει εὐκαιριακὰ μὲ τὸν δόλο τοῦ ἀχροϊκού. Τοῦ ἀρεβε γὰ γεδιηγώγεται καὶ γὰ ἐφαγανίγεται, ἀκόμη καὶ ἀνώγερα, μέγα εἰς ἀβύθους τῆς κακῆς μίβτης, γὰ γὰ παρῶβιάβει καὶ πᾶγι, εἰς μάτια τῶν μαχεμένων Ἐθνηνων, τὸ ἡγεμονικό του πρόβωπο περιβημένο μὲ δικαιοσύνη καὶ γενναιδωρία. Ἡ ὑπομογή του δὲν ἦταν γρηγότερο ἐκρηκετικὴ ἀπὸ τὴν ταχύτητα τῶν ἀπογᾶβειῶν του. Ἐἰς κατακτῆβεις του ἄγινε πογὺν καιρὸ γὰ ὠριμάθουν οἱ καρποὶ τῆς διηγηματίας του καὶ τῆς σοφιοτήτας του, περιμένοντας τὴν ὠνοϊκὴ βτιχημὴ, ὅποτε δὲν εἶχε παρὰ γὰ τοὺς δρέγει, μόλις γουρηγμένους. Καμμία ἀνηβυχία ἡδικῆς τάτης δὲν παρέγυε ποτε τὴν δράβη του: γευδόταν μὲ ἠδονή· παρέβανε τὸν γόγο του μὲ ἀπόγῶβη. Μὲ τὴν ἐφαυρετικὴν γενναιοτήτά του

καὶ τὴν αὐτοχὴ τοῦ βτὸν βτρατιωτικὸ τομέα, ἀναδεικνυόταν ὁ ἴδιος κάθε βτιμὴ ἔτι
ὅπως τὸν γανταζόταν ἢ πῖβτη καὶ ἢ ἀναζησίωτη ἀγοβίωβη τῶν βτρατιωτῶν του.
Ὁ Φίλιππος δορογογνῆθηκε πρὶν βυμπηγρῶβει τὸ δῦβκορο ἔργο του. Ἀπὸ τὴν βτιχμὴ
ποῦ ἀγέβηκε τὸν ἀβέβαιο δρόγο μιᾶς ἀναβτατωμένης Μακεδονίας, ὡς τὴν ὥρα
ποῦ ἔτοιμαζόταν γὰ δισαβῆ βτὴν Ἀβία, δέν ἔπαυε γὰ γῶγει ἀφεδυάγυτα ἔμπόδια.
Ἐτάδηκε ὁ δημιουργὸς τοῦ μακεδονικοῦ μεγαγείου, γιὰ τὸ ὁποῖο κόπιαβε, πηγῆ-
δηκε, βτεγοχωρῆδηκε μὶβὸν αἰῶγα. (4)

Βιβλιογραφία

1. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ Α' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ, Μπεγαντάκου, Παπαδωμᾶ, Λουτριανάκη, Χαραζαμπάκου, ΟΕΔΒ 2007.
2. ΜΕΓΑ ΛΕΞΙΚΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ, LIDDEL - SCOTT, Α. ΚΟΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ, ἔκδ. Ἑλληνικὰ Γράμματα.
3. ΜΕΓΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Ο ΠΡΟΔΡΟΜΟΣ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ, Χρήστου Π. Σαρκώβτα, ἔκδ. Βιβλιοπωλείου τῆς Ἑβτίας.
4. Ο ΑΡΧΑΙΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ τόμος 3ος, Ἀντρέ Μπογάρ, ἔκδ. Θεμέ-
γιο.

- **Ο ΑΝΑΔΙΠΛΑΣΙΑΣΜΟΣ**
- **ΟΡΙΣΤΙΚΗ ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΥ ΚΑΙ ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΥ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΦΩΝΗΣ ΒΑΡΥΤΟΝΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ**
- **ΚΕΙΜΕΝΟΝ: Η ΑΓΑΠΗ ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΤΡΟΥ ΓΙΑ ΤΟΝ ΒΟΥΚΕΦΑΛΑ**
- **Η ΜΕΓΑΛΟΦΥΪΑ ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Ή Η ΑΔΕΛΦΟΣΥΝΗ**
- **Ο ΜΕΓΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΣΤΗΝ ΚΑΘ' ΗΜΑΣ ΑΝΑΤΟΛΗ**

Γραμματική

1.ο αναδιπλασιασμός

Οί συντελικοί χρόνοι, δηλαδή ο παρακειμένος, ο υπερσυντέλικος και ο συντελεσμένος μέλλοντας, έχουν στην άρχή του θέματος **αναδιπλασιασμό** σε όλες τις ἐγκλίσεις και στους ὀνοματικούς τύπους (ἀπαρέμφατο, μετοχή).

Εἶδη ὁμαλοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ

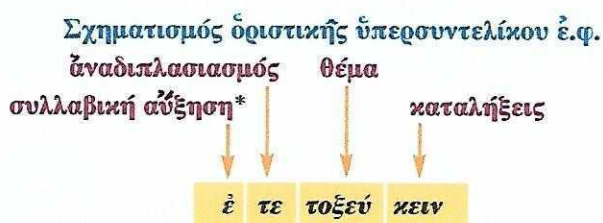
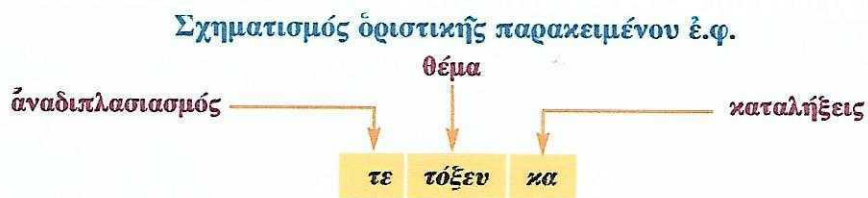
	Τό ρῆμα ἀρχίζει ἀπό:	εἶδος ἀναδιπλασιασμοῦ
A.	1. ἄπλό σύμφωνο (ἐκτός τοῦ ρ-)	ἐπανάληψη τοῦ ἀρχικοῦ συμφώνου + ε λύω → λέλυκα γράφω → γέγραφα
	2. δύο σύμφωνα, ἀπό τά ὁποῖα: $\left\{ \begin{array}{l} \text{τό πρῶτο εἶναι ἄφωνο} \\ \text{(κ, γ, χ, π, β, φ, τ, δ, θ)} \\ \text{καί τό δεύτερο ὑγρό ἢ ἔνρινο} \\ \text{(μ, ν, λ, ρ)} \end{array} \right.$	
B.	1. διπλό σύμφωνο (ζ, ξ, ψ)	συλλαβική αὔξηση ψεύδω → ἔψευκα ῥάπτω → ἔρραφα (Προσοχή στόν διπλασιασμό τοῦ ρ!) κτείνω → ἔκτονα στρατεύω → ἔστράτευκα
	2. ρ-	
	3. δύο σύμφωνα, χωρίς νά εἶναι τό πρῶτο ἄφωνο καί τό δεύτερο ὑγρό ἢ ἔνρινο	
	4. τρία σύμφωνα	
Γ.	φωνήεν ἢ δίφθογγο	χρονική αὔξηση ἐλπίζω → ἤλπισκα ἀθροίζω → ἤθροισκα

➔ Παρατηρήσεις 1. Ἰδιαίτερη προσοχή χρειάζεται στόν ἀναδιπλασιασμό πού παίρνουν τά ρήματα πού ἀρχίζουν ἀπό δασέα σύμφωνα (χ, φ, θ), τά ὁποῖα τρέπονται στά ἀντίστοιχα ψιλά (κ, π, τ):

χ → κ	χορεύω	→	κε-χόρευκα
φ → π	φυλάττω	→	πε-φύλαχα
θ → τ	θύω	→	τέ-θνηκα

- 2. Στά σύνθετα ἢ παρασύνθετα ρήματα μέ α' συνθετικό πρόθεση ὁ ἀναδιπλασιασμός μπαίνει μετά τήν πρόθεση, π.χ. ἀπο-γράφω → ἀπο-γέ-γραφα.
- 3. Ἰδιαίτερο εἶδος ἀναδιπλασιασμοῦ εἶναι ὁ **ἄττικός**.
Ρήματα πού ἀρχίζουν ἀπό α, ε, ο, στους συντελικούς χρόνους **ἐπαναλαμβάνουν** τούς δύο πρώτους φθόγγους τοῦ θέματος καί συγχρόνως **τρέπουν** σε μακρό τό ἀρχικό φωνήεν, δηλαδή α → η, ε → η, ο → ω, π.χ. ἀκούω → ἀκήκω (<ἀκ-ἀκο-α), ἐλαύνω → ἐλήλακα (<ἐλ-ἐλα-κα), ὀρύττω → ὀρώρυχα (<ὀρ-ὀρυ-χα).

2. Όριστική παρακειμένου και ύπερσυντελικού ενεργητικής φωνής βαρύτονων ρημάτων

Κλίση

όριστική παρακειμένου	όριστική ύπερσυντελικού
τε-τόξεν-κα	έ-τε-τοξεύ-κειν
τε-τόξεν-κας	έ-τε-τοξεύ-κεις
τε-τόξεν-κε	έ-τε-τοξεύ-κει
τε-τοξεύ-καμεν	έ-τε-τοξεύ-κεμεν
τε-τοξεύ-κατε	έ-τε-τοξεύ-κετε
τε-τοξεύ-κασιν(ν)	έ-τε-τοξεύ-κεσαν

3. Όριστική παρακειμένου και ύπερσυντελικού ενεργητικής φωνής άφωνόληκτων βαρύτονων ρημάτων

- α. Ουρανικόληκτα: Σχηματίζουν την όριστική παρακειμένου και ύπερσυντελικού μέ μετατροπή του ουρανικού χαρακτήρα του θέματος σε -χ-, π.χ. κηρύττω → κε-κήρυχ-α → έ-κε-κηρύχ-ειν, τάττω → τέ-ταχ-α → έ-τε-τάχ-ειν.
- β. Χειλικόληκτα: Σχηματίζουν την όριστική παρακειμένου και ύπερσυντελικού μέ μετατροπή του χειλικού χαρακτήρα του θέματος σε -φ-, π.χ. τρίβω → τέ-τριφ-α → έ-τε-τρίφ-ειν, κόπτω → κέ-κοφ-α → έ-κε-κόφ-ειν.
- γ. Οδοντικόληκτα: Σχηματίζουν την όριστική παρακειμένου και ύπερσυντελικού μέ τον χρονικό χαρακτήρα -κ-, άφουδ προηγουμένως αποβάλλουν τον οδοντικό χαρακτήρα, π.χ. πείθω → πέ-πει-κα → έ-πε-πεί-κειν, κομίζω → κε-κόμι-κα → έ-κε-κομί-κειν.

* Μόνο τά ρήματα πού ως αναδιπλασιασμο έπαναλαμβάνουν τό αρχικό σύμφωνο μαζί μέ ένα -ε-. Τά υπόλοιπα στον ύπερσυντελικό παρουσιάζουν μόνο αναδιπλασιασμο, π.χ. άθροίζω → ήθροικα → ήθροίκειν, στρατεύω → έστράτευκα → έστρατεύκειν.

Άσκήσεις

1. Νά κλίνετε τήν ὀριστική τοῦ παρακειμένου καί τοῦ ὑπερσυντέλικου τῶν ρημάτων: ἰδούω, καλύω, πρᾶττω.
ἰδύκειν, ἐκεκλήκα, ἐπεπράχην
2. Νά μεταφέρετε τά ρήματα ἀπό τήν ὀριστική τοῦ ἐνεστώτα στήν ὀριστική τῶν χρόνων πού ζητοῦνται:

ἐνεστώτας	παρακειμένος	ὑπερσυντέλικος
ταράττει	<u>τετάραχε</u>	<u>ἔτεταράχε</u>
βλάπτομεν	<u>βεβράγαμεν</u>	<u>ἔβεβράγαμεν</u>
σπουδάζετε	<u>ἔσπουδάκατε</u>	<u>ἔσπουδάκατε</u>
πταίοσιν	<u>ἔπταίκασι</u>	<u>ἔπταίκασι</u>

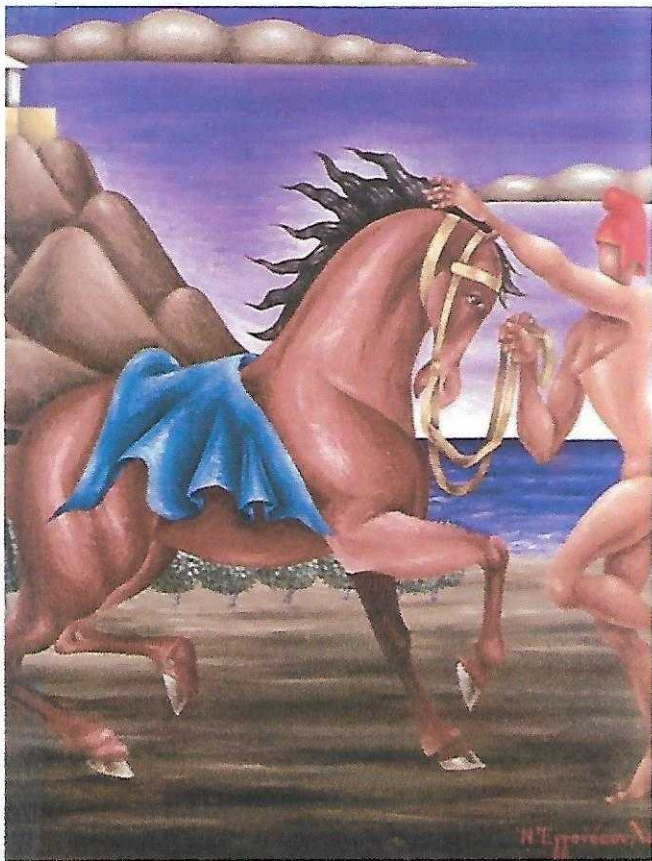
3. Στίς προτάσεις πού ἀκολουθοῦν νά συμπληρώσετε τόν σωστό τύπο τῆς ὀριστικῆς τοῦ παρακειμένου:
- Ἡ πόλις ἡμῶν σύμπασαν τήν Ἑλλάδα πολλάκις ἤδη δέδωκε (σῶζω).
 - Ἡμεῖς ἔβραγαμεν (στρατεύω) ἐπὶ βασιλέα.
 - Ἐμεῖς ταῦτα πεπράχατε (πρᾶττω) κατὰ τοὺς θεῶν ὄρκους.
 - Σὺ δὲ πεφρόντισας (φροντίζω), ὥστε μηδὲν τῶν ἐπιτηδείων ἐλλείπειν (= ὥστε νά μή λείπει τίποτε ἀπὸ τὰ ἀναγκαῖα).
 - Ἀλκιβιάδης βέβραγε (βλάπτω) τοὺς συνόντας (= αὐτοὺς πού τόν συναναστρέφονται).

4. Νά συμπληρώσετε ὀριζοντίως τοὺς ἀντίστοιχους τύπους τῶν ἄλλων χρόνων τῶν παρακάτω ρημάτων:

ἐνεστώτας	παρατατικός	μέλλοντας	ἀόριστος	παρακειμένος	ὑπερσυντέλικος
γυμνάζεις	<u>ἐχύμαγες</u>	<u>θυμνάβεις</u>	<u>ἐχύμαγας</u>	<u>χεχύμαγας</u>	<u>ἔχεχυμάγεις</u>
πιστεύουσι	<u>ἐπίστευον</u>	<u>πιστεύουσι</u>	<u>ἐπίστευσαν</u>	<u>πεπίστευκασι</u>	<u>ἔπεπίστευκασι</u>
σκευάζει	<u>ἐσκευάζει</u>	<u>σκευάβει</u>	<u>ἔσκευάβε</u>	<u>ἔσκευάκε</u>	<u>ἔβκευάκει</u>
διαπράττομεν	<u>διεπράττομεν</u>	<u>διαπράξομεν</u>	<u>διεπράγαμεν</u>	<u>διαπεπράγαμεν</u>	<u>διεπεπράγαμεν</u>
κηρύττομεν	<u>ἐκηρύττομεν</u>	<u>κηρύξομεν</u>	<u>ἐκηρύξαμεν</u>	<u>κεκηρύχαμεν</u>	<u>ἔκεκηρύξαμεν</u>
θεύετε	<u>ἐθεύετε</u>	<u>θεύετε</u>	<u>ἔθεύατε</u>	<u>τεθύκατε</u>	<u>ἔτεθήκατε</u>

5. Νά μεταφέρετε τά ὑπογραμμισμένα ρήματα στήν ὀριστική τοῦ παρακειμένου καί τοῦ ὑπερσυντέλικου:
- Ἐγὼ γάρ οὕτω σφόδρα ἐμαντῶ πιστεύω (= τόσο μεγάλη ἐμπιστοσύνη ἔχω στὸν ἑαυτό μου), ὥστε σύνειμι ἀδεῶς (= συναναστρέφομαι χωρὶς φόβο) τοῖς πονηροτάτοις. (πεπίστευκα / ἔπεπίστευκα)
 - Θαυμάζω δὲ Λακεδαιμονίων πάντων μάλιστα. (τεθαύμακα / ἔτεθαύμακα)
 - Καὶ οὐ τοῦτο μόνον συνεβούλευον τοῖς ἄλλοις, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἔδωκα τριάκοντα δραχμὰς ἑκατέρῳ. (εὐμβεβούλευκα / εὐμβεβούλευκα)
 - Τὰ μὲν γάρ τοιαῦτα ἐπιτηδεύματα οὔτε τοὺς ἰδιώτας οὔτε τὸ κοινὸν τῆς πόλεως βλάπτει. (βέβραγε / ἔβεβράγα)
6. Νά γράψετε τά παρακάτω ρήματα στήν ἀ.ἑ.:
- ἔχει ἀλλάξει (ἀλλάττω) → ἤλλαχε εἶχες καταδιώξει (διώκω) → ἔδεδιώχεις
 ἔχομε φυλάξει (φυλάττω) → πεφυλάχαμεν εἶχαν γράψει (γράφω) → ἔεγραψαν

Νίκος Έγγονόπουλος, Άλεξάνδρος καί Βουκεφάλας (από τό αρχείο τής Λένας Έγγονοπούλου)

Ἡ ἀγάπη τοῦ Άλεξάνδρου γιά τόν Βουκεφάλα

Α. Κείμενο

Στό ἔργο του Άλεξάνδρου Ἀνάβασις, ~~ἡ~~

ὁ Φλάβιος Ἀρριανός (περ. 95-175 μ.Χ.) ἀφηγεῖται καί τό τέλος τοῦ Βουκεφάλα, τοῦ ἀγαπημένου ἰλόγου τοῦ Μεγάλου Άλεξάνδρου. Ἐκτός ἀπό τήν περιγραφή τοῦ ἰλόγου, ὁ Ἀρριανός παραδίδει καί ἕνα χαρακτηριστικό ἐπεισόδιο πού καταδεικνύει τόν στενό δεσμό τοῦ μεγάλου στρατηλάτη μέ τόν πιστό σύντροφό του.

Ἴνα δέ ἡ μάχη συνέβη καί ἔνθεν ὀρηθεῖς ἐπέρασεν τόν Ὑδάσπην ποταμόν πόλεις ἔκτισεν Ἀλεξάνδρος. Καί τήν μὲν Νίκαιαν

τῆς νίκης τῆς κατ' Ἰνδῶν ἐπώνυμον ὠνόμασε, τήν δέ Βουκεφάλαν ἐς τοῦ ἵππου τοῦ Βουκεφάλα τήν μνήμην, ὃς ἀπέθανεν αὐτοῦ ὑπὸ καύματός τε καί ἡλικίας καματηρός γενόμενος, πολλὰ δέ πρόσθεν ξυγκαμῶν τε καί συγκινδυνεύσας Ἀλεξάνδρῳ, ἀναβαινόμενός τε πρὸς μόνου Ἀλεξάνδρου, ὃτι τοὺς ἄλλους πάντας ἀπηξίου ἀμβάτας, καί μεγέθει μέγας καί τῷ θυμῷ γενναῖος.

Σημεῖον δέ οἱ ἦν βοός κεφαλὴ ἐγκεχαραγμένη, ἐφ' ὃτω καί τό ὄνομα τοῦτο λέγουσιν ὅτι ἔφερον· οἱ δέ λέγουσιν ὅτι λευκόν σῆμα εἶχεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, μέλας ὦν αὐτός, ἐς βοός κεφαλὴν μάλιστα εἰκασμένον. Οὗτος ὁ ἵππος ἐν τῇ Οὐξίων χώρᾳ ἀφανῆς ἐγένετο Ἀλεξάνδρῳ, καί Ἀλεξάνδρος προεκήρυξεν ἀνά τήν χώραν πάντας ἀποκτενεῖν Οὐξίους, εἰ μὴ ἀπάξουσιν αὐτῷ τόν ἵππον. Τοσῆδε γάρ σπουδὴ Ἀλεξάνδρῳ ἀμφ' αὐτόν ἦν.

Ἀρριανός, Ἀλεξάνδρου Ἀνάβασις 5.19.4-6 (διασκευή)

Ὁ Μ. Ἀλεξάνδρος σέ μεταξοτυπία τοῦ Andy Warhol (1981, Μακεδονικό Μουσεῖο Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης)

Γλωσσικά σχόλια

	ἵνα	ἐκεῖ ὅπου
ἐνθεν ὀρμηθεῖς (μτχ. παθ. ἄορ. ρ. ὀρμάομαι, ὀρμῶμαι) ἐπέρασεν		στό σημείο ἀπό τό ὁποῖο ξεκίνησε καί πέρασε (πβ. ν.ἔ.: ὀρμή, ὀρμητήριο, παρόρμηση)
τὴν Νίκαιαν τῆς νίκης τῆς κατ' Ἰνδῶν ἐπώνυμον ἀνόμασε		ἔδωσε στήν πόλη τό ὄνομα Νίκαια ἀπό τή νίκη του κατὰ τῶν Ἰνδῶν (πβ. ν.ἔ.: ἐπωνυμία)
	αὐτοῦ	ἐκεῖ, σέ αὐτό τό σημείο (μέ τή σημασία αὐτή ἐπιβιώνει καί στή ν.ἔ.)
ὑπὸ καύματός (οὐσ. τὸ καῦμα, τοῦ καύματος) τε καί ἡλικίας καματηρός γενόμενος		ἐπειδὴ καταβλήθηκε ἀπὸ τόν καύσωνα καί τὰ γηρατειά (πβ. ν.ἔ.: καυστήρας, καυστικός)
ὁ καματηρός, ἡ καματηρά, τὸ καματηρόν		καταβεβλημένος, καταπονημένος
πολλά δὲ πρόσθεν ξυγκαιμών (μτχ. ἄορ. β' ρ. ξυγκάμνω) τε καί συγκινδυνεύσας (μτχ. ἄορ. ρ. συγκινδυνεύω) Ἀλεξάνδρω		ἄφου εἶχε ὑποφέρει προηγουμένως πολλά καί εἶχε περᾶσει πολλούς κινδύνους μαζί μέ τόν Ἀλέξανδρο
ἀναβαινόμενος τε πρὸς μόνου Ἀλεξάνδρου		καί τόν ὁποῖο ἵπτευε μόνο ὁ Ἀλέξανδρος
ὄτι ἀπηξίου (ὄριστ. παραπ. ρ. ἀπαξιόω, ἀπαξιῶ)		ἐπειδὴ ἀπαξίωσε, ἀπερριπτε ὡς ἀνάξιος
ὁ ἀμβάτης (ποιητ. τύπος ἀντὶ ὁ ἀναβάτης)		ὁ ἀναβάτης
μεγέθει (δοτ. ἐν. οὐσ. τὸ μέγεθος, τοῦ μεγέθους) μέγας		μεγαλόσωμος (πβ. ν.ἔ.: μεγεθύνω, μεγεθυντικός)
τῶ θυμῷ γενναῖος		δυνατός
σημεῖον δέ οἱ (δοτ. ἐν. γ' προσ. προσ. ἀντων.) ἦν		καί εἶχε σημάδι
βοός (γεν. ἐν. οὐσ. ὁ βοῦς) κεφαλῇ ἐγκεχαραγμένη		ἓνα κεφάλι βοδιοῦ χαραγμένο πάνω του
ἐφ' ὄτω (δοτ. ἐν. οὐδ. ἀναφ. ἀντων. ὄστις, ἦτις, ὄ, τι)		ἐξαιτίας τοῦ ὁποῖου
τὸ σῆμα		τό σημάδι (πβ. ν.ἔ.: σημειώνω, σῆμα, σημαία)
μέλας (ἐπίθ. ὁ μέλας, ἡ μέλαινα, τὸ μέλαν) ὧν αὐτός		ἐνῶ ὁ ἴδιος ἦταν μαύρος (πβ. ν.ἔ.: μελάni, μελανιάζω)
ἔς βοός κεφαλῇν μάλιστα εἰκασμένον (μτχ. παρακ. ρ. εἰκάσσομαι)		πού ἔμοιαζε πάρα πολύ μέ κεφάλι βοδιοῦ (πβ. ν.ἔ.: εἰκαστικός, εἰκασία)
ἀφανῆς ἐγένετο Ἀλεξάνδρω		ὁ Ἀλέξανδρος τόν ἔχασε
προκηρύσσω		διακηρύσσω δημόσια
ἀποκτενεῖν (ἀπαρ. μέλλ. ρ. ἀποκτείνω)		ὅτι θά ἐκτελέσει / ὅτι θά φονεύσει
ἀπάγω		ἐπιστρέφω κάτι
ἡ σπουδή		τό ἐνδιαφέρον

Ἐρμηνευτικά σχόλια

Ἴνα δὲ ἡ μάχη συνέβη καὶ ἐνθεν ὀρμηθεῖς ἐπέρασεν τὸν Ὑδάσπην ποταμὸν πόλεις ἔκτισεν Ἀλέξανδρος: Ἡ ἵδρυση τῶν δύο πόλεων στίς ὄχθες τοῦ ποταμοῦ Ὑδάσπη (σημερα ὀνομάζεται «Τζέλουμ») συνδέεται μέ τή μεγάλη μάχη πού ἐγινε ἐκεῖ μεταξύ τῆς στρατιάς τοῦ Ἀλεξάνδρου

καί τῶν δυνάμεων τοῦ Ἰνδοῦ βασιλιά Πώρου, πού ἔληξε μέ νίκη τῶν Μακεδόνων. Ἡ Νίκαια χτίστηκε ἀκριβῶς στό πεδίο τῆς μάχης, ἐνῶ ἡ Βουκεφάλαια ἢ Βουκεφάλαια (κατά τόν Πλούταρχο, «Βουκεφαλία») στό σημείο ὑπὸ τό ὁποῖο ξεκίνησε ὁ Ἀλέξανδρος μέ τόν στρατό του, γιά νά διαβεῖ τόν Ὑδάσπη.

Οὔξιοι: Λαός τῆς ἀνατολικῆς Σουσιανῆς στή μεθόριο τῆς Περσίας. Κατοικοῦσαν στίς πηγές τοῦ Τίγρη ποταμοῦ (σημερινοῦ Καρούμ). Ἡ περιοχή ὅπου ζοῦσαν ἦταν ἰδιαίτερα εὐφορη. Διακρίνονταν σέ ὀρεινοῦς, πού ἦταν πύο σκληροτράχηλοι καί ὀνομαστοί πολεμιστές, καί πεδινούς. Κατά τήν ἐκστρατεία τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου ὑπῆρξαν σύμμαχοι τοῦ Δαρείου, ὥσπου τό 331 π.Χ. τούς ὑπέταξε ὁ Ἀλέξανδρος καί τούς ἔκανε φόρου ὑποτελεῖς.

Ἡ ἀγάπη τοῦ Ἀλεξάνδρου γιά τόν Βουκεφάλα

Ἵνα δὲ ἡ μάχη συνέβη καὶ ἔνθεν
ὀρμηθεῖς

ἔπέρασεν τὸν Ὑδάσπην ποταμὸν

πόλεις ἔκτισεν Ἀλέξανδρος.

Καὶ τὴν μὲν Νίκαιαν τῆς νίκης τῆς κατ'
Ἰνδῶν ἐπώνυμον ὠνόμασε,

τὴν δὲ Βουκεφάλαν ἐς τοῦ ἵππου τοῦ
Βουκεφάλα τὴν μνήμην,

ὃς ἀπέθανεν αὐτοῦ

ὑπὸ καύματος τὲ καὶ ἡλικίας
καματηρὸς γενόμενος,

πολλὰ δὲ πρόσθεν ξυγκαμῶν τε

καὶ συγκινδυνεύσας Ἀλεξάνδρῳ,

ἀναβαινόμενός τε πρὸς μόνου
Ἀλεξάνδρου,

ὅτι τοὺς ἄλλους πάντας ἀπηξίου
ἀμβάτας,

καὶ μεγέθει μέγας καὶ τῷ θυμῷ
γενναῖος.

Σημεῖον δὲ οἱ ἦν βοός κεφαλὴ
ἐγκεχαραγμένη,

ἐφ' ὅτῳ καὶ τὸ ὄνομα τοῦτο λέγουσιν
ὅτι ἔφερεν

οἱ δὲ λέγουσιν ὅτι λευκὸν σῆμα εἶχεν

Ἐκεῖ ὅπου ἔγινε ἡ μάχη καὶ στό σημεῖο
ἀπὸ τὸ ὁποῖο ξεκίνησε

καὶ πέρασε τὸν Ὑδάσπην ποταμὸ

ὁ Ἀλέξανδρος ἔκτισε πόλεις.

Καὶ στή μία πόλη ἔδωσε τὸ ὄνομα
Νίκαια ἀπὸ τῆ νίκη του κατὰ τῶν Ἰνδῶν,

καὶ τὴν ἄλλη τὴν ὠνόμασε Βουκεφάλα
σὲ ἀνάμνηση τοῦ ἵππου του
Βουκεφάλα,

πού πέθανε ἐκεῖ

ἐπειδὴ καταβλήθηκε ἀπὸ τὸν καύσωνα
καὶ τὰ γηρατειά,

ἀφοῦ προηγουμένως εἶχε ὑποφέρει
πολλὰ

καὶ εἶχε περάσει πολλοὺς κινδύνους
μαζὶ μὲ τὸν Ἀλέξανδρο

καὶ τὸν ὁποῖο ἵππευε μόνο ὁ
Ἀλέξανδρος,

ἐπειδὴ ἀπέρριπτε ὡς ἀνάξιους ὅλους
τοὺς ἄλλους ἀναβάτες,

καὶ (ἦταν) μεγαλόσωμος καὶ γενναῖος.

Καὶ εἶχε σημάδι, ἓνα κεφάλι βοδιοῦ
χαραγμένο πάνῳ του,

ἐξαιτίας τοῦ ὁποῖου λένε ὅτι ἔφερε καὶ
τὸ ὄνομα αὐτό.

ἄλλοι, λένε ὅτι εἶχε ἄσπρο σημάδι στό

ἐπὶ τῆς κεφαλῆς,

μέλας ὧν αὐτός,

ἐς βοὸς κεφαλὴν μάλιστα εἰκασμένον.

Οὗτος ὁ ἵππος ἐν τῇ Οὐξίων χώρα

ἀφανὴς ἐγένετο Ἀλεξάνδρῳ,

καὶ Ἀλέξανδρος προεκήρυξεν ἀνὰ τὴν
χώραν

πάντας ἀποκτενεῖν Οὐξίους,

εἰ μὴ ἀπάξουσιν αὐτῷ τὸν ἵππον.

Τοσῆδε γὰρ σπουδὴ Ἀλεξάνδρῳ ἀμφ'
αὐτὸν ἦν.

κεφάλι του,

ἐνῶ ὁ ἴδιος ἦταν μαῦρος,

τό ὅποιο ἔμοιαζε πάρα πολύ μέ κεφάλι
βοδιοῦ.

Αὐτό τό ἄλογο στή χώρα τῶν Οὐξίων

τό ἔχασε ὁ Ἀλέξανδρος,

καί γι' αὐτό ὁ Ἀλέξανδρος διακήρυξε
δημόσια σέ ὅλη τή χώρα

ὅτι θά ἐκτελέσει ὅλους τούς Οὐξίους,

ἂν δέν τοῦ ἐπιστρέψουν τό ἄλογο.

Τόσο μεγάλο ἐνδιαφέρον ἔδειχνε ὁ
Ἀλέξανδρος γι' αὐτό τό ἄλογο.

© Γιάννης Παπαθανασίου-Κατερίνα Πρανδέκου

Νόμισμα πού ἀπεικονίζει τόν Βουκεφάλα
τὴν ἐποχὴ τοῦ Σευῆκου Α', ἐνὸς ἀπὸ
τούς Διαδόχους.

Ὁ Ἀλέξανδρος δαμάζει τὸν Βουκεφάλα.

Ἕνας δαμιστὴς προσπαθεῖ νὰ δαμάσῃ τὸν Βουκεφάλα, ἀλλὰ δὲν τὰ καταφέρνει.
Ὁ Φίλιππος φωνάζει θυμωμένος.

Φίλιππος: Ἀπάγετε τὸν ἵππον.

Ὁ Ἀλέξανδρος ζητᾷ τὸν ἵππο ἀπὸ τὸν πατέρα του, γιὰ νὰ τὸν δαμάσῃ αὐτός.

Ἀλέξανδρος: Πάτερ, δός μοι τὸν ἵππον.

Φίλιππος: Οὐδαμῶς, ἄγριος ἐστί.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἐπιμένει καὶ τελικὰ ὁ Φίλιππος τοῦ ἐπιτρέπει νὰ προσπαθήσῃ. Καὶ τότε ὁ Ἀλέξανδρος “ ἐπέστρεψε τὸν ἵππον πρὸς τὸν ἥλιον” γιὰ νὰ μὴν βλέπῃ τὴν σκιά του καὶ τρομάζει. Καὶ πράγματι, ὁ Βουκεφάλας ἡμέρωσε καὶ τὸν ἄφησε νὰ ἀνέβῃ στὴν ράχη του. Ὅλοι τότε ἐθαύμασαν τὸ παιδί.

Ὁ Φίλιππος δάκρυσε, φίλησε τὸν υἱό του καὶ τοῦ εἶπε:

“ ὦ παῖ, Μακεδονία
σὲ οὐ χωρεῖ”.

ΙΠΠΟΣ

Ἴππος: εἰς τὴν Γραμμικὴν – Μινωικὴν γραφὴν Β, ὁ ἵππος εἶναι γραμμένος ὡς ἴκκος (ἴκφος, ἐξ αὐτοῦ τὸ λατιν. → equus). Πρόκειται περὶ βυνίδου ἐξαγχαῆς τῶν χειροῦπερωϊκῶν π, κ.

Ὁ ἵππος – ἴκκος – ἐτυμολογεῖται ἐκ τοῦ ἴκω, ἴκάνω = ἔρχομαι, ἀγ-ικνοῦμαι. Μὲ τὸν ἴκκον τοὺς ἀγ-ίκοντο.

“Ο ταχὺς ἵππος (ὅπως τὸ ταχὺ πηοῖον) ἀποκαλεῖται κέλης. “Ο γορτηγὸς ἵππος, καβαγ-
γης (ἐξ οὗ τὰ δυτ. cavallo, cheval). καβαγγικεύω = ἵππεύω.

“Ἡ ὄπη τοῦ ἵππου, ἀποτελεῖ τὸ ὄπηρον του. “Ἡ δὲ χηγή, “ἐχηγή τις οὔβα, παρὰ τὸ
διεβχίῃθαι”. (Ε.Μ.)

(“Ἡ σημερινὴ ὀνομασία ἄλοχον προέρχεται ἐκ τῆς δυκεδοχῆς — κατὰ τὴν μέτρησιν
βτρατιωτικῶν δυνάμεων — : ἀνδρες ... τόβοι, ἄλοχα γῶα ... τόβα. Τὸ δὲ θεωρούμενον
ὡς “ἀραβικόν” “ἄτι”, εἶναι ἀυτιδαύγειον ἐκ τῆς δυκεγοράς “ὁ ἵππος ἄττει” = ἄρμαι).

Τὸ γεγενῶν τοῦ ἵππου ὀνομάζεται πῶγος (πουγᾶρι), ἐπειδὴ πωγέει = τριχυρίζει γύρω
ἀπὸ τὴν μητέρα του καὶ ἐπὶ τὴν πόαν = χηγήν. Τεχνικῶς, πᾶν μικρὸν γῶον γέγεται πῶ-
γος, ἐξ οὗ καὶ “πουγί”.

Γράφει ὁ Πλούταρχος εἰς τὰ “Συμποσιακά”:

“ καὶ — ἐκ — τῶν γῶων, μόνῳ τῷ ἵππῳ ἐστὶ μετουβία (= συμμετοχή) ἀθῶνος καὶ βτε-
φάνου, ὅτι μόνος — ὁ ἵππος — καὶ πέφυκε καὶ ἤβκηται, παρειαὶ καὶ βυμπογεμεῖν μαχο-
μένοις”.

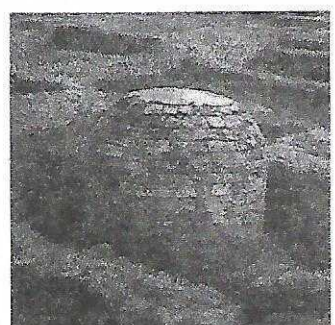
— εἰς τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀθῶνες ἐβτέγετο καὶ ὁ νικητὴς ἵππος —.

 Πράγματι, ὁ ἵππος “βυμπογεμεῖ” μετὰ τῶν πογεμιβτῶν. Γνωρίζει γὰρ ἐπιτίθεται,
γὰ ἀμύεται, γὰ προφυγᾶττει τὸν ἀναβάτη του, γὰ τὸν βοηθεῖ καὶ γὰ τὸν ὑποβοηθῆ-
ζει δὲ ὅγες τις γάβεις τῆς βυμμηκοῆς. Τὸ ἔγκευον. Λεξικὸν τοῦ **ΗΛΙΟΥ** (γῆμμα ἵπ-
πος) γράφει:

“ Δύντροπος μιστὸς καὶ πογύτιμος εἶναι τὸ ἄλοχο εἰς τοὺς πογεμιβτάς. “Ὅταν πί-
πτη βαρέως πηγῶμένος ὁ πογεμιβτής, τὸ ἄλοχο δὲν ἀπομακρύνεται ἀπὸ κοντὰ του καὶ
τὸν προτρέπει γὰ καβαγγικεύῃθ δια γὰ γύγουν...”.

“Ὁ Πλούταρχος (βίος Ἀλεξάνδρου 32) ἀφηγεῖται πῶς κάδε φορὰ μού ὁ Ἀλέξαν-
δρος ἀκοροδοῦβε τὴν γάγαχα ἢ ἔδινε ὀδηγίεσ ἢ ἐπιδομοῦβε κάτι, ἐχρηβιμομοιοῦβε
ἄλλον ἵππον ὅταν ὁ Βουκεφάλας εἶχε γεράβει. “Ὅταν ἄμως ἀρχίγε ἢ μάχη τοῦ ἔφερ-
γαν τὸν Βουκεφάλα, τὸν καβαγγίκευε καὶ ἀρχίγε ἀμέβως τὴν ἔφοδο.

**Ο ΤΑΦΟΣ
ΤΟΥ ΒΟΥΚΕΦΑΛΑ**

Η ΜΕΓΑΛΟΦΥΪΑ ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Ή Η ΑΔΕΛΦΟΣΥΝΗ

ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΠΡΟΤΟΜΗ ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ:

Δύο μάτια Ξκηνηκτα πού αντικρίζουν
τὸ θαῦμα τοῦ κόσμου

Ἐκφραση πού διατήρησε ἕως τὸ τέλος τῆς ζωῆς του

ΠΡΟΛΟΓΟΣ τοῦ Χρήστου Σαλοκώβτα ἀπὸ τὸ βιβλίο του ΜΕΓΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Ο ΠΡΟΔΡΟΜΟΣ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ

Ἐφοῦ ἡ βιβλιογραφία τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου ξεπερνᾷ τὶς 30.000 τόμους, εἶναι φυσικὸ νὰ ἐρωτηθεῖ κανεὶς γιατί γράφηκε τοῦτο τὸ βιβλίο. Ἐπάρχει αἰτία. Ἡ κατάδικη ἀπὸ τὸν Μακεδονικὸ Στρατὸ τοῦ γιγνομένου Καθηδόνη, ὅταν φανερώθηκε μὴς ἦταν ἠθικὸς αὐτοεργὸς ἐπὶν ἀπόπειρα δουροφονίας τὴν γεχομένη τῶν « Βαβυρικῶν παιδων », ἔκαμε τὶς δύο μεγάλες Ἀθηναϊκὲς Σχολές Φιλοσοφίας, τοῦ Πλάτωνα καὶ τοῦ Ἀριστοτέλη, ν' ἀντιμαθήθουν τὸν γιὸ τοῦ Φιλίππου. Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη τὸ Ἀθηναϊκὸ Ἄβτυ δημιουργοῦσε ἕ' ὄρη τὴν Ἐλλάδα τὴν κοινὴ γνώμη. Μακεδόνες ἱστορικοὶ δὲν ὑπῆρχαν νὰ ὑπεραβιβτοῦν τὸν πατριώτη τους Ἀλέξανδρο. Ἐπὶ τὴν ἱστορία του τὴν ἔγραψαν ἐκεῖνοι πού δὲν τὸν ἐχώνευαν, ἀποκρύβοντας τὴν κοροβδαία βηματία του. Κάθε ἱστοριογράφος θεώρησε ὑποχρέωση ν' ἀπορροδῆσει τὴν δυστήμητη τῶν βουῶν τῆς Ἀκαδημίας καὶ τοῦ Λυκείου. Ἐπὶ ἔδωσαν τὴν ἐντύπωση πὼς ὁ Ἀλέξανδρος ἦταν τύραννος, εἶχε παδορογικὴ ὑπερογία κι αἰδοθήματα μαγιακοῦ. Σύγχρονοὶ του γευδορογοὶ, πρόδεδεσαν μὴς ἦταν ἀροορογικός, μεδυβμένος ἀπὸ τὸ πρῶν ὡς τὸ βράδυ. Μετὰ τὸν θάνατο τοῦ Ἀλεξάνδρου ὁ κάββατορος, πού κληρονομήσει τὸ Ἐλληνικὸ Βαδίκηιο, ἀπὸ ἀπέχθεια πρὸς τὸν Κοβμοκράτορα, ἐπειδὴ κάποτε τὸν εἶχε πρόβῶσει ἐπὶν Βαβυζώνα, χρηματοδοτοῦσε Ἰραμματικοὺς νὰ βυκογατοῦν τὴν μνήμη του. Ὅμοιες ἱστορίες ἐφακοροῦθησαν ὡς τὸν μεραβμένον αἰῶνα, ἔβτω μὲ ρίχες ἐξαιρέσεις. Ὅμως τελευταῖα, μερῆτες διαγορών ἐρευνητῶν, γατέρωσαν τὸν πραγματικὸν Ἀλέξανδρο. Καὶ αὐτὴ τὴν με-

γάγη μορφή του δεν μας τὴν δίδαξαν διὰ Ἑλληνικὰ ἔργα. Ἔβγαζε, βέβαια, μερικές φορές ὁ Μακεδόνας, ὅμως τὰ προτερήματά του ξεπερνοῦν τὸ ἀνθρώπινο μέτρο κι ἐξαφανίζουν τὰ ἴδια ἴαση του. Πραγματικὰ πρόκειται γιὰ μιὰν ἀπὸ τὶς μεγαλύτερες μορφές πού ἔδωκε ἡ Ἑλλάς. Ἐπὶ πρόσωπό του καταβάλλεται ἡ δημιουργικὴ δύναμη τῆς γυναικῆς, τὸν ἔκαμε τὸ πενταπόβταχμά της. Ἐ' αὐτὸν τὸν ὀπληθμένο γιγάνθοιο ἔλαχε ὁ κηῖρος νὰ διαδώσει παντοῦ τὴν ψυχικὴ ἀνωτερότητα τῶν Ἑλλήνων.

André Bonnard
 Η ΜΕΓΑΛΟΦΥΪΑ ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

Ἐπὶ τὴν κληρονομιά πού εἶχε ἀπὸ τὸν πατέρα του Φίλιππο, ὁ Ἀλέξανδρος, αὐτὸς πρὸς κριτῆς, εἶχε κάνει τὴν ἐπιλογή του. Περιφρονοῦσε τὸν παυόρχο τρόπο τῆς πολιτικῆς, μιλοῦσε τὸν λόγο, ζέροντας μόνο « νὰ προσηλάχεται ἀπ' αὐτόν... ». « Μὲ ἀκλόνητη μίση βτὴν τήρησὴ τῶν συνθηκῶν καὶ τῶν συμβάσεων προήλαχε πάντοτε τὸν ἑαυτὸ του ἀπὸ τὸν λόγο ». Ἐῖτι γράφει ὁ Ἀρριανός. « Ἡ μέγιστη ἐπιδεξιότητά του ἦταν ἡ « ταχύτητα τῶν κινήσεών του », πού τὸν ἔκανε νὰ παρουσιάζεται ἐκεῖ πού φαινόταν ἀδύνατο νὰ βρεθεῖ. Λίγο τὸν ἐκδιέφερε ἂν ἔβαζε βέ κίνδυνο τὴν τύχη του, δίχουρος πάντοτε πὼς δὲν χινοῦταν παρὰ νὰ νικῆσει. Βάζοντας μπροστά του ἕνα βκοπό, βάδιζε κατωδείαν πρὸς τὰ κεί μέσα βτὴν ὀρμὴ τοῦ μάδους πού τὸν κατεῖχε.

Δὲν ἦταν, ὅπως ὁ πατέρας του, ὄλο ἐφυνάδα καὶ ἠδυπάθεια· ὁ Ἀλέξανδρος ἦταν, ὅπως γράφει ὁ Ἀρριανός, « πού ἐχερατῆς βχετικὰ μὲ τὶς βαρρικῆς ἠδουές· ὄχι ὅμως καὶ βχετικὰ μὲ τὶς ἀπολαύσεις τοῦ πνεύματος ». Περιββότερο ἀπὸ τοῦ Φίλιππου, ἦταν ὁ γιὸς τῆς Ὀλυμπιάδας, τῆς ἐκρηκτικῆς ἠπειρώτιββας Μαυιάδας, πού ὁ θεὸς Διόνυβος τὴν κρατοῦσε μέσα βτὴν μέση τῆς μουβικῆς καὶ τὸ παραζήρημα τοῦ χοροῦ, μέσα βτὴν ἔκβταβη τῆς γυναικῆς, πού, πέρα ἀπὸ τοὺς καθημερινοὺς ὀρίζοντες, ἀποκαζύηται νέους χώρους.

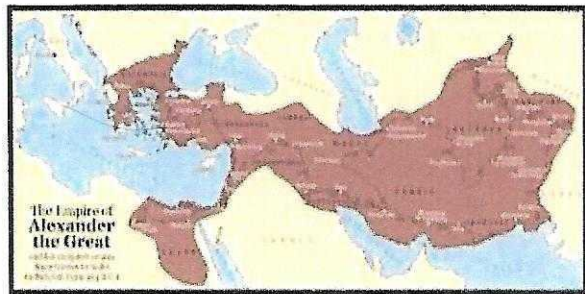
Ὁ Ἀλέξανδρος ἔχει ἀπὸ τὸν πατέρα του ὄλα τὰ πνευματικὰ χαρίσματα τῶν μεγάλων πολιτικῶν καὶ τῶν καλύτερων ἀρχηγῶν, ἀλλὰ ἐκεῖνο πού τὸν κάνει ἀδύχρητο ἀπέναντι βτους μεγάλους ἀνδρες τοῦ παρελθόντος, ἀπέναντι βτὸν Θεμιστοκλήη, βτὸν Περικλήη, ἀπέναντι βτὸν ἴδιο τὸν Φίλιππο, εἶναι τὸ γεγονός πὼς

τὰ πνευματικά του χαρίσματα συγκεντρώνονται ἀπὸ τὸ πάθος, γέρονται, προβατατοῦνται καὶ προβδισοῦνται ἀπ' αὐτὸ πρὸς τὸν πόρον τελειότητάς του.

Ἡ πνευματικότητα τοῦ γιοῦ τῆς Ὀλυμπιάδας δὲν εἶναι μόνο γάμψη, γυνώβη τῶν ὀδῶν καὶ τῶν μέβων, μέβα ἀπὸ τὰ ὁποῖα δὲ γίνεται πράξη ἢ βχεδιαζόμενη δράση, εἶναι γρόφα, συμμετέχει ἐτὴν ζωτικὴ δημιουργία ὅπως ἡ ἡλιακὴ θερμότητα καὶ κάποτε, καταστρεπτικὴ ὅπως κι ἐκείνη, αὐτὴ ἡ παδιαβμένη πνευματικότητα, ἐτὸ ὑψηλότερο βήμα τοῦ ἔνταθης τῆς, δὲν εἶναι πιά παρὰ καῦμα, δὲν εἶναι πιά παρὰ πυρκαχιά.

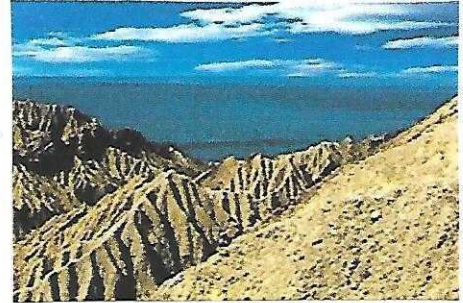
Ἐτὴν διάρκεια τῆς ἐκβρατείας του, ἂν μπορούσαμε νὰ τὴν ἀκολουθήσουμε βῆμα πρὸς βῆμα, δὲ βγάμαμε τὸν Ἀλέξανδρο νὰ πιβτεύει ἀγαμπίβοχα πῶς βυέχιζε τὸ πρόγραμμα τοῦ πατέρα του, νὰ τὸ διευρύνει ἀδιάκοπα, νὰ τὸ ἀποκαλύπτει καὶ πάλι καί, ἔχκαινιάζοντας ταυτόχρονα τὴν δικὴ του μεγαροχούια, νὰ δίνει ἐτὶς προδέβεις τοῦ Φιλιππου, πού ἦταν μόνο μοιχτικὲς, ὀρότερα διαγορετικὸ νόημα. Τὸ ἔρχο πού δὲ προβπαδῆβει νὰ πραγματοποιηῆβει, δὲ εἶναι πέρα χιὰ πέρα ἄλλο πράγμα ἀπὸ μιὰν ἱμπεριαλιβτικὴν κατάκτηση κατὰ τὸν τρόπο τοῦ Φιλιππου, δὲ εἶναι, βὲ τελευταία ἀνάγκη, ἡ ἐφεύρεση ἐγὸς γέου κόσμου.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ τοῦ Χρήστου Ταιλοκώβτα ἀπὸ τὸ βιβχίο του ΜΕΓΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Ο ΠΡΟΔΡΟΜΟΣ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ

Ἵ Ἀλέξανδρος ἀποτερεῖ γαιγόμεγο πού δὲν ἔχει τὸ ὀμοιό του. Δημιούρηβει Ἵβτορία μὲ ὀρίχους. ώβο νὰ κατακτῆβει τὴν Ἀνατολή ὀ βτρατός του ποτὲ δὲν χενέ-

ραβε τις τριάντα χιλιάδες. Πνεῦμα πορϋέδρο κίνησε γιά πόρημο με βυνοδεία από επιβτήμονες, τεχνικούς και καρηιτέχνες, τόν πνευματικό ἀφρό τῆς ἐποχῆς. Ἡ ἐκβτρα-
 τεία του βήμαινε και τὴν ἔρευγα τῆς ὕψ, πού δέν τὴν ἤφεραν ὄβοι τὴν κατοικοῦσαν.
 Εἶχε μεχάλη περιέρχεια γ' ἀνακαλύγει τὸ ἀγνωστο κι ἔβτεργε εἰδικούς γὰ γάχουον βτὴν
 Ἄβια γὰ βροῦν ὅτι πιὸ βπάγιο. Ὡς και βτὴν γοβερὴ ἔρημο
 Τεδρωβία, τὴν ὥρα πού ὁ βτρατὸς χανόταν, ἀνακάργυε ἀπὸ
 τοὺς δάμνους τῆς βμύργας ἀρωματικὴ μαβτίχα πού ἔμεγε ἀ-
 τρύγητη.

Ἡ Ἀλέξανδρος γάτρευε τὴν ἔρηγική βκέγη. Πίβτεσε
 βτὴν πνευματικὴ ὑπεροχὴ τοῦ ἔρηγισμοῦ, ἱκαοῦ γ' ἀγαγεῶβει τὸν ἀνδρωπο. Πίβτεσε πῶς
 οἱ γνώβεις δά ἔπαιζαν ἀπογαβιβτικὸ ρόγο βτὴν γυὴ τῶν γαῶν και δέγηβε με τὴν Παι-
 δεία γ' ἀναδείξει βεγτιωμένη κοινωγία. Ἐτὸ ἔργο του τὸν ὄδηγοῦβε περίεργη ἴβορροπία
 ἀγάμεβα βτὴν ρομαντικὴ γυχή του και τὴν ἀγάδητη γογική.

Ἡ Πηούταρχος ἔγραγε πῶς « ἀνήγρια ἔμειναν τὰ μέρη, ὄβα δέν γυῶριβαν τὸν Ἀ-
 ῤέξανδρο». Ἐκηπρὸς με ἐκεῖγους πού δοκίμαζαν γὰ βταματήβουν τὸν δρόμο του, ἦταν
 βκηπρὸς και γιὰ ὄβους ἀδικοῦσαν τὸν γαὸ. Ἡ βαβιγική βημαῖα του κυμάτιζε βτὴν Ἄβια
 και βκέπαζε μιὰν ἐκβτρατεία πογιτιβμοῦ. « Τοὺς ἐχθρούς », ἔζηχει ὁ ἴβορικός Διοδω-
 ρος, « ἦνάγκαιεν εὔδαμνοεῖν ὁ γικῆβας ». Ἡμέργε ἀπᾶνδρωπες γυγές, ἔμαδε βτους Ἐρ-
 κανοῦς, ἀγτι γὰ γοῦν βυγγογικά, γὰ δημιουργοῦν χωριβτὴ οἰκογέγεια με μιὰ γυγαῖκα,
 τοὺς Ἀραχωβίους και κοββαίους, ἀγτι γὰ τρέγονται βᾶν ἀγριοι ἀπὸ τὸ κυνήγι και τις
 γηβτεῖες, τοὺς ἔβαζε τὸ ἀγέτρι βτὸ χέρι και τοὺς δίδαζε τὴν γεωργία. Τοὺς Ἐοδία-
 γοῦς τοὺς ἀγάχαβε γὰ γηροκομοῦν τοὺς γογείς των, ἀγτι γὰ τοὺς βκοτῶγουν ἄμα γερ-
 γοῦβαν · τοὺς Πέρβες γὰ βέβονται τις μητέρες των και γὰ μὴν τις παντρεύονται ·
 ἀπαχόρευβε βτους Βακτριαγούς γ' ἀγῆγουν ἀταγους τοὺς γεκρούς γιὰ γὰ τοὺς τρῶν οἱ
 γυπες, ὄπως ὄριζε ἡ γατρεία τοῦ Ἐυροάβτη. Τὴν μεχαγῶγνηο πογιτικὴ του τὴν βτῆ-
 ριζε β' ἔγα βημεῖο — τὴν ἀγαδότητα. Τί ἀγάχη ἔχει γὰ δικαιωβεί ὁ Ἀλέξανδρος ἀ-
 πὸ τοὺς ἴβορικούς, ὄταν τὸν ἀγᾶπηβαν οἱ γαὸι πού ὑμέταζε; Ὑῶριβαν και οἱ Ἄβια-
 τες δικοῦς των πογεμάρχους, ὄπως τὸν Τεγχις γᾶν ἢ τὸν Ταμεργᾶνο, με μόνο
 τὸν Ἀλέξανδρο ὑμνοῦν ὡς εὔεργέτη. Κανείς πρῖν ἀπ' αὔτὸν δέν πρόβαζε τὴν ἀγᾶπη
 βᾶν τρόπο γὰ κυβερνηδοῦν οἱ ἀνδρωποι.

Ο ΜΕΓΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΣΤΗΝ ΚΑΘ' ΗΜΑΣ ΑΝΑΤΟΛΗ

“Υγαβμα από τὴν Αἴγυπτο μὲ παράταξη τοῦ Ἀλεξάνδρου. Φέρει τὴν ἐπιγραφή: Μακετὸν Ἀλεξάντερος (Οὐάβιχτον, Μουβείο Ὑγαβμάτων)

“Ο πῶς γνωστὸς Ἑλληνας ἐπὶ Ἰράν εἶναι ὁ Ἐκαταρ Μαχκτουγι (Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδόνας). Ἐντυπωδιάζει ἡ ἀποδόμησις τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου ὡς κατακτητοῦ καὶ ἡ ἀπουσία καταχρηστικοῦ ὕφους διὰ τὴν κατάλυση τῆς Περδικῆς Αὐτοκρατορίας τῶν Ἀχαιμενιδῶν, ἀλλὰ ὁ ἐνδτετυγισμὸς του ὡς «Ἰρανό», «Προφήτης», «Στρατηγῆτης», «Λόγος» καὶ «Ἐραβτής».

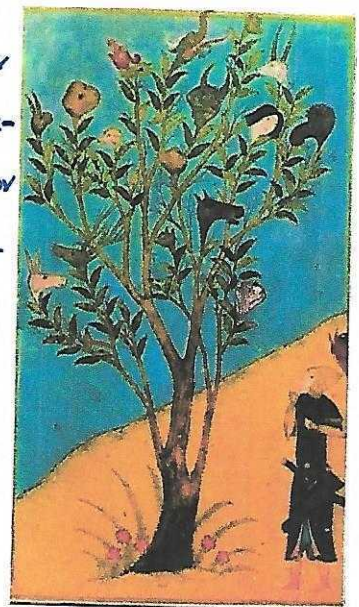
“Ο “Ὀμηρος τῶν Ἰρανωῶν, ὁ Φιρτουβί (10^{ος} μ.Χ. αἰ), ἀφιερώνει ἓνα μέρος τοῦ ἔργου του «Σαχραμέ» (τὸ βιβλίον τῶν Βαβυλιαδῶν - 50.000 στίχοι) ἐπὶ τὸν Μ. Ἀλέξανδρο. Ὁ Μ. Ἀλέξανδρος ἀγῆκει ἐπὶ τοὺς Ἰρανοὺς βαβυλιαδες καὶ συμπαράταββεται μὲ τὸν Δαρείο, τὸν Ροβτάμ, τὸν Σαχνοῦρ καὶ τὸν Χοβρόη.

Ἐποχὴ Ἰχχανιδῶν
1330 - 1336

Ἐπισκεπτεται ἀκόμα καὶ τὴν κάαμπα βτὴν Μέκκα καὶ βυταντὰ τὸ μυδικὸ δένδρο Φακ-Βάκ, ποὺ οἱ ἄκρες τῶν κηαδιῶν του γέρου κεφαγῆς ἀνθρώπων καὶ ζῶων. Τοῦ μαρτυροῦν τὸν δάγατό του.

“Ο Μ. Ἀλέξανδρος καὶ τὸ δένδρο Φακ-Βάκ, «Σαχραμέ».

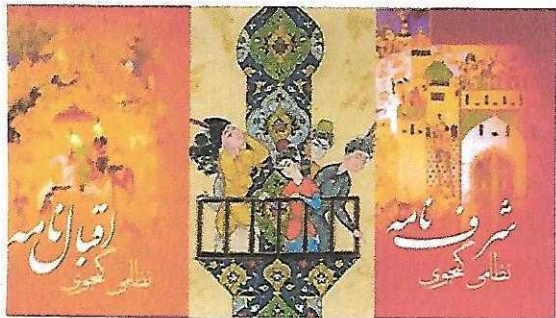

Ἐποχὴ Τιμουριδῶν 1430

“Ο Μιζαμί Γκανζαβί (1141 - 1209), ὁ μεχάρος ποιητῆς τῶν Ἰρανωῶν, ἀφιερώνει ἓνα ὀρόκητρο ἔπος ἐπὶ τὸν Μέγα Ἀλέξανδρο. Πρόκειται διὰ τὸ «Ἐκαταρναμέ» (τὸ

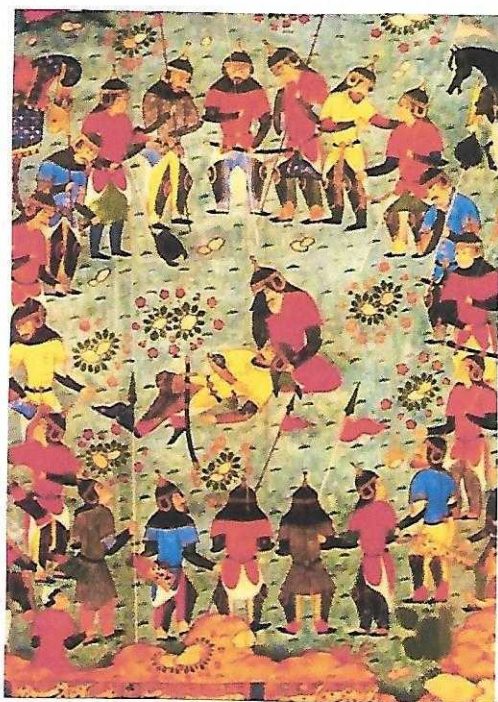
βιβλίο του Ἀλέξανδρου), ἡ ἕκταβη τοῦ ὁποίου καλύπτεται ἀπὸ 21.000 βτίχους.

Στὸ ἑκαταρταγμὲ ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος (ἀριστερά) παρουδιάζεται ὡς ἱρανὸς ἵππότης. Φοράει τὸ κλαββικὸ τουρμπάνι καὶ τὰ πολυχρώμα καφτάνια. Ἀνέκει βέ ἕνα διαφορετικὸ βκηνικὸ, χωρὶς μεταλλικὲς περικεφαλαῖες, ἀβπίδες καὶ δόρατα. Ἡ ἐπιτοχὴ τῆς ἀπεικόνισης τοῦ

Μεγάλου Ἀλεξάνδρου μὲ περσικὴ περιβολὴ εἶναι βάν νὰ γωραγίξει ὁ γαϊκὸς καλλιτέχνης Θεόφιλος τὸν Σέρση μὲ γουβτανέζα καὶ τβάρουχια.

Ἡ Νιζαμί, βτὸ «Βιβλίο τῶν Βαβιγέων» διηγεῖται ἀριβτοτεχνικὰ, κατορδῶματα καὶ ἠρωϊβμοὺς τῶν Περβῶν βαβιγέων. Σὲ αὐτὸ, ὁ Ἀλέξανδρος τοποδετεῖται δεῦτερος βαβιγιάς, μετὰ τὸν Δαρεῖο. Ἐνας γέτος εἰββογέας ἔχινε βαβιγιάς τῶν Ἰραγῶν!

Στὸ κέντρο τῆς εἰκόνας, βτὰ δεξιά, ὁ Μ. Ἀλέξανδρος κρατάει ἕνα μαντήγι καὶ βκουπίζει τὰ δάκρυα του, ὀρηγνῶντας τὸν θάνατο τοῦ Δαρεῖο γ'.

(Ἡ μάχη βτὰ Γαυγάμηρα (331 π.χ.) θεωρεῖται ἡ γη-ζιαρχικὴ πράξη θανάτου γιὰ τὴν ἀρχαία περσικὴ αὐτοκρατορία. Ὁ ἠττημένος Δαρεῖος γ' τράπηκε βέ γυγὴ καὶ κατέφυγε βτὰ βουνα τῆς Μιδίας, μὲ βκοπὸ νὰ ἀναβυγκροτήβει τὸν βτρατό του καὶ νὰ ἐπιτεδεῖ ἕκ γέου βτὸν Ἀλέξανδρο. Δέν πρόγβαβε, ὅμως, καθὼς προδότηκε καὶ θανατῶθηκε ἀπὸ τὸν ἐμπόβτο γίγιο καὶ βυεργχάτη του, τὸν βατράπη ββίββο. Ὁ Μ. Ἀλέξανδρος τιμῶρηβε παραδειγματικὰ τὸν ββίββο, κήδευε τὸν Δαρεῖο μὲ βαβιγικὲς τιμές, ἔδεδεβ τὴν οἰκογένειά του ὑπὸ τὴν προβταβία του καὶ παντρεύτηκε τὴν κόρη του Στάτερα, γιὰ νὰ ἔγκαιδιδρύβει εἰρήνη).

Τὰ βπουδαία αὐτὰ ἔργα τῶν Περβῶν ποιητῶν Φερντούβι καὶ Νιζαμί ἀπευθύνονταν καὶ βέ ἕνα εὔρύτερο κοινὸ τῆς κεντρικῆς Ἀβίας. Σὲ γαοὺς πού μιγοῦβαν χγῶββες βυγχενικὲς μὲ τὴν περσικὴ, ὅπως οἱ Τούρκοι, Τάταροι, Ἀγγαγοὶ καὶ ἀρ-

χότερα μούβουζμένοι Ἴνδοί. Στὸ Ἰβράμ, ὁ Ἀλέξανδρος, ὁ «Ἰβκεντέρ» τῶν γαῶν τῆς Ἀνατολῆς, παρουσιάζεται στὸ κοράνι ὡς «Δούη - ἐη - καρνέιν» (= Δίκερως, αὐτὸς ποὺ ἔχει δύο κέρατα), ὑπέρτης δηλαδὴ τοῦ Θεοῦ, καθ' ὅτι πρωτερχάτης στὸν βχηματισμὸ ἐνὸς «οἰκουμενικοῦ κράτους» γιὰ τὴν ἐξάπλωσιν τοῦ Μούβουζμανιζμοῦ.

Ἡ ἀναγορὰ στὸν Μ. Ἀλέξανδρο ὡς «Δίκερως Βαβυζιάς» προέρχεται ἀπὸ τὴν αἰγυπτιακὴ παράδοσιν ποὺ τὸν δεῖξει γιὸ τοῦ Ἄμμωνος Δία. Ὁ Ἄμμων Δίας γέρει κέρατα κριαριοῦ ἢ βυνοδεύεται ἀπὸ κριαρία.

(Διαβωθέντα νομίματα καὶ εἰκόνες μὲ κέρατα κριαριοῦ μὲ φορὰ πρὸς τὰ κάτω).

Στὴν μνήμην τῶν ἀνδρῶπων τῆς Ἀνατολῆς, ὁ γενναῖος αὐτὸς ἄνδρας, ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος, θεοποιήθηκε καὶ γατρειώθηκε ὡς Ἰβκεντέρ.

Οἱ βυνήδεις ὑποπτοὶ ἀκαδημαϊκοὶ χαρακτηρίζουν τὴν γέζη ζένη, δάνειο ἐξ ἀνατολῆς, ὅπως κάποτε ἔλεχαν ἀδόκιμα καὶ γιὰ τὴν γέζη Ἀλέξανδρος. Στὴν καλύτερη περίπτωσιν γένε πὼς ἔτιθι ὀνομάζουσι Ἀραβες καὶ Τούρκοι τὸν Μέγα Ἀλέξανδρο, καὶ κανεῖς δὲν μῆνηκε στὸν κόμο γὰ γάζει γήγο στὸ μεζάζο γεζικό τῶν Liddel καὶ Scott ἢ βὲ ἐκεῖνο τοῦ Σταρατάκου, ὅπως καὶ βὲ ἐκεῖνο τοῦ Διαμαντάκου.

Ἐῖβκω καὶ ἴβκω, καθιστῶ τι ὅμοιον, θεωρῶ τι ὅμοιον, παρομοιάζω καὶ κατ' ἐπέκτασιν βυγκρίνω, παραβάζω ἀλλὰ καὶ πιβτεύω, βυμπεραίνω, εἰκάω. Παράγωγος τοῦ ρήματος ἡ γέζη εἰκῶνζομοίωμα, ἐκ τῆς ὁποίας καὶ εἰκελος > ἴκελος = ὅμοιος, ἐκ τῆς τροπῆς τοῦ ριζικοῦ **Γεικ** βὲ **Γικ**, καὶ ἴκελῶ, καθιστῶ τι ὅμοιον, προβομοιάζω.

Ἔντος (τὸ), τὸ βκεῶς, τὸ ὄπη. Ἔντεα δαιτὸς τὰ βκεῖνη τοῦ βυμποβίου. Ἔντεα νηὸς ἢ ἀρματωβία, τὰ ζάρτια τοῦ ηῖοῦ. Ἔντεα ἴππεια τὰ ἀντικείμενα ποὺ χρειάζεται ὁ ἴππε-

ας, ως βέγγα, χέμια, αναβατήρες κ.λ.π. Έντεα και τὰ ὄηρα, ἡ πανοηρία καὶ γενικότερα ὁ ἐξοηρισμὸς τοῦ ποηρισμῶν.

Ἰβκω - ἔντεα - ἔραω = προβομοιάω, μοιάω με ὄηρο. Ἡ κατάηση (ερ) δὲν πορὲ παρὰ νὰ ἀποδοθεὶ βτὸ ρῆμα ἔραω = ἀχαπῶ, ἐπιδυμῶ, ποδῶ, ἀρέβκομαι. Ἐτὶ πορὸν Ἰβκεντέρ εἶναι ὁ ἀνδρῶπος ὄηρο, ὁ ἀνδρῶπος ποῦ ἀρέβκεται νὰ θεωρεῖ τὸν ἑαυτό του ὡς ὄηρο. Εἶναι ὁ μεχάηος ποηρισμῶν ποῦ ποδᾶ μόνος του μέβα ἀπὸ τὰ τεῖχη τῆς Βαβυλῶνας, ποῦ ὀρμαῖε κατὰ τῶν ἐχθρῶν ἀηήγοντας τοὺς ἀηηους νὰ βκερδοῦν νὰ τοῦ προβτατεύουν τὰ νῶτα, γατὶ εἶναι ὁ ἴδιος ἑνα ὄηρο, ἑνα ὄηρο ἀκαταμάηητο.

Πιδανὴ εἶναι ἐπίβης ἡ προέηωση τῆς ηῆης ἀπὸ τὴν βύνδεση τῶν ηῆηων Ἰς = ἰβχῦς, δύναμη, νεῦρο, τέγων καὶ κεντέω = ηῆηῶνῶ, τραυματῆω, με τὴν προβδήκη τῆς κατάησης (ερ) ποῦ προβδιορῆει τὸν ἀνδρῶπο δύναμη, ποῦ ἀρέβκεται νὰ μάηεται, νὰ βκοτῶναι.

Ὁ ἀνδρῶπος ποῦ τοῦ ἀρέβει νὰ θεωρεῖ τὸν ἑαυτόν ὄηρο ἡ θανατηφόρο δύναμη εἶναι πάντα ὁ ἴδιος, ὁ Ἀηῆξανδρος ὁ Μέηας, αὐτὸς ποῦ προβτατεύει τοὺς ἀνδρες ποῦ ὀδηγεῖ βτὴν μάηη.

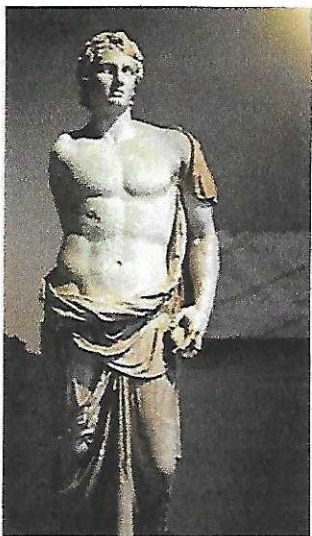
ΕΠΙΛΟΓΟΥ ΧΡΗΣΤΟΥ ΖΑΛΟΚΩΣΤΑ ΣΥΝΕΧΕΙΑ

Τοὺς περιββότερους βτρατηγᾶτες τὸ πεπρωμένο τοὺς ἀνεβάηει γηγᾶ μετὰ τὰ τριᾶντα τοὺς χροῖνα. Τὸν Ἀηῆξανδρο ἀπὸ τὰ δεκάηη βτὴν Χαηρῶνεια. Εἰκοβι ἔτῶν κιδῆας ἱκανὸς νὰ κάνει θαῦμα, μῆα βέβαιη ἦττα νὰ τὴν μετατρέηει βὲ ηῆηρη νῆκη, ὀ-

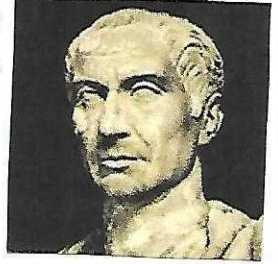
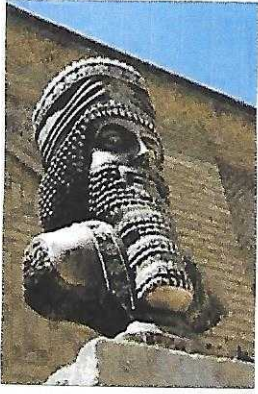
ταυ χτύπησε καὶ τβάκιβε, κυκλωμένος ὁ ἴδιος, Ἰηηυρίου καὶ Τριβαηρούς. Ἐικοβί δύο χρονῶν περνᾶ βτὴν Ἀβία, 25 κυριεύει τὴν Αἴγυπτο, τὴν Συρία καὶ τὴν περικὴ Αὐτοκρατορία, 30 κινᾶ χιὰ τὴν Ἰδίει, 33 χυρίζει νικητὸς βτὴν Βαβυλῶνα καὶ πεδαίνει.

Ὡς βήμερα οἱ μαθητευόμενοι ὄλων τῶν βτρατιωτικῶν βχολῶν διδάσκονται τὴν γίκες του κι ὀυειρεύονται τὰ κατορθώματά του. Ὁ Ναπολέων ἔγραφε: « Κάδε ἀφω- ματικός, χιὰ νὰ χωνέυει τὴν τέχνη του πολέμου, πρέπει νὰ μερετᾶ τὴν ἐκβρατείες του Μεγάλου Ἀλεξάνδρου. Ἔτσι δὰ ποτιβτεῖ ἀπὸ τὰ μυθικά τῆς βτρατηχικῆς ». Ὁ τρόπος πὸν ἔδραβε βὲ διαφορετικὲς περιβάσεις δηλώνει τὴν ἀφία του. Ἀγγιῶς πολέμησε τοὺς ἑκίδες ἵπποτοξό- τες, τὰ δρεπανοφόρα τοῦ Δαρείου, τοὺς διάφορους βουνήβιους, τοὺς ἐξέφαντες τοῦ Πύρου, ἀγγιῶς κα- τακτοῦβε ἀπάτητες ἀετοφωγίες ἢ παραβίαζε ἐπικίν- δυνα βτεγὰ. Πρῶτος αὐτὸς κατάλαβε πὸς ἔπρεπε νὰ κρατᾶ ἐφεδρικό βτρατό χιὰ κάδε ἀνάγκη. καὶ διόρθωβε τὴν μαγιά βτρατηχική, ἀγτὶ βκοπὸς μιᾶς μάχης νὰ εἶναι νίκη τοπική, νὰ κυνηχᾶ ἀμέβως τὸν ἐχθρὸ ὄβο νὰ τὸν ἐφοντώβε. Ἡ ταχύτητα πορείας τῆς βολίδας πὸν χεχόταν Ἀλεξάνδρος, ἔμεινε ἀνυπέρβλητη. Ἐτ' ἀπομνημογεύματά του ὁ Κάιβαρ περηγαυέεται πὸς οἱ χεχεῶνες του κάποτε βκέπαβαν πενήντα χιλιόμε- τρα β' εἶνα εἰκοβιτετράωρο. Οἱ Μακεδόνες βυχνὰ περνοῦβαν τὰ ὄχδόντα.

Ἡ θέληση τοῦ Ἀλεξάνδρου εἶχε δαμάσει τὸ κορμί του βὲ τέτοιο βαδμό, ὥβτε τὸ ἔκαγε ὄ,τι κι ἄν ἦδεζε. καλένας βτρατιώτης δὲν ἀντεχε περιββότερο ἀπ' αὐτόν. Ὡς τότε οἱ πόλεμοι βταματοῦβαν τὸν χειμῶνα. Αὐτὸς ποτὲ δὲν φοχάριαβε τὰ χιόνια. Μὲ βιχουρία προέβηεπε τὴν ἐρχόμενες κατακτῆβεις καὶ τρεῖς φορὲς ἀγγαζε βω- βτὰ τὴν βύνδεβη τῶν μονάδων του. Ἐτὸ τέλος δημιούρηβε περῶ- ριο διεδνῆ βτρατό, δίχως πατρίδα, ἀφοβιωμένο ἀποκλειβτικά βτὸ πρόβωπό του. Ἄν δὲν πέδαυε γέος, δὰ βάρωνε κάδε ἀντί- παρο καὶ δὲν δὰ ὀπῆρχε μήτε καρχηδόνια, μήτε Φώμη. Ὡβτό- βο κι ὄταν ἔγταβε βτὴς βτέμες τῆς Μοχχοχίας, ἀπὸ τὴν Ἀδριατικὴ ὡς τὴν κίνα, κά- τεχε ἔκταβη ἀνάλοχη μὲ τὴν βημερινὴ Φωβία ἢ τὴν Ἀμερικὴ.

Ο Μεγάλος κύρος νικήθηκε από τους Μαββαχέτες, ο πατέρας του Φίλιππος από τους Τριβαλλούς και τους Έλληνες της Θράκης, ο Αντίβας (δεξιά) στην Σάμα, ο Καίβαρ (κάτω δεξιά) στο Δυρράχιο, ο Ναπολέων στην Ίβηρα και τη Ρωσία. Ο Αλέξανδρος ποτέ, πουθενά. Καμιά μάχη δεν έδωσε βάν άμυνομένος. Ακόμη κι όταν κινδύνευε,

μέ άδδειική δύναμη, χτυπούβε πρώτος. Παρά την όρηπτική του φύβη, νοιάζεται να μη χάβει ποηρούς βτρατιώτες και πετυχαίνει όηες οι νίκες του να κερδηοούν φθηνά. Η μυστηριώδικη επιρροή του βτους βτρατιώτες δέν βηκώνει επιβτημονική ανάγυβη. Μπροβτά του καταντούβαν είδωρο-ζάτρες έγος άγδρωίπου. Στο κάρεβμα τής φωνής του όηοι προβέτρεχαν, άκόμη και χδεβι-νοί έχδροί του. Ο Σιγ W. Ταηη χράγει: « Η τέλεια επιτυχία του Αλεξάνδρου μοιάζει βάν κάτι εύκοιο, ένω κάθε όηηο ήταν. Δέν όφείζεται βτήν τύχη παρά βτήν μεγαροφύια του ».

Μεριοί ίβτορικοί κακίουν τον Αλεξάνδρο κώς το έργο του ηηρωόθηκε άκρι-βά με δαυάτους. Ξεχνοούν ότι τα χροία που έδραβε δά βκοτώνονται, και χωρίς αυ-τόν, περιββότεροι βτους άδιάκοπους ποηέμους, που βπάρασαν τότε Δύβη κι Ανατολή, δί-χως να γίνεται τίποτε ωφέημο. Ένω ο Μακεδόνας από το μεδυβί των κατακτηβων προβ-δοκούβε ειρήνεμα των ζων και κατάρχηβη του ποηέμου. Γι αυτόν τον ήερο βκοπο παιδew-τηκε και πέραβε πενταηάβιο καιρο κάτω από την βκηνή του, αντί να κάδεται βτα πα-ραμυδένια παζάτια τής Ανατοής. Το μέηον δέν μπορούβε, μετα την ύποταχη τής Περ-βίας, να του προβφέρει μήτε περιββότερη χαρά, μήτε περιββότερη δύναμη. Όβτόβο η μυσ-τικόμαδη γυχή του τον έκαμε να δουδιάβε τα πάντα, ως και την ζωή, για να πετύχει έργο άγαγεννητικό.

Αηηη κατηχόρια βτέκει έγαγτίον του: Πώς με τις επιτυχίες του έκαμε τον Έη-ηηισμο να τρέξει δύββωμος βτήν ηηούβια Ανατοή. Όπως βκορπίζει ο άνεμος την βκόνη, έτσι βκορπισε κι ο Αλεξάνδρος τους Έηηηες βτήν Άβια. Οι έκβτρατείες του έφεραν, βάν την ανακάηυση τής Αμερικής, μετατώπιβη ζωής, που ωφέηθε ποηρούς και διάφορους ζαιούς, όμως έβηραγε την Έηηάδα, γιατί την όδηηθε, από ζειγανδρία, βτήν παρακμή.

Βιβλιογραφία

1. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ Α' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ, Μπεζαντάκου, Παπαδωμά, Λουτριάκη, Χαραλαμπίκου, ΟΕΔΒ 2007.
2. ΔΙΑΛΕΧΘΟΜΕΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ, υπήλιων προπαυδεία (θεατρικόν δράμενον), Ερίνης Μαυροπούλου, 'Ελληνική 'Αγωγή, 'Αθήναι 2006.
3. Ο ΕΝ ΤΗΛ ΛΕΞΕΙ ΛΟΓΟΣ (έτυμολογία τής γέξεως 'ίππος), 'Αγγελαι Τζιροπούλου - Ξοσταδίου, έκδ. Τεωρχιάδη, 'Αθήναι 2006.
4. ΜΕΓΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Ο ΠΡΟΔΡΟΜΟΣ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ (Πρόδρομος - 'Επίδρομος) Χρήστου Π. Σαρκώβτα, έκδ. Βιβλιοπωλείον τής 'Ετίας.
5. Ο ΑΡΧΑΙΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ, τόμος 3ος ('Η Μεγαλοφυΐα του 'Αλεξάνδρου ή η 'Αδεφροβύνη), 'Αντρέ Μπογάρ, έκδ. Θεμέριο.
6. Ο ΜΕΓΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΤΩΝ ΙΡΑΝΩΝ, Νικόλας Νταμόν Παπαδημητρίου.
7. 'Ετυμολογία του ονόματος 'Ιβκεντέρ, Νίκος Γιαγγιός, 'Αρθρογράφος, Πολιτικός Μηχανικός.

Γ' ΚΛΙΣΗ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ: καταληκτικά διπλόθεμα φωνηεντόληκτα βέ -ις, -εως

: καταληκτικά μονόθεμα φωνηεντόληκτα βέ -εύς, -έως

: Ουδέτερα ἀκατάληκτα μονόθεμα ὀδοντικόληκτα βέ -α, -ατος

ΚΕΙΜΕΝΟΝ: ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

Η ΜΕΓΑΛΟΦΥΪΑ ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

ΣΤΑ 200 π.Χ. Κ.Π. ΚΑΒΑΦΗ

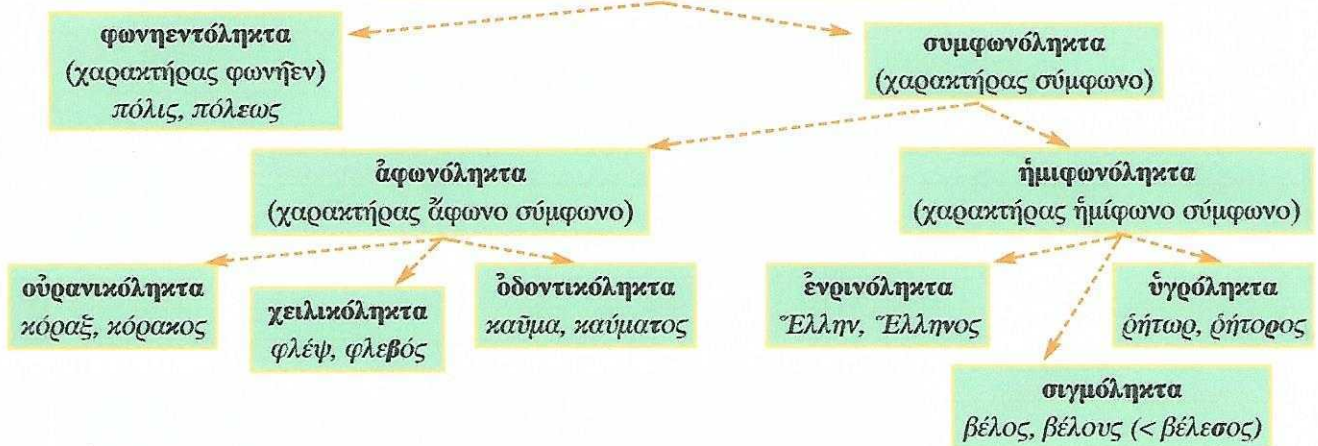

Γ' κλίση οὐσιαστικῶν

Στή γ' κλίση ἀνήκουν οὐσιαστικά καί τῶν τριῶν γενῶν. Διακρίνονται στίς ἐξῆς κατηγορίες:

α. Κατηγορίες οὐσιαστικῶν γ' κλίσης

1. Μέ κριτήριο τόν χαρακτήρα τοῦ θέματος

2. Μέ κριτήριο τόν ἀριθμό τῶν θεμάτων

3. Μέ κριτήριο τήν κατάληξη

β. Οἱ καταλήξεις τῶν οὐσιαστικῶν γ' κλίσης

	ἄρσενικά καί θηλυκά		οὐδέτερα	
	ἐνικός ἀριθμός	πληθυντικός ἀριθμός	ἐνικός ἀριθμός	πληθυντικός ἀριθμός
ὄνομ.	-ς ἢ -	-ες	-	-ᾶ
γεν.	-ος ἢ -ως	-ων	-ος ἢ -ως	-ων
δοτ.	-ι	-σι(ν)	-ι	-σι(ν)
αἰτ.	-ᾶ ἢ -ν	-ᾶς ἢ -ς	-	-ᾶ
κλητ.	-ς ἢ -	-ες	-	-ᾶ

Παρατηρήσεις στις καταλήξεις τῶν ὀνομάτων τῆς γ' κλίσης

Ἐκτὸ τὰ ὀνόματα τῆς γ' κλίσης:

- 1) τὰ ἄρσενικά καὶ τὰ θηλυκά ἔχουν σὲ ὅλες τὶς πτώσεις τὶς ἴδιες καταλήξεις.
- 2) τὰ οὐδέτερα διαφέρουν ἀπὸ τὰ ἄρσενικά καὶ θηλυκά στὴν ὀνομ., αἰτ. καὶ κλητ. τοῦ ἐνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ.
- 3) Τὸ *ι* καὶ τὸ *α* στὴ λήγουσα τῶν ὀνομάτων τῆς γ' κλίσης εἶναι βραχύχρονα: *ἡ γνῶσις, τὴν γνῶσιν, τῷ ἀγῶνι, τοῖς ἀγῶσι - τὸν ἀγῶνα, τοὺς ἀγῶνας, τὸ γῆρας.*

γ. Καταληκτικά διπλόθεμα φωνηεντόληκτα σέ -ις (γεν. -εως)

Τὰ οὐσιαστικά αὐτῆς τῆς κατηγορίας χαρακτηρίζονται **διπλόθεμα**, γιατί παρουσιάζουν ἓνα θέμα σέ *-ι* (στὴν ὀνομ., αἰτ. καὶ κλητ. ἐνικοῦ) καὶ ἓνα σέ *-ε* (στὴν γεν. καὶ δοτ. ἐνικοῦ καὶ σέ ὅλο τὸν πληθυντικό), π.χ. ὄνομ. ἐν. *πρᾶξι-ς*, αἰτ. ἐν. *πρᾶξι-ν*, δοτ. πληθ. *πράξε-σι*.

	ἐνικός ἀριθμός	πληθυντικός ἀριθμός
ὄνομ.	ἡ δύναμις	αἱ δυνάμεις
γεν.	τῆς δυνάμεως	τῶν δυνάμεων
δοτ.	τῇ δυνάμει	ταῖς δυνάμεσι(ν)
αἰτ.	τὴν δύναμιν	τάς δυνάμεις
κλητ.	(ᾧ) δύναμι	(ᾧ) δυνάμεις

➔ Παρατηρήσεις

1. Στὴ γενική ἐνικοῦ ἡ κατάληξη εἶναι *-ως*. Τονίζονται στὴ γενική ἐνικοῦ καὶ πληθυντικοῦ στὴν προπαραλήγουσα, μολονότι ἡ λήγουσα εἶναι μακρά. Αὐτὸ ὀφείλεται σὸ ὅτι ὁ ἀρχικός τύπος γενικής ἐνικοῦ εἶχε θέμα σέ *-η-* (δυνάμης). Ἀργότερα μὲ ἀντιμεταχώρηση* προέκυψε ὁ τύπος *δυνάμεως*. Αὐτὸ δὲν ἐπηρέασε τὸν τονισμό τῆς λέξης.
2. Ἡ κλητική ἐνικοῦ εἶναι ἀκατάληκτη.
3. Τὰ δίχρονα φωνήεντα σὶς καταλήξεις τῶν οὐσιαστικῶν τῆς γ' κλίσης εἶναι βραχέα.

*Ἀντιμεταχώρηση ὀνομάζεται ἡ ἀμοιβαία ἀλλαγὴ ποσότητας / διάρκειας δύο διαδοχικῶν φωνηέντων, ἑνὸς μακροῦ καὶ ἑνὸς βραχέος, π.χ. *-ηο-* > *-εω-*.

δ. Καταληκτικά μονόθεμα φωνηεντόληκτα σέ -εύς (γεν. -έως)

	ένικός ἀριθμός	πληθυντικός ἀριθμός
ὄνομ.	ὁ ἰπτεύς	οἱ ἰπτεῖς (< ἰπτέες)
γεν.	τοῦ ἰπτέως	τῶν ἰπτέων
δοτ.	τῷ ἰπτεῖ	τοῖς ἰπτεῦσι(ν)
αἰτ.	τόν ἰπέα	τούς ἰπέας
κλητ.	(ὦ) ἰπτεῦ	(ὦ) ἰπτεῖς (< ἰπτέες)

- Παρατηρήσεις
1. Τό -ν- ἀποβάλλεται, ὅταν ἀκολουθεῖ φωνήεν στήν κατάληξη.
 2. Στή δοτική ἑνικοῦ τό -ε- τοῦ θέματος συναυρεῖται μέ τό -ι τῆς κατάληξης σέ -ει.
 3. Ἡ κλητική ἑνικοῦ εἶναι ἀκατάληκτη.

ε. Οὐδέτερα ἀκατάληκτα μονόθεμα ὀδοντικόληκτα σέ -α (γεν. -ατος)

	ένικός ἀριθμός	πληθυντικός ἀριθμός
ὄνομ.	τὸ σῆμα	τά σήματα
γεν.	τοῦ σήματος	τῶν σημάτων
δοτ.	τῷ σήματι	τοῖς σήμασι (< σήματι-σι)
αἰτ.	τὸ σῆμα	τά σήματα
κλητ.	(ὦ) σῆμα	(ὦ) σήματα

- Παρατήρηση
- Ἡ ὀνομαστική, αἰτιατική καί κλητική ἑνικοῦ σχηματίζονται ἀπό τό θέμα χωρίς κατάληξη (σηματ-). Τό -τ- ἀποβάλλεται, ἐπειδή στήν Ἑλληνική ληκτικά σύμφωνα εἶναι μόνο τά -ν, -ρ, -ς. Ἀπό τήν ἀποβολή αὐτή ἐξηγεῖται ἡ φαινομενική ὑπαρξη δύο θεμάτων.

Ἄσκηση

Νά μεταφέρετε τά οὐσιαστικά στήν ἴδια πτώση τοῦ ἄλλου ἀριθμοῦ:

τοῦ δώματος	→ τῶν δωματίων	τόν ἱερέα	→ τοῦς ἱερέας
(ὦ) γραφεῖς	→ ὦ γραφεῦ	τῶν πραγμάτων	→ τοῦ πράγματος
τάς δύσεις	→ τήν δύσιν	(ὦ) ῥήσεις	→ ὦ ῥῆσι
ταῖς ἀκροπόλεσι	→ τῆ ἀκροπόλει	τήν ὄπλιον	→ τὰς ὀπλίβεις
τῆ φύσει	→ τοῖς φύσεσι	τῷ ἰδρύματι	→ τοῖς ἰδρύμασι
τοῦ φάσματος	→ τῶν φασμάτων	τῶν φραγμάτων	→ τοῦ φράγματος
τάς τάξεις	→ τήν τάξιν	(ὦ) φύσι	→ ὦ φύσει
ταῖς λύσεσι	→ τῆ λύσει	τῷ βαφεῖ	→ τοῖς βαφεῦσι
τοῖς ἱερεῦσι	→ τῷ ἱερεῖ	τῷ κλάσματι	→ τοῖς κλάσμασι

Ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος 356-323 π.Χ.

Οὐδὲ γὰρ ἔστιν εὐρεῖν
ἐν παντὶ τῷ τοῦ κόσμου κύκλῳ
ἕναν ἄνδρα τοσούτοις κατορθώμασι
πλεονεκτοῦντα.

Ἀρριανὸς, «Ἀλεξάνδρου ἀνάβασις»

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΑΠΟ ΤΟΝ ΑΡΡΙΑΝΟ

«Ἀλεξάνδρου Ἀνάβασις», Βιβλίο Ζ, κεφ. 28-30 (ἀποσπάσματα)

Τὸ τε σῶμα κάλλιστος καὶ φιλοπονώτατος καὶ ὀξύτα-
τος γενόμενος καὶ τὴν γνώμην ἀνδρειότατος καὶ φιλο-
τιμότητατος καὶ φιλοκινδυνότητατος καὶ τοῦ θείου ἐπιμε-
λέστατος... **χρημάτων** τε ἐς μὲν ἡδονὰς τὰς αὐτοῦ φει-
δωλότατος, ἐς δὲ εὐποίαν τῶν πέλας ἀφθονώτατος.
Εἰ δὲ τι ἐπλημμελήθη Ἀλεξάνδρῳ... ἀλλὰ μεταγνῶναι γέ
ἐφ' οἷς ἐπλημμέλησε μόνῳ οἶδα τῶν πάλαι βασιλέων
Ἀλεξάνδρῳ...

ὑπάρξει ὑπὸ γενναιότητος...

Ἐτελεύτα δὴ Ἀλέξανδρος τῇ τετάρτῃ καὶ δεκάτῃ καὶ
ἐκατοστῇ Ὀλυμπιάδι· (323 π.Χ.)

ἐβίω δὲ δύο καὶ τριάκοντα ἔτη καὶ τοῦ τρίτου μῆνας
ἐπέλαβεν ὀκτώ, ἐβασίλευσε δὲ δώδεκα ἔτη καὶ τοὺς
ὀκτῶ τούτους μῆνας...

Καὶ ἡ ἐς τοῦτο (ὡς σήμερα) ἕξ ἀνθρώπων τιμὴ τε αὐτοῦ
καὶ μνήμη οὐκ ἀνθρωπίνη οὔσα.

ΓΛΩΣΣΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ

εὐποιΐα (εὐ + ποιέω) = εὐεργεσία

πέγας (ἐπιρ.) = ἐγχύς, πηλίον

οἱ πέγας (ἐνν. ὄντες) = οἱ χείτοτες, οἱ βυγάνθρωποι

πημ-μεζέω (πηήν + μέγος) = κάτω μουσικό βγάγμα / διαπράττω βγάγμα

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

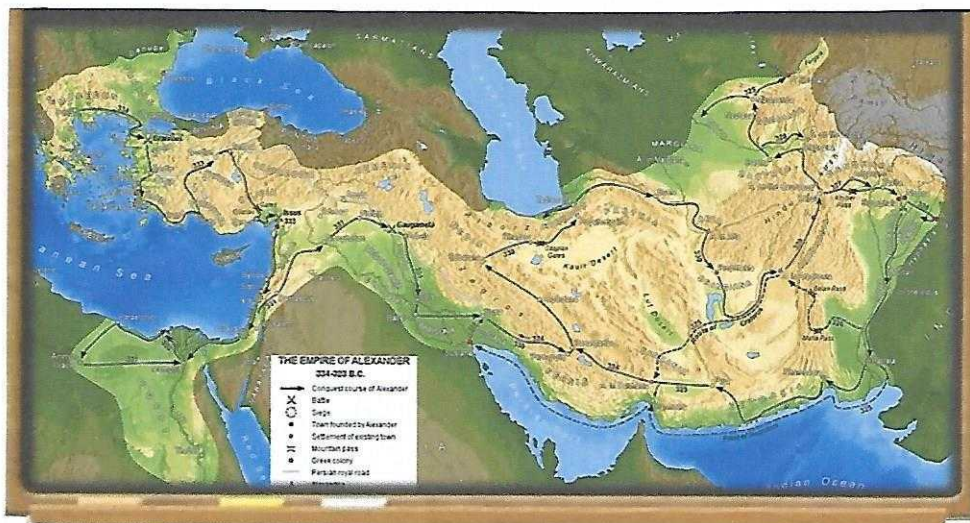

(ὁ Ἀλέξανδρος) εἶχε ὠραιότατο παράβλημα, ἦταν ἐργατικότατος, εὐφρό-
ντατος, γεγαιότατος, ἀγαπούβε ποῦ τῆς τιμῆς, ἦταν ἐξαιρετικά ριγοκίνδυνος καί
φρόντιζε ποῦ γιά τὰ θεῖα ... ἰόδευε μέ μεγάλη φειδῶ χρήματα γιά τῆς δικῆς του
ἀποζαύβεις, ἐνώ μέ μεγάλη γεγαιοδωρία γιά νά εὐεργετῆ τοὺς ἀλλοῦς.

κι ἂν διέπραξε κάποιο βγάγμα ὁ Ἀλέξανδρος ... γνωρίζω ὅτι ἀπό τοὺς πα-
ρανοὺς βαβίγεις μόνον ὁ Ἀλέξανδρος μετανοοῦβε γιά τὰ βγάγματα ποὺ διέπραττε,
ἐξ αἰτίας τῆς γεγαιοφροβύνης του.

Ὁ Ἀλέξανδρος, γοιπόν, πέθανε κατὰ τὴν ἑκατοβτὴ δεκάτη τετάρτη Ὀλυμπι-
άδα. ἔζηβε τριάντα δύο χρόνια καὶ ἀπὸ τὸν τρίτο χρόνο δεκτῶ μῆνες καὶ βαβίγευ-
βε δώδεκα χρόνια καὶ τοὺς δεκτῶ αὐτοὺς μῆνες.

καὶ ἡ τιμὴ ποὺ τοῦ ἀπονεύμου μέχρι βῆμερα οἱ ἀνθρωποι καὶ ἡ ἐπιβίω-
ση τῆς μνήμης του εἶναι μέρα ἀπὸ τὸ ἀνθρώπινο μέτρο.

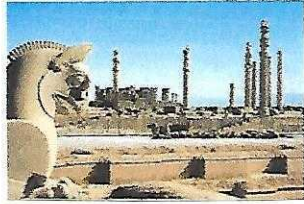

Η ΜΕΓΑΛΟΦΥΪΑ ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΕΠΙΛΟΓΟΣ Χρήστου Ζαρκώβτα (βυνέχεια)

Μια ιστορία δώδεκα χρόνων είναι ιστορία ενός ατόμου. Μοναχός στην βενηή ο Αλέξανδρος παίζει το δράμα του κι οι ηθοί βτέκουν βουβοί, τυζηωμένοι από την ηάμνη. Δέν έδραβε την έποχή που έπρεπε, βάν καρπός που ώριμάζει την ώρα του. Τα δύο μεγάλα έθνη, "Ελληνες στην Δύση και στην Ανατολή Πέρβες, ήταν προβκοηημένοι βέ παηιά ηηαίβια, δέν αναηητοΰβαν αηηαγές. Ζαηηικά, τον κόβμο που ζΰβε ακίνητος, του βπάζει ο Αλέξανδρος την αδράγεια και τον βπρώχει πρὸς καιούργηους βρόμους.

Οι Αυτοκρατορίες ενω χρειάζονται αιώνες για να βχηματιβτούν, καταρρέουν χρήγορα. Το μοναδικό με τον Αλέξανδρο είναι πως την δική του Αυτοκρατορία την έβιαζε β' έλάχιβτα χρόνια, και της έδωβε τόβο βτέρεες βάβεις, ώβτε βέ διάγορα βηκεία της διατηρηήθηκε αιώνες. "Οπου πρὸβαινε βέ κατάρυβη, αμέβως ακοηουδοΰβε βημιουρηία. "Η βκέψη του, όργανο βίγυρο, γομοδοτοΰβε το μέηρον και το έβιαζε γάρδει. "Οβοι ανδρωμοι ηεννήδηκαν μαζί του, βύντομα ηωρίβαν ανόμοιο παρόν, που βκέπαβε τα μεραβμένα. Μετά τον δάνατό του ο κόβμος είναι τόβο διαγορητικός, ώβτε δέν μπόρεβε γά ηυρίβει πίδω. Το ανίβτευτο είχε ηίνει αηηηινό.

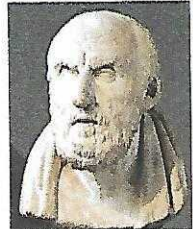
Για να βυντεηεβτεί το έργο του ηαηεύει όχι μόνο έναητίον των έχορών, μα και των δικών του. Οι βτρατηχοί του είχαν βτό γού βυμφέροντα, αυτός ιδέες. Ζέρει πως οι ηθοί αγαπών την ήβυχία, προηιμοΰν την είρηνη, ενω η ηηεοηεηία των αρχόντων προκαηεί τους ποηέμους. Τέτοιους αρχοντες παραμεηίρει και βεβαιώνεται πως οι ηθοί αυταποκρίνοντα β' όποιοη ηηα βτην γυχή τους. "Οταν βκέπηεται ηοηηηικά ητερουηίβματα, τ' αβύηηηπα βτους κοιογούς ανδρωήμους, έχει βτηημές που διβτάζει. Το δαιμόνιο του όμωσ τον κάνει γά ηεπεράβει τον έωωτό του. Νέος βτά χρόνια, ηερός βτό μολό, παίρνει ρητοβπαβηικές αποφάβεις, αποκτήματα δυβκοηονόητα τότε, κοιογότατες ιδέες βήμερα. Οι κοιοηωνιβηικές του δοκιμές είναι βημανηηότερες από τις μάχες του: κοιοηωνιηκή πρὸνοια, το αγαδὸ της όμαδικής ηαιδείας, η δικοιοβύ-

νη για τους αδύνατους, διεθνοποίηση του εμπορίου, προβολή της τεχνικής, αδελοφιλίας των γαίων. Δεν πέφτει καταπάνω στην Ασία για να την ηττήσει, παρά να την ανυψώσει. Πίστευε πως με τους υπηκόους του τον συνέδεε συμβόλαιο, αυτοί ν' ακουαδούν την θέλησή του, κι αυτός να τους προβατεύει. Μεγάλος, επειδή κάθε πράξη του υπηρετεί ανώτερους σκοπούς. κανένας πριν, ούτε μετά τον Αλέξανδρο, δεν χάριζε την ελευθερία και δεν ζήτησε την ευεργαμία του νικημένου, αμέσως στο πεδίο της μάχης. Ο διπλός συνδυασμός στρατιωτική και πολιτικού έφερε απ' αρχής την βραχίδα μιας ανεπαράληπτης μεγαλοφυΐας. Αυτός ένωσε κάτι που αγνόησαν αρχηγοί μεγάλων στρατών (Ναπολέον στην Ισπανία, Χίτλερ στην Ρωσία), ότι μόνο η καλή θέληση υποδουλωμένου πληθυσμού βάζει μια κατοχή, ενώ το μήκος τινάζει τα πάντα στον αέρα. Ξάν να είχε ηλεκτρονικό ξεκέφαλο, έβλεπε άπειρα δύσκολα προβλήματα, πρόβλεπε για την φαυταμία του.

Δεν είδα στα Έλληνικά Τυμνάσια να εξετάζεται ο Αλέξανδρος απ' όρες τις πλευρές του. Τις γίγες του μας έμαθαν, όχι έναν βασιλιά γεμάτων νοού όταν δημιουργεί, γεμάτων αγάπη όταν νομοθετεί. Χρόνια πριν από τους γιγνοόγους Σήλυγα και Αρύδιππο, απέδειξε στην πράξη πως γίνεται έχθρικές φυγές να γίνουν ειρηνικά βέ μια παγκόσμια κοινότητα. Αυτός μάντευε που οδηγούσαν τα βήματα της Ιστορίας. Έβλεπε καθαρά τον μελλοντικό σχηματισμό των κρατών, όπου ήταν αδύνατο να γειτουρήσει η Δημοκρατία του Περικλή. Ατυμόμονος έμοιαζε, γιατί αβδανόταν αρχοπορημένος εμπρός β' ένα έργο απέραντο. Αν έβουβε, το κράτος του θα βτερωνόταν, επειδή ήταν κράτος δίκαιο.

ΧΡΥΣΙΠΠΟΣ

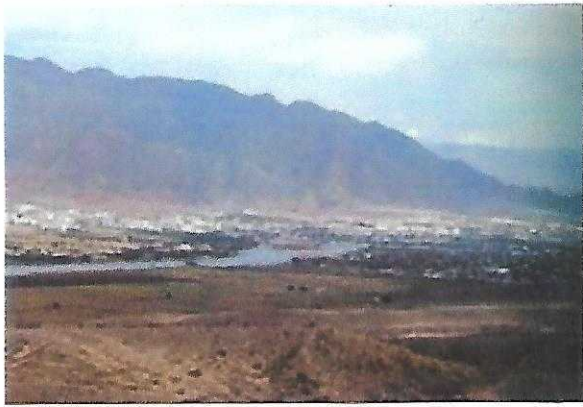
ΖΗΝΟΝ

Ο Αλέξανδρος θέλησε την απειδαρχητη δυναμικότητα των πατριωτών του να την μετατρέψει βέ δημιουργική ενέργεια, φαηλώνοντας τους στην Ανατολή. και το πέτυχε. Οι τόβες πόλεις που ίδρυσε στην Ασία, μικρές ξηράδες γεμάτες ζωτάνια, βάν μοχιά βήκωβαν την γωδρή αβιατική μάζα. Τα μέρη που τις έκτισε τα διάζεσε προβωπικά και τις φρόντισε όσο να ριζώβουν. Οι πε-

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ ΑΡΑΧΟΣΙΑΣ (ΚΑΝΤΑΧΑΡ)

Η ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ ΕΣΧΑΤΗ (ΧΟΤΖΕΝΤ)

μεγάλο εμπορικό κέντρο, η Αλεξάνδρεια του Περσικού κόλπου (κούφα), που κρατά το εμπόριο με την Αραβία.

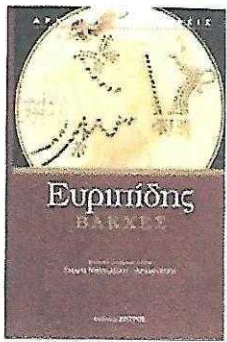

ριββότερες εὐδαιμονοῦν ἀκόμα, ὅπως ἡ ἀρχόντιββα τῆς Μεσοχείου Ἀλεξανδρεία, ἡ βυριακὴ Ἀλεξανδρέττα, τὸ Χερὰτ ἐτὴν Ἀρεία, ἡ Προγδαβία (ἐνήμερα Γαγγαῆ) ἐτὴν Δραχχιανή, τὸ Κανδαχάρ τῆς Ἀραχωβίας, ἡ Ἀλεξανδρεία Νικαία (τώρα Κανούζ), τὸ θρωικὸ Χοντζεδ τοῦ Ἰαζάρτη, ἡ Ἀλεξανδρεία τῆς Λουβιανῆς, πάντα

Τὸ βύβτημά του νὰ κτίζει πόλεις, δείχνει πόσο ἐκτιμοῦσε τὸ Ἀθηναϊκὸ Ἄστυ, αὐτὸ τὸ θαυμασιὸν κοινωτικὸν κῦτταρο. Ἔδρευε μικρὰς αὐτόνομες πολιτείας καὶ ὄριζε Συμβούλιο νὰ τὶς διοικῆι καὶ Συνέλευση τῶν πολιτῶν ν' ἀποφασίζη. Ἄν τύχαινε νὰ βιάζε-ται, πάρι χάραιε μόνος του τὰ βχεδία γιὰ συμπλαβτήριον καὶ δέατρο, πού τὰ θεωροῦσε βάν τὸ δημοτικὸν βχορεῖο γιὰ τοὺς βαρβαίρους. Ἐτέρα ἔφειχε, ἀγῆνε μίσω του ὄμως ἔ-γαν ἀρχιτέκτονα κι ἔγαν κοινοτάρχη, τὸν «Ἐπίσκοπον», νὰ τὴν ἀποτελειώβουν. Ἰτίς νέ-ες πόλεις ἐξελληνίζονταν πρῶτα οἱ μορφωμένοι πολιτες κι αὐτοὶ ἀνδρώβεναν τοὺς ἀχραι-μάτους πατριῶτες των. Ἄμα πληρωτόταν κανένας γαλαχχίτης τὸν "κατοικοῦσε" ἐτὴν ἐ-πόμηνη πόλῃ, ὅπου τοῦ χάραιε ἑκατὸ πηδῆρα γιγῆ σῆ, γιὰ βιτοχώραρα, κι ἑκατὸ πηδῆρα νὰ γυτέγει ἀμπέγια καὶ ὀπωροφόρα. Οἱ "κατὰ πόλεις πε-ροὶ καὶ ἱππεῖς" ἀποτελοῦσαν τὴν ἐφεδρεία τοῦ βτρατοῦ, βε-τεράνοι πρόδουμοι νὰ ὑπεραβπιβτοῦν, ὄχι μόνον τὸ νέο κρά-τος, παρὰ δική τους οἰκογένεια καὶ περιουβία. Ὅπου ἀκου-χε μὴς οἱ βτρατιῶτες του κρατοῦσαν αἰχμαλωτῶτους, τοὺς ἐβα-χόραγε, τοὺς ἐβουδέρωνε καὶ τοὺς ἔκανε πολιτες. Οἱ Πέρβες μεριβτάνες πού τὸν βυ-τρόφεναν, δὲν μποροῦσαν νὰ καταγάρβουν τὴν μαγία πολεοδομίας τοῦ βαβιγῆ, κι ὄμως μὲ τέτοιους οἰκιβμοὺς μόρφωβε τὴν Ἀβία. Ὅριβε μοναδικὴ ἐπιόβμη δρωῦββα τῆς Αὐτο-κρατορίας τὰ ἔλληνικὰ. Πότιβε βυτικὴ βκέγη ὄρη τὴν Ἀγατορή, δίχως πῖεβη, μὲ τὸ χάρμα τοῦ ἔλληνικοῦ πολιτιβμοῦ. Δὲν ἀρχησαν Συρία καὶ Μεβομοταμία νὰ μεταβη-δοῦν βὲ δικές μας ἐπαρχίες, ἐγῶ ἡ Παλαιὰ Ἀβία καὶ ἡ Αἴγυπτος ἔχαραβαν ὡς καὶ τὴν δρωῦββα τους, βὲ τέτοιο βωδμὸ πού, γιὰ νὰ μαδαίνουν τὰ ἱερὰ βιβγία τους οἱ ἔβραῖοι, χραιάβτηκε νὰ μεταβραβτεῖ ἔλληνικὰ ἡ Παλαιὰ Διαδῆκη ἀπὸ τοὺς «Ἐβδομήκοιτ». ἔλληνικὰ χράφηκε τὸ 2^ο βιβγίο τῶν Μακκαβαίων καὶ ἐτὴν δρωῦββα μας βυέταγε τὴν

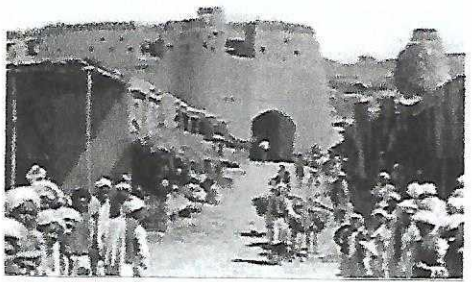
ἱστορία του ὁ γαριβαῖος Ἰώβηπος. Δύο αἰῶνες μετὰ τὸν θάνατο τοῦ Ἀλεξάνδρου, οἱ Βεζουχιτανοὶ ἐπὶ τὴν Γεδρωβία ἐξεληγαν χορικά ἀπὸ τῆς ἀθηναϊκῆς τραγωδίας καὶ οἱ Πάρθοι, κάτω ἀπὸ τὴν Καβρία, ὅταν κατακοῦσαν

τῆς γεγεῶνες τοῦ Ρωμαίου κράββου, χιόρταβαν τὴν νίκη τους ἐπὶ τὴν γῆμα μας μετὰ τὸ δράμα « Βάκχαι » τοῦ Ἑριπίδη. Ἰνδικὰ νομίσματα βραχίζονταν ἐλληνικὰ ὡς τοὺς χρόνους τοῦ Ἰηβοῦ. Ἐπὶ τὴν ἀρχὴ τῆς Αυτοκρατορίας ὁ Χαλδαῖος ἀβτρονόμος Βέρροβος (200 π.Χ.), γιὰ νὰ ἐπιβάσει τὴν ἐβδομάδα τῶν ἐπτά ἡμερῶν, ἐλληνικὰ ἔγραψε τὸ βιβλίο του. « Ὅταν τὸ 1938 πῆγε εἰς Ἰνδίες ὁ βασιλεὺς Γεώργιος Β', οἱ μαχαραζιάδες τοῦ ἔδειξαν μετὰ ὑπερηγάνεια τὸ γεγελοχικό τους δένδρο, γιὰ νὰ τὸν πείβουν πὺς εἶται « Ντιζαμιάτ Ἰβκεντέρ », ἀμόχοιοι τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἐπὶ κανένα παιδί του, μήτε καὶν γόδο, δὲν ἐπέτῃβε.

Τὸ ποζιτικό του ἔργο πέτυχε καλύτερα κὶ ἀπὸ τὸ βτρατιωτικό. « Ὁ Πρῶτος τάρχος γράφει πὺς ὁ Πρῶτων δέξηβε νὰ ἰδρύβει Ποζιτεία, μὰ ἔμεινε ἀνεγάρμοβτη, γιὰ τὴν ἦταν ἀνεδαγική, ἐπὶ ὁ Ἀλεξάνδρος, μετὰ τὴν εὐημερία, πέτυχε νὰ ἐπώβει τοὺς γαούς, ἐπειδὴ τὸ ἐμπόριο πρακτικὰ γιγνύνται τοὺς ἀνθρώπους κὶ ἡ βυκοινωνία τοὺς ἀρμονίσει. Ἐπὶ βάβη τῆς Ἀσίας βρέβηκε ἡμερολόγιο ἐπὶς ἀκραιῦ βταδμοῦ ἀγγαχῆς ἀγόχων, Χιμπέχ, πὺς ἀγαγέρει κάδε μέρα τί ἐμπορεῶματα τοῦ ἔρχονταν καὶ γρόντιζε γὰ τὰ μεταγέρει μακρύτερα. « Ἡ κίνηβη πὺς περιγράφει εἶν' ἀπίβτρωτη. Ταχιδρομείο γειτουρχοῦβε κανονικὰ ἀπὸ τῆς Ἰνδίας ὡς τὴν Μεβόγιο καὶ καραβάνια « ἐνεπορεύοντο κανήροισ τὸν Ἰνδικὸν γόρτον, ἐχρυσογόρουν δὲ διὰ τὴν εὐπορίαν οἱ ὀδηγοὶ αὐτῶν ». Τὸν πρῶτο καὶ τὴν ἡβυχία πὺς γνῶριβε ἡ Ἀνατολή τὴν ἐποχὴ τοῦ Ἀλεξάνδρου, δὲν τὰ γαγαγεῦτῃκε ποτὲ πιά. Μετὰ τὸν θάνατό του, ἐπὶ γέβπαβαν δὺελλῃες ἀπὸ τὴν διαμάχη τῶν Διαδόχων, ὡβτόβο ἐμπόριο, βυκοινωνίες καὶ ἐξελληνισμὸς δυνάμωβαν.

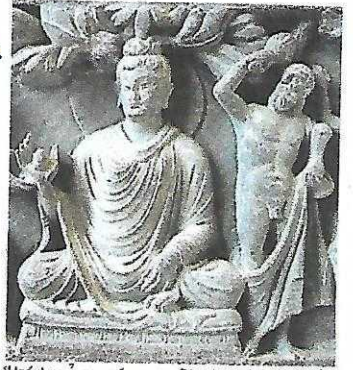

ΤΟ ΠΕΡΑΣΜΑ ΤΟΥ Μ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΡΗΜΟ ΤΟΥ ΜΠΑΛΟΧΙΣΤΑΝ

Τὸ ἔργο του γαγνῶβηκε ἀκόμη μακρύτερα, ὡς τὴν κίτρινη γυγή. Ἀπ' αὐτὸν ἐπῆραν οἱ κινέτοι τὸ ἀθηναϊκὸ κανατῆρι καὶ τὸ μουβικό βύβτημα τοῦ Πυδαχόρα, πὺς ἀκοροδοῦν ἀκόμη. Τὸ περίγῃμο ἀγχαγμα τοῦ Βούδα, τὸ κραββικό γιὰ

τὴν ἀταραξία του, εἶναι δημιουργημάτων Ἑλλήνων γλυπτῶν. Στὰ βορινὰ τῶν Ἰνδιῶν, τὴν Γανδάρα, κοντὰ εἰς τὴν ἑσχέρην τοῦ κόσμου, βρίσκεις βωρὸν γλυπτὰ πού δὲ τὰ γεγενημένα ἑλληνικά, τόσο εἶναι γεμάτα χάρι καὶ ὁμορφιά. Μασὶ τοῦ Βούδα κτίσθησαν βέβαια ἰωνικὸ ἢ κορινθιακὸ ρυθμό, καὶ εἰς τὸ καθὼς ὑπάρχουν ἀντίγραφα τοῦ Παρθενῶνα. Ὅχι αὐτὰ δείχνουν πόσο ξεπερνῶν οἱ πνευματικὲς δυνάμεις τοῦ Μακεδόνα τὴν πολεμικὴν. Καὶ ἄλλοι στρατηγὰτες γεχύθησαν βάν πλημμυρισμένοι ποταμοὶ εἰς τὴν ἀπέραντη θάλασσα τῆς ἱστορίας, μὰ ὅσοι τοὺς κακούργησαν πάντω εἰς τοὺς ἀδυνάτους καὶ τ' ὄνομά τοὺς μνημονεύεται μὲ τρόμο. Μόνον ὁ Ἀλέξανδρος προέβλεπε περιβό-
 τερα ἀπ' ὅσα πῆρε καὶ τὸ πέρασμα του ἔμεινε βάν εὐλογία Θεοῦ. Οἱ γὰρ πού καταπά-
 ραυε εἰς τὴν γῆν του τὸν ἔκτατον, ὅταν μέγαλε, πρὸ θεοῦ καὶ ἀπὸ τοὺς Μακεδόντες.

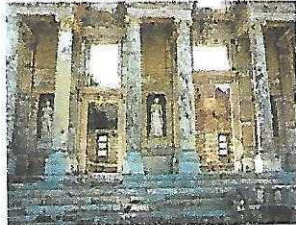
Ἡρόκλεια ἀναπαράσταση τοῦ Βασιλευσίου (Βελά), ὡς τὸν προσήτη τοῦ Βούδα, 2ος αἰώνας μ.Χ., Γανδάρα, Βρετανικὸ Μουσεῖο.

Καὶ εἰς βιογραφία εἶναι ἀναγκαστικὰ γεμάτη ἀνακρίβειες, ἐπειδὴ καταντὰ δύσκολο γὰ ματτεύεις τὴν κρυφὴν βέβαιον ἐνὸς ἀνθρώπου. Μὰ ὁ βίος τοῦ Ἀλεξάνδρου παρουσιάζει τόσα ἔργα, πού μόνον τοὺς μὴτῶν διὰ τὴν προσωπικότητα καὶ τὴν γυχή του. Τὸν δείχνουν ριζοβιάβτη πολιτικὸ, τὸν γρηγορότερο μεγαλέμπορο ὄλων τῶν ἐποχῶν. Ὁ γρήγορος ρυθμὸς ἀγλαχῆς πού ἐπέβαλε, τὸν γα-
 ρερώνει βουδαῖο ἐπαγαβιάτη.

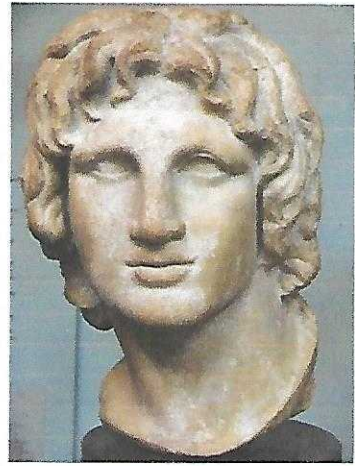
Οἱ Ἕλληνες ποτὲ δὲν τὸν ἐχώνευαν, μόνον οἱ Φωμαῖοι τὸν εἶπαν «Μεγάρων» καὶ οἱ Βυγατινοὶ, πού ἀντίγραψαν πολλοὺς θεομῶν του, πίντεψαν εἰς τὴν ἀξία του, καὶ κατάλαβαν πὺς χάρις εἰς αὐτὸν ὁ Ἑλληνισμὸς δὲν ἔβληθε γεραβμένος, παρὰ γαυγῶδη-
 ἴσθε βάν γήρασμα καὶ γωχόγηθε τοὺς κατοπινοὺς αἰῶνες. Χωρὶς τὸν Ἀλέξανδρο, χωρὶς τὴν Βιβλιοθήκη καὶ τὸ Μουσεῖο τῆς Ἀλεξάνδρειας, δὲ χανόταν ἡ βυγο-
 γική παράδοξη τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ. Αὐ-
 τὸς ἐπιτέλους ἐμπόδιζε γὰ πέβει ὁ κόσμος εἰς χάος, κατὰ τὴν μεταβατικὴν περίοδο ἀπὸ τὴν μικρὴν Δημοκρατία εἰς τὸν Τυγατισμὸ πού βαβτὰ ὡς εἰς ἡμερὰ.

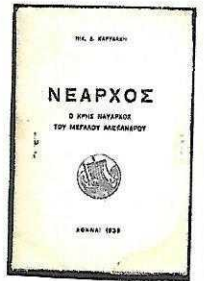
ΠΡΟΤΟΜΗ ΤΟΥ Μ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΚΔΟΣΗ "ΑΡΧΑΙΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ" ΜΟΣΧΑ 1803

Ὅταν βουδαῖζε κανεὶς τὸ ἔργο τοῦ Ἀλεξάνδρου, βεβαιώνεται πὺς αὐτὸς εἶν'

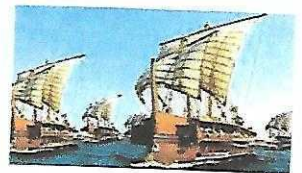
Ένας από τους δημιουργούς του σημερινού ανθρώπου, γιατί αυτός έβρεχε τις νέες ιδέες, κι όσο προχωρούν τα χρόνια τόσο μας παρουσιάζεται πιο σύγχρονος, και βέ ποηρά αυριανός. Έβλεπε μέσα του μιάν αηλιώτικη εποχή, πριν κανείς άλλος τήν δει. Με τρελό πάβμα έβπρωζε τόν κόβμο πρὸς τήν δική του ουειροφανταβία. «Ο Γοβίπεσσι έγραφε πὸς «δέν είναι νοητὸς ένας Αηζέξανδρος απόλυτα ίβορροπημένος». Φαίνεται γυβικό μιὰ τέτοια υπεράνθρωπη μορφή να μετέχει τρέλας. «Η δαιμονική γύβη του Αηζέξανδρου αποδείχθηκε με τήν επιβολή του πάνω βτους βτρατηγούς, πού τούς επέβαζε να υπηρετούν τυγή τούς δικούς του, ακατάγηπτους βκοπούς, βτρατηγούς πού μετὰ τὸν θάνατό του γάνηκαν τί τέρατα γηροδοφίας ήταν, τί άχρια ένότικτα κάτεχαν όταν άρχιβαν εκείνους τούς γοβερούς ποζέμους, όλοι έναντίον όλων.

Ο Αηζέξανδρος ένιωθε τις δυνάμεις πού δά γοιμοποιούβαν τόν κόβμο και τις προβάτεψε. Με κρυβάηηγη διαύχεια βπαταγή μεχάλη ποβή για ν' αγαπτύζει βίο ηγύβιο και πρώτη φορά τὰ υηικά βυμφέροντα παίρνουν ξεχωριβή βημαβία. «Ο περιήγους του Νεάρχου βονδά τις ένδικές εξαγωγές, ό αποικισμός των Φοινίκων βτόν Περβικό Κόηπο τὸ εμπόριο της Αραβίας. Σχεδιάζει ν' αξιοποιήβει τήν Έρυθρά Θάλαββα και ν' άνοίξει διώρυγα από τήν Καβπία ως τόν

Έξτεινο Πόντο, για να μεταγέρει τὰ προϊόντα της κεντρικής Αβίας. και τί δέν βχεδιάζει για να πετύχει μιάν εξέγηση πού μόνον ύβτερα από αιώνες έγινε καταγηπηή.

Πριν γεννηδει ο Αηζέξανδρος, ο έηηηικός κόβμος ένδιαγερόταν να καθιεργει τὸ πνεύμα, αδιάγορος για κάδετι ηρήδιμο. Οι Έηηηες ποηίτες, πού δέν καταδέχονταν να έρχαβτούν, ήδελαν να « είναι » και τίποτ' άλλο. Αυτός απεικάγει τήν μεηηοντική τάβη του ανθρώπου όχι μόνο να « είναι », μα και να « έχει ». Προτιμά από τήν γεμάτη ζωή για όηίγους, τὰ γεμάτα πιάτα για τούς ποηγούς. Φροντίζει όηων τις ανάγκες για να χορταίνουη κατά τήν πείνα τους. Φέρνει τήν ανθρωπότητα αιώνες μπροβτά, πρὸς τόν « ποηιτιβμό καταγαηώβεως », πρὸς τούς μεηετημένους προύποηοηισβμούς, τήν γοχαριαβή

παραγωγικότητα. Ο Βολταίρος τὸ βημαίνει: «Ο Ἀλέξανδρος εἶναι ὁ μόνος βτραπηγᾶ-
της πὺν πρέπει νὰ γέχεται Μεγάλος, ἐπειδὴ μεταμόρφωσε τὸ ἔμπόριο». Τὸ πέρασμα του
ἐπὶ τὴν ἴη σταμάτησε τοὺς θεωρητικούς βτοχασμούς κι ἔχυρε τὴν ἐπιβήμη πρὸς τὰ πρα-
κτικὰ ζητήματα. Ζύπνησε ἀγγιώτικο πνεῦμα πὺν νεωτερίζει, τοῖμα καὶ προδεδεί. Οἱ κα-
τοπινοὶ αἰῶνες δὲν παρουνιάζουσι Πλάτωνες, ἀλλὰ τεχνικούς, βὰν τὸν Ἡρώνα, τὸν Ἀρχιμή-
δη, τὸν Ἐρατοσθένη, τὸν μηχανικὸ κτησίβιο.

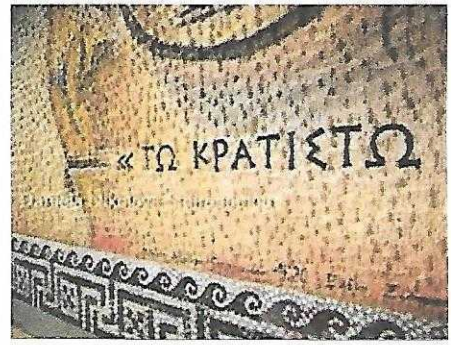
Ἡ ἐποχὴ, πρὶν ἀπὸ τὸν Ἀλέξανδρο, μοιάζει βὲ πηρὰ μὲ τὴν βημερινή.
Μικροπόλεμοι εἶχαν γεβάσει παντοῦ, ἀγωνία καὶ γενική ἀναστάτωση κυ-
ριαρχοῦσαν. Τὴν ζαχτᾶρα πὺν νιώδουμε τῶρα γιὰ μιὰ καλύτερη ζωὴ, τὴν
ἐνιωδαν καὶ τότε. Ζτοὺς ἀνθρώπους εἶχαν γεννηθεῖ ἀπορίες γιὰ τοὺς βκοποὺς
τῆς ζωῆς, χωρὶς νὰ τοῖμοῦν νὰ δώδουν ἀπάντηση. Τὴν γέση Δημοκρατία
τὴν πιπίζουσι οἱ δημοκόποι, δίχως νὰ τὴν ἐφαρμόζουσι. Ἡ βυταξιοδότηση
τῶν ποζιτῶν, πὺν τὴν ἀρχίβε τὸ Ἀθηναϊκὸ Ἄβτι καὶ καταβτράφηκε, ἀναγορεῖ μὲ τίς ὑπερ-
βογικὲς κρατικὲς παροχές. Ἰδιωτικοὶ βτρατοὶ μιδδογῶρων ἀκοροῦδοῦσαν τοὺς ἀρχοντες. Ὅσοι
μιβοῦσαν τὴν ὀχλοκρατία χαρακτηρίζουσι «προδότες». Ἐσαν ἰδικὸς μηδενισμὸς κατὰ τρω-
χε τὴν δύναμη τοῦ Ἰδου, ὅπως κάνουν τῶρα οἱ ἀναρχικοὶ. καὶ τὸ ἄχρος τοῦ «Αἰριο»
τᾶρασε τοὺς βυτηρητικούς. Μέβα βὲ τέτοιο χάος, ἔρχεται ὁ Μακεδὼνας, προβάλλει νεω-
τεριβτικὲς ἰδέες καὶ γυτρώνει τὴν ἐποχὴ του. Ἄν βυκερίνομε τὸ καγὸκαρδο γέρβιμο τοῦ Ἀ-
λεξάνδρου μὲ ἐχκηματίες, βὰν τὸν Χίτλερ ἢ τὸν Στᾶλιν, πὺν ὕβτερα ἀπὸ 1900 χρόνια
χριστιανικῆς ζωῆς, βαβάνιβαν καὶ βκότωβαν ἑκατομμύρια ἀδῶους, πρέπει νὰ ντρεπόμα-
βτε γιὰ τὸν ποζιτιβμό μας.

Ὅπως γαμπάδα καίχεται ἀπὸ τὴν ἴδια τὴν γρῶσα της,
ἔτσι ἔβησε ὁ ὠραῖος βαβιγιάς. Ὁ γαφνικὸς θάνατός του, τόβο
γέου, τόβο δυνατοῦ, προφένησε βαδύτατη ἐντύπωση. Ἡ Αὐτοκρα-
τορία βτάθηκε ἀφωγη. Ὅταν ἔγταβε τὸ μήνυμα βτὴν Ἀθήνα, ὁ
ρήτορας Δημάδης γύναζε: «Ἀδύνατον! Ἄν εἶχε ἀγγινὰ πεδά-
νει ὁ Ἀλέξανδρος, δὲ βρωμοῦβε ἢ Οἰκουμένη». Ὁ Montesquieu
ἔγραψε ὅτι «μόγρις ἔγριψε ὁ Ἀλέξανδρος ὀρφαίνεγαν τὰ Ἰδου».
Πεζῶριο κράτος βτηρῶζοταν βτὴν δύναμη ἐγὸς ἀνθρώπου, πὺν δὲν
βιαζόταν νὰ ἐτοιμάβε διαδοχή. Ἐτσι ἀδέβποτη ἢ κηρονομιά

του ἔπεβε βτὰ χέρια βτρατηχῶν, τόβο βαβτιβμένων, ὡβτε ἀη-
 βαν τὸν βαβιγιά ἐννιά μέρες ἀταγο, ἀβτόγιστο, βτὸ γεκροκρέ-
 βατο πού εἶχε παραδῶβει τὴν τεβευταία του πνοή. Καγεὺὸς ἀ-
 τόμου ἔρχο δὲν ἦταν τόβο ἀπόβυτα προβωπικό, ὅπως τοῦ Ἀγε-
 ζάνδρου. Τίποτε δὲν μποροῦβε ν' ἀτυκαταβτήβει τὴν μαχνη-
 τική προβωπικότητα ἐκεῖνου. Παγικός κυρίεββε τοὺς γενναίους.

Δὲν βεχῶριβε καγεῖς τοὺς χιὰ γὰ ἀδράβει ἐν' ἀπίδανο ἔρχο, πού οὔτε τὸ μάντευαχ ὅταν τὸ
 βημιουρχοῦβαν, οὔτε τὸ ἀντεχαγ τῶρα πού βρέβηκε ὁβόβημρο βτὰ χέρια τοὺς.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΤΟΥ ΣΑΡΛ ΛΕ ΜΠΡΥΝ

Ἡ παραβήη δὲν τοὺς ἀηββε γὰ τὸν πενθῶβουν. Μόνον ἡ χριὰ
 ζιγύβημβης, πού τὸν ἀγαποῦβε βὰν παιδί της, ἀπεβηβμένη
 ὅτι μὲ τὸν Ἀγεζάνδρο χάνονταν ὀριβτικὰ κι οἱ ἐβηίδες τῆς
 Περβίας, αὐτοκτόνηβε. (Ἢ ὅταν ἡ ζιγύβημβης ἔμαδε τὸ τέ-
 ρος τοῦ Ἀγεζάνδρου, κηείβτηκε βτὸ δωμάτιό της ἀρνούμενη
 γὰ γάει. Ἀπεβίωβε ἀπὸ γύπη καὶ ἀβιτία πέντε ἡμέρες με-
 τά).

Ἀγοῦ βεγυῶηβε ὁ Ἀγεζάνδρος ἀγαβτήβηκε βτὴν φανταβία τῶν γαῶν. Ἢ-
 βο χρηχορῶβτερα χάρηκε, τόβο ἰδανικότερη φάνηκε ἡ μορφή του. Ἐκεῖ-
 νο πού ποδοῦβε χιὰ τὸν ἑαυτό του, γὰ μοιάβει μὲ θεό, τὸ πέτυχε πεδα-
 μέγος, μὲ τὰ παραμύβια πού βημιουρχήβηκαν χιὰ γὰ ἰβταρήβουν ἐπειβό-
 βια πιὸ φανταβτικὰ κι ἀπὸ τὴν ἀγάνταβτη βηή του. Δὲν ἀβιῶβηκε γὰ
 βρεῖ ἔβαν Ἢμρο γὰ τὸν ὕμνηβει, ὅμως ἡ ταπεινή Μοῦβα κάδε γηῆς, τὸν
 τραχοῦβηβε βὰν βικό της ὀρέμμα. Τόβη ἐντύπωβη προβένηβε βτὸν κόβμο τὸ πέραβμά του,
 ὡβτε βροῖ πού δὲν τὸν χῶριβαν, ὅπως οἱ Κιέβιοι, οἱ Λάπωνες, οἱ Ἰβδονήβιοι, οἱ Βιαπωνέβιοι,
 βηχοῦνται τ' ἀβθα του καὶ τὸν βέβουν ἠρωά τοὺς. Ἢ βρύβος του ἀβηῶβηκε ἀπὸ τὴν Βαββία
 ὡς τὸν Ἐιρηνικό κι ἀπὸ τὴν παχῶμένη Ἰββανδία ὡς τὴν Ἀβρική. Ἀγόβου χράβηκε βτὴν Ἀί-
 γυπτο ἡ Φυββάδα τοῦ Μεγάρου Ἀγεζάνδρου, ἔβηγε τὸ πιὸ ποβυβιαβαβμένο βιββίο.

Ἢ ποιητής Νιζαμὴ ὀνομάβει τὸν Ἀγεζάνδρο τὸν Ἐκεκτό πού ἀτυπροβωπείβει τὴν
 Θεῖα Πρόνοια βτὴν βῆ. Ἢ «ζαχάμα» τοῦ Φιρδουβῆ, ἡ Ἰββάδα τῶν Περβῶν, ἐβημνεῖ τὸν
 Ἀγεζάνδρο βὰν ἐδνικό τοὺς βαβιγιά. Οἱ Ἰβδοῖ τὸν βεωροῦν μετεμγύχῶβη τοῦ θεοῦ κριβνα.
 Οἱ βουνήβιοι τοῦ Hindu Kush δείχουν βημαβδια τοῦ «Ἰβκενδέρ Δοῦβ καρνέβν» (Δικέ-

Νόμισμα τῆς ἐποχῆς τοῦ Γιολεμαίου
μέ τὸν Μέγα Ἀλέξανδρο φορώντας ἕνα τριχωτὸ κεφαλῆς
ἐλέφαντα, σύμβολο τῆς κατάκτησης τῆς Ἰνδίας.

ρατου) καὶ τὰ προβκυνοῦν βάν ἱερά. Ἐδῶ παρουσιάζουν ἕνα γάβα-
ρό του, ἔκει ἀπομεινάρια τῆς βκτηῆς του, ἐτὴν Φερχὰν τὸν τάγο
του. Ὁ ἐμίρης τοῦ Μπαδαζτὰν ὑπερηφανεύεται
πὺς τ' ἀρχὰ του εἶν' ἀπόστολοι τοῦ Βουκεράζα.
Κάθε γὰρ τῆς Ἀνατολῆς θέζει τὸν Μακεδόνα δι-
κό του. Οἱ Ἄρειοι τὸν θεωροῦν γιὸ τοῦ « Βαβιγέ-
ως τῶν Βαβιγέων » Ὡχου καὶ τῆς κόρης τοῦ Φιζίπ-
μου τοῦ Β'. Οἱ Ἀγύπτιοι γιὸ τοῦ τελευταίου γαρωῶ Νε-
κταγεβῶ, οἱ Ἑβραῖοι τὸν γέγε προ-

φήτη ποὺ κατέκτησε τὸν ὄροιο τοῦ Σοχομῶντα καὶ κυβέρνησε
τὸν κόσμο κατὰ τὸ προμάντεμα τοῦ Λαυιή. Οἱ κάτοικοι τῆς
Σιβηρίας πιστεύουν πὺς αὐτὸς πηγήαβε ὡς τὸ κέντρο τῆς ἴκο-
τεινιάς καὶ βρῆκε τὴν Πηχὴ τῆς Σωῆς ἐτὴν ἀκρὴ τοῦ κόσμου.
Ὁ Μωάμεδ (κοράνι, κεφ. 18) τὸν ὀνομάζει « Νέμπι » (προφή-
τη) ἀπεσταγμένο τοῦ Ἀγγάχ γὰ γουδετήθει τὴν ἀνδρωπότητα.
Οἱ Βιρμανοὶ τὸν νομίζουν Μέγιβο Μάχο, τὰ κινέζικα Χρονικὰ βάν τὸν πρῶτο ἔφερευ-
νητὴ τ' οὐρανοῦ, οἱ Λάμπωες τὸν Ἀντρεωμένο ποὺ τοὺς φέρει τὸν ἥλιο. Οἱ Ἀβηβου-
γοὶ Χριστιανὸν Ἅγιο.

Ἄν κάποιος γροχτέχνης βυδέγραφε τὸν βίο ἐγὸς γαιταβτικῶ Ἀλεξάνδρου, δὲν δα-
χιτόταν πιστωτός. Ὑπῆρξε τιτάνας, τέτοιος ποὺ δὲν παρουσιάζεται οὔτε κάδε χίγια χρό-
νια. Μοιάζει μὲ τὸ γαιγόμενο Leser, τὴν γωτεινὴ ἀκτίνα ποὺ
βυκεντρῶνει ἀτυπογρόχιδτη ἐγέρχεια, καὶ κανένα ἐμπόδιο δὲν μπο-
ρεῖ γὰ τὴν σταματήθει. Γενγίδηκε θυητός, ἔζησε βάν ὑπεράνθρω-
πος καὶ πέδανε θεός. Ὁ Sig W. Τατη τὸν χαρακτηρίζει « ἀ-
βύχρητη γονιμοποιὸ δύναμη » καὶ προβδέτει: « Ἀπὸ τὴν ζωὴ τοῦ
Ἀλεξάνδρου ξεχωρίζε κάτι ποὺ μοιάζει τὸ βπουδαϊότερο βημεῖο τοῦ
χαρακῆρα του — ἦταν ὄνειροπόγος. Τὸ γὰν μπορεί γὰν ὄνειρεύεται μεγάλα καὶ γὰν πράτ-
τει μεγάλα, δὲν δίνεται εὐκόγος βέ θυητό ».

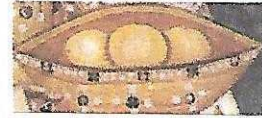

[Ὁ Ἀλέξανδρος ὑπῆρξε ὁ κατακτητῆς τῆς ἀπέραντης ἔκταβης. Δὲν εἶχε μόνο κα-
ταβτρέγει γὰ πάντα τὴν ἐγγηνικὴ πόγη-κράτος, ἀλλὰ εἶχε ἐπεκτείνει τὴν αὐτοκρατορία

του ὡς τὴν Αἴγυπτο καὶ τὴν Περσία, ὡς τὴν Ἰουδαία καὶ τὸ Περσῆμπ. ἔχει ἀνοίξει γιὰ τοὺς διαδόχους του τὸν δρόμο τῆς ἀγνωστῆς ἀκόμη κίνας. Ἔπειτα ἦρθε ὁ Σίνωνας, κατακτητὴς ὄχι μιὰ τῆς ἀπέραντης ἑκταβῆς, ἀλλὰ τῆς ἀνθρώπινης κοινότητος. Ὅπως ἦταν καὶ ὁ Ἀλέξανδρος.

Θὰ ρθεῖ ἔπειτα ὁ Παῦλος ἀπὸ τὴν Ταρσό, πού υποβήτηριζε πῶς «ὁ Θεὸς δὲν ἔχει καμμιὴν ἰδιαίτερη προτίμησιν ἀνάμεσα βτοὺς ἀνθρώπους». Ὁ Παῦλος καὶ οἱ ἀπόστολοι τοῦ Χριστοῦ ἀνήγγειλαν τὸ «χαρμόσυνο μῆνυμά τους» εἰς τοὺς ἔθνησ πού εἶχαν κάνει περιτομή, ὅπως καὶ εἰς τοὺς ἔθνησ δὲν εἶχαν κάνει. βτοὺς Ἑβραίους ἀλλὰ καὶ βτοὺς Ἕλληνας καὶ βτοὺς βαρβάρους. Ἡ χριστιανικὴ ἀδελφοβύνη ἀνοίγει τὶς πύλεσ τῆσ. Ὁ Ἀλέξανδρος βρίσκεται ἐπικεκαρῆσ αὐτοῦ τοῦ κεντρικοῦ ἄξονα, ἐνὸσ ἀπὸ τοὺς κυριότερους τοῦ ἀνθρώπινοῦ ποητισμοῦ. Μὰσ ὑπερδύμιζει πῶσ δὲν ὑπάρχει διαρκὴσ ποητισμὸσ ἀν δὲν προβγέρεται βέ ὄρουσ.] 4.

Τὸν αἰῶνα τῆσ ἀγάπῆσ δὲ τὸν φέρει ὁ Ἰησοῦσ, ὡστόσο τὴν ἀρχὴ τὴν ἔκαμε (ὄσο κι ἀν φαίνεται ἀνάποδο) ἕνασ ποητὴσ. Τὸ ἔργο τοῦ Ἀλεξάνδρου μοιάζει νὰ ἔχει ἐγρησθεῖ ἀπὸ τὸν Δημιουργό. Δὲν ἐξηγεῖται ἀγγιωῦσ ἡ ἀπεπέραβτη ἐπιτυχία του, γῆσ καὶ τὸ βπαιτοῦβε ἱστορικὴ ἀναγκαιότητα, ὀδηγημένη ἀπὸ τὴν Θεία Βούληση.

Χρειαζόταν νὰ ἐτοιμαβεῖ ὁ κόσμος γιὰ περιββότερη καρβύνη. Ἐπρεπε ἀκόμη μὲ τὴν κοβμοκρατορία τοῦ Ἀλεξάνδρου νὰ διαδοθεῖ μιὰ κοινὴ γῆωββα, ὡστε ἅμα δὲ ἐρχόταν τὸ πῆρωμα τοῦ χρόνου, ὁ κόσμος νὰ ἦταν μονόγῆωββος γιὰ νὰ γίνει καταληπτό ἀπ' ὄρουσ τὸ κήρυγμα τοῦ Μεβία καὶ τῶν Ἀποστόλων. Ὁ Χριστιανισμὸσ βτὴν Ἰουδαία, περιοριβμένος ἀνάμεσα βτοὺς Ἑβραίους, δ' ἀπόμεινε βὰν ἀίρεση, πού εἰκοσα δὲ τὴν κατέπνιγε τὸ ἱερατεῖο. Ὁ Ἰησοῦσ ἦξερε τί βημαβία εἶχε γιὰ τὸ κίνημά του ὁ Ἕλλητισμὸσ. Γιὰ τοῦτο ὅταν, κατὰ τὸ Ἐαχχέριο τοῦ Ἰωάννη (κεβ. ιβ'), ὁ Ἀπόστολοσ Ἀνδρέασ καὶ ὁ Φίλιπποσ ὁ ἀπὸ Βηθσαῖδα, τοῦ ἀνήγγειλαν πῶσ ἦσαν Ἕλλητισ βὰ τὸν γκωρίβου, εἶπε: «Τώρα δὲ δοξαβθεῖ ὁ Υἱὸσ τοῦ Ἀνθρώπου. Ἀμα πέβεῖ ὁ κόκκοσ βίτου βέ καρῆ γῆ, πο- γυ καρπὸ ἀπογέρει».

Ὁ Ἀλέξανδρος ἔκαμε περῆριο βῆμα πρὸσ τὸν Χριστό. Αὐτοῦ τοῦ ἀνοίγει τοὺς δρόμοσ τῆσ Γῆσ καὶ μὲ τὸ ν' ἀγαμίζει τοὺς Ἕλλητικὸὺσ θεοὺσ μὲ τοὺσ θεοὺσ τῆσ Αἰγύπτου, τῆσ Ἀβίασ καὶ τὸν Ἰεχωβά, ἔδωβε πρῆτοβτερη ἀντίγρηση γιὰ τὴν θεότητα πού δοημοῦρησε τὸν Σόμπαν. Ὅταν ἀκούβτηκε τὸ κήρυγμα τοῦ Κυριοῦ, βρῆκε γαοὺσ ἔτοιμοσ

νά παραδεχθῶν τὸν «Ἕνα» Θεό. Ἄς ἀφαιρεθεῖ ἀπὸ τὸν Ἀλέξανδρο κάθε στρατιωτικὴ ἐπι-
τυχία κι ὡς ἀναγνωριθεῖ μόνο πῶς ὑπῆρξε Πρόδρομος τοῦ Χριστοῦ. Αὐτὸ ἀρκεῖ. Πραγμα-
τικοὶ ἥρωες δὲν εἶναι ὅσοι γίγνεσθαι βέ πολέμους, παρὰ οἱ γίγχοι ἐκεῖνοι ποὺ ἐδάμασαν τὰ
μίσση κι ἔμαθαν βτοὺς ἀνθρώπους τὴν Ἀγάπη.

ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΣΗ

Τὸ ποίημα αὐτὸ εἶναι τὸ προτελευταῖο πὺ δημοσίεωθε ὁ Καβάφης (1931) καὶ ἀνήκει εἰς τὰ γεγόμενα ἱστορικὰ ποιήματά του.

Τὸ χρονικὸ ἐπίπεδο τοῦ ποιήματος ἀναγέρεται ἀρχικὰ εἰς τὸ 334 π.Χ., ἔτος κατὰ τὸ ὁποῖο γίνεται ἡ μάχη εἰς τὸν Τρανικὸ ποταμὸ, ὅπου ὁ στρατὸς τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου συντρίβει τοὺς Πέρσες. Ὁ Ἀλέξανδρος εὐχαριστεῖ 300 περδικὲς ἀβπίδες ὡς ἀνάθημα (ἀφιέρωμα) εἰς τὸν Παρθεῶνα, διὰ νὰ εὐχαριστήσῃ τοὺς θεοὺς διὰ τὴν νίκη του. Ἡ ἐπιγραφή πὺ τὴς συνοδεύει γράφει: «**ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΚΑΙ ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΠΛΗΝ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΩΝ ΑΠΟ ΤΩΝ ΒΑΡΒΑΡΩΝ ΤΩΝ ΤΗΝ ΑΣΙΑΝ ΚΑΤΟΙΚΟΥΝΤΩΝ**». Ἀξίζει νὰ σημειώσωμε ὅτι εἶχε προηγηθῆ εἰς τὸ Πανελληνικὸ Συνέδριον τῆς Κορίνθου, τὸ 337 π.Χ., ἡ ἀρνήσι τῶν Λακεδαιμονίων νὰ ἀκολουθήσωσι τὸν Ἀλέξανδρον εἰς τὴν ἐκστρατεία του εἰς τὴν Μ. Ἀσία.

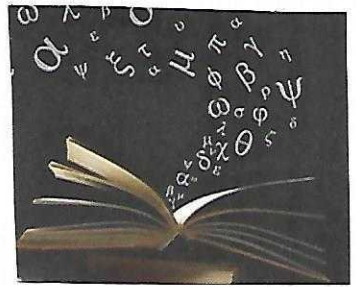

Ἐν συνεχείᾳ, ὁ χρόνος μετατοπίζεται εἰς τὸ 200 π.Χ. καὶ ἐμφανίζεται νὰ μιγῆται ἕνας ἀγώνισμος Ἑλλήνων τῆς ἑλληνιστικῆς περιόδου, διὰ εὐκαρίαν τοῦ ὁποῖου ὁ ποιητὴς ἐφαίρει τόσο τὴν νίκην τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, ὅσο καὶ τὰ θαυμαστὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐκστρατείας του, ἐνῶ ἡ διάδοχὴ του ἀπέναντι εἰς τὴν εὐκαρίαν τῶν Λακεδαιμονίων, ἀπὸ γεγενησὶ ἠρωικῆ, γίνεται βαρκαβτικὴ καὶ ἀπαξωτικὴ γόμφῃ τῆς ὑπεροχίας τους, πὺ τοὺς καθηγῶσι τυχερὰ εἰς τὸ παρελθόν, ἀρνούμενοι νὰ διακρίνωσι τὸν νέον κόσμον πὺ γεννιόταν μέσα εἰς μία πολιτικὴν ἔκρηξιν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀπέστησαν.

«Ἀλέξανδρος Φιλίππου καὶ οἱ Ἕλληνες πλὴν Λακεδαιμονίων»-

Μποροῦμε κάλλιστα νὰ φαντασθοῦμε πὺς θ' ἀδιαφόρησαν παντάπασιν εἰς τὴν Σπάρτην διὰ τὴν ἐπιγραφήν αὐτήν. «Πλὴν Λακεδαιμονίων», μὰ φυσικὰ. Δὲν ἦσαν οἱ Σπαρτιάται διὰ νὰ τοὺς ὀδηγοῦν καὶ διὰ νὰ τοὺς προστάξωσι ὡς πολυτίμους ὑπηρέτας. Ἄλλωστε μὴ πᾶν ἑλληνικὴ ἐκστρατεία χωρὶς Σπαρτιάτη βασιλέα γι' ἀρχηγὸν δὲν θὰ τοὺς φαίνονταν πολλῆς περιοχῆς.

Ἡ βεβαιότατα «πλὴν Λακεδαιμονίων».

Εἶναι κι αὐτὴ μιὰ στάσις. Νοιώθεται.

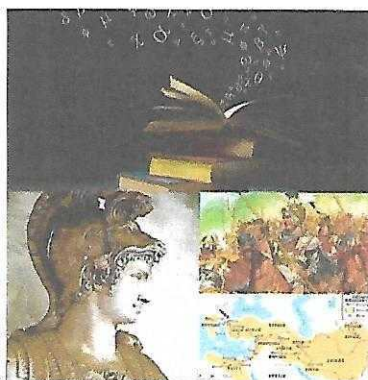
Ἔτσι, πλὴν Λακεδαιμονίων στὸν Γρανικό·
καὶ στὴν Ἴσοδὸ μετὰ· καὶ στὴν τελειωτικὴ
τὴν μάχη, ὅπου ἔσαρώθη ὁ φοβερὸς στρατὸς
πὺρ σὲ Ἄρβηλα συγκέντρωσαν οἱ Πέρσαι·
πὺρ ἀπ' τ' Ἄρβηλα ξεκίνησε γιὰ νίκη, κ' ἔσαρώθη.

Κι ἀπ' τὴν θαυμάσια πανελληνίαν ἔκστρατεία,
τὴν νικηφόρα, τὴν περίλαμπρη,
τὴν περιάλλητη, τὴν δοξασμένη
ὡς ἄλλη δὲν δοξάσθηκε καμιά,
τὴν ἀπαράμιλλη· βγήκαμ' ἑμεῖς·
ἑλληνικὸς καινούριος κόσμος, μέγας.

Ἐμεῖς· οἱ Ἀλεξανδρεῖς, οἱ Αντιοχεῖς,
οἱ Σελευκεῖς, κ' οἱ πολυάριθμοι
ἐπίλοιποι Ἕλληνες Αἰγύπτου καὶ Συρίας,
κ' οἱ ἐν Μηδίᾳ, κ' οἱ ἐν Περσίδι, κι ὅσοι ἄλλοι.
Μὲ τὲς ἐκτεταμένες ἐπικράτειες,
μὲ τὴν ποικίλη δράσι τῶν στοχαστικῶν προσαρμογῶν.
Καὶ τὴν Κοινήν Ἑλληνικὴν Λαλιὰ
ὡς μέσα στὴν Βακτριανὴ τὴν πήγαμεν, ὡς τοὺς Ἰνδοὺς.

Γιὰ Λακεδαιμονίους νὰ μιλοῦμε τώρα!

Βιβλιογραφία

1. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ Α' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ (Γραμματική), Μπεζαντάκου, Παπαδάμα, Λουτριάκη, Χαραζαμπάκου, ΟΕΔΒ 2007.
2. ΔΙΑΛΕΧΘΟΜΕΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ, Β' κύκλος Σπουδών Παιδικού Τμήματος Έλληνικής Αρχαίας (Χαρακτηρισμός του Αλεξάνδρου), Μαυροπούλου Ειρήνης, Αθήνα 2003, Γεωργιάδης.
3. ΜΕΓΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Ο ΠΡΟΔΡΟΜΟΣ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ, Χρήστου Π. Ζαροκώβτα (Έπιτομος), έκδ. Βιβλιοπωλείου της Έστιας.
4. ΑΡΧΑΙΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ, 3ος Τόμος, (Η Μεγαροσύνη του Αλεξάνδρου ή η Αδεργούνη), Αντρέ Μπουάρ, έκδ. Θεμέλιο.

ΕΛ.Ε.Σ

ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

✿ ΜΑΘΗΜΑ 4^ον

ΦΩΝΗΕΝΤΟΛΗΚΤΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ Γ' ΚΛΙΣΕΩΣ:

α) ΚΑΤΑΛΗΚΤΙΚΑ ΜΟΝΟΘΕΜΑ **έ** -ως, γεν. -ως

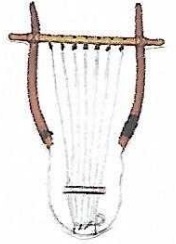
β) ΚΑΤΑΛΗΚΤΙΚΑ ΜΟΝΟΘΕΜΑ **έ** -υς, γεν. -υος

γ) ΑΚΑΤΑΛΗΚΤΑ ΔΙΠΛΟΘΕΜΑ **έ** -ώ, γεν. -ους

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΟΙΗΣΙΝ ΤΗΣ ΣΑΠΦΟΥΣ

ΣΑΠΦΩ Η ΠΟΙΗΤΡΙΑ

ΤΑ ΠΕΡΙ ΤΟΝ ΒΙΟΝ ΤΗΣ ΣΑΠΦΟΥΣ

Φωνηεντόληκτα Γ' κλίσεως

Φωνηεντόληκτα ουσιαστικά τῆς γ' κλίσεως εἶναι ὅσα λήγουν σέ

1. -ως γεν. -ως	π.χ. ὁ ἥρω-ς, τοῦ ἥρω-ος ὁ Μίνω-ς, τοῦ Μίνω-ος ὁ Τρώ-ς, τοῦ Τρω-ός	} καταληκτικά μονόθεμα
2. -εύς γεν. -έως	ὁ βασιλεύ-ς, τοῦ βασιλέ-ως ὁ γονεύ-ς, τοῦ γονέ-ως ὁ ἱππεύ-ς, τοῦ ἱπέ-ως κ.ἄ. ὁ βοῦ-ς, τοῦ βο-ός	} καταληκτικά μονόθεμα
3. -υς γεν. -υος	ὁ ἰχθύ-ς, τοῦ ἰχθύ-ος κ.ἄ. ἡ δρυ-ς, τῆς δρυ-ός κ.ἄ.	} καταληκτικά μονόθεμα
4. -ις γεν. -εως	ἡ πόλι-ς, τῆς πόλε-ως ἡ γνῶσι-ς, τῆς γνώσε-ως	} καταληκτικά διπλόθεμα
5. -υς γεν. -εως	ὁ πῆχυ-ς, τοῦ πήχε-ως ὁ πέλεκυ-ς, τοῦ πελέκε-ως	} καταληκτικά διπλόθεμα
6. -υ γεν. -εως	τό οὐδέτερο τό ἄστυ, τοῦ ἄστε-ως	} ἀκατάληκτα διπλόθεμα
7. -ώ γεν. -οῦς	ἡ ἠχώ, τῆς ἠχ-οῦς ἡ πειθώ, τῆς πειθ-οῦς ἡ Κλειώ, τῆς Κλει-οῦς	} ἀκατάληκτα διπλόθεμα

α) Καταληκτικά μονόθεμα σέ -ως, γεν. -ωος.

Παραδείγματα

		(θ. ἤρω-)	(θ. Τρω-)		(θ. ἤρω-)	(θ. Τρω-)
		Ἑνικός ἀριθμός			Πληθυντικός ἀριθμός	
ὄν.	ὁ	ἤρω-ς	Τρῶ-ς	οἱ	ἤρω-ες	Τρῶ-ες
γεν.	τοῦ	ἤρω-ος	Τρω-ός	τῶν	ἤρώ-ων	Τρώ-ων
δοτ.	τῷ	ἤρω-ι	Τρω-ί	τοῖς	ἤρω-σι(ν)	Τρω-σί(ν)
αἰτ.	τόν	ἤρω-α	Τρῶ-α	τούς	ἤρω-ας	Τρῶ-ας
κλ.	(ῶ)	ἤρω-ς	Τρῶ-ς	(ῶ)	ἤρω-ες	Τρῶ-ες

Κατά τὸ Τρῶς κλίνεται ὁ θῶς (= τὸ τσακάλι)

β) Καταληκτικά μονόθεμα σέ -υς, γεν. -υος

Παραδείγματα

		(θ. βότρυ-)	(θ. ἰχθύ-)		(θ. δρυ-)
		Ἑνικός ἀριθμός			
ὄν.	ὁ	βότρυ-ς	ἰχθύ-ς	ἡ	δρυ-ς
γεν.	τοῦ	βότρυ-ος	ἰχθύ-ος	τῆς	δρυ-ός
δοτ.	τῷ	βότρυ-ϊ	ἰχθύ-ϊ	τῇ	δρυ-ϊ
αἰτ.	τόν	βότρυ-ν	ἰχθύ-ν	τῆν	δρυ-ν
κλ.	(ῶ)	βότρυ	ἰχθύ	(ῶ)	δρυ
		Πληθυντικός ἀριθμός			
ὄν.	οἱ	βότρυ-ες	ἰχθύ-ες	αἱ	δρύ-ες
γεν.	τῶν	βοτρυ-ών	ἰχθύ-ών	τῶν	δρυ-ῶν
δοτ.	τοῖς	βότρυ-σι(ν)	ἰχθύ-σι(ν)	ταῖς	δρυ-σί(ν)
αἰτ.	τούς	βότρυ-ς	ἰχθύ-ς	τάς	δρυ-ς
κλ.	(ῶ)	βότρυ-ες	ἰχθύ-ες	(ῶ)	δρύ-ες

Κατὰ τὸ βότρυς κλίνονται: ὁ στάχυς, ἡ πίτυς (εἶδος πεύκου), ὁ κἀνθύς (μηδικὸς μανδύ-ας) κ.ἄ., καθὼς καὶ τὸ οὐδέτ. τὸ νᾶπυ (= σινάπι). Κατὰ τὸ ἰχθύς κλίνονται: ἡ Ἐρινός, ἡ ἰλός (= λάσιπη), ἡ ἰσχός, ἡ κλιτός, ἡ ὄσφυς, ἡ ὄφρυς, ἡ πληθύς κ.ἄ. Κατὰ τὸ δρυς κλίνονται: ὁ καὶ ἡ σῦς ἢ ὄς (= ἀγριόχοιρος), ὁ μῦς (= ποντίκι) ποῦ ἦταν ἀρχικὰ σιγμόληκτο (θ. μυσ-) κ.ἄ.

Σημ. Κατὰ τὰ σέ -υς, γεν. -υος κλίνονται καὶ μερικὰ μὲ χαρακτηριστῆρα ι: ἡ μήνις (= ὄργη) - γεν. τῆς μήνι-ος, τὸ κῶρ. ὄν. ὁ Συέννεσις - γεν. τοῦ Συεννέσι-ος, καθὼς καὶ τὰ περισπώμενα ὁ καὶ ἡ οἶς (ἀπὸ τὸ ὄις = πρόβατο) - γεν. τοῦ καὶ τῆς οἶ-ός κτλ., ὁ κῆς (εἶδος σκουλημιού) - τοῦ κῆ-ός, τῷ κῆ-ί, τὸν κῆ-ν - οἱ κῆ-ες, τῶν κῆ-ῶν, τοῖς κῆ-σί(ν), τούς κῆ-ς κτλ.

Παρατηρήσεις

Στὰ φωνηεντόληκτα τριτόκλιτα οὐσιαστικά σέ -υς (γεν.-υος):

1) Ἡ αἰτιατικὴ τοῦ ἐνικοῦ σχηματίζεται μὲ τὴν κατάληξη -ν ἀντὶ -α καὶ ἡ αἰτ. τοῦ πληθ. μὲ τὴν κατάληξη -ς ἀντὶ -ας: τὸν βότρυν, τούς βότρυς.

Σημ. Ἡ ἀρχικὴ κατάληξη τῆς αἰτιατικῆς τοῦ πληθ. ἦταν -νς, ἀλλὰ τὸ ν ἐμπρὸς ἀπὸ

τὸ ς ἀποβλήθη με ἀντέκταση τοῦ προηγούμενου βραχύχρονου φωνήεντος: βότρῶ-ς (βότρῶ-ς)

2) Ἡ κλητική τοῦ ἐνικοῦ σχηματίζεται χωρὶς κατάληξη: ᾧ βότρω, ᾧ ἰχθύ.

3) Ὅλοι οἱ μονοσύλλαβοι τύποι καὶ ἡ αἰτιατική τοῦ πληθυντικοῦ γενικά, ὅταν αὐτὴ τονίζεται στὴ λήγουσα, παίρνουν περισπωμένη ἀντίθετα με τὸν κανόνα — : ἡ δρῶς, τὴν δρῶν, ᾧ δρῶ, τὰς δρῶς - τοὺς ἰχθύς, τὰς κλιτῶς, τὰς Ἑρινῶς.

δ) Ἀκατάληκτα διπλόθεμα σὲ -ᾶ (γεν. -οῦς)

(θ. ἦχω-, ἦχο-)

(θ. Κλειω-, Κλειο-)

Ἐνικός ἀριθμὸς

ὄν.	ἦ	ἦχώ		Κλειῶ
γεν.	τῆς	(ἦχό-ος) ἦχοῦς		(Κλειό-ος) Κλειοῦς
δοτ.	τῇ	(ἦχό-ι) ἦχοϊ		(Κλειό-ι) Κλειοῖ
αἰτ.	τὴν	(ἦχό-α) ἦχῶ		(Κλειό-α) Κλειῶ
κλ.	(ᾧ)	ἦχοϊ		Κλειοῖ

Ὅμοια κλίνονται μερικὰ κύρια ὀνόματα: Γοργῶ, Ἑρατώ, Κλωθῶ, Λητώ, Σαπφῶ κ.ἄ., καθὼς καὶ μερικὰ προσηγορικά: λεχῶ, πειθῶ, φειδῶ κ.ἄ.

Παρατηρήσεις

Τὰ φωνηεντόληκτα σὲ -ᾶ (γεν. -οῦς) τῆς γ' κλίσης:

1) κανονικὰ δὲν ἔχουν πληθυντικὸ καὶ δυϊκὸ ἀριθμὸ· ὅταν ὅμως σχηματίζουν τοὺς ἀριθμοὺς αὐτούς, κλίνονται κατὰ τὴ β' κλίση: ἡ λεχῶ, τῆς λεχοῦς κτλ. - πληθ. αἱ λεχοί, τῶν λεχῶν, ταῖς λεχοῖς, τὰς λεχοῦς

2) σχηματίζουν τὴν ὀνομαστική με τὸ ἰσχυρὸ θέμα -ω χωρὶς καμιά κατάληξη· στὶς πλάγιες πτώσεις συναιροῦν τὸ χαρακτηριστὸ τοῦ ἀδύνατου θέματος με τὶς καταλήξεις καὶ ὀξύνονται στὴν αἰτιατική ἀντίθετα με τὸν κανόνα — , ἀπὸ ἀναλογία πρὸς τὴν ὁμόσηχη ὀνομαστική (ἡ ἦχῶ - τὴν ἦχῶ)

3) σχηματίζουν τὴν κλητική με ἀρχαιότερο θέμα σὲ -οι χωρὶς κατάληξη καὶ παίρνουν σ' αὐτὴ περισπωμένη ἀπὸ ἀναλογία πρὸς τὴν ὁμόσηχη δοτική: τῇ ἦχοϊ - ᾧ ἦχοϊ.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ — ΣΠΑΡΑΓΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΣΑΠΦΟΥΣ

«Μνάσασθαι τινα φαμί, καὶ ὕστερον, ἀμμένων...»

Σαπφώ

(=Νὰ μὲ θυμᾶται, λέω ἀργότερα, κάποιος κι ἐμένα)

«Ὅταν νᾶζετε ἀπὸ τότε ἡ ποιήτρια ὅτι καὶ τὰ ἐγγέα δέκατα τοῦ ἔργου της νὰ ἐξαφανίσει ὁ χρόνος, ἐκείνη, εἰς αἰθέρα ζωῆς, δὲ ἐπιβιώσει. Ὅπως καὶ ἐγιγε...»

Στροφές ἀκρωτηριασμένες, μισοὶ βτίχοι, βπαβμένες γέσεις, ἔγα τίποτε· κι ἀπ' αὐτὸ τὸ τίποτε, ἔγα δαῦμα· μιὰ ὀροκηρωμένη προβωπικότητα, μὲ τὰ ἰδιαιτέρὰ της χαρακτηριβτικά, τὸν ἀτομικό της μῦθο καὶ ὀρόκηρο τὸν φυσικό καὶ τὸν ἀνθρώπινο διάκοβμο τοῦ ποιητιβτικού χώρου ὅπου ἀναπτύχθηκε...». Ὁδ. Ἐζητής

(Μετὰ ἀπὸ τὴν γαίγαπα τῶν καταβτροφῶν, ἔχουν ἀπομείνει περίπου 600 ἀποβπάβματα, ἢ μᾶλλον βπαραχμένα χερύχραφα, βυνογικά 600 ἀποβπάβματα, βτίχοι, ἡμιβτίχια, γέσεις...).

ΣΤΟΝ ΕΙΚΟΝΙΖΟΜΕΝΟ ΠΑΤΥΡΟ ΣΟΣΖΕΤΑΙ ΤΟ ΠΟΙΗΜΑ ΤΟΥ ΤΙΘΟΝΟΥ (Ἀπόβπαβμα 58)

ΜΕΡΟΣ ΕΝΟΣ ΠΟΙΗΜΑΤΟΣ ΣΟΣΖΕΤΑΙ ΣΕ ΕΝΑ ΘΡΑΥΣΜΑ ΑΓΓΕΙΟΥ (Ἀπόβπαβμα 2)

**Ἔρος δ' ἐτίναξέ μοι
φρένας, ὡς ἄνεμος κὰτ ὄρος δρύσιν ἐμπέτων.**

(47ον Ἀπόσπασμα)

Ὡς ἄνεμος μοῦ τίναξε ὁ ἔρωτας τὴν βρέχη
ὡς ἄνεμος ποῦ βὲ βουνὸ βεγανιδιὲς γυγαίει.

Τὸ 47ον Ἀπόσπασμα εἶνε ἴδως ἐκ τῶν βπουδαμοτέρων ποιημάτων ἐν τῇ καθόρου
ἱστορίᾳ τῆς ποιήσεως. Ἡ λαμπρὴ ἀφορμὰ ἐκ μιᾶς ὄρας βιαίως γυβικῆς εἰκότος, αὐ-
τῆς τοῦ βυεγνώδους ἀγέμου ὅστις ρίπτεται βιαίως ἐπὶ τῶν δρυῶν τοῦ ὄρους.

Ἐμπέτων· δωρικὸς - αἰολικὸς τύπος ἀπὶ ἐμπεδῶν, τοῦ ἐμπίπτω.

**ἄστερες μὲν ἀμφὶ κάλαν σελάνναν
ἄψ ἀπυκρύπτοισι φάνεννον εἶδος,
ὅπποτα πλήθοισα μάλιστα λάμπη
γὰν [] 4
ἀργυρία.**

(34ον Ἀπόσπασμα)

Τ' ἀστέρια γύρω ἀπὸ τὴν ὄμορφη βεγνήνη χάνουν τὴ γεγρόβορη βωριὰ τους,
ὅταν αὐτὴ ὄροχημη γάμπει βὰν ἀδῆμι πάνω ἀπὸ τὴ γῆ.

Ἐν τῷ 34ῳ ἀπ., ἡ λαμπρὴ φαίνεται παρομοιάζουσα τινὰ τῶν μαθητριῶν αὐτῆς
πρὸς τὴν βεγνήνην καὶ τὰς ἀγῆρας πρὸς τοὺς ὑπογοίτους τῆς γυετὸς ἀστέραις. Ὁμοιοχῶ
(Γεώργιος κ. Κατβιγάραις «Ἡ Φύσις παρὰ λαμπροῖ») ὅτι ἀναμνησθῆναι ἐν δημοτικῶν
ἄβρω ἐκ τῆς γεωτέρας ἡμῶν τῶν ἑλληνικῶν ἱστορίας, ὃ καὶ τογμῶ νὰ παραδέσω ἐν-
ταῦθα πρὸς γυνῶν ὑμῶν ἀγῆρα καὶ ἐπειδὴ ἐκ τοιοῦτων παραδειχμάτων καταγαί-
νεται ἡ ἀρρηκτος βυέχεια τῆς ἡμετέρας παραδόσεως.

**Ἀπ' ὅλα τᾶσπρη τούρανοῦ τό 'ναν ποῦ λάμπει ἐσύ 'σαι,
Κι ἀπ' ὅλην σου τὴν γειτονιὰν ἐσύ, κυρά, ἔχεις χάριν,
Διατί 'σαι ἄσπρη καὶ ξανθή, ὁμοιάζει μὲ φεγγάριν·
Ποτέ μου δὲ νὰ σ' ἔλλαξα μὰ τοῦ Χριστοῦ τὴν χάριν.**

Ἡ κατά γένη μετάφραση τοῦ 34^{ου} ἀποβιάβματος :

Ἄσπερες μὲν ἀμφὶ κάλαν σελάνναν ἄψ ἀποκρύπτουσι φάεννον εἶδος ὄπποτα πλήθοισα μάλιστα λάμπη γᾶν ἐπι...	=	Ἄσπερια γύρω ἀπὸ τὸ κάλλος τῆς σελήνης κρύβουν πίσω τὴν φωτερὴ τους τὴν ὄψι ὄπποταν μάλιστα πανσέληνος λάμπει ἐπάνω ἀπ' τὴν γῆ...
---	---	--

Ἡ Λαργὼ δυνέθεσε βτὴν αἰολικὴ - αἰολοδωρικὴ διάλεκτο.

Τὸ κυριότερο χαρακτηριβτικὸ τῆς αἰολοδωρικῆς διαλέκτου εἶναι τὸ α βτὴν θέβη τοῦ ἰωγικοῦ π. Ἄς παρατηρήσουμε τὸν βτίγχο τῆς Λαργούς πού ἔχει τεθεῖ βτὴν ἀρχὴ τοῦ παρόντος:

« Μνάβαβδαί τινα γαμί... »
Δηλαδὴ → μνήβαβδαί τινα γημί...

Ἐπι πηέον: « ἡ αἰολίς δηῶττα (= διάλεκτος), ἔχει τὴν τάβη γὰ ἀπομακρύνει τὸν τογιβμὸ ἀπὸ τὴν γήγουβα. Ἐπικρατεῖ ἡ βαρυτονία, δηλαδὴ ἀνέβαβμα τοῦ τόγου ὄβο εἶναι δυνατὸν βτὰ περιββότερα μέρη τοῦ γόχου.

π.χ.

ἔγω ἀντὶ ἔγω	ἄβτερες ἀντὶ ἄβτερες
κάγος ἀντὶ καγὸς	γάεννον εἶδος ἀντὶ γαεννὸν (γαεινὸν) εἶδος
ὄπποτα ἀντὶ ὄππόκα (ὄπότε)	

Ἄγγο χαρακτηριβτικὸ εἶναι ἡ γήγωβη: « ἡ αἰολίς δηῶττα τὸ γήγουν τὰ βτοι- χεῖα γηγεῖ ». Ἀπουβιάβουν παντεγῶς οἱ δαβεῖες βτὴν ἀρχὴ γέβτων. Γι' αὐτὸ « ἡ βε- γήγη » ἔκερέεται ὡς « ἂ βεγάννα ». (Ἐπενδυμίζουμε τὸ α τῆς αἰολοδωρικῆς βτὴν θέβη τοῦ ἰωγικοῦ π: « κάγαν βεγάνναν » ἀντὶ « καγὴν βεγήγη »).

νν ἀντὶ βν : βεγάννα ἀντὶ βεγάννα = βεγήγη.

οι ἀντὶ ου: πηήθουβα ἀντὶ πηήθουβα, ἀποκρύπτουβι ἀντὶ ἀποκρύπτουβι.
(πηήθουβα βεγήγη = πηήρης πανβέβηνος (ρ. πηήθω))

ἔρος: ἀρχαιότατος ποιητικὸς τύπος τοῦ ἔρος.

Ἐπίσης χρησιμοποιεῖ διαφορετικὲς προσωπικὲς ἀτυπωμίες βέ βχέβη μὲ τὴν ἀττική διάλεκτο :

ἄμμες, ἄμμέων, ἄμμι, ἄμμε
ἔγολυτι τῶν: ἡμεῖς, ἡμῶν, ἡμῖν, ἡμᾶς

π.χ. « Μνάβαδοαί τινα φασί, καὶ ὑβτερον, ἄμμέων... »

Οἱ βχρηιογράφοι καὶ οἱ εἰδικοί μελετητὲς παρατηροῦν ὅτι τὴν Αἰοτική διάλεκτο χαρακτηρίζει ἡ ἀπαζότης, ἡ τρυφερότης, καὶ ἡ ρευβτότης, τὰ ὁποῖα βυτέτειναν τὰ μέγιστα βτόν ζυρισμό.

ΣΑΠΦΩ, ἡ Ποιήτρια

Ἡ Δεκάτη Μοῦσα

Σαπφὼ ἢ Ψάπφα - αἰοτική - τὸ ὄνομά της, ὅπως ὑπέγραφε ἡ ἴδια καὶ ὅπως ἔχει βρεθεῖ χαραχμένο βέ ὀρισμένα αἰοτικά νομίβματα, μέσα ἀπὸ τὴν ἐτυμολογική του ἀνάλυση γαυερώνει ἐπακριβῶς καὶ τὴν ιδιότητα τῆς Ποιήτριας. Ψάπφα βημαίνει ἡ γαυμωδός (ἡ «μουβικός ὅπως δὰ ζέχαμε βήμερα). Ἡ ζυρική ποιήτρια. Ἐκ τοῦ ρήματος γαῶ = ἔχχίω ἀπαζά - τίς χορδές τοῦ μουβικού ὀρχάνου - . Ζυχχεγές τοῦ γαῶ → τὸ ρῆμα γάζω. Ὁ γάζτης εἶναι βτὴν οὐβία ὁ γαῶβτης τῶν μουβικῶν χορδῶν.

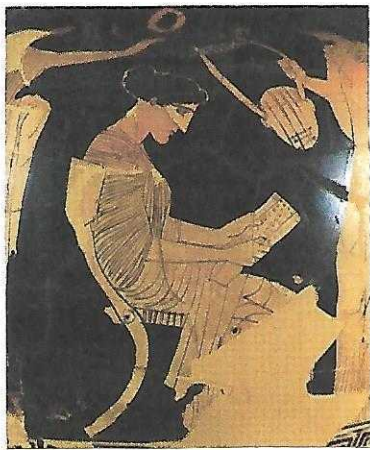
Ἡ ΤΕΧΝΗ ΤΗΣ

Ἐδῶ βτὴν Ἐγγάδα, ἡ ὁποῖα παράχει ἐν ἀφθονία οἶνον, βῖτον, ἔρασιον, μέλι καὶ μεζιφδόχγους ποιητάς, ὅταν οἱ πρόχογοί μας ἔξεχαν « ὁ ποιητής » ἐγγοοῦβαν τὸν Ὅμηρο. Ὅταν δέ, ἀνέφεραν ἀπζῶς « ἡ ποιήτρια » ὑπογοοῦβαν τὴν Σαπφὼ - τὴν « βθῆζην Ὅμηρον ». (Πζουτάρχου Τζροβζ. 4,2. - « Ὅμηρον ζέχεβδα ποιητήν, Σαπφὼ δέ

ποιήτριαν» (Γαληνός). Αυτό δὲν βημαίνει ὅτι δὲν ὑπῆρχαν καὶ ἄλλες πορὺ μεγάρες ποιήτριες, τῶν ὁποίων τὸ ὄνομα ἔχει διαβωθεῖ, ὅχι ὅμως καὶ τὸ θαυμαστὸ ἔργο τους. Ὡς γόχου χάριν ἡ Μύρτις, γυρικὴ ποιήτρια ἐξ Ἀναθδόνος, διδακκάριββα τοῦ Πινδάρου καὶ τῆς Κορίντης. Ἡ Κορίνται, ἐκ Ταναίχρας τῆς Βοιωτίας, βύχχρονος τοῦ Πινδάρου, εἶχε νικήθει ἀκόμη καὶ τὸν μέγαν Πινδάρου εἰς διαχωνιβμόν ὠδης. Ἡ Τερέβιγῆαι, Ἀρχεῖα γυρικὴ ποιήτρια τοῦ ΣΤ' π.Χ. αἰῶνος. Ἡ Ἀνώτη ἐκ Τεχέας τῆς Ἀρκαδίας, ἰδιαιτέρως διάβημη καὶ δημογιγῆς. καὶ ἄλλες πορῆς...

Γι' αὐτὸ, ἐνα διαβωθέν Ἐπίχραμμα ποῦ ἐξυμνεῖ τὴν Σαπφῶ (προφανῶς τοποθετημένο κάτω ἀπὸ ἀπογεβθεῖβα ἀπεικόνιβῆ τῆς) χράφει:

Δηλαδῆ:

«Ὀνομά μευ Σαπφῶ
τόσσον δ' ὑπερέσχον ἀοιδᾶν θηλειᾶν,
ἀνδρῶν ὅσσον ὁ Μαιονίδας»¹.

Τ' ὄνομά μου εἶναι Σαπφῶ
καὶ τόσο ξεπερνῶ ὄλες τις γυναῖκες ἀοιδούς
ὅσο ξεπερνοῦσε τοὺς ἄνδρες ὁ Μαιονίδης².

1. Ἐπίχραμμα 7,15 Ἀντιπάτρου

2. Μαιονίδης ὁ Ὀμηρος, ὡς υἱὸς βογού πατρὸς (μαίωv = βογός).

Παρόμοιες ἀναγοχῆες ὑπάρχουν καὶ βὲ δύο ἄλλες ἀναγορές.

Ἐχει διαβωθεῖ ὁ χρηβμός ὁ ὁποῖος εἶχε δοθεῖ πρὶν ἀπὸ τὴν γέννηση τοῦ

Ὀμήρου:

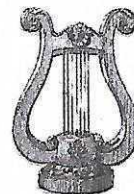
«... ἔββεται ἀθάνατος καὶ ἀχῆρως ἦματα πάντα».

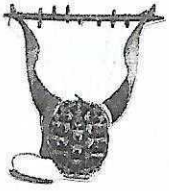
(= θὰ εἶναι ἀθάνατος καὶ ἀχέραβτος αἰωνίως).

Ὁ χρηβμός αὐτὸς εἶναι βχεδὸν ὅμοιος μὲ τὴν διάβημη ἀρχαία παροιμιακὴ ἔκγραβη:

Τῆς Σαπφούς...

οὐδ' ἀποθαγούβης ἔβται γῆθη.

Δηλαδή: «Ἡ Λαπυρία δὲν θὰ ξεχασθεῖ οὔτε μετὰ τὸν θάνατό της.
(Ἀριστείδους Λόγοι)

Γι' αὐτὸ καὶ ὁ Στράβων, ὁ αὐστηρὸς καὶ ρητὸς «τεχνοκράτης» - Γεωγράφος ἐπιβημαίνει:

«... Λαπυρία, θαυμαστὸν τι χρῆμα (= κάτι ἀξιοθαύμαστον). Οὐ γὰρ ἴβμεν (= δὲν χωρίζομεν) ἐν τῷ τοιοῦτῳ χρόνῳ φανεῖσθαι τινα γυναῖκα ἐνάμιθρον, οὔδ' ἐ κατὰ μικρὸν, ἐκείνη ποιήσεως χάριτι». (ΙΓ' 11, 3)

Ὁ δὲ Ποσειδώνης, εἰς τὸ περίφημον «Ὀνομαστικόν» του, καταχράζει καὶ ἄλλη κοινὴ τιμὴ:

«Μυτισηναῖοι μὲν, Λαπυρία τῷ νομίματι ἐνεχαράσαντο, Χῆοι δὲ Ὀμηρον...».

Κέρμα μὲ τὴν ἀπεικόνισή τῆς Λαπυρίας μαζί μὲ τὴν Λύρα της.

Χάλκινο κέρμα μὲ τὴν προτομὴ τῆς Λαπυρίας ἀπὸ τὴν μία ὄψη καὶ τὴν ἄρρα ἀπὸ τὴν ἄλλη.

Ρωμαϊκῆς ἐποχῆς 2ος αἰ. C.E Βρετανικὸ Μουσεῖο κέρματα

Νὰ γιατί τὴν ἀποκαλοῦσαν «θῆλυς Ὀμηρος». Μὲ μία διαφορὰ, πρὸς βημείωδιν: Ὁ Ὀμηρος, ὡς ἐπικός ποιητής, ἐτραχοῦσθε τοὺς θεοὺς, τοὺς ἥρωες, τοὺς γεγαίους πολεμιστὲς, τὴν ἀνδρεία, τὴν γαυδιηγοῖα, τὴν τέχνη τοῦ ποζέμου... Ἐγὼ ἢ Λαπυρία, ὡς γυρική ἐξύμνησε τὰ γυναῖκδῆματα. Τὸν ἔρωτα, τὴν ἀγάπη, τὴν εὐδέβεια, τὴν γιγία, τὴν βιορχή...

Τρία είναι τὰ μεγάλα εἶδη τῆς Ποιήσεώς μας.

- **ΕΠΙΚΗ**. Πράξεις ἡρώων, Πόλεμοι, Μάχες, Θεογονίες, Θεοὶ καὶ Ἡρώες.

- **ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ**. Ἀρχαῖον δράμα - Τραγωδία καὶ Κωμῳδία -.

- **ΛΥΡΙΚΗ ἢ ΜΕΛΙΚΗ**. Ἐντεχνος ποιητικὸς γόχος, ὃ ὁποῖος ἐκγράφει τὸν ψυχικὸν κόσμον καὶ τὰ προσωπικὰ βυβαιδῆματα τοῦ ἀνθρώπου. «**Λυρικοὶ δὲ προβηχορεύθησαν διὰ τὸ πρὸς γῆραν ἀδεύδαι τὰ ποιήματα αὐτῶν**».
(Scolia in Pindarum - Υαγια - 5034002)

«Μνημοσύναν ἔλεν θάμβος ὅτε ἔκλυε τὰς μελιφώνου
Σαπφούς, μὴ δεκάτην μοῦσαν ἔχουσι βροτοί».

Δηλαδή: Ἡ Μνημοσύνη θαμπώθηκε ὅταν ἄκουσε τὴν γλυκύφωνη Σαπφώ, μήπως δεκάτην μοῦσαν ἔχουν οἱ θνητοί.

(Ἀντίπατρος, 9-66. Μνημοσύνη, ἡ μήτηρ τῶν 9 Μουσῶν (δωρικὰ Μναμοσύνα). «**Μάθησις γὰρ ἐκ μνήμης γίνεται**», Γαληνός.

«**Μοῦσαι δ' ἐννέα πάσαι**»

Ἡρόδοτου Ἱστορίαι, βιβλ. 2, σ. 174.

«**αἱ με τιμίαν ἐπόησαν, ἔργα τὰ βῆα δοῖσαι**»

— Σαπφώ —

(αὐτὲς ποὺ τόβο μ' ἐτιμήσανε, κι ἔδωσαν μου τὰ ἔργα τους)

ΤΕΡΨΙΧΟΡΗ

ΕΥΤΕΡΠΗ ΚΛΕΙΣ ΟΥΡΑΝΙΑ ΠΟΛΥΜΝΙΑ ΚΑΛΛΙΟΠΗ ΕΡΑΤΟ ΜΕΛΠΟΜΕΝΗ ΘΑΛΕΙΑ

Ἀρχαιογραφία εἰς ἀμφορέα (Πνακοθήκη Μονάχου)

Μοῦσα δημαίνει γνώσις, ἀπὸ τὸ ρῆμα μῶ=γάρχω, ἔρεινώ, ζητῶ νὰ μάθω,

« ἐπειδὴ ἀπάτης παιδείας αὐτὴ τυγχάνει αἰτία » Ζουίδας

Μουσικὴ εἶναι ἢ πᾶσα τέχνη καὶ ἐπιβτήμη. Ἡ Μουσικὴ, ὅπως τὴν ἐγνοῦμε
σήμερον, ἐκαλεῖτο Ἀρμονία

Μουσεῖον: ἑρὸν τῶν Μουσῶν.

Ἐκάστη τῶν Μουσῶν ἐκροβωπεῖ μία πνευματικὴ ἢ καλλιτεχνικὴ ἐκδήλωση,
ποὺ ἔχει σχέση μετὰ τὴν ἐτυμολογία τοῦ ὀνόματός της.

ΕΥΤΕΡΠΗ

- τῆς Λυρικῆς Ποιήσεως (εὐ τέρπει)

ΚΛΕΙΩ

- τῆς Ἱστορίας (κλέος = δόξα)

ΟΥΡΑΝΙΑ

- τῆς Ἀστρονομίας (τῶν ἀστρῶν τοῦ οὐρανοῦ οἱ νόμοι)

ΠΟΛΥΜΝΙΑ

- τῆς Θρησκευτικῆς ποιήσεως (πολλοὶ ὕμνοι πρὸς τὸν Θεόν)

ΚΑΛΛΙΟΠΗ

- τῆς Ἐπικῆς ποιήσεως (τὸ κάλλος τοῦ ἔπους)

ΕΡΑΤΩ

- τῆς Ἐρωτικῆς ποιήσεως (ἐρατὸς = προφιγής, ἀφιέραβτος)

ΜΕΛΠΟΜΕΝΗ

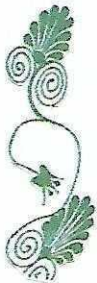
- τῆς Τραγωδίας (μέλος = μελωδία καὶ ἔπος = λόγος. Ἡ ὠ-
δή τῶν χορικῶν, ἐξ οὗ «χορωδία»)

ΘΑΛΕΙΑ

- τῆς Κωμωδίας (θάλλω = ἀκμαίω, εὐτυχῶ. - τὸ χέλιο κάνει
καρό)

ΤΕΡΨΙΧΟΡΗ

- τῆς Ὀρχήσεως (τέρπει διὰ τοῦ χοροῦ)

Ἐνεία τὰς Μούσας φασὶν τινες · ...

καὶ Ζαπῶν Λεββόθεν ἢ δεκάτη.

(Παλατινὴ Ἀνθολογία, IX. 506.).

- ἀρχαῖον τοῦ Ε' π.Χ. αἰῶνος -

Ἐθνικὸν Ἀρχαιολογικὸν Μουσεῖον Ἀθηνῶν

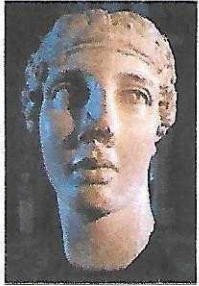
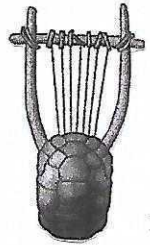

Ἡ Ζαπῶν ὑπῆρξε καὶ περίφημη μουσικός. Ἡ ποίησις καὶ ἡ μουσικὴ ἦσαν ἀφε-
χώριστα συσχετιζόμενες ἐν αὐτῇ. Πρώτη εἶπεν τὸ πηκτήρον (ὄργανον διὰ τοῦ ὁποίου ἔκρου-
ον τὰς χορδὰς τῆς λύρας). Ἐπιπέον ἐπινοήσασκε καὶ ἕνα εἶδος κιθάρας (= λύρας), τὴν μά-
γαδιν.

κιθάρα ἢ κίθαρις: ἡ πρώτη λύρα τοῦ κόσμου. Τὴν κατεσκεύασε ὁ
Ἑρμῆς ἀπὸ «καύκαλο» χελώνης, τὸ ὅποσον κεύθει (=καλύπτει) τὴν
χελῶνα. Εἶναι δηλαδὴ ὁ κιθῶν της, ὁ «χιτών» της.

Τὴν κιθάρα αὐτὴν, τὴν ἐχαρίσαμε βὲ ὄνον τὸν κόβμο-
 ἱταγ. → chitarra, ἱβαν. → guitarra καὶ citara,
 σαγγ. → cithare, ἀγγλ. → guitar, γερμ. → gitarre.

Τὸ βυζαντινὸ ἔργο τῆς Λαμποῦς ἀριθμοῦσε 12.000 βίχους. Κατὰ τοὺς Ἀ-
 λεξανδρινούς χρόνους βυκεντρώθηκε ὅ,τι ὑπῆρχε ἀπὸ τὸ ἔργο τῆς καὶ
 ἐξεδόθη ἀπὸ τοὺς γοχιούς τῆς Ἀλεξανδρείας βὲ ἐννέα βιβλία. Οἱ Ἀλε-
 ξανδρινοὶ Φιλόλογοι τῆς Μεγάλης Βιβλιοθήκης τῆς Ἀλεξανδρείας κατέ-
 ταξαν τὰ ποιήματα τῆς Λαμποῦς βὲ 9 βιβλία μὲ κριτήρια ὅχι μόνον
 θεματικὰ καὶ ἡρωϊκὰ, ἀλλὰ κυρίως μετρικὰ, ρυθμικά. Τὸ Α' Βιβλίον γ.χ. περι-
 εἶχε τὰ δομημένα κατὰ τὸ βῆμα τῆς « Λαμπικῆς τροφῆς » ποιήματά τῆς.

Ἡ Λαμπικὴ τροφή βύκειται ἐκ 4 βίχων (τετράβιχον). Οἱ 3 πρῶτοι εἶναι
 ἐνδεκαβύηθοι καὶ ὁ 4ος « ἄδωνιος ».

Οἱ ἐνδεκαβύηθοι ἀποτεροῦνται ἀπὸ 1 « δάκτυλο » (δάκτυλος: -υυ, δηγ.
 μακρὸν βραχὺ βραχύ). Ὁ δάκτυλος αὐτὸς περικεῖται ἑκατέρωθεν ἀπὸ δύο « τρο-
 χαίους » (τροχαῖος: -υ, δηγ. μακρὸν βραχύ).

Ἄρα:

1ος βίχος -υ/-υ/-υυ/-υ/-υ

2ος βίχος ὁμοίως

3ος βίχος ὁμοίως

καὶ τελειώνει μὲ ἄδωνιον (1 δάκτυλον καὶ 1 τροχαῖον): -υυ/-υ.

Τὸ τετράβιχον αὐτὸ εἶχε καὶ μεγαλοπρέπεια ἀλλὰ καὶ ζυριβμό.

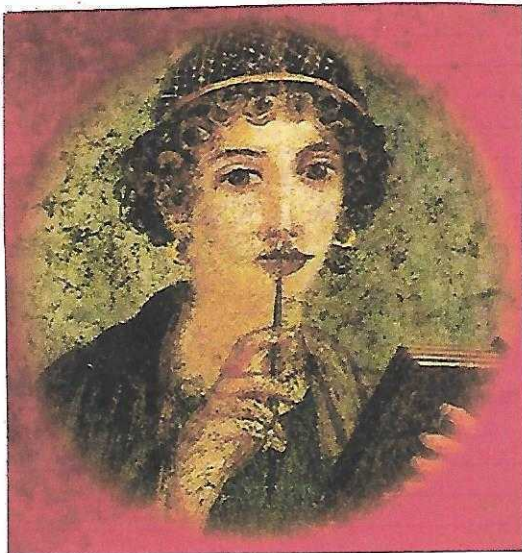
Ἐκτὸς τῶν ἐνδεκαβυηθῶν, πορφυρητημένος εἶναι καὶ ὁ δεκατετραβύηθ-
 ος βαπτικὸς, ὅπως καὶ ὁ δεκαεξαβύηθος, καθὼς καὶ ὁ ἀποκηθεῖς « τετράμε-
 τρος βαπτικὸς χορίαμβος ».

-υυ -υυ/-υυ -υ --

Τόσο τὸν ἄδωνιον ὅσο καὶ τὸν χορίαμβο, μιμήθηκαν κυρίως οἱ Ῥωμαῖοι

γυρικοί, περιβόητον δὲ ἀπ' ὄρους ὁ Ὀράτιος. Ἐπίσης καὶ ὁ περίφημος πεντα-
βύηχος τοῦ Ἀνδρέα Κάλβου (μὲ τὸν ὁμοῖον τελεῖται τὰ τετράβηχα του) εἶναι
δάκειον ἐκ τοῦ τετρικῆς βίχου τῶν Σαρκικῶν βρογῶν.

« ΤΑ ΠΕΡΙ ΤΟΝ ΒΙΟΝ »

τῆς Σαρκῆς

Ἀποβάνματα ἀπὸ τὴν πορὺ ἐπιτυχημένη
ἔρευγα τῆς Ἰταλίδας Φιλοσόφου
ΝΕΛΛΑ ΤΡΟΒΕΝΤΣΑΛΙ

« Ποιὰ ἦταν, ἐτὴν πραγματικότητα, ἡ Σαρκῆ; Ἰὲ μιὰ θαυμάσια δια-
τηρημένη τοιχογραφία τῆς Πομπηίας, ἡ ποιήτρια μᾶς κοιτάζει βυζοχιδμένη. Κρα-
τᾶ μιὰ πηγάκα καὶ ἓνα κονδύλι. Τὸ ἀκουμπᾶ βτὰ ρόδινα χεῖρη, βυζοχιδμένα βχε-
δὸν βάν νὰ μᾶς παρακαλεῖ νὰ βωμάδωμε, βάν νὰ προβπαδεῖ νὰ ἀφουχραβδῆ
τὴν γωνὴ τῆς ποιήβευς μου τραχουδᾶ ἐντὸς τῆς.

Τὸ πρόβωπό τῆς δὲν εἶναι ἴδως ὠραῖο, ἀλλὰ ἡ ἀνιχματική τῆς ἔκυραβη ἔ-
χει ἐξαιρετική δοπεῖα καὶ εἶναι τόβο ἀπαρὰ τὰ βουρὰ τὰ μαλλιά, μου, μα-
ζεμένα μὲ χρυβὸ δίχτυ, τῆς πηαιβιώνου τὸ πρόβωπο. Τὰ ρεπτὰ χαρακτηριβτι-
κα ἀποκαρῶπτου ἀριβτοκρατική καταχωγή.

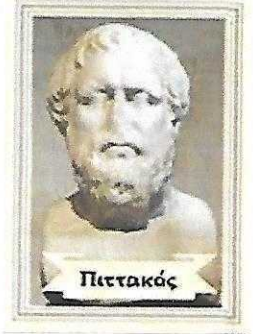
Ἀπὸ ἀρχοντική, πραγματικά, χεγιά καταχόταν καὶ ἡ μητέρα τῆς, Κηεῖς,
καὶ ὁ πατέρας τῆς ποιήτριας, ἓνας ηγούβιος ἐξαιχωχῶς κραβιών, ὁ Σκαμανδρῶ-
νυμος. Ἡ οἰκογένεια γουβὲ ἠβυχα ἐτὴν ἔρεβὸ τῆς Λέββου.

Ἡ Σαρκῆ ἦταν ἡ πρωτότοκη. Ἀκορουδουβὲ ὁ Χάραγος, ἐτὸν ὁποῖο ἡ ποι-
ήτρια ἦταν πάντα ἀβουβωμένη, ἔβτω κι ἀν τῆς ἔδινε πορῆς βτενοχώριες ἢ, ἴ-
βως, ἀκριβῶς δι' αὐτό, καὶ ἔπειτα ὁ Εὐρύγιος καὶ ὁ Λάριχος, ποὺ ἔγινε οἰνοχόος

βτό Πρυτανείο τῆς πόλεως. Λίγο καιρό ἔμεινε ἡ νέα μὲ τοὺς δικούς της, γιατί, σύμφωνα μὲ μιὰ παλιά παράδοση τῆς οἰκογένειας, ἔφηβη μόλις, ἀφιερώθηκε στὴν θεὰ Ἀφροδίτη.

Στὴν Λαμπὴ εἶχε ἀνατεθεῖ ἡ ψήφισή τοῦ ἀγαήματος τῆς Ἀφροδίτης. Ὅταν, ἀρκετὰ χρόνια ἀργότερα, ὁ Πιττακός, υποστηριζόμενος ἀπὸ τὸ δημοκρατικὸ κόμμα, κατέλαβε τὴν ἐξουσία βτό νηβὶ τῆς Λέββου καὶ ὁ Ἰκαμανδρώνυμος, ποὺ βάν ἀριστοκρατικὸς ἦταν ἀντίπαλός του, ἔφυγε μαζί μὲ τὴν γυναῖκα του καὶ τὰ παιδιὰ του μὲ ἕνα ἀπὸ τὰ πλοῖα του, ἡ Λαμπὴ δὲν ἤθελε γὰ ἔγκαταλείπει τὸ ἀγαήμα τῆς θεᾶς καὶ τὸ πῆρε μαζί της.

Οἱ ψυγάδες ἀνοβιβάθηκαν στὴν Ἄνδρο, ὅπου τοὺς ὑποδέχθηκε μὲ χαρὰ ὁ Κερκύρας, ἕνας πλούσιος κτηματίας, γίγος τοῦ Ἰκαμανδρώνυμου. Ὁ Κερκύρας, ἀνδρῶπος ἀγαθός, μαῆλλον ἀξεβτος καὶ ἀμαδής, δὲν ἦταν ἀβγαλῶς βὲ δέβη γὰ καταλάβει τὴν ὁμορφιὰ τῆς ποιήβως τῆς Λαμπῶς. Ὅμως ἐρωτεύθηκε τὴν παράξενη αὐτὴ κοπέλα, ποὺ εἶχε φύγει ἀπὸ τὴν πατρίδα της κουβαλώντας μαζί της τὸ ἀγαήμα μιᾶς θεᾶς.

Ὅταν οἱ ψυγάδες ἀποφάβισαν γὰ ἀφήσουν τὴν Ἄνδρο γιὰ γὰ βροῦν γὰ πατρίδα βτὶς Ἰυρακοῦβες, ὁ Κερκύρας τοὺς ἀκοροῦσθηκε. Αὐτὸ τὸ ταξίδι ἐπῆρεάβε τὴν μοῖρα τῆς Λαμπῶς. Τὸ ἀγαήμα τῆς θεᾶς ἐξαφανίβτηκε μὲ μυστηριῶδη τρόπο βτὴν δαίβαββα καὶ οἱ γονεῖς της ἀποφάβισαν γὰ πανδρέγουν τὴν Λαμπὴ μὲ τὸν Κερκύρα.

Συμβατικὸς γάμος, γοιπόν. Ἡ Λαμπὴ, ὁμως, ὑπάκουβε, ὅπως εἶχε ὑπακούβει ὅταν, βτὴν ἡλικία ποὺ τὰ κορίτβια ἀκόμη παῖζουν ζέγνοιαβτα μὲ τὶς κοῦβες τους, εἶχε γίνει, ἐπεὶδὴ τὸ ἤθελαν οἱ δικοὶ της, μιὰ μικρὴ ἀπειρη ἱέρεια, ποὺ ἔπαιζε μὲ πράγματα ποῶ μὲγαλῶτερα ἀπὸ τὴν ἴδία.

Γιὰ τὴν διαμονὴ τῆς Λαμπῶς βτὶς Ἰυρακοῦβες ποῶ γίββα ζέρομε. Εἶχε μιὰ κόρη ὁμορφη "βάν τὰ χρυβὰ ἀνθη", ποὺ τῆς εἶχε δῶβει τὸ ὄνομα τῆς μητέρας της. Τρίβγορα τῆς ἀμέμεινε μοναδικὴ παρηγοριά. Οἱ γονεῖς της καὶ ὁ ἀνδρῶπος της μέδαναν, ἀβήγοντας τὴν βὲ ἀδβια οἰκονομική κατὰβταβη.

Ἡ νοβταξία γιὰ τὴν πατρίδα τὴν ἔκανε γὰ ὑπογέρει. Ἐτβι, ὅταν τὸ 585 π.Χ. ὁ Πιττακὸς ἔδῶβε βτοὺς ἐβγορίβτους τὴν δυνατὸτητα γὰ ἐπιβτρέγουν,

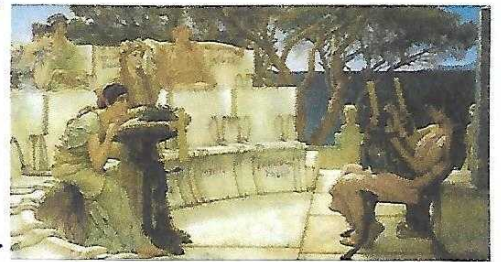
ἡ Λαρκώ δέχθηκε εὐτυχιζομένη νὰ ζαχαυρίσει. Μὲ τὰ ἀδέλφια τῆς καὶ τὴν κόρη τῆς κλειδα, κοπέλα πιά, ἀφῆθε χωρὶς γύπη τὶς Λυρακοῦδες. Δὲν γύρι-
 βε ὅμως ἐτὴν Ἐρεβό. Ἡ ποιήτρια εἶχε τῶρα νὰ φροντίζει γιὰ τὸν
 ἑαυτὸ τῆς καὶ τὴν κόρη τῆς. Ἡ Λαρκώ ἦταν μιὰ γυναῖκα ἐκζε-
 πτυβμένη, ποὺ τῆς ἄρεβαν τὰ ὄμορφα καὶ κομψὰ πράγματα,
 ὅπως ὁμοιοθεῖ ἢ ἴδια βέ ἕνα ποιήματα τῆς:

« Ἐρωτευμένη εἶμαι μὲ τὴν ὀμορφιά:
 εἶναι κηρονομία μου κάθε ὀμορφιά ».

Ἀποφάδιζε τότε νὰ ἀνοίξει μιὰ βχορή, ὅπου δὰ βυκεντρῶνε τὶς κοπέρες
 καὶ δὰ ἐδίδασκε τραγούδι, χορὸ, τρόπους βυμπεριφορᾶς καὶ γτυβίματος. Λεονὸς ἦ-
 ταν νὰ τοὺς παρῆχει τὸ κατὰλλητο περιβάλλον καὶ μιὰ ἀριβτη μόρφωβη, γιὰ νὰ
 γοῦν μὲ ἀρχῆς καὶ ἰδαγικά, ἔτοιμες νὰ δημιουργήβουν τὴν δικὴ τοὺς οἰκογένεια
 καὶ νὰ μεταβιβάβουν τὰ ἰδαγικά αὐτὰ βτὰ δικά τοὺς παιδιὰ.

Δὲν ἦταν ἡ μόνη βχορή αὐτοῦ τοῦ εἶδους ἐτὴν
 Λέεβο. Ἦταν ὅμως ἡ μοναδικὴ ποὺ τὴν διπύβδυε μιὰ
 ποιήτρια, ποὺ ἡ γήμη τῆς ἀπληγνόταν βυνεχῶς. Ἔγινε ἡ
 πιὸ γνωβτή, μὲ τὶς περιββότερες μαδῆτριες, καὶ ὀνο-
 μάβθηκε « Οἶκος τῶν Μουβῶν ». Ὁ Μάξιμος ὁ Τύρι-
 ος ἔφραβε νὰ βυκρίνει τὶς μαδῆτριες τῆς Λαρκῶς μὲ
 τοὺς μαδῆτῆς τοῦ Λυκράτη.

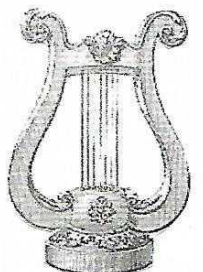
Lawrence Alma - Tadema (1881)
 ΣΑΠΦΟ ΚΑΙ ΑΛΚΑΙΟΣ

Ὅπως ὁ γιγόβογος, μὲ τὴν δίδαβκαγία καὶ τὸ παράδειγμα τῆς ἐγάρετης γω-
 ης τοῦ, ἐπιβαγγτόταν βτοὺς μαδῆτῆς τοῦ, ἔτβι καὶ ἡ Λαρκώ ἐπιβαγγτόταν βτὶς νεα-
 ρῆς κοπέρες τοῦ κῦβου τῆς, μὲ τὴν μόρφωβη, τὴν γοητεία τῆς καὶ τὴν γυκεῦτητα
 τῶν θαυμαβίων ὤδῶν τῆς ... ».

« ... Καὶ ὅμως, ἀκριβῶς αὐτὴ ἡ βχορή, βτὴν ὀποία ἡ Λαρκώ ἀφιέρωβε τὸν
 ἑαυτὸ τῆς ὀγόκηρο, τῆς ἔχαριβε τὴν ἀμφίβορη γήμη ποὺ δὰ τὴν ἀκογουδεῖ βέ ὀη τῆς
 τὴν γωή, ἔβτω καὶ ἂν ἡ ποιήτρια δὲν εἶχε, ἴβως, καμμία γωῶβη ... », γράγει γα-
 κτηριβτικά ἡ ἴταγίδα γιγόβογος **Nella Trovati**.

Ἡ ἔγκυκλοπαῖδεια « Χάρη Πάτβη » ἐπεγνηεῖ διεγδοκότερα :

«Ζήτων Μυτιλήνην ἢ Σαπφῶν ἄνοιξε ἕνα βχορεῖο, γιὰ νὰ μορφῶνει τὰ ἀριστοκρατικά κορίτσια. Ἐ' αὐτὸ δίδασκε μουσικὴν, χορὸν καὶ τραγούδι, καθοῦς τρόπους, αἰδθητική τῆς ἐδυμαβίας, διακοσμνητική καὶ ἄλλα παρόμοια. Ἀνάλοχα βχορεῖα διατηροῦσαν ἐτὴν Μυτιλήνην ἢ Ἀνδρομέδα καὶ ἢ Ἰοργῶ, γνωστὲς ὡς ἀντίτεχνες τῆς ποιήτριας μας. Ἐχομε κἀδε δικαίωμα νὰ ὑποδέβουμε ὅτι ἡ μουσική καὶ αἰδθητική μορφῶνη τῶν θυγατρῶν ἐτὸ γηβὶ τῆς Σαπφῶς γυῶριβε τότε μιὰ ἀκμή, πού δὲν ζαναιέδε ἡ ἀρχαιότητα. Ζτὸ βχορεῖο τῆς Σαπφῶς ἐτέργανε τὰ κορίτσια τους ποητὰ ἀριστοκρατικά βπίτια ὄχι μόνο τῆς Λέβου ἀλλὰ καὶ τῆς Μιλήτου, τῆς Κοροφῶνας καὶ τῆς Σαλαμίνας τῆς Κύπρου. Ἀπὸ τὰ ἴηρα ποιήματα, πού βῶδηκαν ἀπὸ τὸ ἔργο τῆς μεχάρης ποιήτριας, μαθαίνουμε μερικά ὀνόματα ἀπὸ τὸν ἀχαπημένο κύκρο τῆς ἀπὸ μαδῆτριες καὶ γίγες: Ἀττίδα, Ἀριχῶτα, Γοχχῶνα, Ἀρχιάγαββα, Τυρινῶ, Μεχάρα, Ἡρώ, Μίκα, Ἐνεῖκη, Πηειβτοδίκη, Τερεβίπηη, Ἀνακτορία, Μναβις, Λίκη. Τὰ κορίτσια παίρνανε μέρος ἐε διάφορες γιορτὲς, ὅπου χόρευαν καὶ τραγουδοῦσαν. Μιὰ ἀπὸ τὶς πιὸ βημαντικές γιορτὲς ἐτὴν Μυτι-

John William Godward (1904)
«ΤΟΝ ΚΑΙΡΟ ΤΗΣ ΣΑΠΦΟΥΣ»

λήνην ἦταν καὶ τὰ **καηγιβετῖα**, γιορτὲς ὀμορφιάς, γιὰ νὰ τιμήβουν τοὺς θεοὺς ἐτὸ ἔμπα τοῦ καλοκαιριοῦ. Τραγουδοῦσαν ἐπίβης καὶ χόρευαν ἐτους γάμους, βυνοδέων τὸ νέο ζευχάρι κι ἔργεχαν τὰ παιγέματα τοῦ γαμπροῦ καὶ τῆς γυῦγης. Ἡ δαβκάρα τους, βαβιβμένη ἐτὰ ἠραῖα γαϊκὰ μοτίβα ἀπὸ γυφιάτικα τραγούδια, ἀνάλοχα με τὰ δικά μας, ἔγραφε γιὰ τὶς γίγες τῆς, πού δὰ τραγουδοῦσαν, τὰ

περίφημα Ἐπιδαλάμια, πού τῆς χάριβαν ἕνα μεχάρο μέρος ἀπὸ τὴν δόξα τῆς. Τὰ ἀποβπάβματα 127, 128 καὶ 129, πού μεταφράζουμε ἀμέβως, ἀποτεροῦν ἀντιπροβωπευτικά δείγματα ἀπὸ μιὰν ἔντεχνη ποίηβη προβηζωμένη ἐτὸ γαϊκὸ αἰδθημα, πού ἀπὸ τὴν ἀρχαιότατη ὡς τὴν βημερινὴν ἐποχὴ διατρεῖ ἀγαζοῖωτα τὰ βαβικά χαρακτηριβτικά του.

127. Μὲ τί, γαμπρέ μας ἀκριβέ, μπορῶ γὰ πῶ πῶς μοιάζεις;
Μ' ἕνα κηωνάρι γυχερὸ μοῦ φαίνεται πῶς μοιάζεις.

128. — Γαμπρέ μου καθορρίζικε, κατὰ πού ἀχαποῦβες
γίηκ' ὃ γάμος κι ἔχεις πια τὴν κόρη πού ποδοῦβες.

— Χαριτωμένη τὴν εἰδή, γαζήνια ἔχεις τὰ μάτια

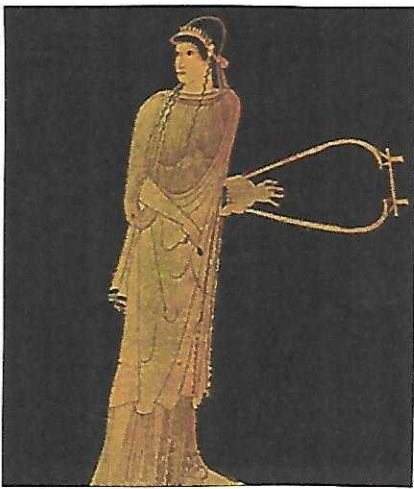

J. W. Godward
Sappho

- καὶ βτὸ χυκὸ βου πρόβωπο, νύφη μου, ἀπῆλθη ὁ ἔρως.
- Ἀπρόχερα β' ἐτίμησ' ἡ Ἀφροδίτη.
- Γεῖα καὶ χαρὰ βου, νύφη μου, χεῖρά βου καὶ βε', χαμπρέ μου.

129. Χαρὰ βτὴ νύφη, χαρὰ καὶ βτὸν χαμπρό.

Ἡ ἀγωγή πού ἐπαίρναν οἱ μαθήτριες τῆς Λαμπῶς δὲν ἦταν γιὰ νὰ τὶς κάτει τραχοιδίτριες, χορεύτριες ἢ ἱέρειες. Προορισμὸς τῶν κοριτσιῶν ἦταν νὰ παντρευτοῦν καὶ νὰ μεταφέρουν βτὸ βπίτι τους τὴ μουσικὴ καλλιέργεια, νὰ κάνουν τὸ βπιτικό τους εὐχάριστο γιὰ τὸν ἄνδρα τους καὶ τὰ παιδιὰ τους. Ἡ δαδκαί-

γα τους ἔδινε ὄγη τὴν καρδιά της γιὰ τὴν ψυχικὴ καλλι-
 ἔργεια τῶν κοριτσιῶν, βαδύτατη φηγία τὴν ἔδενε μαγί-
 τους καὶ μέβα βτὸ κῆμα αὐτῆς τῆς φηγίας θαυματουργού-
 βε ἢ δύναμη τῆς παιδείας. Ἡδὲ οἱ ἀρχαῖοι παρομοία-

ζαν τὶς βχέβεις τῆς Λαμπῶς καὶ τῶν μαθητριῶν της μὲ
 τὶς βχέβεις τοῦ Λυκράτη καὶ τῶν μαθητῶν του. καὶ τὶς
 πρῶτες καὶ τὶς δεῦτερες εὐρίβκαν ὅτι τὶς χαρακτηρίζει
 καὶ τὶς καταζιώνει ὁ μεγὰρος παιδαγωγικὸς ἔρωτας. Ἡ
 Λαμπῶ καὶ ὁ Λυκράτης κεντρίζονταν ἀπὸ ἓνα δαιμόνιο,

τὴν ἐρωτικὴ τέχνη τους, πού μπορούβαν νὰ τὴν μεταβτοιχειώνουν βὲ ἀγωγή. Οἱ
 δεβμοὶ ἀνάμεβα βτὴν Λαμπῶ καὶ βὲ καδεμιά μαθήτριά της βπάνια ἔβπαζαν μὲ
 τὸ τέγος τῆς μαθητείας τῶν κοριτσιῶν. Ὁ ἀνοχωρισμὸς, πού βυγῆδως ἐρχόταν μὲ
 τὸν γάμο τῆς μαθήτριας, ἦταν ἓνα βίωμα ὀδυνηρὸ καὶ γιὰ τὴν δαδκαίγα καὶ
 γιὰ τὴν μαθήτριά. Ἡ Λαμπῶ πού βυχνὰ ἔμπρεπε νὰ βγίξει τὴν καρδιά της, ὅ-
 πως φαίνεται βτὸ 26 ποίημά της, πού τὸ πρῶτο μέρος του μεταφράζομε ἀ-
 μέβως:

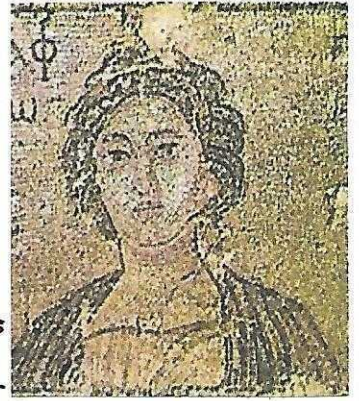
Ζτ' ἀγήδεια νὰ πεδαίνω δέζω.
 Ἐκείνη κηαίοντας πικρὰ
 μ' ἀφῆβε κι ἔτβι μούπτε:
 - Ἀγγοί, μεγὰρη βυμφορὰ, Λαμπῶ μου.
 β' ἀφήνω δίχως νὰ τὸ δέζω

..... >>.

Αs παραδέβουμε και ένα απόβραμα από την Ήσκευοπαίδεια **ΗΛΙΟΣ**.

«Ένα ἄλλο βοβαρόν και ἡίαν ἐνδιαγέρον βημεϊόν, ἀπό τὰ ἀγορῶντα εἰς τὴν Λαπῶ, εἶναι αἱ βχέβεις τῆς πρὸς τὰς ὁμογύρους τῆς. Εἶναι προγαγές ὅτι ἡ Λαπῶ ἀπετέρεβε τὸ κέντρον γοχοτεχνικῆς κινήβως, ποῖτὰ μέρη τῆς ὁποίας διέ- τέρεβαν μαδῆτριάι τῆς εἰς τὴν ποιοτικὴν τέχνην. Ἡ βκαυδα γο- θηρία τῶν μεταγενεβτέρων χρόνων ἐξεμεταῖρηδῆ τὸ γεχονὸς ὅτι ἡ Λαπῶ ἀπεωδύεται ὀνομαβτικῶς πρὸς τὰς μαδῆτριάς τῆς μὲ γραβεογοχίαν δικαιογοχημένην (κατὰ τὴν γνώμην τῶν ἄλ- λων Ἑλλήνων) μόνον μεταξὺ ἀνδρῶν και ἐδημιούρηβε τὴν πε- ρὶ ὁμογογοχίᾶς κατηγορία εἰς βάρος τῆς Λαπῶς, ποὺ ὁμως εἶναι ἀββαίβμος. Ἡ δημιουργία τῆς ἐξηχῆται ἀπὸ δύο τιτὰ: πρῶ- του ἀπὸ τὸ ὅτι ἦτο ἀδύνατον εἰς τοὺς Ἀθηναίους νὰ δεχθῶν τοιαύτην κοινωγικὴν ἐξωδερίαν τῶν γυναικῶν ἀπηγχαγμένην ἀγνηδικότητος, και δεῦτερον ἀπὸ τὴν ἀχαγῖωτον γαυταβίαν τῶν κωμικῶν ποιοτῶν. Οἱ βωγόμενοι βτίχαι τῆς Λαπῶς, ἀναγχιγυβκόμενοι χωρὶς προκατῆρηγιν, δέν παρέ- χουν οὔτε τὴν ἐγαχῖβτην γαβὴν διὰ τοιαύτας εἰς βάρος τῆς ὑπονοίας».

ΨΗΦΙΔΩΤΟ ΑΠΟ ΡΩΜΑΪΚΗ ΕΠΤΑΥΛΗ ΣΤΗΝ ΣΠΑΡΤΗ ΤΕΛΟΣ 3ου αἰῶνα π.χ.

Ἡ ποιήτρια τῶν ἀρχαϊκῶν χρόνων ὑμνοῦβε τὸν ἀνώτερο ἔρωτα μὲ παιδαγω- χικὸ τρόπο, προωδοῦβε τὶς ἰδανικὲς ἀφῖες, τὸ ἀρχετυπικὸ δηγικὸ πρότυπο ὁμογογ- ῖας ποὺ διέπεται ἀπὸ Ἀγάπη, Σοφία, Δωή. Τιὰ τὴν Λαπῶ, ὁ ἀγνηδινὸς ἔρωτας εἶναι παιδαγωγικός.

Και ἐτῖ φθάνουμε βτὸν «Παιδαγωγικὸ ἔρωτα».

Ὅπως ἐπεξηχῆ και ὁ καθηγητῆς Δημ. Κουκουγορμάτης βτὸ βιβλῖο του «Ὁ Πηγατωνικός ἔρωτας και ἡ Παιδευτικὴ του Διὰβταβη» (Ἀθῆναι 1984)...

«... Τὸ πρόβηημα τῆς παιδείας ὑπῆρξε πάντοτε πρόβηημα ὀξυ...

Ἡ ἀρχαιότητα ἀβχοηῖδῆκε ἰδανίτερα μὲ τὸ πρόβηημα τοῦ τρόπου τῆς μεταδο- βης τοῦ μορφοβτικῶ ἀγαδοῦ και τῶν βχέβειων τοῦ βαβκαῖου μὲ τὸν μαδῆτῆ...

Ὁ Σωκράτης βτὸ «Συμπόβιον» ἀγέπτυξε ἀπόγεις ποὺ προωδοῦβαν τὴν ὑπό- δεβη τῆς ἀγχιῆς και γεκαδῖριζαν μιὰ διὰ πάντα τὴν βχέβη βαβκαῖου-μαδῆτῆ.

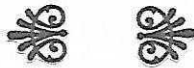
Τὸν ἔρωτα ... τὴν ὄρμη τῆς ψυχῆς...

Αὐτὴ ἡ δύναμη, ὅταν γράβει βωβτὴ κατεύδυνβη καὶ ἀπαρηραεὶ ἀπὸ τὸν ἠδονβμό, ἐνώνει ἐραβτὴ καὶ ἐρώμενο (ἐραβτὴς = ὁ ἀγαπῶν, ἐρώμενος = ἀγαπώμενος — δάβκαρο καὶ μαθητὴ τοὺς γέμε βήμερα) καὶ πετυχαίνει ... γὰ προβεχχίβει τὶς ψυχῆς καὶ γὰ τὶς ὀδηγίβει βέ μία ταύτιβη, μέβα β' ἐνα εὐρύτερο χῶρο, τὸν χῶρο τοῦ Ἄγαδοῦ...

Ὁ πρῶτονικὸς ἔρωτας ὀδηγεὶ τὸν ἐρηβο βέ μία βταδερὴ γηγία πνεύματος μὲ τὸν ὠριμο ἀνδρωπο καὶ ἐνώνει τὴν ψυχὴ τοῦ ἐρηβου μὲ τὸ πνεῦμα τοῦ ὠριμου βυνομηγητῆ... καὶ δίδαβκε ἐνα ὑπέροχο δεβμό, τὸν δεβμό τῆς γηγίας. Ἦταν ἐραβταὶ τῆς γηγίας, τὴν ὀποίαν ἔχαν μέχρη τὰ χηρατεία.

Ὁ Πρῶταρχος ὑποβτηπρίβει πὺς "ἔρως δάρ, εὐψουὺς καὶ γέας ψυχῆς ἀγόμενος, εἰς ἀρετὴν δὶὰ γηγίας τεβευτῶ" ».

Ἀκογούδως ἀναγέρεται βέ κάτι, πού πογὸ βωβτὰ οὐδέποτε ἔχει παρεβηγηδεί. Ἰτὴν εὐαχχεβική ρήβη γιὰ τὸν εὐαχχεβιβτὴ Ἰωάννη, « τὸν μαθητὴν ὃν ὁ Ἰησοῦς ἠγάπα ».

Ἀπγούβτατα, μέβα βτὴν γενική παρακμή, πού ἔχει μεδοδωδεὶ ἐδῶ καὶ αἰῶνες, ἔχάβκαμε τὴν ἀκριβὴ βημαβία πογγῶν γέββων. Τὸν « ἀγαδὸν » ἐπὶ παραδειγματι, δηγῶδὴ τὸν « ἀχαν δεῖον, δεῖκόν », τὸν ἐκγαμβάγουμε βήμερα ὡς ἀγόντον, « ἀχαδιάρη ».

Μὲ τὸν ἴδιο τρόπο, ἐπακριβῶς, ἐδραῖώθηκε καὶ ἡ παρερμηνεῖα τῆς ἐγγοίας πού ἐμπεριέχεται βτὶς γέββεις « ἔρως », « γηγία », « ἀγάπη ».

Ἄς μὴ γεχγῶμε:

« Οἱ ἔββηνες ἔχουν μία γέββη γιὰ τὸ κάβδε τι ».

(Γ. Μτυράν)

Ὁμως:

« Τέτοια χηῶββα καμωμένη γὰ μιγηέται ἀπὸ θεοῦ, ἐκακόπαδε βτὸ βτόμα τῶν ἀνδρωίπων ».

(Διον. Ρώμας)

Γι' αυτό και ο Όδυσσεύς Ήρώτος επιβημαίγει, τονίγει κωχάται:

«... Ήραδα γ' ακριβολοχῶ μὲς βτὰ μυστήρια.

Μιά χλωδδα ὅπως ἡ ἑλληνική,

ὅπου ἄλλο πράγμα είναι ἡ ἀγάπη καὶ ἄλλο ὁ ἔρωτας,

ἄλλο ἡ ἐπιθυμία καὶ ἄλλο ἡ γαχτάρια...».

(Ὁ Μικρὸς Ναυτίλος)

Στὴν ἑλληνική χλωδδα δὲν ὑπάρχουν «βυνώνυμα». Τὸ κάθε «βυνώνυμον» ἔχει μία ρεπτή ἐννοιολογική διαφορά ἀπὸ τὸ ἄλλο...

Ἄλλο είναι ὁ ἔρωσ, ἄλλο ἡ ψηία, ἄλλο ἡ ἀγάπη.

(Ἔπεται ἐκτενὴς ἀναφορά βτὸν διαχωρισμὸ ἐννοίας ἀνάμεβα βτὶς γαινομενικά παρόμοιες αὐτὲς ρέσεις, βτὸ ἐπόμεγο μάθημα).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ, Μιχ. Χ. Οἰκοδόμου, Θεσσαλονίκη 1984.
2. ΣΑΠΦΟ, Η ΠΟΙΗΤΡΙΑ, Η ΔΕΚΑΤΗ ΜΟΥΣΑ, Ἄννας Τυροπούλου - Ἐβσταδίου, Ἔκδ. Αἰχνίς.
3. Η ΦΥΣΙΣ ΠΑΡΑ ΣΑΠΦΟΙ, Γεωργίου κ. Κατσίγαρα.

ΜΑΘΗΜΑ 5^ο

ΦΡΟΝΗΕΝΤΟΛΗΚΤΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ Γ' ΚΛΙΣΕΩΣ (ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ):

α) ΚΑΤΑΛΗΚΤΙΚΑ ΔΙΠΛΟΘΕΜΑ $\acute{\alpha}\epsilon - \acute{\upsilon}\varsigma$ (γεν. -εως) ΚΑΙ ΤΟ ΟΥΔΕΤΕΡΟ $\acute{\alpha}\epsilon - \acute{\upsilon}$ (γεν. -εως)

β) ΚΑΤΑΛΗΚΤΙΚΑ ΜΟΝΟΘΕΜΑ $\acute{\alpha}\epsilon - \acute{\omicron}\upsilon\varsigma$ καὶ $- \acute{\alpha}\upsilon\varsigma$

ΕΡΟΣ, ΑΓΑΠΗ, ΦΙΛΙΑ

ΑΙΟΛΙΔΙ ΜΟΛΠΑΙ

ΣΑΤΤΦΟ - ΑΦΡΟΔΙΤΗ - ΦΑΩΝ

α) Καταληκτικά διπλόθεμα ἄρσ. καὶ θηλ. $\acute{\alpha}\epsilon - \acute{\upsilon}\varsigma$ (γεν. -εως) καὶ οὐδέτ. $\acute{\alpha}\epsilon - \acute{\upsilon}$ (γεν. -εως)

Παραδείγματα

(θ. πελεκῦ-, πελεκε-)	(θ. ἄστῦ-, ἄστε-)
--------------------------	----------------------

Ἐνικὸς ἀριθμὸς

ὄν.	ὁ	πέλεκυ-ς	τὸ ἄστν
γεν.	τοῦ	πελέκε-ως	τοῦ ἄστε-ως
δοτ.	τῷ	πελέκει	τῷ ἄστει
αἰτ.	τὸν	πέλεκυ-ν	τὸ ἄστν
κλ.	(ᾧ)	πέλεκυ	(ᾧ) ἄστν

Πληθυντικὸς ἀριθμὸς

ὄν.	οἱ	πελέκεις	τὰ ἄστη
γεν.	τῶν	πελέκε-ων	τῶν ἄστε-ων
δοτ.	τοῖς	πελέκε-σι(ν)	τοῖς ἄστε-σι(ν)
αἰτ.	τοὺς	πελέκεις	τὰ ἄστη
κλ.	(ᾧ)	πελέκεις	(ᾧ) ἄστη

Κατὰ τὸ πέλεκυς κλίνονται: ὁ πῆχυς καὶ ὁ πρέσβυς.

Σημ. Τοῦ οὐδ. τὸ ἄστν ὁ χαρακτήρας ε συναϊρεῖται μὲ τὴν κατὰλ. -α τοῦ πληθυντικοῦ σὲ η: ἄστε-α = ἄστη.

β) Καταληκτικὰ μονόθεμα σὲ -οῦς καὶ -αῦς

(θ. βου-) (θ. γραυ-)

Ἐνικὸς ἀριθμὸς

ὄν.	ὁ	βοῦ-ς	ἡ	γραῦ-ς
γεν.	τοῦ	βο-ός	τῆς	γρα-ός
δοτ.	τῷ	βο-ἱ	τῇ	γρα-ἱ
αἰτ.	τόν	βοῦ-ν	τήν	γραῦ-ν
κλ.	(ὦ)	βοῦ	(ῶ)	γραῦ

Πληθυντικὸς ἀριθμὸς

ὄν.	οἱ	βό-ες	αἱ	γραῦ-ες
γεν.	τῶν	βο-ῶν	τῶν	γρα-ῶν
δοτ.	τοῖς	βου-σί(ν)	ταῖς	γραυ-σί(ν)
αἰτ.	τούς	βοῦ-ς	τάς	γραῦς
κλ.	(ὦ)	βό-ες	(ῶ)	γραῦ-ες

Τὰ βοῦς καὶ γραῦς εἶναι μοναδικά.

Σημ. Τὸ ὄν. χοῦς (= μέτρο γιὰ ὑγρά· ἀπὸ τὸ χέω = χύνω) κλίνεται ἔτσι: ὁ χοῦς, τοῦ χο-ός, τῷ χο-ἱ, τὸν χο-α (καὶ χοῦν) - οἱ χο-ες, τῶν χο-ῶν, τοῖς χου-σί(ν), τούς χο-ας. Αὐτὸ εἶναι διαφορετικὸ ἀπὸ τὸ δευτερόκλιτο συνηρημένο ὄν. ὁ χῶμα, τοῦ χῶ, τῷ χῶ κτλ.

Παρατηρήσεις

Στὰ φωνηεντόληκτα σὲ — -οῦς, -αῦς τῆς γ' κλίσης:

- 1) Τὸ ν τοῦ χαρακτήρα ἀποβάλλεται πρὶν ἀπὸ φωνῆεν:
βοῦ-ς, βο-ός· γραῦ-ς, γρα-ός κτλ.
- 2) Ἡ κλητ. τοῦ ἐνικοῦ εἶναι ὅμοια μὲ τὸ θέμα (χωρὶς κατάληξη):
ὦ βοῦ, ῶ γραῦ.

ΕΡΟΣ, ΑΓΑΠΗ, ΦΙΛΙΑ

ΕΡΟΣ

Ο Πλάτων, εἰς τὸν Διάλογον «Κρατύλος» (420 b) ἐτυμολογεῖ καὶ ἐπεξηγεῖ:

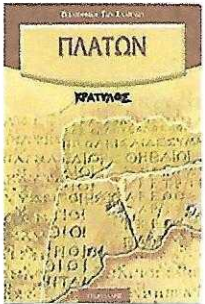

«Ἔρως δέ, ὅτι εἰβρέει ἔξωθεν
καὶ οὐκ οἰκεία ἐστὶν ἢ ροὴ αὐτῆ τῷ ἔχοντι,
ἀλλ' ἐπειβάκτος διὰ τῶν ὀφθαλμῶν.

Διὰ ταῦτα, ἀπὸ τοῦ εἰβρέειν, «ἔβρος» τὸ παλαιὸν ἐκαλεῖτο,
νῦν δὲ ἔρως κέκληται...».

Δηλαδή:

Ἔρως δέ, διότι εἰβρέει ἐκ τῶν ἔξω
καὶ δὲν εἶναι οἰκεία ἢ ροὴ αὐτῆ εἰς τὸν ἔχοντα,
ἀλλὰ ἐπιβάχεται διὰ τῶν ὀφθαλμῶν.

Διὰ ταῦτα, ἀπὸ τὸ εἰβρέειν, «ἔβρος» παλαιότερον ἀπεκαλεῖτο,
τῶρα δὲ καλεῖται ἔρως...

Ο ἔρως εἶναι μία ἀμψίδρομος ροή. Ο ἔρως εἶναι ἔρωή (= ὀρμητικὴ κίνησις), εἶναι ἔβρος (= εἰβρόη), ἔρως πρὸς..., βροδρὰ ἐπιθυμία, ἔβρος, τὸ ὁποῖον εἰβρέει διὰ τῶν ὀφθαλμῶν πρὸς τὸ «ὃ ἐρᾷ τις». Γι' αὐτὸ μέχρι πρό τινος ὑπῆρχαν οἱ ἐκγράβεις «αὐτὸς ἔχει ἔρωτα μὲ τὴν ποιήσῃ», ἢ ὁ ἄλλος «ἔχει ἔρωτα μὲ τὴν μουσική», «μὲ τὴν παρέα», «μὲ τὸ αὐτοκίνητο» καὶ ἄλλα παρόμοια.

Ἡ αἰμίμητος Ζακλὴν γτὲ Φομιχὸν γράφει ὅτι

«... ὅτιν Ζακλὴ, ὄλο καὶ περιβόητο χρησιμοποιοῦν τὴν ἐλληνικὴν γέση «ἔρως» ἀμετάφραστη, «ερος», διότι εἶναι ἀδύνατον νὰ μεταφραθοῦν μοιολογικὰ, ὅρα ὅσα αὐτὴ βημαίνει...».

Οἱ Ἕλληνες ὀνόμαζαν καὶ μία ἀπὸ τῆς Μούσες, τῆς Ἐρωτικῆς ποιήσεως, μὲ τὸ ὄνομα Ἐρατώ (= ἡ ἐπιθυμητή, ἡ ἄστια γὰρ τὴν ἐρωτεύσει κανεῖς).

Ἡ γέση ἔρως, κακῶς, κακῶς ἐννοεῖται ὅτι ἐκγράφει εἰδικώτερα τὸ βαρβάρικὸ πάθος. Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες τὸν ἀπεικόνιζαν ὡς γτερωτὸ θεό, δηλαδή πτητικόν,

τὸν Ἔρωτα, πού κρατᾷ τὸ κλειδί τῆς Γῆς καὶ τοῦ Οὐρανοῦ, ὅπως ἀναφέρεται ἐν ἑνῶν ὕμνῳ τῶν Ἑξωδίων Μυθολογίων. Ἐμεριέχει καὶ γιγγοβογική - κοσμογονική ἀλλὰ καὶ ἐπιβτημονική ἐννοιοιογία:

« Πρῶτιβτα Χάος ἐχέγέτο

αὐτὰρ ἔπειτα Γαῖα εὐρύβτεργος ...

ἠδὲ ἔρωσ, ὅς κἀγγίβτος ἐν ἀθανάτοις θεοῖς ... »

(Ἡ. Θεογον. 116)

Στὴν περίπτωση ἀυτή, ὁ ἔρωσ βυμβογίγει τὴν « παγκόβμιον ἐγγίγν », ἀλλὰ καὶ τὴν ἐβροήν, ἐβροήν, τὴν κίγνηβιν. Αὐτὸ γίγεται περιββότερο καταγοπὸ βτὸ ἀπόββαβμα πού ἀκογουδεῖ, ἀπὸ τὰ « Ὀρφοκὰ » τοῦ Πρόκγου.

Διὰ τοῦτον (= γι' αὐτόν, ἐξ αἰτίας του)

πάντα ἤρμοβται (= τὰ πάντα ἔχουν προβαρμοβδεῖ) ἀγγήγοις, ὡς ἐν ἔρωτι - παρα - μένη, κόβμου βτοιχεῖα θέονται ».

(... διὰ γὰ παραμέγουν ἐν ἔρωτι τὰ βτοιχεῖα τοῦ κόβμου τὰ ὀποῖα τρέχουν).

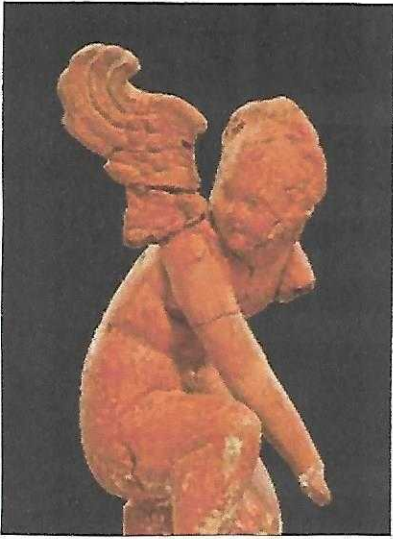
Τὴν δύναμη καὶ τὸ ἀκατανίκητον τοῦ γτερωτοῦ αὐτοῦ θεοῦ ἐκγράβγει ὁ παβίγνωβτος βτίχος ἀπὸ τὸ Γ' Στάβιμο τῆς τραχωδίας τοῦ Σοφοκλή « Ἀντιγόνη » : « Ἔρωσ ἀνίκατε μάχαν ... » (= ἔρωτα, ἀνίκητε βτόν πόγεμο).

Ἡ Ἱερεία - Μαντίσσα Διοτίμα Μαρμαρινὴ Στὴλὴ πού βρεθὴκε τὸ 1887 Στὴν ἀγορὰ τῆς ἀρχαίας Μαντινείας τῆς ἀρκαδίας

Οἱ ἀνδρωποι ὄγων τῶν ἐποχῶν ἔχουν δεῖ τὸν ἔρωτα, τὴν πιὸ βτενή ἀνδρωπιογή βχέβη ἔβω ἀπὸ τὸν κύεγο τῆς οἰκογέβνειας, ὄχι μόνο βὰν κάτι τὸ ἰδίαίτερα γωτικό, ἀλλὰ ταυτὸ - χρονα βὰν αἰώνιο καὶ ἀνεβιχγίαβτο μυθτήριο. Ἡ Διοτίμα χαρακτηρίβε τὸν ἔρωτα « Δαίμονα », δηλαδὴ μιὰ δύναμη πού γεπεργὰ τὸν ἀνδρωμο. Γι' αὐτὸ ἴβως ὁ ἀνδρωμοσ δέν μπο -

ρεῖ νὰ τὸν κατανοήβει. Τὸ μόνο πού τοῦ μένει εἶναι νὰ χαίρεται καὶ νὰ πο-
νάει, ἀνάλογα μὲ τὴν τροπὴν πού δά δώβει ὁ Δαίμονας ἐτὴν ἔκφυραβὴ τοῦ. Μιὰ

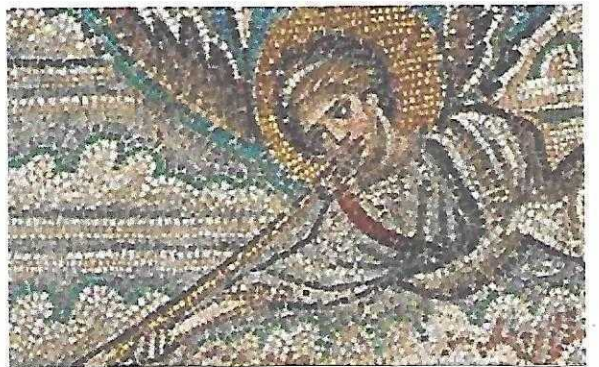
πνοὴ ἔξω - ἀνθρώπινη εἰσβάλλει φαυτικά ἐτὸ χρονικὸ ὑγι-
κὸ ὄν καὶ ἀνοίγει τὸ εἶναι τοῦ ἐν μιᾷ διαφορετικῇ διά-
σταβῆ. Ἰὰν νὰ γητεῖ νὰ βρεῖ ἕνα ὑγικὸ βῶμα γιὰ νὰ
ἐκφυραβτεῖ ἐτὸν κόσμον τῆς χρονικότητος.¹ Μιὰ πνοὴ ἀπὸ
υψηλὰ πού, κατεβαίνοντας μέσα ἐτὴν ὕψη, προβάγει μιὰ
γλαβὴ ἐτὸς ἐραβτὲς γιὰ νὰ πιαβτοῦν καὶ νὰ ἀνεβούν
ἐτὶς περιοχὲς τοῦ Πνεύματος. 2

Ἡ ἔρωτας εἶναι τὸ ὄχημα, δὲν εἶναι αὐτοβκοπὸς. Ἡ
Πρῶτη Ἀρχὴ ἐπινοεῖ ποικίλα μέσα γιὰ νὰ ἀνεβαῖβει
τὸν ἄνθρωπον ἐτὴν δική της περιοχὴ. Τὰ μεταφορικὰ μέσα διαφέρουν. Μπο-
ρεῖ νὰ εἶναι κανένα τετράποδο, ἢ ἀμάξι, ποδήγατο ἢ αὐτοκίνητο, γεωφορεῖο
ἢ βδοπρόδρομος, ἀεροπλάνο, πύραυλος ἢ καὶ ἵπτάμενος δῖσκος. καὶ καλὸ εἶναι
νὰ μὴν ἐξεκρωβιβετῆ κανεὶς ἐτὸ ὄχημα ἐπειδὴ προβάγει ἀνέβεις, ἀλλὰ νὰ ἀπο-
βιβαβτεῖ ὅταν γράβει ὡς ἐκεῖ πού μπορεί νὰ τὸν μεταφέρει ὁ ἔρωτας. 3

Ὅπως τὰ νερά ἐνὸς ποταμοῦ καταζιώνονται ὅταν πέβουν ἐτὴν δάλαββα,
ὅπου ἀποκτοῦν τὴν ἀγμύρα πού τοὺς ἔχει, ἔτ-
βι κι ὁ ἔρωτας βρίβκει τὴν δικαίωβή του μόνον
ἂν μετουβιδωβῆ ἐν πνεῦμα. Ἐξω ἀπὸ τὸν πνευ-
ματικὸ ὠκεανό, ὁ ἔρωτας εἶναι βέβηλος, βιο-
γοχικός, δὲν ἀνεβαῖβει τοὺς δύο ἐραβτὲς ἐτὴν
πνευματικὴν περιοχὴ. 4

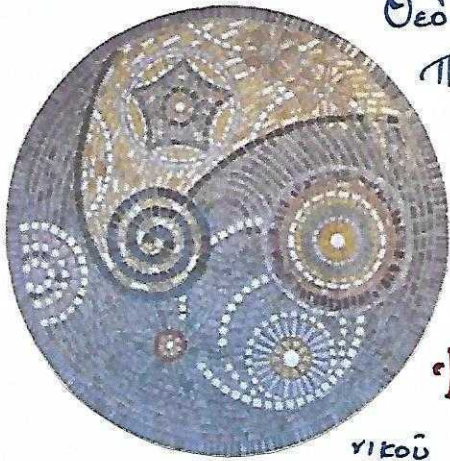

Ἀγχοίμονο ἂν τὸ χρονικὸ ὄν δὲν κατανοήβει τὴν ἀχρονη γύβη τοῦ ἔ-
ρωτα καὶ τὸ τί ἐπιδώκει νὰ ἐπιτεγέβει μέσα ἀπὸ τοὺς φορεῖς του. κι εὔ-
τυχεῖς ἐκεῖνοι οἱ γῖχοι πού ἀφιερῶσθηκαν ἐτὴν μεγέτη του καὶ γυῶριβαν τοὺς
μυβτικούς του βτόχους. 5

Δυβτυχῶς, ὅμως, οἱ ἐραβτὲς βυγῆδως τοῦ κόβουν τὰ γτερά καὶ τὸν

καθηλώνουν βτὴν γῆ. Δὲν δέχονται τὶς μεβοζαβητικὲς τοῦ - ἀγάμεβα βτὸν Θεὸ καὶ βτὸν ἄνθρωπο - ὑπρεβίες, ἐπειδὴ ἀργοῦνται τὸ Πνεῦμα ἢ καζύτερα δὲν ὑποπτεύονται κἂν τὴν ὕπαρξή του. "Ἐτβι μετατρέπουν τὸν ἔρωτα βέ δική τους ἐζωκεντρική ὑπόδεση. Τὸν φυζακίζουν βτὸν φηοιὸ τοῦ νοῦ καὶ τὸν χάνου. 6

Ἡ βυῦπαρξη τῶν δύο βτοιχείων, τοῦ ἀνθρώπιου - χρονικοῦ καὶ τοῦ ἐρωτικοῦ διαχρονικοῦ, βπάνια ἐμφανίζεται ἀρμονική. Ἀζηστε τὸ ἐρωτικὸ βτοιχεῖο ἀριαμβεύει βυντρίβοντας τὸν ἄνθρωπο, ἀζηστε ὁ ἄνθρωπος, μὲ τοὺς ἀπειρους ἀμυγτικὸς μηχανισμοὺς του, πνίχει τὸ ἐρωτικὸ βτοιχεῖο. Ὁ ἀρμονικὸς γάμος ἀγάμεβα βτὰ δύο αὐτὰ ἀνομοιογενῆ βτοιχεῖα ἀποτελεῖ ἐπίτευγμα, ἔπειτα ἀπὸ μεζάρο μόχοο καὶ νόγο. Ἀζηὰ ὅταν ἐπίτευχθεῖ, βρίβκουν τὴν πηήρη δικαίωβή τους καὶ τὰ δύο βτοιχεῖα. Ἄντίδετα, ἡ ἀγνοια τῆς φύβης τοῦ ἔρωτα, ποῦ βυμβαδίζει μὲ τὴν ἀγνοια τῆς ἀνθρώπινης φύβης, γίνεται πρόζενος μεζάρης βυβτυχίας βτὸν ἄνθρωπο. 7

Ἀζίζει γὰ ἀναφερθεῖ ὅτι ἐκ τοῦ «ἐρωτος» δὲν παράχεται μόνον τὸ ἐράω· παράχεται καὶ τὸ ἐρωτῶ, διότι ἂν δὲν ἔχεις ἔρωτα, ροπή, κηίβη πρὸς καίτι, δὲν ὑποβάζεις ἐρωτήβεις, «... ἐπειδὴ οἱ ἐρωτῶντες ἐοίκαβι (= ὁμοιάζου) τοῖς ἐρωβιν» (= μὲ τοὺς ἐρωτευμένους). Γι' αὐτὸ ἔρος βημαίνει καὶ ἐρώτηβις (Ἰ/ωγ 1227).

Τὸ ἐρωτῶ γέχεται καὶ ἔρομαι καὶ ἐρεείνω, ἐξ οὔ καὶ ἡ ἐρευνα (ὁ αὐτὸς ὡς ἀνω βυνειρμός).

«Ὁ ἔρος δοκεῖ φηζίαν ὁμοιον εἶναι»

(Ἀριβτοτέλης, ἸΗθ. Ἐδῆμεια 12. 1245)

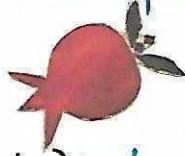

ΑΓΑΠΗ

Ὁ διαχωριβμός ἐννοίας ἀγάμεβα βέ δύο γέζεις φαινομενικά παρόμοιες, ὅπως εἶναι οἱ γέζεις **ΑΓΑΠΗ** καὶ **ΕΡΟΣ**, εἶναι προνόμιο τῆς Ἑλληνικῆς γλώββας. Ἡ γέζη

ἀγάπη ὑπάρχει μόνον βτὰ ἑλληνικά, καὶ τὸ ἀκριβές της νόημα δέν ἀποδίδεται βέ καμμία ἄλλη γλώσσα.

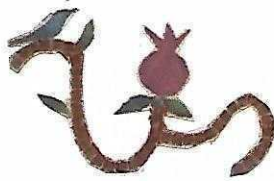
Ἐτυμολογεῖται ἐκ τοῦ ἄχαν (= ἴλιαν) + πάσμαι (= ἀποκτῶ, κατέχω). Συναίβδημα τρυφερότητας γιὰ κάτι πορὺ δικό μου. Τὸ Ἐτυμολογικὸν τὸ Μέγα δίδει καὶ τὴν ἐκδοχὴ «παρὰ τὸ ἄχειν τὸ πᾶν, ἦτοι ἔνοῦν καὶ βυνάπτειν ...». Τὶ αὐτὸ καὶ ὑπάρχει ἡ γραικὴ ρήθη (πρὸς τὸ βυνάπτειν) "τὸ γὰ ἀγαπᾶς δέν εἶναι τίποτα, τὸ γὰ ἀγαπᾶς καὶ γὰ ἀγαπιέσθαι εἶναι τὸ πᾶν". Αὐτὸ βτηρίζεται βτὸ βχρτικὸ ρῆμα ἀμφαγαπαίω, ἀπ' οἴπου καὶ ἡ ἀνταγαπήβις, δηλαδὴ ἡ ἀμοιβαία ἀγάπη.

Κακῶς ἔχει γρηθεῖ ὅτι τὸ ρῆμα ἀγαπῶ δέν ὑπῆρχε βτὴν ἀρχαία ἑλληνικὴ καὶ ὅτι εἶναι νεώτερον. Ἦδῃ τὸ χρηβιμοποιεῖ ὁ Ὀμηρος: «οὐκ ἀγαπᾶς» Ὀδύβ. - γ. 289, γ 214.

Οἱ Ἀρχαῖοι χρηβιμοποιοῦν καὶ τὰ παράχουχα τῆς γέφεις ἀγάπη: ἀγαπατός, ἀγαπήνωρ (ἀγαπαίω + ἀνῆρ = ὁ ἀγαπῶν τὸν ἀνδριβμόν, ὁ γενοαῖος), ἀγάπηβις κ.γ.π.

«**Ἀγαπαδῶναι τὸν πηββίον μικρὰ ἐγαττούμενος**» (= ἀγάπα τὸν πηββίον βου μὲ μικρὴν γημιά βέ βάρος βου, δηλ. γῆσο περιββότερο ἀπὸ ὅ,τι ἀγαπᾶς τὸν ἑαυτό βου), παραχχέγρει ὁ Θαγῆς ὁ Μιγῆβιος.

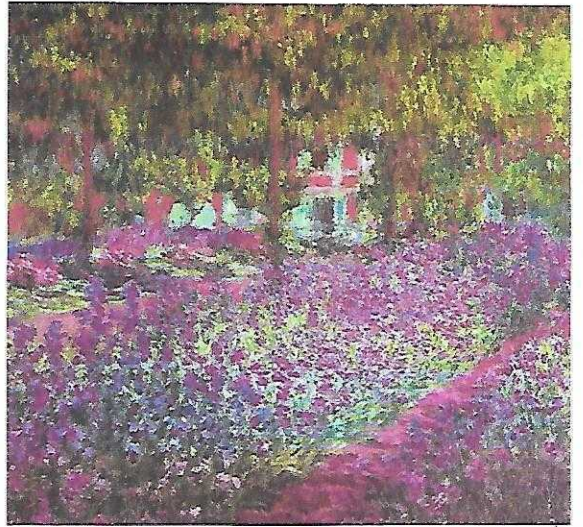
Ο γημιβμένος γυχογῆχος καὶ κοινωνικὸς βτοχαβτῆς τοῦ 20^{ου} αἰῶνα Ἴβριχ Φρόμ, βτὸ κηαββικὸ πῆββον βιββῖο του «**Ἡ τέχνη τῆς Ἀγάπης**», βιερευνά τὴν ἀγάπη ἀπ' ὅγες τῖς πηευρές καὶ τῖς ὄγεις, ὄχι μόνου τὴν ρομαγτικὴ ἀγάπη, ποὺ εἶναι βιαποτιβμένη ἀπὸ τόβες παρανοήβεις καὶ τόβου μεχάγες προβδοκίβεις, ἀγῖὰ ἐπίβης τὴν ἀδελφικὴ ἀγάπη, τὴν ἐρωτικὴ ἀγάπη, τὴν ἀγάπη τῶν γουγιῶν γιὰ τὰ παιδιὰ τους, τὴν ἀγάπη γιὰ τὸν ἑαυτό μας καὶ τὴν ἀγάπη γιὰ τὸν Θεό.

Σεχωρῖζουμε τὰ παρακάτω ἀποβπάβματα:

«**Ἡ ὠριμη ἀγάπη γερεμῖζει τὰ τείχη ποὺ ἀπομογώνουν τοὺς ἀνδρώπους, ὑπερτικᾶ τὴν ἀνδρώπινη αἰβδῆθη τῆς μοναγιάς, ἀγῖὰ ταυτόχρονα ἐπιτρέπει βτὸν κάδε ἀνδρωπο γὰ εἶναι ὁ ἑαυτός του. Ἐ αὐτὴ τὴν ἀγάπη βυαντᾶ κανεῖς τὸ παράδοξο ὅτι δύο ὄντα γῖγονται εἶναι, ἐγῶ ταυτόχρονα παραμένουν δύο.**»

Ἡ ἀγάπη εἶναι ἐνεργητικὴ, ὄχι παθητικὴ. Ἡ ἀγάπη εἶναι πρῶτα ἀπ' ὅρα δό-
 βιμο, ὄχι πάριμο. Γιὰ τὸν δημιουργικὸ χαρακτήρα, τὸ δόβιμο ἔχει διαφορετικὸ νό-
 ημα. Ἰτὴν ἴδια τὴν πράξη τοῦ δοβίματος δοκιμά-
 ζει τὴν δύναμη καὶ τὸν πρῶτο του.

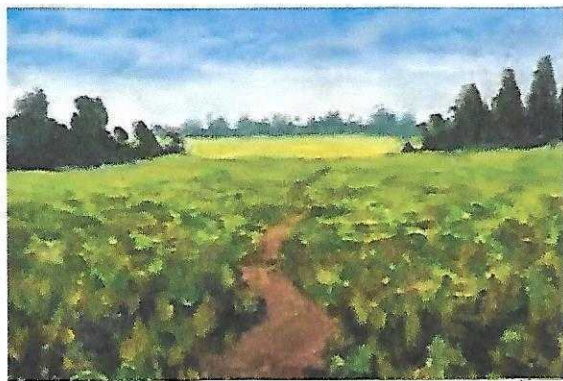

Ἡ πιὸ βημαντικὴ βραῖρα δοβίματος δὲν βρι-
 σκεται βτὸν ὕψικὸ τομέα. Βρίσκειται βτὸ ἀνθρώπινο
 βαβίριμο, ὅπου δίνει καγεῖς ὅ,τι εἶναι ζωντατὸ μέβα
 του, τὴν χαρά του, τὸ ἐυδιαγέρον του, τὸ χιούμορ
 καὶ τὴν γύμη του. Δίνοντας, δὲν μπορεί παρὰ γὰ
 ζωντατέγει κατὶ μέβα βτὸ ἄηρο πρόβωπο καὶ αὐτὸ
 ἀυτανακτᾶ πῖβω β' αὐτόν. Δίνω δὰ πῖ κανω τὸ ἄη-
 ρο πρόβωπο γὰ δίνει κι ἔτβι καὶ οἱ δυὸ τους μοι-
 ράζονται τὴν χαρὰ ἐκεῖνου πὸ ζωντάγευαν κι οἱ δυὸ μαζί.

Ἡ παιδαριώδης ἀγάπη ἀκοζουδεῖ τὴν ἀρχή: «Ἀγαπῶ ἐπειδὴ μὲ ἀγαποῦν». Ἡ
 ὠριμη ἀγάπη ἀκοζουδεῖ τὴν ἀρχή «μὲ ἀγαποῦν ἐπειδὴ ἀγαπῶ». Ἡ ἀνώριμη ἀγάπη γέ-
 ει: «Ἐ' ἀγαπῶ ἐπειδὴ βὲ χρειαζομαι». Ἡ ὠριμη ἀγάπη γέει: «Ἐ' χρειαζομαι ἐπειδὴ
 β' ἀγαπῶ».

Ἄν ἓνα πρόβωπο ἀγαπᾶ μονάχα ἓνα ἄηρο πρόβωπο καὶ ἀδιαγορεῖ χιὰ τοὺς ἄη-
 ρους βυανθρώπους του, ἡ ἀγάπη του δὲν εἶναι ἀγάπη, ἀλλὰ ἓνας μεχεδυβμένος ἐχω-
 ἔβμος. Ἄν ἀγαπῶ πραγματικῶς ἓνα ἄηρο πρόβωπο, τότε ἀγαπῶ ὅρους τοὺς ἀνθρώπους,
 ἀγαπῶ ὅρο τὸν κόσμο, ἀγαπῶ τὴν ζωή. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀδεζγικὴ ἀγάπη καὶ βρίσκε-
 ται βτὸν βάβη κάθε ἄηρης ἀγάπης.

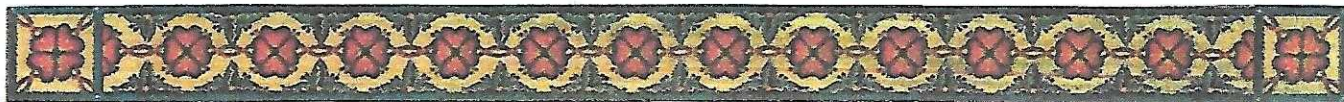
Μόνον ὁ ἀνδρωπος πὸ ἔχει πῖβτη βτὸν ἑαυτό του μπορεί γὰ εἶναι πῖβτὸς βτούς
 ἄηρους. Ἡ ἀγάπη εἶναι μιὰ δύναμη πὸ παραίχει ἀγάπη. Ἡ ἱκανότητα γὰ ἀγαπᾶ κανεῖς

βὰν μιὰ πράξη δοβίματος, ἐζαρτᾶται ἀπὸ τὸ κατὰ
 πόβον ὁ χαρακτήρας τοῦ ἀνθρώπου ἔχει ἐξεγχεδεῖ πῖ-
 ρα ἀπὸ τὴν ἀνάγκη τῆς ἐζάρτηβης, ἀπὸ τὴν ἀγάπη
 τοῦ ἑαυτοῦ του, ἀπὸ τὴν ἐπιδυμία γὰ χρηβιμοποιεῖ
 καὶ γὰ ἐκμεταγχευεῖται τοὺς ἄηρους ἢ γὰ βυββωρεύ-
 ει. Ἀγαπῶ βημαινεῖ ἐγκαταγχεῖπομαι χωρίς κανηιᾶν
 ἐγχευήβη, δίνομαι ἐντεζῶς, ἐγχεῖγοντας ὅ,τι ἡ ἀγάπη μου

δὰ ἀυπνῖβει ἀγάπη βτὸν ἄηρον».⁸

«**Η** αγάπη αναπτύσσεται ανάλογα με τον βαθμό που αποβύρουμε τις απαιτητικές κεραιές μας από τους ανθρώπους και μαθαίνουμε να αντικρύβουμε κατάματα τις "ανάγκες" μας. Έτσι ζητώγουμε από τις απαιτήσεις που προβάλλουμε στους άλλους. Όταν βταματήδουμε να απαιτούμε, αρχίζουμε να βεβόμαβτε τους άλλους βάν ξεχωριβτές μονάδες. και ο βεβαβμός είναι η αρχή τής αγάπης».⁹

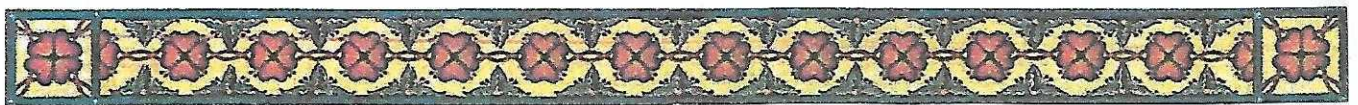

Ακοουδεί ένα βύχχρονο βιωματικό κείμενο για τήν Αγάπη, καρπός έβωτε-ρικῆς έρραβίας και έξερίζews:

Ο άνθρωπος είναι γεμάτος από κηπρογομημένα και προβωπικά αποκτημένα περιεχόμενα ή έντυπώβεις και προικιβμένος μ' ένα ποβοβτό τωλκῆς έγέρχειας, που τήν ροή τής περνά μέβα από βυββωρευμένα περιεχόμενα. Έπομένως, η έξωτερικῆ έκδεβη τής έγέρχειας ποτέ δέν είναι καθαρή, αλλά πάντα φέρνει τήν βυραχίδα κάποιου περιεχομένου, που αναγκαβτικά τὸ προβάλλει βτόν έξωτερικό κόβμο. Πάντα κάποιο ρεύμα έγέρχειας κυλάει πρὸς τὰ έξω και τῆτὰ γὰ έγωδεί με τὸν έξω κόβμο. Αυτή είναι η τῆτουρχία του, γιατί είναι ρεύμα αγάπης. Ακριβώς επειδὸ η̄ ο άνθρωπος είναι φτιαχμένος για αγάπη, δέν μπορεί να υπογέρει τήν μοναξιά, τήν χωριβτικότητα, τήν απομόνωβη, τήν μόνωβη. Έπομένως, κάτω από τήν βτυ-χῆ ανάγκη του για αγάπη, υπάρχει αγάπη, που βτήν επιγάνεια έμφανίτεται βάν απουβία η̄ έρηγειη αγάπης. Ο ίδιος ο πόδος για αγάπη είναι καμουχαριβμένη αγάπη, και ὅβο πὸς μεχάρος ο πόδος, ὅβο πὸς άχρισ και απετῆπιβμένος, τόβο με-χαζύτερη η̄ αγάπη που κρύβεται από κάτω.

Αν κάποιος είναι ποζὸ φρακαριβμένος, ποζὸ βυμηιεβμένος από περιεχόμενα και δυβκοτῆέται ποζὸ να αψίβει τήν αγάπη του γὰ κυτῆβει έξευδερὰ και άχνά, ἴβως να κάνει τρετῆτὰ πράγματα. Τὸ μεχαζύτερο πάδος τοῦ ανθρώπου, η̄ μοναδική του ιδεοτῆτῆ είναι η̄ αγάπη, η̄ έγωβη, η̄ βυχχώνεωβη, η̄ βύνδεβη με τὸν κόβμο χύρω του, και αυτό τὸ πάδος έχει χερὲς ρίτες βτὸ υπέδαγος τής αγάπης μέβα του. Ο άνθρωπος είναι αγάπη, και ο κόβμος είναι αγάπη, και ο άνθρωπος και ο κόβμος ένώνεται πάντα εν αγάπῆ, αλλά τὰ κηπρογομημένα και τὰ έ-

πίκνυτα βρώματα από έντυπώβεις εμποδίζουν την καθαρή ροή του ρεύματος της αγάπης. Υπάρχει αγάπη γύρω μας και αγάπη που ξεπηδά από την καρδιά μας, και η έσωτερική αγάπη - είτε άγνή είτε μορυσμένη - χύνεται βτόν έξωτερικό ωκεανό της αγάπης. Είμαστε πίδακες αγάπης είτε τὸ ζέρουμε είτε ὄχι, είτε τὸ ρεύμα της αγάπης μας είναι καθαρό είτε μορυσμένο. Ὡστε ζοιπόν, τὸ ρεύμα κυρταί πάντα πρὸς τὰ ἔξω. Ὅλη ἡ ἀναζητήση γιὰ μιὰ τέλεια, άγνή, ἀμόρυστη ἔνωση αγάπης βτοχεύει βτόν ἔξαχνισμό τὸν ἔξωβτραμμένου ρεύματος της αγάπης ἀπὸ μέβα μας ...¹⁰

ΦΙΛΙΑ

Φιλική αγάπη, ὡς και νῦν.

Τὸ ρ. φηέω → φηῶ είναι ὀροφάνερο ὅτι ἀποτερεται ἀπὸ τὸ Φ τοῦ φωτός και της ζεβταβίας, και τὸ ἱηέω = τυήχω, περιβάηηω. Δηηαδή, κυριοζεκτικῶς, είναι ὁ τρόπος με τὸν ὁποῖον κυττάρεις τὸ ἀντικείμενο της αγάπης βου, ἔξ οὔ και φηότης, αὐτὸ πὸ ζέμε βήμερα ἔρως, αγάπη. Ματιὰ τυφερή πὸν περιβάηηει τὸν ἔρώμενον με ζήμη και δέρμη. « Φηεῖν γαβὶ δει ζέχεν τὸ κατὰ γυχήν » (βεκκ. Ἀνέκδ. 115.22) Φηεῖν είναι τὸ ζέχεν κατὰ γυχήν, μηάει ἡ γυχή και ὄχι τὸ μισρὸ με τὴν φηότητα, και τὴν φηία ὀμως, διότι ἔκ τοῦ φηέω ὄχι μόνον ἡ φηότης ἀηηά και ἡ φηία, διότι και ἔκει περιβάηηουμε με αγάπη και ζεβταβία βτὸ βηέμμα τὸν ἔκαβτοτε φηο ἢ φηη μας. και ἔπειδὴ αὐτὸν πὸν ἀχαπούμε τὸν ἀβπαζόμαβτε, βτὸ τέρος τὸ ρήμα ἔφθαβε γὰ βημαίνει φηῶ = δίνω φηί, είτε ἔρωτικό είτε φιλικὸ είτε βυχηνικό. Ἐκ τοῦ φηέω - φηῶ και τὸ μεταχευέβτερο φηεῖω, δηηαδή βέ προβκαζῶ βτὸ βπίτι μου και βέ περιποιοῦμαι. γιὰ τὸν προχόνους μας ἡ φηανδρωπία (τὸ νὰ φηεῖς - αγαπῆς τὸν ἀνδρῶποῦς) ἔβτι « ἡδὶβτη (= χηυκυτάτη) και καηηίβτη και προβφηεβτάτη θεοῖς τε και ἀνδρῶποῖς » Ξενοφ. Οἰκονομικός 15.4

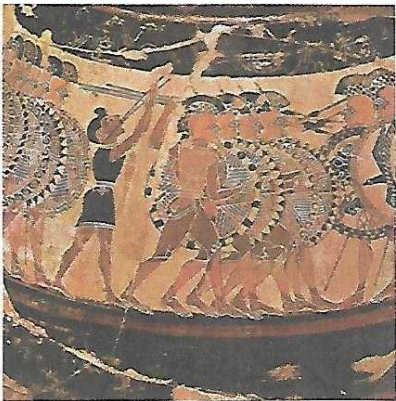

Εἰς τὸν διάλογο « Λύβις » (211-D), ὁ Πλάτων ἔμφανίζει τὸν ἄωκράτη γὰ ὑποβτηρίηει, διαχεγόμενος, ὅτι ἔμφεριέχει τὸ πρῶτο τετράβτιχο χυβτὸῦ ποιήματος

τῆς Λαγκοῦς .

Λωκράτης: « Ὁ μὲν γὰρ τις ἵππους ἐπιθυμῆι κτᾶσθαι , ὁ δὲ κύναις , ὁ δὲ τιμάς ,
ἔχῳ δὲ βουλομένην ἄν , μοι γίγον ἀγαθὸν γενέσθαι » .

Πράγματι , μὲ τὴν βέβη αὐτὴ ἀρχίζει ἕνα ἀπὸ τὰ πιὸ καλοδιατηρημένα ποι-
ήματα τῆς Λαγκοῦς . Ἀρτίζει γὰ παραδέβουμε τὸ πρῶτο τετράστιχο , τὸ τόβο δημογι-
γές ἀπὸ τὴν ἀρχαία ἢδη Ἑποχή . Τόβο δημογιγές , πού ἐρέπνευβε καὶ τὸν Λωκρά-
τη , ὁ ὁποῖος ἐτοποδετοῦβε τὴν Λαγκῶ « τὴν καλὴν » δίηγα βτοὺς Λοφοῦς .

[Ο]ἱ μὲν ἱππῶν βτράτον οἱ δὲ πέδων
οἱ δὲ ναίων φαῖβ' ἐπ[ι]λ[ι]γῶν μέλαινα
[ἔ]μμενοι κάλλιβτον , ἔχῳ δὲ κῆν' ὄτ-
τω τις ἔραται

Δηλαδή:

Ἄγγοι μὲν τὸ ἱππικό , ἄγγοι δὲ τὸ περικό
κι οἱ ἄγγοι γιὰ τὸ ναυτικό , πάνω βτὴν γῆ τὴν μέλαινα
φέχουν πῶς εἶν' τὸ κάλλιβτον , ὅμως ἔχῳ βεκίνο
πού ὁ καδένας ἀγαπᾶ .

Ἡ Ἐριπίδης περιχράζει καταπηκτικὰ τὸ « γιγῆν τὸ κατὰ γυχήν » βτὴν τρα-
γωδία « Ἴων » (βτ. 730):

« βὺν τοῖς γίγροις γὰρ ἠδύ μὲν πράββειν καλῶς ,
ὁ μὴ γένοιτο δὲ , εἴ τι τυγχάνοι κακόν ,
ἔς ὄμματα εἴνου φωτὸς ἐμβλέγαι γηκῶ... »

Δηλαδή:

Ἐῖναι ὄμορφο γὰ περναῖς κατὰ μὲ τοὺς γίγρους ,
ἂν ὅμως , ὁ μὴ γένοιτο , τύχη κάτι κακό ,
εἶναι γηκῶ γὰ ἐμβλέγης βτὰ μάτια γίγρου εἰνοῖκού .

Ἡ γιγία εἶναι μία γυχή
πού βωχογεῖ , πού ἐμπνέει ,
δύο βώματα

ΦΙΛΟΣ ΑΛΛΟΣ ΑΥΤΟΣ
ΦΙΛΟΣ ΕΤΕΡΟΝ ΕΓΩ
«alter ego»

Καὶ ὁ Ἐπίκτητος , Ἑλληνας βτωϊκὸς γιγρόβος (50 μ.Χ. - 138 μ.Χ.) , τοῦ ὁποί-
ου τῖς γιγροβοφικὲς ἀπόγεις κατέγραφε ὁ Ἀρριανός , δηλώνει :

« Πού γὰρ ἀγχαῖα γιγία, ἢ ὅπου πίτις, ὅπου αἰδώς, ὅπου δόβις τοῦ καλοῦ, τῶν δ' ἀγῶν οὐδενός». (καλὸν = κάλλος)

Διατριβὴ Β' - Περὶ Φιγίας 30.

Δηλαδὴ:

Γιατὶ ποῦ ἀγῶ μπόρεῖ γὰ βρεθεῖ ἡ γιγία, ἂν ὄχι ἐκεῖ ποῦ ὑπάρχει ἡ ἐμπιδο-
βύτη, ἐκεῖ ποῦ ὑπάρχει ὁ βεβαδμός, ἢ ἐκτίμησή τοῦ ὠραίου καὶ τίποτε ἀγῶ;

Γι' αὐτὸ ὁ Γερμανὸς ἐγῆνιστὴς Wilamowitz διεκρινίξει: « Ὁ ἔρωτας τῆς Λαπ-
φοῦς ἦταν ἔρωσ τοῦ ὠραίου... ».

Ἡ Λαπῶ, ὡς ἔγῆνις, τιμᾶ τὸ κάλλος ὁμοῦ μετὰ τῆς παιδεύβews, ὁμοῦ μετὰ
τῆς γνώβews. Ὁ Ἰωάννης Στοβαῖος διαβῶζει τὴν ἐπιτίμησή της « πρὸς τὴν ἀπαιδewton
γυναῖκα ».

Ἡ ἀμόργωτη γυναῖκα, ὅταν πεδάνει, θὰ κείται βτοῦς δρόμους τοῦ Ἄδῃ χωρὶς
γὰ τὴν θυμᾶται κανεῖς, ἀμέτοχη τῶν ρόδων τῆς Περίας, δηλ. τῶν Περίδων Μουβῶν.

12. Λαφοῦς πρὸς ἀπαιδewton γυναῖκα.

κατθανοῖθα δὲ κείβει, οὐδέποκα μγαμοβύνα βέδew
ἔββew οὐδέποκα ἕβτερον. οὐ γὰρ πεδέχεις ρόδων
τῶν ἐκ Περίας. ἀγῶ ἀγανῆς κῆν Ἄιδα δόμοις
γοιτάβεις πεδ' ἀμαρῶν νεκῶν ἐκνεποταμένα.

Ὁ διάβημος γῆγος ἐγῆνιστὴς Robert Flacelière βτὸ
Βιβλίῳ τοῦ « Ἱστορία τῆς Ἀρχαίας ἔγῆνικῆς λογοτεχνίας » (ἔκδ. Δ.
Παπαδήμα) γράβει: « Ἡ Λαπῶ διπύδewε κατὶ βᾶν παρδewαγῶειο. Οἱ
κοπέγες ποῦ ἦταν ἀπὸ ἀριδτοκρατικῆς καὶ πῆούβιες οἰκογέβειες θὰ
μορφῶνontan ὅπως καὶ οἱ ἄνδρες, ἀγῶ βὲ βῆγῶμια διαγορετικᾶ ποῦ
ἦταν ἀποκρῆβτικᾶ γιὰ κορίτβια ».

Τὸ ἴδιο ἔχει τονίβει καὶ ἡ Νέγῶ Προβewτβᾶγῆι: « ... ἡ βῆ-
γῆ τῆς Λαπῶς ἦταν ἐνα ἐκγῆκτὸ Παρδewαγῶειο ».

Heva Coomans
(1895)

Δέν είναι τυχαίο πού ὁ Οὐμβέας Ἐλύτης, ἀναγερόμενος στό Παρθενάχωριό τῆς Λαπρούς, χρησιμοποιοεῖ καί τόν ὄρο « Λεύκωμα ».

« Δυόμυδι χιγιάδες χρόνια πίδω, ἐπὶν Μυτιλήνῃ, βρέπω ἀκόμη τῇ Λαπρῷ, βάν μία μακρινή ἑξαδέξηρ μου, πού παίζαμε μαζὶ βτούς ἴδιους κήπους, γύρω ἀπὸ τίς ροδιές, πίνω ἀπὸ τίς βτέρνες. Λιχάκι μεγαλύτερη βτὰ χρόνια, μεγαχροινὴ μὲ γουρού- δια βτὰ μαηριά κι ἕνα κρυφὸ γεύκωμα γεμάτο βτίχους πού δέν μ' ἀφνε ν' ἀρχίζω ποτέ ».

Ὁδ. Ἐλύτη, Λαπρῷ, ἐκδ. Ἰκαρος

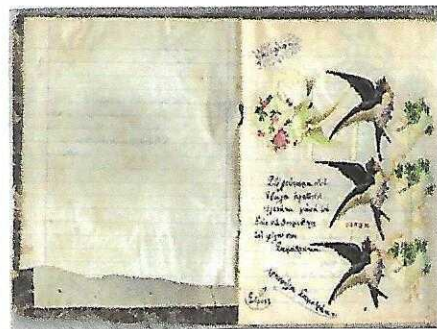

Μπουκερῶ (1897)

Τί ἀκριβῶς ἐβτὶ Λεύκωμα; Ἄς δοῦμε τί γράφει βχρητικῶς τὸ ἔκρητον Λεξι- κον τοῦ **ΗΛΙΟΥ:**

« Λεύκωμα: βιβρίον ἐκ γευκῶν φύγγων, προωριβμένον διὰ τὴν ἀνα- χραβὴν ἀγαμνηβτικῶν ἐπιγραμμάτων, ποιημάτων, ρηπῶν, φυσικῶν βκέδων καὶ γράβων μεταβτὸ οἰκείων καὶ φυσικῶν προβῶπων. Βιβρίον διὰ τὴν βυρροχὴν φωτογραφιῶν ἢ εἰκόνων, ἀπόγειων, τὸ ἀγγως καὶ "ἀρηπουμ" καζούμενον ».

(ἀρηπουμ - ἀντιδόνειον ἐκ τοῦ γατινικοῦ album = γευκόν, ὅπερ ἐκ τοῦ ἐλληνικοῦ ἀγγός, ἀγγόν = γευκός, γευκόν. Δηγ. βιβρίον μὲ γευκὰ φύγγα).

Αὐτὰ τὰ « Λευκώματα » - « Ἀρηπουμ » ἔχουν ἤδη ἐββεβριβδεῖ ἀπὸ τὴν ζωὴ μας. Ἐτὸ τέγος τῆς βχορικής χρονιάς ἢ τῆς ἐπαιδευτικῆς βαδμίδας (ἀπὸ τὸ Δημοτικὸ βτὸ Ἐχογαραχέιον, γόγου χάριν, ἢ ἀπὸ τὸ Ἐχογαραχέιον βτὸ Τυμνάβιο) οἱ

θυμαδῆτριες ἔγραψαν ἢ μία ἐπὶ ψεύκωμα τῆς ἄγνης (ἐκτὸς ἀπὸ εὐχῆς) βτίχους πού ἐξέφραζαν τὴν ἀγάπην τους, τὴν γιγία τους, τὸν θαυμασμό τους γιὰ τὶς ἐπιτυχίες, τόβο τὶς πνευματικὲς ὄβο καὶ τὶς ἐμψυγιστικὰς, τῆς γιγιάδας πού ἀποχαιρετοῦσαν. (« Ἐνδύμιον γιγίας, ἀγάπης αἰωνίας »).

Καὶ πράγματι, ὅπως γράφει καὶ ὁ Ἐλύτης, τὰ ἐγαπομείναντα βχτικὰ Fragmenta* - ληπαράγματα πού ἐκγράφουν τὴν ἀγάπην καὶ τὸν θαυμασμό τῆς λαπρούς πρὸς τὶς μαδῆτριές της, εἶναι κάτι βάν αὐτὰ τὰ ψεύκωματα - **αλβμυς** - πού ὁ βημερινὸς ἀποζητιβμός ἔχει ἐξαφανίβει. Σήμερα, ὅταν μία γιγιάδα ὀμίζει διὰ τὴν γιγιάδα της, φροντίζει πῶς νὰ τὴν ὑποβαδμίβει, μὲ βκοπὸ νὰ γανει « καγύτερη » βὲ ὄγρ ἢ ἴδία. Ἐξέπεβε καὶ ἡ γιγία. Ἐγινε « μεβημεράδικο κούβρομποςγίό ». Δὲν εἶναι πιά οὔτε ἡ γιγία τῆς λαπρούς οὔτε ἡ γιγία τοῦ Ὀδ. Ἐλύτη, οὔτε ἡ γιγία τοῦ κ. Παλαμά.

« Ἡ γιγία εἶναι ἡ ἴδία ἀγάπην
γυτρωμένη ἀπὸ τὴν μέδην τῶν αἰβδῆβων,
ἡ ἀγάπην εἰς ὄγρην της τὴν διανοντικὸτητα ».

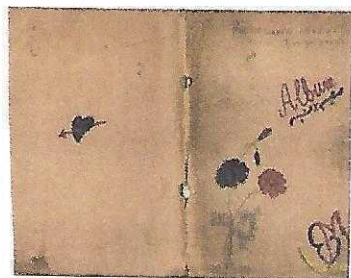
ΚΟΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

« Φίγιος » ὁ Λεύς, ὡς προβτάτης τῆς γιγίας.

« Τοῦ φρονίμου ἐβτί μόνου τὸ γιγείν »

ΕΠΙΚΤΗΤΟΣ

(Διατριβὴ Β', κβ' Περὶ γιγίας)

* Fragmentum ἐκ τοῦ ρ. Frango τῆς αἰολίγους γατικῆς, ὅπερ ἐκ τοῦ ρήγυμι, αἰολ. Φράγυμι.

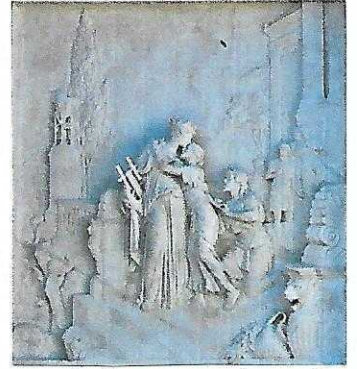
« Αἰολίβι μογπα »
- αἰολίβτί -

« Ποτὲ δὲν ἔγραφήκανε βτὴν ἐγρηνικὴν γγῶββα βτίχοι τόβο ἀπαλοί, τόβο μεγῶδικοί, τόβο τρυφεροί καὶ ἀγρηδινοί, τόβο γεμάτοι πνεῦμα ».

Ἡ ὀμορφιά τῆς γραφῆς τῆς λαπρούς ἔχει δικαίως θαυμάβει βὲ ὄγρ τὶς

Ἐποχές. Πολλοί, ἀπὸ τὰ ἀρχαιότατα χρόνια μέχρι τὴν Ἐποχή μας, Ἕλληνες, Ρωμαῖοι, Ἑρωπαῖοι, τὴν ἐμελέτησαν, τὴν ἐδάμασαν, τὴν ἐξεθείασαν, ἀρκετοὶ δὲ ἐμιμήθησαν τὶς πορφυρητημένες ἰδιαιτερότητες τῆς Μούσας τῆς, κυρίως ὡς πρὸς τὸ μέτρο. Δὲν ὑπῆρξε οὔτε μία γεγεῖα Ἑλλήνων ποῦ γὰ μὴν ἔχει καταθέσει τὸν θαυμασμό του πρὸς τὴν **ΠΟΙΗΤΡΙΑΝ**.

Rudolf Wieg (1889)
Βιέννη, κήπος τοῦ Λαοῦ

Μικρὸ ἐνδεικτικὸ ἀπάνθισμα:

Ἦδη ὁ βύχρονος τῆς Λαφροῦς ποιητῆς **ΑΛΚΑΙΟΣ**, τρεγγὰ ἐρωτευμένος ματὶ τῆς, τὴν ἀποκαλεῖ **ἀγνή** καὶ **μειλιχόμεδη** (= με μεδίονα γλυκὸ βῶν μέγ).
 Ὁ ποιητῆς **ΑΝΑΚΡΕΩΝ** τὴν ἐπονομάζει **ἡδυμεγῆ**. καὶ ὅπως γράφει τὸ λεξικὸν **ΔΟΜΗ** « ἔχε μεγάλη ἐπιρροὴ ἐπ' αὐτὸν » ὅπως καὶ τὸν **ΙΒΥΚΟ** καθὼς καὶ τὸν **ΘΕΟΚΡΙΤΟ**.

Ὁ μέγας φιλόσοφος **ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΣ**, εἰς τὸ διαβωδὲν ὑπ' ἀριθ. 92 ἀπόσπασμα (Frg.), θαυμάζει « ὅσον χάριν ἔχει τὰ Λαφρικά μέρη, κηρῶντα (= μοχεύοντα) καὶ καταδέχοντα τοὺς ἀκρωμένους ».

Εἶναι δὲ πορφυρητημένο τὸ ὅτι ὁ **ΣΟΛΩΝ**, ἕνας ἀπὸ τοὺς ἑπτὰ σοφοὺς τῆς Ἀρχαιότητος, εἶχε τόσο χοπευθεῖ ἀπὸ τὴν ἀπαρρηγία ἑνὸς ποιήματός τῆς, ὥστε ἐξεδήλωσε τὴν ἐπιθυμίαν γὰ προλάβει γὰ τὸ ἀποβτησίσει, κι ἄς πεδάγει μετὰ.

Ἀγνηεῖται βχετικῶς ὁ **ΑΙΛΙΑΝΟΣ** ἐν τῷ ἔργῳ του « **Ποικίλη Ἱστορία** »:

« **Σόφῳν** ὁ Ἀθηναῖος - ὁ - Ἐξηβτεκίδου, παρὰ πότον (= δυμπόδιον) τοῦ ἀδελφίδου (= ἀνεγιου) αὐτοῦ, μέγος τι Λαφροῦς ἄβαντος, ἡβδη (= χοπευθῆκε) τῷ μέγῳ (= ἀπὸ τὴν μεγῶδία) καὶ προβέταζε τῷ μερακίῳ (= τῷ γεαγίβκῳ) διδάξαι αὐτόν. Ἐρωτηθέντος δὲ πινὸς διὰ ποίαν αἰτίαν τοῦτο ἐβπουδακεν, ὁ δὲ - Σόφῳν - ἔφη " ἵνα μαδῶν αὐτὸ ἀποδάνω » ». **Σουΐδας - Αἰλιανοῦ - ΚΘ' 58.**

Ὁ **ΠΛΑΤΩΝ** τὴν ἀποκαλοῦσε δεκάτην Μούσαν.

« **Σόφῳν** » ἀποκαλεῖ τὴν Λαφρῶν καὶ ὁ μαθητῆς τοῦ Πλάτωνος, ὁ **ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ**, τόβου εἰς τὸ ἔργον του « **Ποιητικὴ** » ὅβου καὶ εἰς τὸ « **Ῥητορικὴ** ».

« **Πάντες** τοὺς βοφούς τιμῶβι... καὶ **Μυτισηναῖοι** Λαφρῶν, καίπερ **γυναῖκα** οὔβαν... » (**Οἱ 7 βοφοὶ ἦβαν ὄγοι ἄνδρες**)
 (**Ῥητορικὴ 1398 α**)

ΑΛΚΑΙΟΣ ΚΑΙ ΣΑΠΦΩ. Τερακότα ἀπὸ τάφο ἐτὴν Μῆλο (480-460 π.Χ.)
ΒΡΕΤΑΝΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ

Ὡστόσο, ὑπάρχουν πάντα ἐκεῖνοι πού θά προπαθήσουν γὰ κρίνουν καί γὰ λαβιάσουν ἀκόμη καί τήν πιό ἐγνή ἰδέα - δράση. Τό ἴδιο συνέβη καί ἐτήν περίπτωσιν τῆς Λαπρούς. Ὅμως, ὁ Μάξιμος ὁ Τύριος, Ἑλληνας πηρωτικὸς φιλόσοφος τοῦ β' μισοῦ τοῦ 2ου αἰῶνα μ.Χ., ὑπεραβπιβτής τοῦ ἔργου τῆς τὸν καιρὸ πού κωμωδιογράφοι δὐβήμιβαιν τήν προσωπική τῆς ζωή, ἀγαγέρι γιὰ ἐκείνη:

« Ἡ Λαπρὸ δὐν ἦταν κοινή ποιήτρια, ἀλλὰ μία διανοούμενη μὲ ζεχωριβτή καί δυνατὴ προσωπικότητα. Ἦταν ὁ δημηκὸς Σωκράτης, πού γύρω τῆς μάγευε τὰ ἀρχοντοκόριτβα τῆς Μυτιηίνης καί τὰ δίδαβε τὸν ἰδανικὸ Ἀνώτερο Πνευματικὸ ἔρωτα πρὸς τὸ γυναικεῖο βωματικὸ κάηρος». ❀ ❀ ❀

Τὸ Λεξικὸν ΣΟΥΪΔΑ (10ος αἰ. μ.Χ.) ἀγαγέρεται ἐτήν ποζυβυητημένη «διαβολή» ἔναγτίον τῆς Λαπρούς, ἣ ὁποῖα διαβολή εἶναι ποζὺ μεταγεγέβτερη ἀπὸ τήν ἔποχή ὁπου ἔηθε ἡ βεβαβτή, γιὰ ὄρους τοὺς ἀρχαῖους, Ποιήτρια.

«Ἐταῖραι δὲ αὐτῆς καὶ φίλαι, γεγόνασιν γ' Ἀτθίς, Τελεσίππα, Μεγάρρα, πρὸς ἅς καὶ διαβολὴν ἔσχεν αἰσχροῦς φιλίας».

[διαβολή δημαίνει γευδῆς κατηγορία, «διαβολιά», ὁπως ἀκριβῶς χαρακτηρῖζει ὁ ραὸς τὸ ἔργο τοῦ «διαβόλου». Ἐκ τοῦ ρῆμ. διαβάηρω = διαπερνῶ, ἐμβάηρω ἔριδα, καδιβτῶ τινα ὑποπτον, δὐβήμῶ, διατεινομαι βυκογαντικῶς, διαβτρέγω γεγονός τι, κακοβούηως τὸ παριβτῶ ἀηηοῖως, ὀνεδῖηω, ἔσοπατῶ. (Λεξ. Ἑλλην. Γη. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ)].

[ἔταῖρα: κυριογεκτικῶς βτενή γῖηη, βύντρογος· ἐκ τοῦ ἔταῖρος = βτενὸς γῖηος ὡς βυγγενῆς. Ἐκ τοῦ Γέτης - ἔτης = οἰκεῖος, «παηηόγῖηος». Γέτος = ἔτος.] ❀

Ὁ Λεξικογρῖφος Ἡβύηιος ὁ Ἀηεανδρῖς, τὸν 1 μ.Χ. αἰῶνα, ἔπεβήμαινε καί ἔτόνηγε:

« Αἰτίας (= κατηγορίας) ἔχον ἀτόπους αἰ ἀπὸ Λέββου».

[ἀτοπος εἶναι ὁ ἐρχόμενος εἰς ἀντίφαβιν πρὸς τήν γεηικήν, ὁ ἐκτὸς τόπου, ὁ παρῖηος. (βγ. Λεξ. ΣΤΑΜΑΤΑΚΟΥ)].

Στήν 'Ελλάδα βήμερα, ἡ Λαμπὴ ἀκόμη κακοχορεῖται. Μόνον βήμερα. Οἱ μεγά-
ροι γόηιοι τοῦ περαβμένου αἰῶνος, Παλαμᾶς, Ἐλύτης, Λικεργιανὸς καὶ ἄλλοι ποητοί, τὴν
ἔχουν τιμῆσει ἐκφράζοντας ὄχι μόνο τὸν θαυμασμὸ τους, ἀλλὰ καὶ τὸν βεβαβμὸ τους πρὸς
αὐτήν.

Ἰδιατέρως ὁ Κ. Παλαμᾶς, ἐτὸ ὀκτώδες ἔργο του, ἐπανέρχεται βυχνὰ βτὴν
ἐξυμνηβη τῆς Λαμπῆς, ἀναγερόμενος καὶ βέ ἐγκώμια προχγεβτέρων του. καὶ μᾶς μετα-
γέρει τοὺς ἐπαίνους γέγων καὶ ἰδικῶν μας. Ἀναγέρεται βτὸν Λαμαρτίνο, τὸν Λεοπάρντι,
τὸν Βύρωγα, θαυμάζει δέ, τὸ πῶς τὴν ἔχουν ἐξυμνηβει οἱ προχγεβτέροί του Ραχκαβῆς,
Καχαποδάκης, ὁ Ἄχ. Παράβχος, παραδέτοντας μάλιστα ἀποβπάβματα ἀπὸ τὸν ἕμνο τοῦ
Ἄχ. Παράβχου γιὰ τὴν Λαμπή: (ΑΠΑΝΤΑ Κ. ΠΑΛΑΜΑ, ἔκδ. ΓΚΟΒΟΣΤΗ, τ. 8^{ος}, βελ. 510, 511).

Ἄ! ὄβπτις ἔχει τὴν Λαμπὴ τὰ πάντα ἔχει, πείβου
..... (βτὸν παράδειβο),
Ἐίδα ἐκεὶ καὶ τὴ Λαμπὴ βέ ροδοδάφνης βτρῶμα
ῶραία βὰν τοὺς βτίχους τῆς ἐμπρὸς μου γὰ προβάβηη.
Ψάβει καὶ παύουν τὰ πουγιά, τὰ χερουβίμ, τ' ἀχέρι.
Κι ἀχχεγικό τῆς γύρας τῆς τήνε βτηρίζει χέρι.

(Λεπτομέρεια ἀπὸ τὸν πίνακα τοῦ Ραφαήλ (1509-10) Παρναββός,
βτὸ Ἄποβτογικό Παράτι βτὸ Βατικανό. Η ΣΑΠΦΟ ΚΑΘΙΣΤΗ).

Ἄλλὰ καὶ ὁ ἔθνικός μας ποιητὴς Διον. Λογωμὸς, δέν ἔχει παραγέγει γὰ τὴν
ὑμνηβει, βτὰ ἰταγικά ὡς « Saffo », ἀπὸ τὸν καιρὸ πὸ ἐβπούδαζε βτὴν Ἰταγία.

Ὅφείβουμε ἐπίβης γὰ χωρίβουμε ὅτι τὸ 1912 ὁ βτόγος μας διέβετε ὀπηβμένο
ἐμπορικό πηοῖο « ΣΑΠΦΟ ».

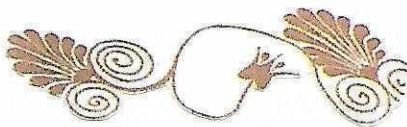
Τέγος, δὰ βταδοῦμε ἰδιατέρως βτὸν Ὀδυββέα Ἐλύτη, ὁ ὀποῖος τὴν
ἔχει ἐκδειάβει καὶ δογάβει περιββότερο ἀπὸ κάθε ἄβηον, μὲ τρόπο
ἰδιάβοντα, ἐπίμονο, καθοριβτικό, καὶ κατ' ἐπανάβηγιν.

« Τέτοιο πηάβμα εὐαἰβδητο καὶ θαρρετὸ βυνάβμα δέν μᾶς παρὸυβιάζει βυχνὰ

ή ζωή. Ένα μικροκαμωμένο βαθυμεγάρχινο κορίτσι, ένα «μαυρο-
τμούκαρο» όπως θα λέγαμε σήμερα, που ώστόσο έδειξε ότι είναι
βέ δέβη να υποτάζει ένα τριαντάφυλλο, να έρμηνεύει ένα κύμα
ή ένα άνδρα και να πει «έ' αγαπώ», για να συκινηθεί ή ύ-
φήγιος».

Και άηθού,

ΠΑΠΥΡΟΣ
ΜΕ ΠΟΙΗΜΑ ΣΑΠΦΟΥΣ

«Ένοιωθα ένας άριστοκράτης, που είχε — ο μόνος που είχε — τὸ προ-
νόμιο να γέει τὸν οὐρανὸ "οὐρανὸ" καὶ τὴ θάλασσα "θάλασσα", ἀ-
κριβῶς ὅπως ἡ Λαίψη... ἔδῳ καὶ χιλιάδες χρόνια... Μέβα β' αὐ-
τούς τούς χύρω μου γαρυχχιβμούς, ὁ μόνος, τὸ γαναγέω, που είχε αὐ-
τὸ τὸ πρόνομιο». (Άνοιχτὰ χαρτιά).

Και συνεχίζει, βέ άηθ Ποιητική του Σηγοχῆ (βτὰ «ΕΤΕΡΟΘΑΛΗ»), με τὸ Ποί-
ημα τὸ ἐπιγραφόμενο.

ΤΗΣ ΣΕΛΗΝΗΣ ΤΗΣ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ

ΠΑΛΑΙΑ ΚΑΙ ΝΕΑ

ΩΔΗ

«Τόσο μου ὀμόρφηνε τὴ δύβτυχία — που γέρω:
Μόνο βέ λέει δὰ τὸ πῶ παγιά θαλαββινὴ Λεγῆνη μου.

Ἦτανε βτὸ γηβί μου κάποτεσ κεί που ἄν δέ γεγιέμαι
Πρὶν χιλιάδες χρόνους ἡ Λαίψη κρυφά
έ' ἔφερε μέβ' βτὸν κῆπο του παγιοῦ βπιτιοῦ μας
Κρούοντας βότβαγα μέβ' βτὸ γερὸ γ' ἀκούβω
Πῶς βέ γένε Λεγῆνη καὶ πῶς ἐβὺ κρατεῖς
Ἐπάνω μας καὶ παίξεισ τὸν καθρέφτη του ὕπνου.

.....

Τετριχῶς, προκύπτει καὶ κάτι ἄλλο. Θὰ μπορούσαμε νὰ υποβτιρίζουμε ὅτι διαπράττεται καὶ ποινικὸ ἀδίκημα μὲ τὸ νὰ μὴν εἶναι δυνατόν γέ κάποια γυναῖκα γεννημένη στὴν Λέσβο, νὰ τὸ δηλώσει μὲ βχῆμα γόχου ὅπως τὸ δηλώνουσι ὄχι οἱ ἄλλες Ἑλληνίδες, βχετικὰ μὲ τὴν ἰδιαίτερα τοὺς πατρίδα, μὲ τὸν τόπο ὅπου γεννήθηκαν. Ἡ γεννημένη γ.χ. στὴν Κρήτη μπορεῖ νὰ πεῖ «εἶμαι κρητικιά».

Ἡ γεννημένη στὴν Χίο εἶναι Χιώτισσα.

Ἡ γεννημένη στὴν Ἀθήνα εἶναι Ἀθηναία.

Ἡ γεννημένη στὴν Θεσσαλονίκη εἶναι Θεσσαλονικιά.

κ.ο.κ.

Ὅμως ἡ γεννημένη στὴν νῆσο Λέσβο ἀδυνατεῖ, δὲν μπορεῖ νὰ καυχῆται ἀναφερόμενη στὸν τόπο τῆς καταγωγῆς της, δὲν μπορεῖ νὰ ἐκφραθεῖ γέγοντας «εἶμι Λεββία».

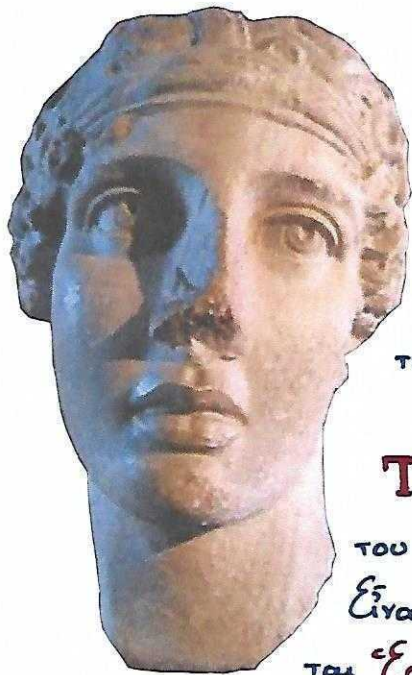
ΣΑΠΦΩ

... Αἰτούμεθα συγγνώμη εἶναι

(= σοῦ ζητοῦμε συγγνώμην).

Ἄντι νὰ γέ τιμήσουμε γιὰ ὅτι ὑπῆρξες, γέ ἀτιμάσουμε, γέ βυκοφαντοῦμε γιὰ κάτι πού δὲν ὑπῆρξες ποτέ.

ΣΑΠΦΟ - ΑΦΡΟΔΙΤΗ - ΦΑΩΝ

Για τὸ τέλος τῆς Μούσας τῆς γυρικῆς ποιήσεως δὲν ὑπάρχουν βεβαιότητες. Σύμφωνα μὲ τὸν μῦθο, ὁ θάνατός της ἀποδίδεται στὸν ἄτυχο ἔρωτά της γιὰ τὸν Φάωνα, τὸν μυθικὸ βαρκάρη τῆς Λέβου πού, ὅπως γράφεται, ἦταν ἕνας ἄνδρας προικισμένος ἀπὸ τὴν Ἀφροδίτη μὲ γιόπη καὶ ἐκτυφητικὴ ὁμορφιά.

Τὸ ὅτι ἦταν ἐκπάρχου καλλονῆς τὸ φαγερώνει καὶ τὸ ὄνομά του: Φάων, ἐκ τοῦ φαός - φῶς. Ἡ ὁμορφιά δαμπώνει τὰ μάτια. Ἕιναι ἐκθαμβωτικὴ. Γι' αὐτὸ καὶ ἡ «ὠραία Ἐγένη» ὀνομάζεται Ἐγένη. ἐγ → βεγ - ζέφας εἶναι τὸ φῶς. Ἐτυμολογεῖται ἐκ τοῦ ἠ- γίου. ἠγιος → ἐγιος, ρίζα ἐγ, καὶ διὰ τροπῆς τῆς δαδείας εἰς δίχημα, → βεγ. βεγένη σημαίνει γαμπάδα. ζεγένη → Ἐγένη. Ὁ Ὅμηρος τὴν ἀποκαλεῖ «ἄλλος ὀφθαλμῶν». Πανοῦδαν τὰ μάτια ὄδων τὴν ἀντίκρυζαν. Ὅσοι οἱ ἥρωες καὶ οἱ ἠρώιδες πού ἐφημίζοντο γιὰ τὴν καλλονή τους εἶχαν ὀνόματα φωτὸς βηματικά.

Πρβλ.: Λαμπετώ - διάβημη ζαμιώτιββα ἑταῖρα καλλονή.

Φανώ - παρομοίως, ἑταῖρα Ἀθηναία.

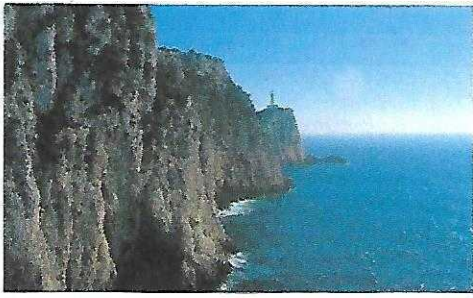
Κάδμος - ὁ υἱὸς τοῦ Ἀγήνορος, ἀδελφὸς τῆς Ἑρώπης, διάβημος γιὰ τὴν μαθηκαριὰ καὶ τὸ κάλλος του. Ἐκ τοῦ κέκαδμαι, κέκαβμαι = γάμπω (κάδμος = καὶ ἡ γάμπουδα πανοηγία, κόβμος, κοβμήματα ...).

Ἀνοχοποιημένη ἀπὸ τὴν ἀνεκπηγήρωτη αὐτὴ ἀγάπη ἀπογαθίζει νὰ δώσει τέλος στὴν ζωὴ της, καθὼς ὁ πόνος ἀπὸ τὸν ἄτυχο ἔρωτά της δὲν χωροῦδε μέγα βέ κατένα της ποιήματα καὶ καμμιὰ μουσικὴ της πιά. Ἔτσι, γέγεται ὅτι ἡ εὐαῖδθητη καὶ χαριτωμένη Σαπφῶ πέφτει στὸ Ἴονιο πέλαγος ἀπὸ τὸ ἀκρωτήρι τῆς Λευκάδας, δίπλα στὸ ναὸ τοῦ Ἀπόλλωνα, στὸ Ἱερό τοῦ ἠγίου.

(Λευκὰ ἀπόκρημνα βράχια δεσπόζουν βέ ὕψος 60 μέτρων ἀπὸ τὰ νερά τοῦ Ἴονίου Πελάγους στὸ νοτιότερο

βημείο του νησιού της Λευκάδας. Ονομάζονται Άκρωτήρι της Λευκάτας ή και Κάβος της κυρῆς ή της Μυρῆς από την Λαπγῶ, πού γέγεται ὅτι ἔκρημνίσθη εἰς τὴν δάλαββα).

Ἄν καὶ ὁ ἔρωτας αὐτὸς δὲν ἀναφέρεται στὸ ἔργο της, ὁ Gregory Nagy, καθηγητῆς Κραββικῆς Φιλοσοφίας καὶ Ψυχρικτικῆς Λογοτεχνίας τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Χαγναῖ, δέ μία ἐργασία του μὲ τίτλο: «Φαέδων, ὁ Φάων τῆς Λαπγῆς καὶ ὁ θεῶς βράχος τῆς Λευκάδας» δίνει μιὰ ἀληθινὰ διάβαση στὸν μῦθο καὶ τὸν ἀποδυμβωρισμὸ του. Ἀναφέρει: «Ἐάν φανταστοῦμε τὴν Ἀφροδίτη νὰ βουτᾶ στὸν Ὠκεανὸ ἀναζητῶντας τὸν ἦλιο, εἶναι λογικὸ ὅτι δὲ ἀνατείνει τὸ πρῶν, γέροντας πῶς τὸν ἦλιο μιᾶς καινούργιας ἡμέρας. Τὴν εἰκόνα αὐτὴ ἀκριβῶς συντηροῦν βχογιαστῆς τοῦ Ἡβίοδου προκειμένου νὰ ἐρμηνεύσουν τὸν μῦθο τῆς Ἀφροδίτης καὶ τοῦ Φαέδωντα..... Βουτῶντας ἡ Λαπγῶ ἀπὸ τὸν Λευκὸ βράχο, πράττει τὸ ἴδιο πού πράττει καὶ ἡ Ἀφροδίτη μὲ τὴν μορφή τοῦ Ἀποβπερίτη, βουτῶντας πῶς ἀπὸ τὸν βυθισμένο ἦλιο, ὡστε νὰ τὸν ἐπαυαφέρει τὸ ἐπόμενο πρῶν μὲ τὴν μορφή τοῦ Ἀψχερινουῦ». «Ἡ Λαπγῶ ταυτίζεται μὲ τὴν Ἀφροδίτη, ἐπιθυμῆ, ἀναζητᾶ καὶ μάχεται κάθε μέρα γιὰ νὰ γέρει τὸ φῶς τοῦ Ἀπόλλωνα, τοῦ ἠγίου. Ἡ ἴδια νικᾶ τὸν θάνατο. Ἡ δύναμη τῆς ἔξης, ὁ ἔρωτας βὰν ἀκτίνα φωτός, κατευθύνει τὸν δρόμο της πρὸς τὸ φωτεινὸ κέντρο καὶ παραμένει ἀθάνατη, αἰώνια νέα.

ΓΚΥΣΤΑΒ ΜΟΡΟ (1880)

Θυμίζουμε ὅτι ἡ Λαπγῶ ὑπῆρξε δεμένη μὲ τὴν Ἀφροδίτη ἀπὸ τὴν νεανική της ἠλικία. καὶ ἡ βχογή πού διπύδουε βρισκόταν κάτω ἀπὸ τὴν προβταβία τῆς θεᾶς Ἀφροδίτης. Ἐε αὐτὸν τὸν «Οἶκο τῶν Μουβῶν» ἡ Λαπγῶ καὶ οἱ μαδῆτριές της ὑπηρετοῦσαν τὴν Ἀφρογεννημένη μὲ τὴν γατρεία καὶ τὴν ἀγοβίωβή τους. Ἡ Ἀφροδίτη γιὰ τὴν Λαπγῶ δὲν εἶναι ἀπερίβκεπτη θεᾶ, ἀλλὰ πηγάδει τὴν ἀρμονία, ἀγοῦ γιὰ ἐκείνη ἡ θεᾶ εἶναι βύμβολο τῆς βογίας τοῦ ἔρωτα πού φωγιάζει στὴν καρδιά κάθε γυναικας. Εἶναι ἡ Οὐράνια Ἀφροδίτη καὶ ὁ ἔρωτάς της εἶναι πνευματικὸς, ἀδέβρευτος ἀπὸ τὸν χρόνο, αἰώνιος. Ἐετι καὶ ἡ Λαπγῶ μέβα ἀπὸ τὴν ποίηβή της ἀναζη-

τὰ συνεχῶς τὸ αἰώνιο, τὴν ἀθανασία. « Ἀθάνατη Ἀφροδίτη, πού κάθεβαι βέ ηγουμι-
βτὸ θρόνο, κόρη τοῦ Δία πορφυρήχρη, βέ παρακαλῶ: δέβποινα, μὴ
βαβανίσεις μὲ ἔχνοιες καὶ βτενοχώριες τὴν καρδιά μου, ἀλλὰ ἔγα
κοντά μου, ἂν κάποτε ἀλλοτε ἀκουβες τὴν φωνή μου ἀπὸ μακριὰ
καὶ εἰβάκουβες τὴν προβευχή μου... ».

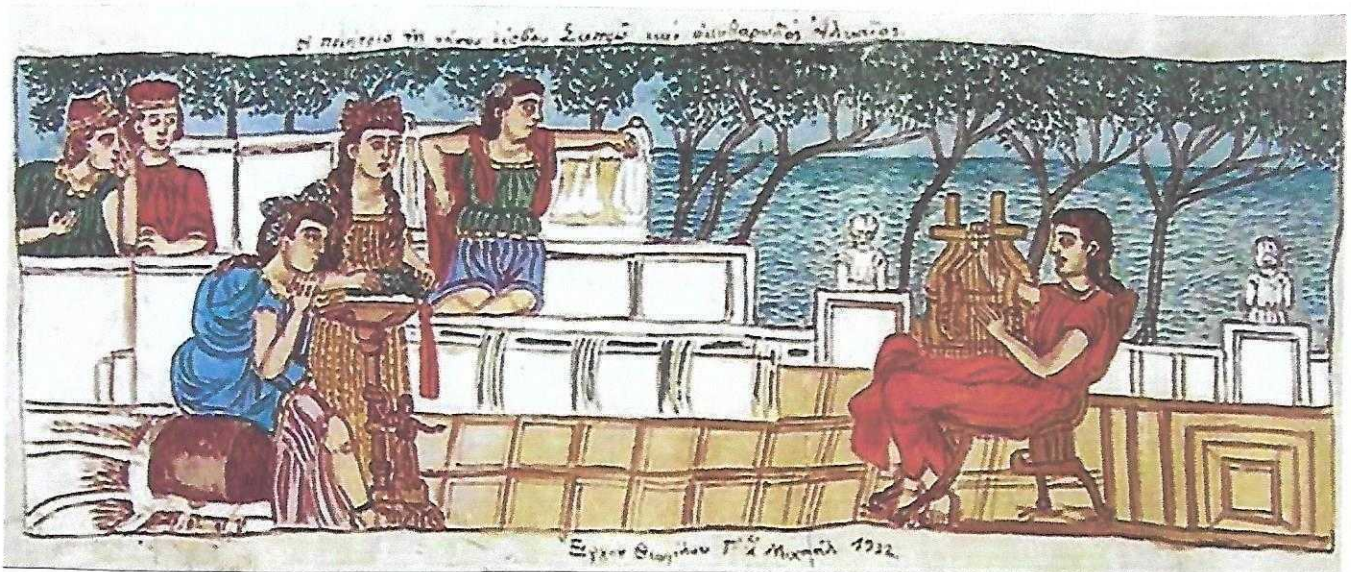
Ἡ «δεκάτη Μοῦβα», βὰν τὴν ἦχὼ πού ἀκού-
γεται ἀπὸ τὸ βάθος τῆς χαράδρας, ἐπαναγαμ-
βάγει βτὴν διάρκεια τῶν χρόνων τὸ γυρικό μή-
νυμά της:

« Ἄλλοι γένε ὅτι πάνω βτὴν μαῦρη γῆ τὸ πιὸ ὤ-
ραῖο πράγμα εἶναι ἕνας βτρατὸς ἀπὸ Ἰππεῖς κι ἀλ-
λοι τὸ περικό κι ἀλλοι ἕνας βτόγος ηγρίων, ὅμως ἐγὼ γέω εἶναι ἐκεῖνο πού ἀχαπα
καυεῖς... Ἀρχινῶ τὸ τραχούδι μου μ' αἰδέρια γόγια, μὰ γι' αὐτὸ κι ἀπαρὰ βτ' ἀ-
κουβμα τὴν Ὀμοργιά διακόνηβα, τί πιὸ μεχάρο δὰ μποροῦβα πού μ' ἀξίωβαν (οἱ
Μοῦβες) τὴ δική τους δύναμη δίγοντας γὰ γέω: ἀηθεία βέ μεηγούμενους καιρούς,
κάποιος δὰ βρίβκεται γὰ μὲ θυμάται ἐμένα ».

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ, Μιχ. Χ. Οικονόμου, Θεσσαλονίκη, 1984.
- ΣΑΠΦΟ Η ΠΟΙΗΤΡΙΑ, Η ΔΕΚΑΤΗ ΜΟΥΣΑ, Άννας Τυροπούλου - Ξύσταδιου, έκδ. Αίγις, 2017.
- ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ 1, 5, 7. ΙΕΡΟΣ ΓΑΜΟΣ, Σοφίας Άντζακα, τόμος 1 (σελ. 5, 6), έκδ. Άντιγέα, 1978.
- ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ 2, 3, 4, 6, 9. ΙΕΡΟΣ ΓΑΜΟΣ, Σοφίας Άντζακα, τόμος 5 (σελ. 86, 34), έκδ. Άντιγέα, 1982.
- Άποσπάσματα από τὸ βιβλίο τοῦ Έριχ Φρόμ « Η ΤΕΧΝΗ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ », ημετέροντα από τὸν ἑρὸ Ἰάμο Σοφίας Άντζακα, τόμος 4 (σελ. 268, 269, 270), έκδ. Άντιγέα, 1981.
- ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ 10, κείμενο ἀνέκδοτο Σοφίας Άντζακα.
- ΣΑΠΦΟ, Ὁδ. Ἐλύτη, ἔκδ. Ἴκαρος, 1996.
- « Ο ΦΑΕΘΩΝ, Ο ΦΑΩΝ ΤΗΣ ΣΑΠΦΟΥΣ ΚΑΙ Ο ΛΕΥΚΟΣ ΒΡΑΧΟΣ ΤΗΣ ΛΕΥΚΑΔΑΣ », ἄρθρο τοῦ Γεωργίου Νάγγυ ἐν τῷ περιοδικῷ « Ἀρχαιολογία καὶ Τέχνες », τεῦχος 98, Μάρτιος 2006.

ΣΥΜΦΩΝΟΛΗΚΤΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ Γ' ΚΛΙΣΕΩΣ

ΑΦΩΝΟΛΗΚΤΑ α) Ουρανικά καταληκτικά μονόθεμα

β) Χειλικόληκτα καταληκτικά μονόθεμα

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ Ο ΑΘΗΝΑΙΟΣ

ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ — ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ ΕΛΕΝΗ:

Τό 'Ιστορικό ηρώδιο και τὸ Πνευματικὸ κήριμα

Ἡ Παραδοσιακὴ καὶ ἡ «καινὴ» Ἔξῆνη τοῦ Ἐυριπίδη

Ἡ ὑπόθεσις

ΚΕΙΜΕΝΟΝ: Ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸ Β' Ἐπεισόδιο (στ. 625-631, 660-667)

ΕΛΕΝΗ ΓΙΩΡΓΟΥ ΣΕΦΕΡΗ: Ἰδαχωρικὰ βήθια, Ποίημα, Ἀνάγνωσις

ΑΝΑΦΟΡΑ ΕΙΣ ΕΑΥΤΟΝ

Συμφωνόληκτα οὐσιαστικά τῆς γ' κλίσης

Τὰ συμφωνόληκτα τριτόκλιτα οὐσιαστικά ὑποδιαίρουνται:

α) σὲ ἀφωνόληκτα (δηλ. μὲ χαρακτήρα ἀφωνο): κόραξ, κόρακ-ος Ἀ-ραψ, Ἀραβ-ος τάπησις, τάπητ-ος

β) σὲ ἡμιφωνόληκτα (δηλ. μὲ χαρακτήρα ἡμίφωνο): σωλήν, σωλήν-ος κλητήρ, κλητήρ-ος

1. Ἀφωνόληκτα

121. Τὰ ἀφωνόληκτα τριτόκλιτα οὐσιαστικά κατὰ τὸ χαρακτήρα εἶναι:

α) οὐρανικόληκτα (δηλ. μὲ χαρακτήρα οὐρανικὸ κ, γ, χ)

β) χειλικόληκτα (δηλ. μὲ χαρακτήρα χειλικὸ π, β, φ)

γ) ὀδοντικόληκτα (δηλ. μὲ χαρακτήρα ὀδοντικὸ τ, δ, θ)

α) Οὐρανικόληκτα καταληκτικά μονόθεμα

		(θ. κορακ-)	(θ. πτερυγ-)		(θ. ὄνυχ-)	
		<u>Ἐνικός ἀριθμὸς</u>				
ὀν.	ὀ	κόραξ (κ-ς)	ἦ	πτέρυξ (γ-ς)	ὀ	ὄνυξ (χ-ς)
γεν.	τοῦ	κόρακ-ος	τῆς	πτέρυγ-ος	τοῦ	ὄνυχ-ος
δοτ.	τῷ	κόρακ-ι	τῇ	πτέρυγ-ι	τῷ	ὄνυχ-ι
αἰτ.	τόν	κόρακ-α	τήν	πτέρυγ-α	τόν	ὄνυχ-α
κλ.	(ὄ)	κόραξ (κ-ς)	(ὄ)	πτέρυξ (γ-ς)	(ὄ)	ὄνυξ (χ-ς)
		<u>Πληθυντικός ἀριθμὸς</u>				
ὀν.	οἱ	κόρακ-ες	αἱ	πτέρυγ-ες	οἱ	ὄνυχ-ες
γεν.	τῶν	κοράκ-ων	τῶν	περύγ-ων	τῶν	ὄνυχ-ων
δοτ.	τοῖς	κόραξι (κ-σι)	ταῖς	περύξι (γ-σι)	τοῖς	ὄνυξι (χ-σι)
αἰτ.	τούς	κόρακ-ας	τάς	περύγ-ας	τούς	ὄνυχ-ας
κλ.	(ὄ)	κόρακ-ες	(ὄ)	περύγ-ες	(ὄ)	ὄνυχ-ες

β) Χειλικόληκτα καταληκτικά μονόθεμα

		(θ. γῦπ-)	(θ. Ἀραβ-)		(θ. γῦπ-)	(θ. Ἀραβ-)
		Ἐνικὸς ἀριθμὸς			Πληθυντικὸς ἀριθμὸς	
ὄν.	ὄ	γῦψ (π-ς)	Ἀραψ (β-ς)	οἱ	γῦπ-ες	Ἀραβ-ες
γεν	τοῦ	γυπ-ὄς	Ἀραβ-ος	τῶν	γυπ-ῶν	Ἀραβ-ων
δοτ.	τῶ	γυπ-ὶ	Ἀραβ-ι	τοῖς	γυψὶ (π-σὶ)	Ἀραβι (β-σι)
αἰτ.	τόν	γῦπ-α	Ἀραβ-α	τούς	γῦπ-ας	Ἀραβ-ας
κλ.	(ῶ)	γῦψ (π-ς)	Ἀραψ (β-ς)	(ῶ)	γῦπ-ες	Ἀραβ-ες

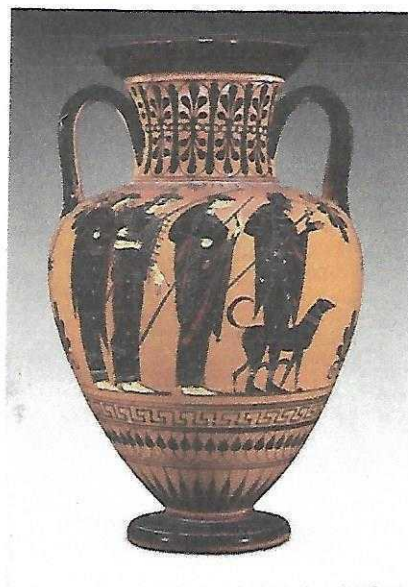
Σημ. Οἱ τύποι τῆς ὀνομαστικῆς καὶ κλητικῆς τοῦ ἐνικοῦ καὶ τῆς δοτικῆς τοῦ πληθυντικοῦ σχηματίστηκαν ἀπὸ ἀρχικοὺς τύπους κόρακ-ς, πτέρυγ-ς, ὄνυχ-ς, γῦπ-ς, Ἀραβ-ς - κόρακ-σι, πτέρυγ-σι, ὄνυχ-σι, γυπ-σί, Ἀραβ-σι.

Παραδείγματα

1. Κατανοήσατε τοὺς κόρακας ὅτι οὐ σπεύρουσι οὐδέ θερίζουσι...
2. Ἔθου σκότος καὶ ἐγένετο νύξ - Ἐκ νυκτός ὀρθρίζει τό πνεῦμά μου... - ...ταύτη τῇ νυκτί τήν ψυχὴν σου...
3. Ἐν ταῖς νυξί ἐπάρατε τὰς χεῖρας ὑμῶν...
4. Ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πυρός φλόγα.
5. Ὁ ἐξαποστέλλων πηγὰς ἐν φάραγγιν...
6. Ἐν τῇ χώρᾳ εἰσὶ φλέβες ἀργύρου (φλέψ φλεβ-ός)
7. Οἱ διυλίζοντες τόν κώνωπα... (κώνωψ κώνωπ-ος)

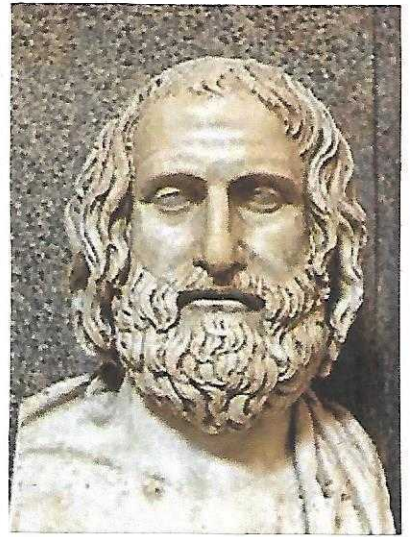
Γέρασε ανάμεσα στή φωτιά τῆς Τροίας
καὶ στὰ λατομεῖα τῆς Σικελίας.

Τοῦ ἄρσαν οἱ σπηλιές στὴν ἀμμουδιά κι οἱ ζωγραφιές τῆς
θάλασσας.

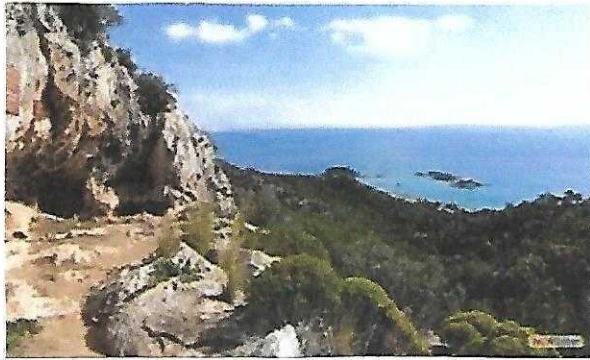
Εἶδε τίς φλέβες τῶν ἀνθρώπων
σὰν ἓνα δίχτυ τῶν θεῶν, ὅπου μᾶς πιάνουν σὰν τ' ἀγρίμια· 5
προσπάθησε νὰ τὸ τρυπήσει.

Ἦταν στρυφνός, οἱ φίλοι του ἦταν λίγοι·
ἦρθε ὁ καιρὸς καὶ τὸν σπαράζαν τὰ σκυλιά.

Γ. Ζεφέρης, «Ἡμερολόγιο καταβρώ-
ματος Γ'», ἐκδ. Ἰκαρος

Ἔτσι «βιογραφῆ» ὁ Ζεφέρης τὸν τραγικὸ ποιητὴ Εὐριπίδη, τὸν γιὸ τοῦ Μη-
βάρχου καὶ τῆς Κλειτοῦς, ποὺ γεννήθηκε στὴν Σαλαμίνα, ἀλλὰ καταχόταν ἀπὸ τὴν
Φθία (Χαλάνδρι). Ἡ ἀγάπη του γιὰ τὴν θάλασσα βγάχνει καθοριστικὰ τὸ ἔργο του.

ΣΤΗΛΛΑΙΟ ΕΥΡΙΠΙΔΗ ΣΤΟΝ ΟΡΜΟ ΠΕΡΙΣΤΕ-
ΡΙΑ ΣΑΛΑΜΙΝΑΣ

Ἐπιδόθηκε στὸν ἀθλητισμὸ καὶ τὴν μουσικὴ καὶ ἀ-
σχολήθηκε μὲ τὴν ζωγραφικὴ καὶ τὴν φιλοσοφία.
Ἐζητεῖ δὲ μία ἐποχὴ ποὺ τὴν δημάδευαν ὁ Πελο-
ποννησιακὸς πόλεμος, τὸ ἔργο τῶν σοφιστῶν (οἱ ὅ-
ποιοι εἰσήγαγαν τὸν ὑποκειμενισμὸ καὶ τὴν σχετικο-
κρατία στὴν ἠθικὴ κρίση — μποροῦν νὰ ὑπάρξουν
τόσες ἠθικές, ὅσες καὶ τὰ ἀνθρώπινα ἄτομα —, δὲ
ἀντίθεση μὲ τὸν ἀυτοκράτη), καὶ γενικότερα οἱ νέες

ιδέες καὶ οἱ καινούργιοι προβληματισμοὶ ποὺ ἐνυπάρχουν στὸ ἔργο του καὶ ἀντικατο-
πρίζουν τίς πνευματικὲς ἐρίδες.

Ἡ νέα τέχνη του προκάλεσε μεγάλου θόρυβου καὶ δὲν ἔτυχε τῆς ἐπιδοκιμασίας
τοῦ καινοῦ. Ἔτσι, δὲ ὄνη του τὴν ζωὴ, ἐνῶ θυμμετεῖχε στοὺς δραματικούς ἀγῶνες γιὰ
πενήντα περίπου χρόνια, μόνον τέσσερις φορές ἀνακηρύχθηκε πρῶτος.

Τύπος ἀντικοινωνικός — εἶχε γήρους γήρους —, ἐβωδρεγής, μεγαχχορικός καὶ

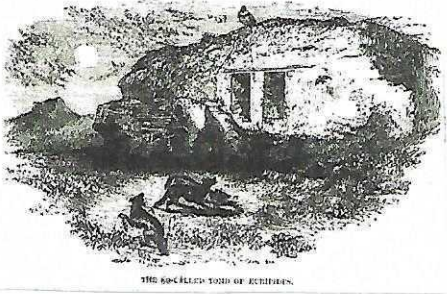
δυσπρόβιτος. Μὲ τὸν μοναχικὸ καὶ κλειστὸ χαρακτῆρα του προκαλεῖτο ποητὴς ἀντιπάθειες τῶν συγχρόνων του. Γιὰ τὴν ἀποφυγὴν τὸ πηῆδος, ἀποβυρόταν βυχνὰ ὄρη τὴν ἡμέρα βὲ ἕνα βπῆζαιο βτὴν Λαγαμίνα, ὅπου μελετοῦβε καὶ βυνέθετε τὶς τραγωδίεσ του. Ἀπέχε παντελῶσ ἀπὸ τὰ ποητικὰ καὶ κοινωγικὰ δρώμενα τῆσ ἐποχῆσ του, ἐγὼ διατηροῦβε βτεγὲσ βχέβεσ μὲ τοὺσ βογιβτὲσ. Ὁ ἴδιος ὀνόμαζε τὸν ἑαυτὸ του μαθητὴ τοῦ Ἀναξαγόρα, τῶν βογιβτῶν Προδίκου καὶ Πρωταγόρα, τοῦ Λωκράτη κ.ἄ.

Στὸ τέλος τῆσ ζωῆσ του κατέφυγε βτὴν αὐρῆ τοῦ βαβιγῆ τῆσ Μακεδονίαν Ἀρχεγῆου, βτὴν Πέγη, ὅπου καὶ πέθανε τὸ 406 π.χ. Λέγε ὅτι τὸν καταβπάραζαν τὰ βκυγῆ, μοζοββικῆσ ράτβασ, τοῦ βαβιγῆ Ἀρχεγῆου, ἐγὼ καδὸταν μόνος του βτὸ δάβος. Ἐτάγη βτὴν Ἀρέδουβα μὲ βαβιγικὲσ τιμέσ. Ἰτὴν Ἀθῆνα ἐφθαβε ἡ ἀναχχεγῆ τοῦ δαυῆτου του γῆγο πρὶν ἀπὸ τὰ Μεγῆρα Διονύβια καὶ γέχεται ὅτι ὁ Λογοκῆσ ἐμφανίβτηκε βτὸν προῶγωνα ΣΟΦΟΚΛΗΣ ντυμένος μὲ πένδιμη περιβολῆ ὁ ἴδιος, παρὸβίαβε δὲ τὸν Χορὸ καὶ τοὺσ ἡδοποιούσ χωρὶσ βτεγῆνια, κάγοντας τὸ κοινὸ γὰ δακρύβε. Ὁ Ἀρχεγῆος ἀργῆθηκε γὰ παραδῶβε βτοὺσ Ἀθηναίουσ τὰ ὀβτῆ τοῦ ποιητῆ. Ἐτῆ, ἡ Ἀθῆνα τὸν τίμηβε μὲ κενοτάγιο καὶ μὲ τὸ ὑπὸ Θεουκιδῆ ἐπίγραμμα, πὸ βτῆθηκε βτὴν ἄγουβα πρὸσ Πειραιῆ ὁδὸ:

ΣΟΦΟΚΛΗΣ

THE SO-CALLED TOMB OF EURIPIDES.

« Μνῆμα μὲν Ἐγῆασ ἀπαβ Ἐριπίδου. ὀβτῆα δ' ἰβχει γῆ Μακεδῶν. ἡ γὰρ δέζατο τέρμα βίου. Πατρὶσ δ' Ἐγῆαδὸσ Ἐγῆασ, Ἀθῆνα. Πηεῖβτα δὲ Μούβασ τέργασ, ἐκ ποηγῶν καὶ τὸν ἔπαινον ἔχει».

The so-called tomb of

Euripides (τὸ ὑποτιθέμενο κενοτάγιο τοῦ Ἐριπίδου)
Ἐκδὸβη Christopher Wordsworth, 1882

Ὁ Ἀγγλοσ Christopher Wordsworth (1807 - 1885) ὑπῆρξε ἕνας ἀπὸ τοὺσ ἐγάχιβτους περιηγητὲσ πὸ ἦθε βτὴν Ἐγῆαδα γιὰ γὰ μελετῆβε καὶ ἔχι γὰ γρηγῆτῆβε τοὺσ ἀρχαίουσ θηβασρούσ.
(τὸ εἰκονογράφημα ἐγῆθη ἀπὸ τὸ ἴδρυμα Αἰκατερίνησ Λαβκαρίδῆ TRAVELOGUES, ΜΕ ΤΟ ΒΛΕΜΜΑ ΤῶΝ ΠΕΡΙΗΓΗΤῶΝ).

Τὸ πρόσωπό του συνδέθηκε με ἀφθονή ἀνεκδοτολογία, ὑποβαθμιστικὴ τοῦ προσώπου του, ἢ ὁποῖα ἔχε πηχὴ ἐμπνευμένης τοὺς κωμικοὺς ποιητὲς, ἰδιαίτερα τὸν Ἀριστοφάνη.

Ὁ φημιόμενος, ὅμως, μιδοχυνιδμός του δὲν εἶναι ἀληθής· ἀντίθετα, ὁ ποιητὴς εὐαιδωτοποιεῖται ἀπὸ τὸν παραχυνιδμὸ τῶν χυνακῶν ἐτὴν κοινωγία τῆς ἐποχῆς του.

Στὸν Ἑριπίδῃ ἀποδίδονται 92 ἔργα. Σήμερα βῶνται 18 τραγωδίαι (ἢ χηβιότητα μιᾶς ἀπὸ αὐτῆς, τοῦ **Ῥήου**, ἀμφιβλητέται) καὶ ἓνα βατυρικό δράμα (**κῦκρω**). Ἔχουν διαβωθεῖ ἐπίσης 117 ἀποβπάματα ἔργων τοῦ ποιητῆ.

[**Ἡ** τραγωδία τοῦ Ἑριπίδῃ συνημιβτήκε ἀλλὰ καὶ ἐπαινέθηκε: συνημιβτήκε ἀπὸ τοὺς ἴδιους τοὺς συνηρόνους τοῦ ποιητῆ, ὅπως καὶ ἀπὸ τὴν κριτική τοῦ 19^{ου} αἰῶνα, π.χ. ἀπὸ τὸν Νίτσε· ἐπαινέθηκε ἀπὸ τῆς χυγιῆς τοῦ τέλους τῆς ἀρχαιότητας, πὸ ἀγάπησαν καὶ ἀνέβασαν ἐτὴν βκνη τὰ ἔργα αὐτοῦ τοῦ ποιητῆ πὸ περιβῶ-τερο ἀπὸ τὸν Αἰδχῦρο καὶ τὸν Σοφοκῆ, καὶ πὸ τὸν ἐπαιζαν παντοῦ ἐτὴν ἀμέραντη Ἀνατολή, μετὰ τὴν κατὰκτηθῆ τῆς ἀπὸ τὸν Ἀλέξανδρο. Σήμερα ὁ Ἑριπίδης ἔχει ἀκόμη χηοχερὸς χῆρους. Φῆρους πὸ, ἐτὸ ἀναχωρῆν τῆς ἀδυναμῆς καὶ τὰ χῆματα τῶν κακῶν τοῦ ἔργων, χαιρετῆν ἐτὸ πρόσωπό του τὸν συνηγραφέα μερικῶν ἀπὸ τὰ ἀρι-βτουρηματα τοῦ τραχικοῦ θεαῖτρο.

Οἱ διαφορῆς αὐτῆς ἐτῆς κρίβεις χῆα τὸν Ἑριπίδῃ μῆς εἰδοποιουῦν χῆα τὸν δι-πὸ χηακῆρα τῆς ἰδιοχῆας του — χῆα τὴν ἀντιφατικότητα του, ὅπως χῆνε βῆμερα. Ναι, ἀπὸ μιᾶ ἀποχῆ, ὁ Ἑριπίδης κατὰβτρέγει τὴν τραγωδία, ὅπως ὑποβτήριζε ὁ Νίτσε. Εἰβάχει β' αὐτῆ τὸν προβηηματιβμό, τὴν βχηματοποιεῖ ἔτε με τὴν χῆρη ἀκαμπτων βχητικά μέβων ἐτὸν πρόχο καὶ ἐτὴν χῆρη, ἔτε παρεμβῆλλοντας βῆρητή-βεις κατὰ τὸν τρόπο τῶν βοφιδῶν. Αὐτῆς οἱ βκνηῆς καὶ τὰ κακὰ ἔργα ἐτὰ ὁποῖα ἀνῆκουν ἀποτελοῦν τὸ ἀρνητικό βτοιχεῖο.

Ὠτόβο, ὁ Ἑριπίδης ἔφερωνᾶ τραχικῆς περιοχῆς ἀγνωβτες ἐτοὺς προκατό-χους του, ἔφερῆβκει πῆρες, πὸ χωρῆς νὰ παραμερεῖται ὁ ρόγος τῶν θεῶν ἐτὴν χῆ-ῆ μας, ἔρηνηέεται πὸ καδαρα με τὸ παιχῆδι τῶν παδῶν πὸ ἐδρεῖουν μέβα ἐτὸν ἀνδρωπο καὶ πὸ, με τὴν οἰκτῆ ἀδυναμία τῆς βαιῆηθῆς του, τὸν κατὰβτρέφουν

καὶ τὸν καταποντίου. Μὲ ἄλλα γόγια, ὁ Ἑριπίδης ἀνακαλύπτει τὴν ἔσωτερικὴ τρα-
γικότητα τῆς ἀνθρώπινης καρδιάς, τὴν τραγικότητα τῶν παιδῶν ποὺ μᾶς ρυμουφεοῦν καὶ
βυχνὰ μᾶς καταβρέφουν. Γι' αὐτὸ τὸ τραγικὸ ποὺ μᾶς καταβάλλει χρησιμοποιοῦντας
τὰ παιδία μᾶς χαρακτηριστικὸ παράδειγμα εἶναι τὸ παράδειγμα τῆς Μήδειας.]²

Helen of Troy
Antonio Canova, 1812
Victoria and Albert Museum
London

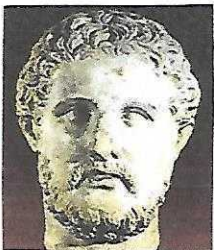

ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ ΕΛΕΝΗ

« Δὲν πῆγα ἐγὼ εἰς τὴν Τροία.
Τὸ εἶδωρό μου ἦταν ».

ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΚΛΙΜΑ

Στὴν Ἀθήνα τὸ 412 π.Χ., τὴν χρονιά ποὺ παίχτηκε ἡ Ἑλένη, ἡ κατάστα-
ση ἦταν πορὸ δύσκολη. Ἀπὸ τὸ 431 π.Χ. ἡ πόλη βρισκόταν ἐν πόνεμῳ μὲ τὴν Σπάρ-
τη, τὸν γνωστὸ Πελοποννησιακὸ πόλεμο, μὲ μικρὰ δια-
στήματα εἰρήνης. Ἡ μεγάλη βτρατιά, ποὺ εἶχε βτείξει
εἰς τὴν Σικελία, εἶχε καταβραχεῖ τὸ 413 π.Χ. καὶ πορ-
τοὶ Ἀθηναῖοι βτρατιῶτες εἶχαν βκοτωθεῖ ἢ αἰχμαλω-
τιθεῖ. Ὁ ἐμπνευστὴς τῆς ἐκβρατείας

ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ

Ἀλκιβιάδης, κατηγορούμενος γιὰ ἱεροβυ-
γία, εἶχε καταφύγει εἰς τοὺς Σπαρτιᾶτες καὶ τοὺς εἶχε βυμβουλεύσει νὰ
καταλάβουν τὴν Δεκέλεια εἰς τὴν Ἀττικὴ. Οἱ Σπαρτιᾶτες, πράγματι, ἐ-
κέρωσαν τὴν Δεκέλεια, μὲ ἀποτέλεσμα οἱ Ἀθηναῖοι νὰ ζοῦν ὑπὸ διαρ-
κῆ ἀπειρῆ. Τὸ μέλλον γαινόταν δυβοῖωγο.

Οἱ παρῖες ἀξίες εἶχαν κλονισθεῖ καὶ ἐν αὐτῷ δὲν εἶχε βυυτεγέθει μόνον ὁ
μακροχρόνιος Πελοποννησιακὸς πόλεμος, ἀλλὰ καὶ τὸ κίνημα τῶν βοαιβῶν. Οἱ βο-

ριστές είχαν ευρρέως από παντού στην Αθήνα, το πνευματικό κέντρο της εποχής αυτής, και με την διδασκαλία τους είχαν αμφισβητήσει τις παραδοσιακές αξίες. Ο Ψριπίδης βρίσκεται κοντά στις ιδέες των σοφιστών και στις τραγωδίες του διατυπώνει συχνά θέσεις που απηχούν σοφιστικές αντιλήψεις.

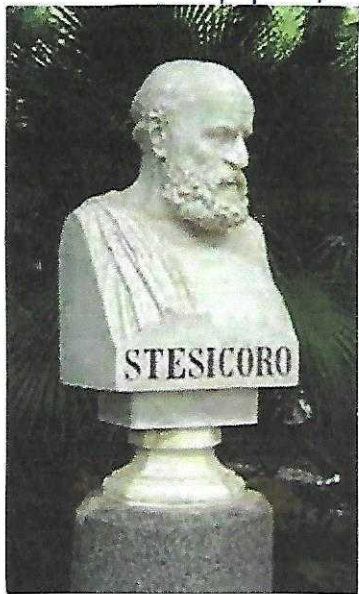

Η ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΚΑΙ Η «ΚΑΙΝΗ» ΕΛΕΝΗ ΤΟΥ ΨΡΙΠΙΔΗ

Μέσα σε ένα τέτοιο κλίμα αμφισβήτησης γράφει ο Ψριπίδης την «Έλενη». Σύμφωνα με την παράδοση, η Έλενη, η γυναίκα του Μελεγκίου, του βασιλιά της Σπάρτης, ήταν περίφημη για την ομορφιά της. Ο Πάρις, ο γιος του βασιλιά της Τροίας Πριάμου, με την βοήθεια της Αφροδίτης, την απήγαγε και την οδήγησε στην Τροία. Οι Άχαιοι με επικεφαλής τον Αγαμέμνονα και τον Μεγέλαο εξεστράτευσαν εναντίον της Τροίας και, έπειτα από ένα δεκαετή πόλεμο, κατέλαβαν την πόλη. Η Έλενη ταυτίστηκε με τον καταστροφικό πόλεμο και παρουσιάζεται συχνά ως υπαίτια για τον θάνατο πολλών ανθρώπων.

Υπάρχει όμως και μία άλλη παράδοση σχετικά με την Έλενη, αυτή του Λυρικού ποιητή Στεσίχου, ο οποίος έζησε στην Σπάρτη σχεδόν 150 χρόνια πριν από τον Ψριπίδη. Πατρίδα του ήταν η Ήμερα της Σίκεϊας. Το πραγματικό του όνομα ήταν Τειβίας, απέκτησε όμως την προωνυμία «Στεσίχου», επειδή θεωρείται ότι πρώτος «έβησε χορό». Το μεγαλύτερο μέρος του έργου του έχει χαθεί. Σήμερα δεν σώζονται παρά μονάχα μερικά αποσπάσματα και αναφορές από μεταγενέστερες πηγές.

Ένα από αυτά τα αποσπάσματα είχε τον τίτλο «Έλενη». Το ποίημα δεν σώζεται, αλλά, από άλλες πηγές, γνωρίζουμε ότι μιλούσε ύβριδικά για την Έλενη, την ωραιότερη κόρη του Δία και της Λήδας, η οποία βρομώγταν την δεική της προέλευση. Λέγε ότι, μόλις το έγραψε και το παρουσίασε, η Έλενη που είχε γίνει πια αδάνατη και απολάμβανε στην Σπάρτη τιμές τοπικής

θεότητας) τὸν τύγῳβε, γιὰ γὰ τὸν τιμωρήβει γιὰ τὴν ἀβέβειά του. Τότε ὁ ἅτη-
 δίχορος ἔγραβε μία δεύτερη Ὀδὴ (Πάρη Ὀδὴ), μία Παγινῳδία, βτὴν ὁποία ὁ
 ποιητὴς ἀνέκρουε πρύμνα γιὰ ὅβα εἰς βάρος τῆς Ἐγένης ἰβχυρίβτηκε βτὸ προηούμε-
 νο ποίημά του. Ἀμέβως, βὰν ἀπὸ βαῳμα γαναβρῆκε τὸ γῳς του.

Ἡ παράβωβη αῳτὴ δηγῳνει ὅτι ἡ προβωβρινὴ τύγῳβη πρέπει γὰ ἀναγερόταν βέ
 πνευματικὴ τύγῳβη.

Ἡ Παγινῳδία τοῦ ἅτηβιχόρου μὰς παραδίδεται βτὸν Φαῳδρο τοῦ Πηάτωνα.

οὐκ ἔστ' ἔτυμος λόγος οὔτος,
 οὐδ' ἔβας ἐν νησιβν εῳσσελμοἰς
 οὐδ' ἴκεο πέργαμα Τροἰας.

Δέν εἶναι ἀληθινὸς αῳτὸς ὁ λόγος
 Δέν μπηκες στὰ καλοφτιασμένα τὰ καράβια
 Μῆτε στὰ κάστρα πῆγες τῆς Τροἰας.

Ἡ Ἐγένη δηγῳδὴ δέν πῆχε ποτὲ βτὴν Τροἰά μὲ τὸν Πάρη. Οἱ θεοὶ τὴν πῆχαν
 βτὴν Αἴγυπτο, ἐγῳ βτὴν δέβη της ἔπηγῳβαν ἔνα εἰδωγῳ, τὸ ὁποἰον ἀπήγῳχε ὁ Πάρης
 νομῆγοντας πῳς εἶναι ἡ Ἐγένη. Οἱ Ἀγῳοὶ, γοἰπὸν, καὶ οἱ Τρῳες πογερουῳβαν δέκα
 χροῳγία ὅγῳ γιὰ τὴν πρῳγματικὴ Ἐγένη, ἀγῳ γιὰ τὸ εἰδωγῳ της.

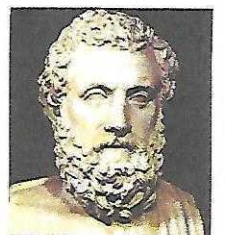

Στὴν ἐκβωβῳχὴ αῳτὴ τοῦ ἅτηβιχόρου γαἰνεται γὰ βαβίγεται ὁ Ἐρῳπιδῳς βτὴν τρα-
 γῳδία του «Ἐγένη».

Γεγῳκῳς οἱ γυρῳκοὶ ποιητὴς (Ἰβυκος, Ἀγῳκαἰος) γηβμονοῳν τὴν βεἰκὴ καταγῳγῳ τῆς
 Ἐγένης καὶ τῆς δῳνον καθαρά ἀνδρῳπῳπῳνη δῳάβταβη. Τὴν βυδῳέου μὲ τὴν ἀπιβτία,
 τὴν πρββωβία, τὴν ἔρωτικὴ περιπέτεια καὶ τὸν πόγῳεμο, καὶ τὴν βωβροῳν ὑπεῳδῳτη γιὰ
 τὸν ἀγῳνῳβμὸ χῳγῳάδων Ἐγῳῳνων καὶ Τρῳῳων.

Τὸ ἴδιο καὶ ὁ Αἰβχῳγῳς, ὁ ὁποἰος παρετυμογῳχεἰ τὸ ὄνομά της καὶ
 τὴν ἀποκαγῳεἰ Ἐγῳῳων, Ἐγῳῳδρον, Ἐγῳῳπογῳν, ἀπὸ τὴν εγ- τοῦ ρῳματος
 αἰρῳ = κυριέῳ, καταβτρέγῳ. Ἡ καταβτρωγῳικὴ γιὰ τὰ καράβια, γιὰ τοῦς
 ἀνδρες καὶ τῳς πογῳτεἰες.

Αἰσχυλῳς

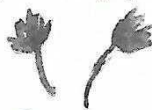
Ο Όμηρος, όμως, παρουσιάζει την Ήρην ως πηγάδι ανθρώπινο με θεική καταγωγή και αποφεύγει την κατάκριση και την καταδίκη της για τα δεινά που προξένησε στους ανθρώπους, ενώ την παρουσιάζει ευχάριστη να αυτοκαταδικάζεται. Στην ραψωδία Γ της Ιλιάδας, την αποκαλούμενη **Τειχοσκοπία (στ. 156-160)**, ο ποιητής παρουσιάζει τον θαυμασμό των γερόντων Τρώων καθώς βλέπουν την Ήρην να διμώνει στον πύργο των Σκαίων (Πυλών):

« Κρίμα δὲν ἔχουν οἱ Ἀχαιοί, δὲν ἔχουν κρίμα οἱ Τρῶες
 χάριν ὁμοίας γυναῖκός τόσον καιρὸν νὰ πάθουν·
 τῷ ὄντι ὁμοιάζει ὡδὴν θεᾶς ἢ τρομερὴν θωριά της
 ἀλλὰ καὶ ὡς εἶναι ἀδύγκριτη καλύτερα νὰ φύγει
 παρὰ νὰ μείνει θυμφορὰ εἰς ἡμᾶς καὶ εἰς παιδιὰ μας ».

Gustave Moreau
 Η ΕΛΕΝΗ ΣΤΑ ΤΕΙΧΗ ΤΗΣ ΤΡΟΙΑΣ
 ΑΣ (γεπτομέρεια)

(Ήρην: ἐκ τοῦ θεῖ- = φῶς (βέλας, βελήνη), δηλαδή ἡ φωτεινὴ, ἡ γαμπρή· ἀπὸ τὸ οὐδίαβτικὸν ἔρην ἢ ἔραντ = γαμπάδα, ὁπότε πά- ρι βημαίνει φῶς, γάμψη).

Ἡ Σαπφώ ἀναφέρεται στὴν Ήρην ὄχι γιὰ νὰ τὴν καταδικάσει ὡς αἰτία πολέμου, ἀλλὰ γιὰ νὰ δικαιώσει τὸ Ἔρως, ὁ ὁποῖος εἶναι δυνατόν νὰ προκαλέσει φοβερότατα δεινά.

[...] ἡ Ἑλένη, πού τοὺς ἄλλους τόσο σπὴν ὁμορφίᾳ περνούσε, χάρισε τὸν ἄριστο τὸν ἄντρα,

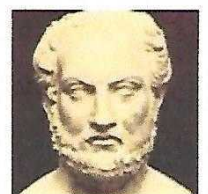

π' ὄλο τῆς Τροίας κατάστρεψε τὸ κράτος, κι οὔτε τὴν κόρη, οὔδὲ τοὺς ἀκριβοὺς της θυμήθηκε γονιούς, μὰ ἐρωτευμένην ξεσπύκωσε τὴν ἡ Κύπρις.

Πολὺ εὐκόλα ἡ καρδιὰ λυγαίει τ' ἀνθρώπου.
 Κι ἀμέσως λαχταράει στὸ νοῦ ὅ,τι βάλει.

Σαπφώ, ἀπόσπασμα 16 L-P.
 (μτφρ. Π. Λεκατσῆς)

Τέλος, στὸ « Ἑλένης Ἐγκώμιον », ἑνὸς ἀπὸ τὰ ἐλάχιστα ἔργα τῶν σοφιστῶν πού βιώνονται ὁρόκητρα, ὁ Γοργίας ἀναγαμβάνει νὰ ἀποδείξει ὅτι ἡ Ήρην δὲν εὐθύνεται πού ἀκολούθησε τὸν Πάρι, ὁποῖος καὶ ἂν ἦταν ὁ γόχος. Εἰσαγωγικὰ ἀπαριθμοῦνται τέτταρις παράγοντες στοὺς ὁποίους δὲ

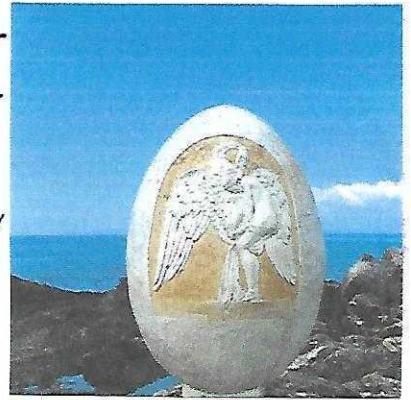
ΓΟΡΓΙΑΣ

μπορούσε να αποδοθεί ή εδύνη για την απόγασή της: 1) οι θεοί και η τύχη, 2) η βία, 3) ο πειστικός λόγος (που χαρακτηρίζεται, ο λόγος, μέγας δυνάστης) και 4) ο έρωτας. Στην βυβλία ο Τόρχιας εξετάζει έναν ένα με την βερά τους τους τέββερικους παράγοντες και καταλήγει στο συμπέρασμα ότι και στis τέββερικους περιπτώσεις έχουμε να κάνουμε με δυνάμεις που πiο ισχυρές από την δέηση ενός ανθρώπου.

Έκτος από την Παριναδία, ο Εριπίδης πρέμει να είχε κατά του και μία μαρτυρία του Ηροδότου, σύμφωνα με την οποία ο Αλέξανδρος (Πάρης) απήγαγε την Έγνη από την Σπάρτη, αλλά λόγω κακών καιρικων συνθηκών βρέθηκε στην Αίγυπτο, όπου ο βασιλιάς Πρωτέας του απαγόρευσε να πάρει μαζί του την Έγνη και τα χρήματα, με αποτέλεσμα η γυναίκα να παραμείνει στην Αίγυπτο: «Αλέξανδρον αρπάζαντο Έγνην εκ Σπάρτης αποπείθον ές την έσωτου. και μιν, ως έγένετο εν τῷ Αιγαίῳ, εξώβται άνεμοι εκβάλλουσι ές τὸ Αιγύπτιον πέλαγος... Γυναίκα μὲν ταύτην και τὰ χρήματα οὐ τοι προήδω (εγὼ ὁ Πρωτεύς) ἀπαίξεσθαι». Ηροδ. 11, 113, 115.

Σύμφωνα με πατάρχαιο μύθο που διαβύζεται στην τραγωδία του Εριπίδου «Έγνη», ο ύπατος των θεών Ζεύς, έρωτευμένος με την πανέμορφη Λήδα, σύζυγο του βασιλιά της Σπάρτης Τυνδαρέω, μεταμορφωμένος σε πάχηεκο κύκλο καταδιωκόμενος τάχα από αετό, κατέφυγε για προστασία στην τρυφερή άγκαλιά της Λήδας. Η κρυφή έρωτική ένωση θεού και θνητής όργανηρώθηκε στο βραχώδες γηδάκι Πέγνος της Αιτικής Μάινης, κοντά στην ακτή, όπου αρχότερα η Λήδα έφερε στο φως το περίφημο αυγό, απ' όπου γενήθηκαν με την βερά οι Διόσκουροι Κάβτωρ και Ποσειδώνης και η «Ψραία Έγνη».

Από αριστερά: κηταιμνήτρα, Τυνδαρέως και η Λήδα έκτηκτη. Στο κέντρο, επάνω στον βωμό, εικονίζεται το αυγό από το οποίο γενήθηκε η ψραία Έγνη. Ζωγράφος του Ξενοτίμου, 430-425 π.Χ.

Βοστώνη, Μουσείο Καλών Τεχνών.

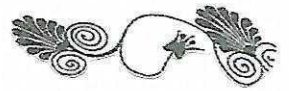
Ἡ γέννηση τῆς Ἑλένης μέγα ἀπὸ τὸ αὐχὸ τοῦ κύκνου, τοῦ πουλιοῦ ποὺ διάλεξε ὁ Δίας γιὰ τὴν μεταμόρφωσή του.

« Ἐἶναι ὀρόρευκη, ὅπως εἶναι φυσικὸ γιὰ τὴν κόρη ἐνὸς κύκνου καὶ ἀπαγή, ἀφοῦ ἀνατράφηκε μέγα ἐν ἑνα αὐχό », ἔγραφε ὁ Λουκιανὸς ἐντὸς « Θεῶν κρίσις ».

Ἡ γέννησή της θυμίζει τὸ κοσμικὸ αὐχὸ τοῦ Ἡβιόδου καὶ ἡ ζωὴ της τὸ περιεχόμενον τοῦ κοσμικοῦ αὐχοῦ, τὸν Ἔρωτα.

Ἡ Ἑλένη ἦταν ἡ μόνη θυγατὴρ ποὺ ἦταν κόρη τοῦ Δία.

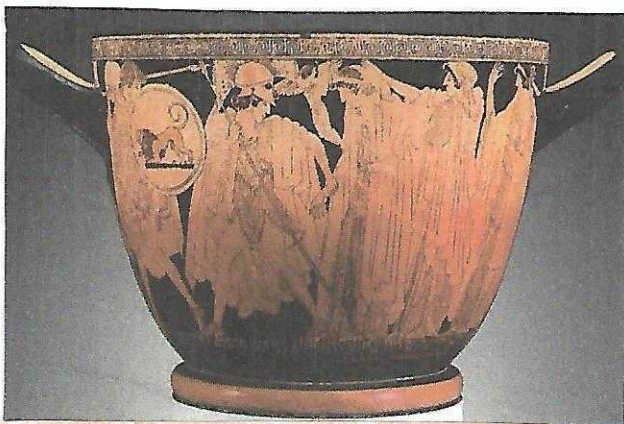
🌸 Η ΥΠΟΘΕΣΗ 🌸

Ἡ τραγωδία ἀρχίζει μὲ τὴν Ἑλένη ἱκέτιδα ἐντὸς μνημῆμα τοῦ Πρωτέα, ἐντὸς παλάτι τοῦ ὁποίου βρισκεται ἀπὸ χρόνια. Αὐτοπαρουδιάζεται ἐπὶ τοὺς θεατῆς, γιὰ νὰ ἐξηγήσει τὸν ρόλο τῆς παρουσίας της ἐντὸς Αἴγυπτο καὶ τὴν κατασυχὴ της ἐντὸς τάφο τοῦ Πρωτέα.

ΑΡΧΑΙΟΝ ΘΕΑΤΡΟΝ ΔΙΟΝΥΣΟΥ

Ἡ ἴδια ἐξιστορεῖ τὴν κατασυχὴ της γέγοντας ὅτι εἶναι κόρη τοῦ Τυνδαρεῶ καὶ τῆς Λήδας, χωρὶς ὅμως νὰ ἀποκηδεῖ καὶ τὴν περίπτωσιν νὰ εἶναι κόρη τοῦ Δία, ὁ ὁποῖος γνημοιογεῖται ὅτι πηγήαβε ἐρωτικὰ τὴν μητέρα της μὲ τὴν μορφή κύκνου. Οἱ θυμοφορές της, γοιπόν, ἀρχίζουν ἀπὸ τὴν νίκη τῆς Ἀφροδίτης κατὰ τὴν « κρίσιν περὶ κάλλους », ὅταν ἡ θεὰ αὐτή, γιὰ νὰ ἐξαβγαλίσει τὴν ἐκλογὴ της ἀπὸ τὸν Πάρι, ὑποχέθηκε ὡς ἀνταμοιβή του τὸν γάμο του μὲ τὴν Ἑλένη. Ἡ Ἥρα, ὅμως, ὀρχισμένη γιὰ τὴν ἦττα της, δημιουργεῖ ἑνα ὁμοίωμα (εἶδωρον) ἀπὸ βύνηρο, τὸ ὁποῖο δὰ πάρει μαζί του ὁ Πάρις, νομίζοντας ὅτι ἀπάγει τὴν Ἑλένη. Τὴν πραγματικὴ Ἑλένη τὴν ἐβτεῖξε ὁ Δίας μέσω τοῦ Ἑρμῆ ἐντὸς Αἴγυπτο, γιὰ νὰ γῆσει ἐντὸς παλάτι τοῦ Πρωτέα,

ΣΤΟ ΚΕΝΤΡΟ Ο ΠΑΡΙΣ, Η ΕΛΕΝΗ ΚΑΙ ΠΙΣΟ ΤΗΣ ΗΑΦΡΟΔΙΤΗ. ΣΤΑ ΑΚΡΑ ΑΠΟ ΑΡΙΣΤΕΡΑ Ο ΑΙΝΕΙΑΣ ΚΑΙ Η ΠΕΙΘΟ. Μάκρων, 490-480 π.Χ.

περιμένοντας τὸν ἄνδρα τῆς Μεγέλαο νὰ ἐπιβρέχει ἀπὸ τὸν πόλεμο. Μετὰ τὸν θάνατο, ὅμως, τοῦ Πρωτέα, ὁ γιὸς καὶ διάδοχός του Θεοκλύμενος πιέζει τὴν Ἑλένη νὰ τὸν παντρευτεῖ παρὰ τὴν ἀρνηθῆ τῆς. Γιὰ τὸν γόχο αὐτὸν ἔχει καταφύγει ἐνὶ μνήμα τοῦ Πρωτέα.

Ἐκεῖ τὴν θυγατῆ ὁ Τεύκρος, ἀδελφὸς τοῦ Αἴαντα τοῦ Τελαμώνιου, ὁ ὁποῖος ἐνὶ ταξίδι γιὰ τὴν Κύπρο περῶν ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο, γιὰ νὰ πάρει χρῆσμὸ ἀπὸ τὴν κόρη τοῦ Πρωτέα Θεονόη, ποὺ εἶχε προφητικὲς ἱκανότητες. Ὁ Τεύκρος, γοιπὸν, δίνει πηρογορίες ἐπὶ τὴν Ἑλένη βχελικὰ μὲ τὴν οἰκογένειά τῆς καὶ τὸν Μεγέλαο. Τὴς γέει μάλιστα ὅτι πηροδαίνουσι οἱ φῆμες ὅτι ὁ ἄνδρας τῆς ἔχει πεδάνει, καὶ ἔτι ἐξαναεμίζεται καὶ ἡ τελευταία ἐπιβία τῆς γιὰ νὰ ἐπιβρέχει ζωγτανὴ μὲ τὸν Μεγέλαο ἐπὶ τὴν Ἑλένη. Ἡ ἡρωίδα μὲ τὶς ἑπαρτιάτιββες γυναῖκες ποὺ ἀποτεροῦν τὸν Χορὸ θρηνεῖ γιὰ τὴν τύχη τῆς.

Σ' αὐτὸ τὸ βημεῖο ἐμπαγίζεται ρακέυδτος καὶ ναυαχὸς ὁ Μεγέλαος, ὁ ὁποῖος διεκτραχῶδει τὴν θυμορὰ του μετὰ τὴν ἀγῶνη τῆς Τροίας. Ἄγου ἀπαριθμεῖ τὰ δεινὰ του, ποὺ εἶναι ταυτόχρονα δεινὰ αἰώνια ποὺ προκαρεῖ ὁ πόλεμος, ἀποκαρῶπτει ὅτι τὴν γυναῖκα του τὴν ἔκρυγε ἐνὶ βάθος μιᾶς βπηγιάς μαζὶ μὲ ἀγῶν ναυαχῶν. Μὴ θυωρίγοντας ποῦ βρίβκεται, πηροβιάζει τὸ παγάτι γη- τῶντας τρώφιμα καὶ βοήθεια. Ἡ γριά θυρωρὸς ποὺ τὸν ὑποδέχεται τὸν προτρέπει νὰ φύγει τὸ γρηγορότερο, καθὼς ὁ Θεοκλύμενος ἔχει βγάξει ἐπιτογὴ ὅτι δὲ βκοτῶνεται ὁποῖος Ἑλληνας γτάβει ἐπὶ τὴν χώρα του καὶ τοῦ ἐξηγεῖ ὅτι μὴ βεῖ τοὺς Ἑλληνας ἐξαιτίας τῆς Ἑλένης. Φυβικὰ ταραγεται ἐνὶ ἀκουβμα τοῦ ὀνόματος τῆς Ἑλένης καὶ

προβηματαγεται γιὰ τὴν βχέβη αὐτῆς τῆς γυναῖκας ποὺ εἶναι ἐπὶ τὴν Αἴγυπτο καὶ τῆς «δικῆς» του ποὺ εἶναι κρυμμένη ἐπὶ τὴν βπηγιά. Οἱ γυναῖκες τοῦ Χοροῦ ἀναχχέγγουν χαρμόβυνα ὅτι ὁ Μεγέλαος γεῖ καὶ ὅτι μάλιστα βρίβκεται ναυαχὸς ἐπὶ τὴν ὄχθες τοῦ Νείου.

Στὴν θυεχία ἔχομε τὴν πρώτη θυγαντηβη τοῦ γευγαριου, ὅμου ἡ Ἑλένη τρομάζει ἐπὶ τὴν παροβία τοῦ «ἀγῶντου» ἄνδρα καὶ βπεῦδει νὰ κρυφτεῖ ἐνὶ μνήμα

του Πρωτέα. Ο Μεγέλαος διαπιτώνει την ομοιότητα αυτής της γυναίκας με της Ξένης στην βπηγιά και βαπτίζει. Η βπιχομυθία που ακολουθεί δά οδηγεί στην αναχώριση του Μεγέλαου από την Ξένη, η οποία προσπαθεί γά τον πείθει ότι αυτή είναι η πραγματική του γυναίκα και ότι μαζί του έχει άηώς το είδωλο που δημιουργήσε η Ήρα. Η δισπιστία του Μεγέλαου διαλύεται όταν ένας πιβτός του βύντρογος και φύρακας της Ξένης στην βπηγιά (ΑΓΓΕΛΙΑΦΟΡΟΣ), έρχεται γά αναγγείζει την εξαγάγιση της γυναίκας που είχαν έντονη γά φυγάνε. Χάθηκε βτόν ούρανο οϊκτίρογτας Ξηνηες και Τρώες που μογεμαύβαν τόβα χρόνια γιά κάτι τό αύρο, «για ένα πουκάμιβο άδειανό, για μιá Ξένη».

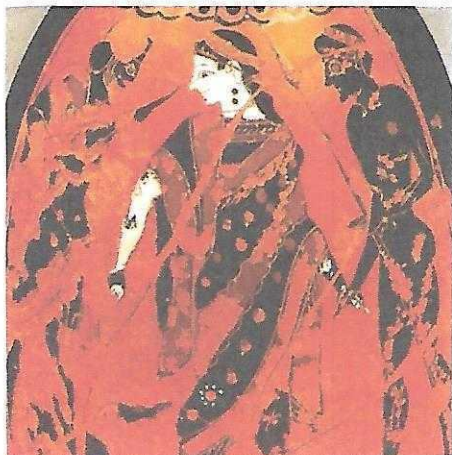

Ο ΜΕΝΕΛΑΟΣ ΣΥΝΑΝΤΑ ΤΗΝ ΕΛΕΝΗ, ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΤΟΥ ΕΡΩΤΑ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ

Έτσι έχουμε την αναχώριση της Ξένης από τον Μεγέλαο. Οι δύο βύτχοι εκφράζουν την χαρά και την αγακούφιθή τους για την βυάντησή τους. Η Ξένη εξηχεί βτήν βυέχεια ότι ο μόνος τρόπος για να φύχουν γυνταγοί από την Αίγυπτο είναι γά παρακαζέβουν την Θεονόη γά κρατήβει μυστικό τον έρχομό του Μεγέλαου, γιατί διαφοροετικά κινδυνεύει από τον Θεοκζύμενο. Αγοϋ πέβει η Ξένη βτά

πόδια της ως ίκέτις και εξαβγαζίβουν την βιωπή της Θεονόης, καταβτρώβουν τό βχέδιο της διαφυγής τους. Η Ξένη ηητεί από τον Θεοκζύμενο γά της παράβχει ένα καράβι γιά γά ανοιχτεί βτό πέγαχος, ώβτε γά αποδώβει, ως όγειζε βάβει των έδίμων, τίς νεκριές τιμές βτόν νεκρό άνδρα της, υποβχόμενη ότι έπειτα δά τον παινδρευθεί. Έτσι καταφέρνουν γά δραπετεύβουν οι δύο βύτχοι. Όταν βέβαια τό μαθαίνει ο Θεοκζύμενος είναι έτοιμος γά βκοτώβει την Θεονόη, εμφανίζονται όμως οι Διοόκουροι, οι άδελφοί της Ξένης και, ως «από μηχανής θεός», τον μεταπέιδουν και τό δράμα κλείνει ειρηνικά.

ΔΙΟΣΚΟΥΡΟΙ

ΕΛΕΝΗΣ ΑΝΑΚΤΗΣΙΣ

Μεγανόμορφη ηέκυδος, περίπου 530 π.Χ.
Έθνικό Αρχαιολογικό Μουβείο

ΚΕΙΜΕΝΟΝ: ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ ΕΛΕΝΗ

Ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸ Β' ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ (στ. 625 - 631, 660 - 667)

ΕΛ. ὦ φίλατ' ἀνδρῶν Μενέλεως, ὁ μὲν χρόνος 625
παλαιός, ἡ δὲ τέρψις ἀρτίως πάρα.
ἔλαβον ἀσμένα πόσιν ἐμόν, φίλαι,
περὶ τ' ἐπέτασα χέρα φίλιον ἐν μακρᾷ
φλογὶ φαεσφόρῳι.

ΜΕ. κάγῳ σέ' πολλοὺς δ' ἐν μέσῳ λόγους ἔχων 630
οὐκ οἶδ' ὁποῖου πρῶτον ἀρξωμαι τὰ νῦν.

ΕΛΕ. Τόσος πολὺς καιρὸς, ἀγαπημένε,
καὶ τώρα μόλις ἡ χαρὰ γιὰ μένα.
Φίλες μου, νά, πασίχαρη ἀγκαλιάζω
τόν ἄντρα μου, ἀφοῦ πλήθος κύκλους
ἔκανε ὁ φωτοδότης ἥλιος.

ΜΕΝ. Κι ἔσένα ἐγώ' μέ πλημμυροῦν τὰ λόγια
κι ὅμως δέν ξέρω πῶς νά πρωταρχίσω.

ΜΕ. δόμων πῶς τῶν ἐμῶν ἀπεστάλης; 660

ΕΛ. ἔ ἔ' πικρὰς ἐς ἀρχὰς βαίνεις'
ἔ ἔ' πικρὰν δ' ἐρευνᾷς φάτιν.

ΜΕ. λέγ', ὡς ἀκουστά' πάντα δῶρα δαιμόνων.

Πῶς σ' ἄρπαξαν ἀπ' τό παλάτι, πές μου.

ΕΛΕ. Στῆς συμφορᾶς γυρίζεις τὴν ἀρχή'
ἄαχ! τὴν πικρὴ ἱστορία ζητᾶς νά μάθεις.

ΜΕΝ. Μίλησε' πρέπει ὅσα μᾶς δίνουν,
καλὰ ἢ κακὰ, οἱ θεοὶ ν' ἀκοῦμε.

ΕΛ. ἀπέπτυσσα μὲν λόγον οἶον
οἶον ἐσοισόμεθα.

ΜΕ. ὅμως δὲ λέξον' ἡδύ τοι μόχθων κλύειν. 665

ΕΛ. οὐκ ἐπὶ βαρβάρου λέκτρα νεανία
πετομένας κώπας, πετομένου δ' ἔρω-
τος ἀδίκων γάμων ...

ΕΛΕ. Σιχαίνομαι τὰ λόγια πού θά πῶ.

ΜΕΝ. Λέγε' γλυκιά ξαλάφρωσὴ 'ναί
τίς περασμένες νά σοῦ λένε δυστυχίες.

ΕΛΕ. Δέν πῆγα ἐγώ' μέ γρήγορο καράβι
στὴν ἀγκαλιά ἑνός βάρβαρου, οὔτε
σέ ντροπιασμένο πλάγιασα κρεβάτι.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟΝ

πάρα = πάρεβτι

ἀρτίως, ἐπιρ. = πρὸ ἄρτιου, τώρα πρώτη φορά

ἀδμενος, η, ον = ἡγίαν εὐχαριδτημένος, εὐτυχής, χαίρων

ὁ πόβις, τοῦ πόβιος = βύρυχος

πετάννυμι = ἀπηγῶν, ἀνοίγω, ἔκτεινῶ ἔπέτασα, ἀορ. τοῦ ρ. πετάννυμι

φαεσφόρος, ον (φάος + φέρω) = ὁ φέρων φῶς, ὁ φωτίζων

ὁ δόμος = οἰκία, κατοικία, δωμάτιον ἡατ. domus

ἀπεβταίης, ἀορ. β' τοῦ ρ. ἀποβτέγηω = ἔφυγες

βαίνω = περιπατῶ, βαδίζω, πορεύομαι

ἡ φάτις, τῆς φάτειως (ἐκ τοῦ ρ. φημί) = λόγος, γήμη, ὁμηγία

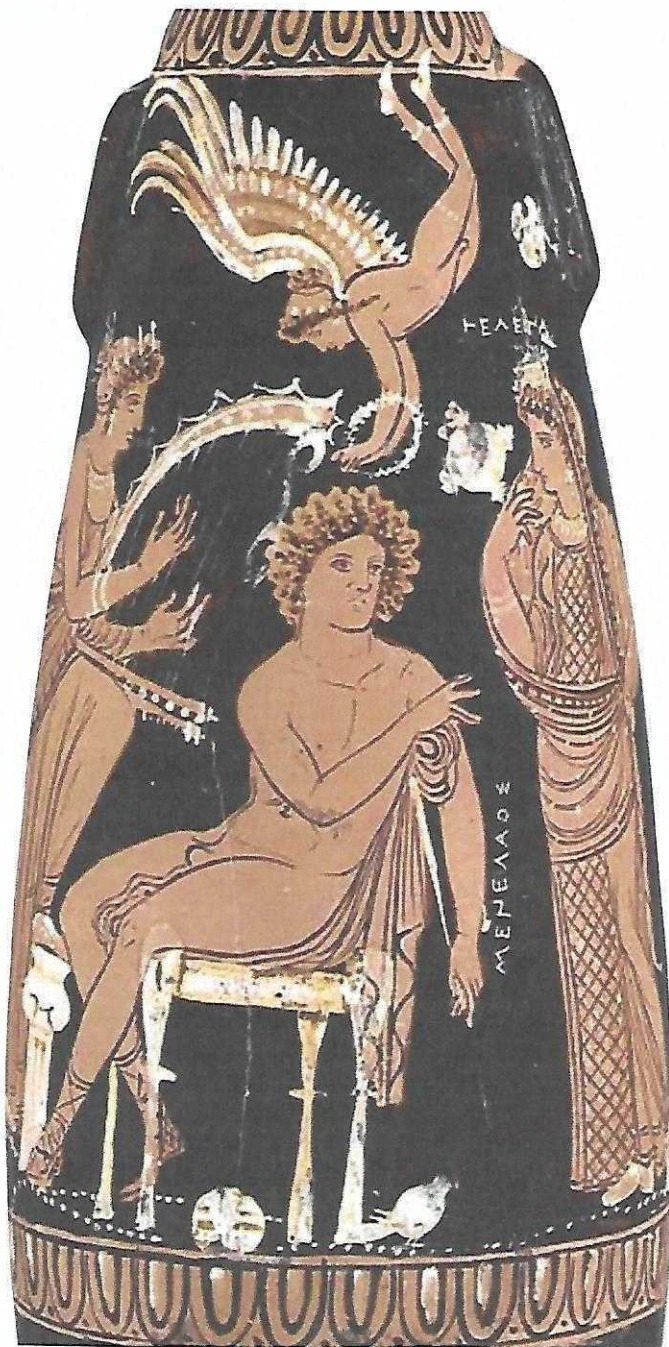

ἀπέπτυβα, ἀορ. τοῦ ρ. ἀποπτύω (πτύω) = γτύνω, ἐξεμῶ, ἀπορρίπτω · δηλώνει ἀποβροχή
 ἐβοιόμεθα, μετ. τοῦ ρ. ἐβόρομαι · γόγον ἐβέρεβασι = γέγειν
 οἶος, οἶα, οἶον, ἀγαφ. ἀπτανυμία = ὀποιος

κηύω = ἀκούω

τὸ γέκτρον = κρήνη

πέτομαι = πετώ, ἀνοίγω τὰ φτερά μου · ἐπὶ πάσης ταχείας κινήσεως = ὄρμῳ, τρέχω τόσον
 ταχέως ὥστε νὰ φαίνομαι ὡς πετῶν

ΜΕΝΕΛΑΟΣ - ΕΛΕΝΗ

Τὸν καθιστὸ Μενέλαο στεφανώνει
 ἕνας ἱπτάμενος ἔρωτας.

Δεξιὰ ἡ Ἐλένη κρατῶντας ἐπὶ
 χέρι της καθρέφτη.

Ἀριστερὰ μιὰ γυναίκα παίζει
 ἄρπαι.

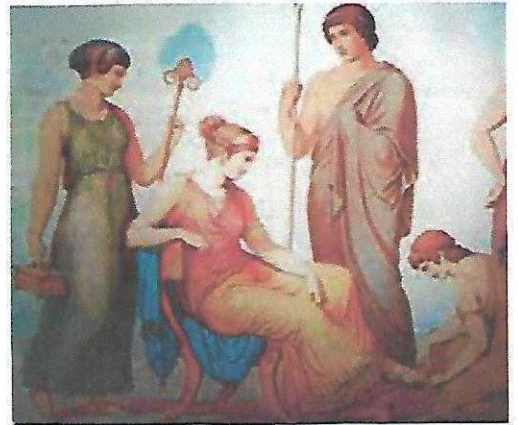
Ἄγνωστος ἀγγειογράφος
 ἀπὸ τὴν Ἀπουλία τῆς Ἰταλίας
 350 - 340 π.Χ.

Ἰδομένων

ΕΛΕΝΗ

Γιώργος Σεφέρης

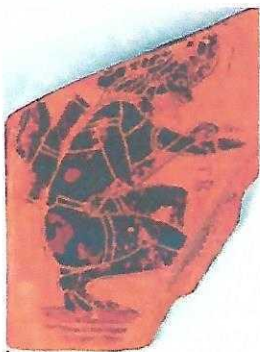

Η ΟΡΑΙΑ ΕΛΕΝΗ ΤΩΝ ΦΡΙΝΤΡΙΧ Κ' ΓΙΟΧΑΝΕΣ ΡΙΠΠΕΝΧΑΟΥΖ

Το ποίημα «*Ελένη*» ανήκει στην συλλογή «*Κύπρον, οὐ μ' ἐδέεπιβεν...*» (1955), την οποία αρχότερα ο ποιητής συμπεριέλαβε στο «*Ημερολόγιο καταβρωμάτων Γ'*». Η «*Ελένη*» γράφτηκε, σύμφωνα με δήλωσή του ίδιου του ποιητή, το 1953, όταν αυτός ταξίδευε για πρώτη φορά στην Κύπρο· χρητέωθηκε από τους μύθους και την ιστορία της και βχε-δον ταυτίστηκε με το νηδί. Ως ζυμυρός ζυγυθε ισχυρούς δεβμούς μαγί του, αγου και η κύπρος και η Ίωγία αποτεζούν τον αζυτρωτο ζηηνιζμό, με πατάρχαιη ζηηηνική παράρδοβη, τέχνη και γραμματεία. Ζαναηήζε το 1954 και το 1955. Η συλλογή είναι αφιερωμένη στην κύπρο, πού το 1955 αρχίβε τον αζύνα της για την απεζευδέρωβή της από τους Άγγζους. Ο Σεφέρης από τις δέβεις του στο διηηωματικό βώμα δά παρακοζουδήςβει από ποζύ κοντά τις γάβεις του κυπριακού δράματος.

Η «*Ελένη*» αποτελεί ένα από τα ώριμότερα δείγματα της βεφερικής «*μυδικής μεθόδου*». Η μυδική τεχνηκή είναι ένα ποιητικό τέχνασμα πού επιτρέπει στον ποιητή γά μεταγέρει τους μύθους στην ζποχή μας, ζκφράζοντας βύχχρογες ζμπειρίες. Έτσι, στο βυκεκριμένο ποίημα, δημιουργεί μία βυβτοιχία ανάμεβα στα βυβαιδθήματα και στις περιβτάβεις πού βιώνει ο Τεύκρος (διωχμένος από την πατρίδα του, γτάνει στην κύπρο, ζχοντας ακόμη γυπές τις πικρές ζμπειρίες του Τρωικού Πολέμου και της αυτοκτονίας του αδελφού του Αϊάντα) με την δική του βυβαιδθηματική κατάρβαβη και τις δικές του βέβεις. (Ο ποιητής γτάνει στην κύπρο το 1953, ζχοντας βιώβει τις τραγικές για την ζηγάδα βυτέπειες του Β' Παγκοβρίου Πολέμου και γυβικά του ζμψυζίου. Οι ζηηητες, πού ηηήρωβαν για τους πολέμους αυτούς ύηηζό τίμημα βέ ανδρώπινες ζυές, βρέδθηκαν βέ βτενή βυβ-ζρέτιβη με την Άγγζία, ζχοντας αρχικά ως κοινό ζχάρό τους Τερμανούς κι αμέβως μετά με την αποφαιβιβτική ζπέμβαβη των άγγζικών [και αμερικανικών] δυνάμεων, προκειμένου ο ζμψύζιος πόζεμος γά μη ζείρει προς την ηηευρά των κομμουνιβτών και κατ' επέκταβη της Ρωβίας.

Τεύκρος (θραύσμα κορινθιακού ἀγγείου του 6ου αἰ. π.Χ.)

Ἡ ἐπιτοκὴ ὅμως τῆς Ἀρχαίας μὲ τὴν πορεία τοῦ ἐλληνικοῦ γαοῦ δὲν τερματίζεται ἐκεῖ, ἐφ' ὅσον ἤδη ἀπὸ τὸ 1878 κατέχουν τὴν Κύπρο, χωρὶς νὰ δείχνουν καμία διάθεση νὰ τὴν ἐγκαταλείβουν.

Τὸ 1953, γοιπόν, εἶναι μία πορὴ βηματικὴ χρονὰ γιὰ τὴν Κύπρο, καθὼς ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Μακάριος ἔχει ξεκινήσει μὲ ἔνταση τὶς προσπάθειές του νὰ τερματίσει τὴν Ἀρχαίαν κυριαρχία καὶ νὰ κερδίσει γιὰ τὸν γαοῦ τὸ δικαίωμα τῆς αὐτοδιάθεσης. Ἡ ἐνοπή βύγκρουση μὲ τὶς ἀρχαίες δυνάμεις δὲ ξεκινᾷ δύο χρόνια μετὰ, ὁ ποιητὴς ὅμως ἀντιλαμβάνεται ἤδη τὰ προμηνύματα ἐπὶ τοῦ πολέμου.

Στὸ ποίημα μιγᾷ ὁ Τεῦκρος, πῶς ὅμως ἀπὸ τὰ γόγια του βυχνὰ δὲ ἀκοῦμε τὴν φωνὴ τοῦ ποιητῆ. Ὁ Τεῦκρος λειτουργεῖ ὡς **προσωπῆο (persona)** τοῦ Λεγέρη. Στὴν ἔγνη ὁ Τεῦκρος «ἀναλαμβάνει» νὰ μεταφέρῃ τὰ γόγια καὶ τὶς βέγεις τοῦ ποιητῆ, προδίδοντας ἔτσι μεγαλύτερο κύρος βτὰ γόγια του καὶ καθιδιτώντας τὰ πῶς ἀντικειμενικά.

Γιὰ νὰ κατανοήσουμε τὸ ποίημα, πρέπει νὰ ἔχουμε ὑπ' ὄψιν μας δύο ἀρχαίους μῦθους, πὸ ἀποτεροῦν τὸν πυρήνα του:

α) Ὁ μῦθος τοῦ Τεῦκρου: Ὁ Τεῦκρος, γιὸς τοῦ βασιγῆ τῆς Λαγαμίνας Τεγαμῶνα καὶ ἀδελγὸς τοῦ Αἴαντα, ἔλαβε μέρος βτὸν Τρωικὸ πόλεμο, ὅπου διακρίθηκε ὡς τοσότης. Ὄταν ἐπέστρεψε βτὴν Λαγαμίνα, ὁ πατέρας του δὲν τὸν δέχτηκε, γιὰτὶ ἔκρινε ὅτι δὲν βυμπαραβάθηκε ἀρκετὰ βτὸν ἀδελγὸ του Αἴαντα, πὸ αὐτοκτόνησε, ἐπειδὴ οἱ Ἀχαιοὶ δὲν ἔδωσαν β' αὐτὸν ὡς ἀριστεῖο τὰ ὄηγα τοῦ Ἀρχαγέα. Ὁ Τεῦκρος, τότε, ὑπακούοντας βέ χρηβμὸ τοῦ Ἀπόλλωνα, ἔφυγε βτὴν Κύπρο, ὅπου ἴδρυσε πόλη καὶ τῆς ἔδωκε τὸ ὄνομα Λαγαμίνα (κοντὰ βτὴν βημερινὴ Ἀμμόχωβτο, βτὰ κατεχόμενα), ὡς ἀνάμνηση τῆς πατρίδας του.

ΑΥΤΟΚΤΟΝΙΑ ΤΟΥ ΑΙΑΝΤΑ
ΕΣΗΚΙΑΣ, 530-525 π.Χ.
ΒΟΥΛΟΝΗ ΓΑΛΛΙΑΣ

β) Ὁ μῦθος τῆς ἔγνης, βύμωνα μὲ τὴν ἐκδοχὴ τοῦ Σιτιβιχόρου, βτὸν ὁποῖον ἔχουμε ἀναφερθεῖ διεξοδικά.

Γιῶργος Σεφέρης

Ἑλένη

ΤΕΥΚΡΟΣ: ...ἔς γῆν ἑναλίαν Κύπρον, οὐ μ' ἐθέσπισεν
οἰκεῖν Ἀπόλλων, ὄνομα νησιωτικὸν
Σαλαμίνα θέμενον τῆς ἐκεῖ χάριν πάτρας.

.....
ΕΛΕΝΗ: Οὐκ ἦλθον ἐς γῆν Τρωάδ', ἀλλ' εἶδωλον ἦν.

.....
ΑΓΓΕΛΟΣ: Τί φῆς;
Νεφέλης ἄρ' ἄλλως εἶχομεν πόνους πέρι;
ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ, ΕΛΕΝΗ

«Τ' ἀηδόνια δὲ σ' ἀφήνουνε νὰ κοιμηθεῖς στὶς Πλάτρες».

Ἀηδόνι ντροπαλό, μὲς στὸν ἀνασασμὸ τῶν φύλλων,
σύ ποὺ δωρίζεις τὴ μουσικὴ δροσιὰ τοῦ δάσους
στὰ χωρισμένα σώματα καὶ στὶς ψυχῆς
αὐτῶν ποὺ ξέρουν πῶς δὲ θὰ γυρίσουν.
Τυφλὴ φωνή, ποὺ ψηλαφεῖς μέσα στὴ νυχτωμένη μνήμη
βήματα καὶ χειρονομίες· δὲ θὰ τολμοῦσα νὰ πῶ φιλήματα·
καὶ τὸ πικρὸ τρικύμισμα τῆς ξαγριεμένης σκλάβας.

«Τ' ἀηδόνια δὲ σ' ἀφήνουνε νὰ κοιμηθεῖς στὶς Πλάτρες».

Ποιῆς εἶναι οἱ Πλάτρες; Ποιὸς τὸ γνωρίζει τοῦτο τὸ νησί;
Ἐζησα τὴ ζωὴ μου ἀκούγοντας ὀνόματα πρωτάκουστα:
καινούριους τόπους, καινούριες τρέλες τῶν ἀνθρώπων
ἢ τῶν θεῶν·

ἢ μοίρα μου ποὺ κυματίζει
ἀνάμεσα στὸ στερνὸ σπαθὶ ἑνὸς Αἴαντα
καὶ μίαν ἄλλη Σαλαμίνα
μ' ἔφερε ἐδῶ σ' αὐτὸ τὸ γυρογιάλι.

Τὸ φεγγάρι
βγήκε ἀπ' τὸ πέλαγο σὰν Ἀφροδίτη·
σκέπασε τ' ἄστρα τοῦ Τοξότη, τώρα πάει νὰ βρεῖ
τὴν καρδιά τοῦ Σκορπιοῦ, κι ὅλα τ' ἀλλάζει.

Ποῦ εἶν' ἡ ἀλήθεια;
Ἦμουν κι ἐγὼ στὸν πόλεμο τοξότης·
τὸ ριζικό μου, ἑνὸς ἀνθρώπου ποῦ ξαστόχησε.

Ἄηδόνι ποιητάρη,
σὰν καὶ μία τέτοια νύχτα σ' ἀκροθαλάσσι τοῦ Πρωτέα
σ' ἄκουσαν οἱ σκλάβες Σπαρτιάτισσες κι ἔσυραν τὸ θρῆνο,
κι ἀνάμεσό τους —ποιὸς θὰ τὸ ἔλεγε— ἡ Ἑλένη!
Αὐτὴ ποῦ κυνηγούσαμε χρόνια στὸ Σκάμαντρο.
Ἦταν ἐκεῖ, στὰ χεῖλια τῆς ἐρήμου· τὴν ἄγγιξα, μοῦ μίλησε:
«Δὲν εἶν' ἀλήθεια, δὲν εἶν' ἀλήθεια» φώναζε.
«Δὲν μπῆκα στὸ γαλαζόπλωρο καράβι.
Ποτὲ δὲν πάτησα τὴν ἀντρειωμένη Τροία».

Μὲ τὸ βαθὺ στηθόδεσμο, τὸν ἥλιο στὰ μαλλιά, κι αὐτὸ τὸ ἀνάστημα
ἴσκιοι καὶ χαμόγελα παντοῦ
στοὺς ὤμους στοὺς μηρούς στὰ γόνατα·
ζωντανὸ δέρμα, καὶ τὰ μάτια
μὲ τὰ μεγάλα βλέφαρα,
Ἦταν ἐκεῖ, στὴν ὄχθη ἑνὸς Δέλτα.

Καὶ στὴν Τροία;

Τίποτε στὴν Τροία — ἓνα εἶδωλο.
Ἔτσι τὸ θέλαν οἱ θεοί.
Κι ὁ Πάρης, μ' ἓναν ἴσκιο πλάγιαζε σὰ νὰ ἦταν πλάσμα ἀτόφιο·
κι ἐμεῖς σφαζόμεσταν γιὰ τὴν Ἑλένη δέκα χρόνια.

Μεγάλος πόνος εἶχε πέσει στὴν Ἑλλάδα.
Τόσα κορμιὰ ριγμένα
στὰ σαγόνια τῆς θάλασσας στὰ σαγόνια τῆς γῆς·
τόσες ψυχῆς
δοσμένες στὶς μυλόπετρες, σὰν τὸ σιτάρι.
Κι οἱ ποταμοὶ φουσκῶναν μὲς στὴ λάσπη τὸ αἷμα
γιὰ ἓνα λινὸ κυμάτισμα γιὰ μιὰ νεφέλη
μιᾶς πεταλούδας τίναγμα τὸ πούπουλο ἑνὸς κύκνου
γιὰ ἓνα πουκάμισο ἀδειανό, γιὰ μιὰν Ἑλένη.
Κι ὁ ἀδερφός μου;
Ἄηδόνι ἀηδόνι ἀηδόνι,
τ' εἶναι θεός; τί μὴ θεός; καὶ τί τ' ἀνάμεσό τους;

«Τ' ἀηδόνια δὲ σ' ἀφήνουνε νὰ κοιμηθεῖς στὶς Πλάτρες».

Δακρυσμένο πουλί,
στήν Κύπρο τή θαλασσοφύλητη
πού ἔταξαν γιά νά μοῦ θυμίζει τήν πατρίδα,
ἄραξα μοναχός μ' αὐτό τὸ παραμύθι,
ἂν εἶναι ἀλήθεια πὼς αὐτὸ εἶναι παραμύθι,
ἂν εἶναι ἀλήθεια πὼς οἱ ἀνθρώποι δέ θὰ ξαναπιάσουν
τόν παλιὸ δόλο τῶν θεῶν·

ἂν εἶναι ἀλήθεια
πὼς κάποιος ἄλλος Τεῦκρος, ὕστερα ἀπὸ χρόνια,
ἢ κάποιος Αἴαντας ἢ Πρίαμος ἢ Ἑκάβη
ἢ κάποιος ἄγνωστος, ἀνώνυμος, πού ὡστόσο
εἶδε ἓνα Σκάμαντρο νὰ ξεχειλάει κουφάρια,
δὲν τό 'χει μὲς στή μοίρα του ν' ἀκούσει
μαντατοφόρους πού ἔρχονται νὰ ποῦνε
πὼς τόσος πόνος τόση ζωὴ
πήγαν στήν ἄβυσσο
γιά ἓνα πουκάμισο ἀδειανὸ γιά μιὰν Ἑλένη.

Ο Ξεφέρης προτάσσει ως μοτό (προμετωπίδα) στο ποίημά του τρία αποσπάσματα της τραγωδίας του Ψριπίδη «Έξην» τα οποία :

α) συνογίζουν τους δύο μύθους

β) συνδέουν το ποίημα με την συγκεκριμένη τραγωδία, στον μύθο της οποίας στηρίζεται κυρίως ο ποιητής,

γ) θέτουν από την αρχή το βασικό θέμα του ποιήματος: τον πόνο και την εξαπάτηση των ανθρώπων, που οδηγούνται βε πολέμους για μάταια και αματηρά ιδανικά.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΩΝ:

ΤΕΥΚΡΟΣ: ... στην θαλασσοβιγή Κύπρο, όπου μου έριξε ο Ἀπόλλων γὰ κατοικῶ, δίνοντάς της τὸ νηβιωτικὸ ὄνομα Σαλαμίνα ὡς ἀνάμνηση ἐκείνης τῆς πατρίδος μου.

ΕΛΕΝΗ: Ἐγὼ δὲν πῆγα στὴν Τρωάδα, ἔγα εἶδωλό μου ἦταν.

ΑΓΓΕΛΙΑΦΟΡΟΣ: Τί γές; Ὡστε γιὰ μιὰ γεγένη τραβήξαμε τοῦ κάκου τόβα βάβανα;

Στ. 1 « Τ' ἀπδόνια δὲ β' ἀφίνουε νὰ κοιμηθεῖς στὶς Πλάτρες».

ΠΛΑΤΡΕΣ: ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΟ ΓΕΦΥΡΙ ΜΗΛΙΑΣ

Ο Ξεφέρης ἔβαλε τὸν βτίχο μέσα βὲ εἰσαγωγικά. Ὡστόσο δὲν ἀποτερεῖ δάγαιο ἀπὸ κάποιο ἄλλο κείμενο, ἀλλὰ ἀνήκει στὴν προφορικὴ παράδοση τῆς Κύπρου. Στὴν ἀγορὰ τοῦ Βαρωσίου, στὶς 18 Νοεμβρίου 1953, ὁ ποιητὴς ἀκούε γιὰ πρώτη φορὰ τὴν γράβη « Τ' ἀπδόνια δὲ β' ἀφίνουε νὰ κοιμηθεῖς

τὸν Μάη (στὶς Πλάτρες)»... (Πλάτρες: χωριὸ τῆς Κύπρου στὶς πηγαῖες τοῦ ὄρους Τρόδος, κοσμικὸ δέρετρο βτὰ χρόνια τῆς Ἀρχαϊκῆς). Τὸ κεφάλαιο τοῦ ἀπδονιοῦ ἀποτερεῖ τὸ ἐρέδιωμα ποὺ θέτει βὲ κίνηση τὴν μνήμη καὶ τὶς βκέγεις τοῦ Τεύκρου/ποιητῆ, ἀφίνει ἀχρηπνη τὴν βκέγη καὶ τὴν βνεῖδηβή του καὶ βυμβάηει στὴν δραματικὴ ἐξωτερικεβη τῶν βιωμάτων καὶ βυβαιβημάτων του.

Ο ποιητὴς, μὴ μπορῶντας γὰ κοιμηθεῖ, ἀπεωδύνει τὸν γόγο β' αὐτὸ τὸ ντροπαλὸ πουγί, ποὺ τὸ τραγοῦδι του διατρέχει χωρικὰ καὶ χρογικὰ τὸν τόπο τῆς Κύπρου. Τὸ εὔδυμο τραγοῦδι τῆς μουβικῆς εὔδαι-

μονίας συντροφεύει την δύσκολη πορεία των ψυχών των ανθρώπων που πέθαναν και «πού ζέρουν πώς δὲ δὴ χυρίζουν». Ὡστόσο, τὸ ἀπὸνι συνοδεύει μὲ τὸ τραγούδι του καὶ τὶς πράξεις τῶν ἀνθρώπων, τὸν βίον τοῦ τόπου, τὶς μάχες τοῦ χθὲς γιὰ τὴν ἐλευθερία, ὅπως τῶρα πού ἐχειρεται ὡς «ζαχαριεμένη βεζάβα».

ΤΕΥΚΡΟΣ (μακέτα ἀπὸ τὸν Ἀγ. Φοιβιανὸ)

Στὴν δεύτερη ὀπτική, ἐκείνη τοῦ Τεύκου, πού γτάνει, ὅπως καὶ ὁ Ζεγέρης, γιὰ πρώτη φορὰ εἰς τὴν Κύπρο, ὁ ἥρωας ἀγύεται εἰς βέγγεις του, ἀναρωτιέται ἂν χυρίζει καγὲς τὶς Πηγάδες ἢ τὴν Κύπρο. Ἐξέτερα ἀπὸ δέκα χρόνια πολέμου εἰς τὴν Τροία, ἀντιμέτωπος μὲ τὶς τρέγγες ἀνθρώπων καὶ θεῶν, ἀναγκάζεται νὰ ἔρδει εἰς αὐτὸ τὸ νηδί. Τὸ ἴδιο καὶ ὁ Ζεγέρης πού, ὡς διπημάτης, ἀναγκάστηκε νὰ ταξιδεύει εἰς πολλὰ μέρη, νὰ χυρίζει τὰ τραγικὰ συμβάντα ἐξ αἰτίας τῆς τρέγγας τῶν ἀνθρώπων (Β΄

Παχκόβριος, Ἐμφύγιος).

Ἡ μοῖρα τοῦ Τεύκου καθορίζεται ἀπὸ τὴν αὐτοκτονία τοῦ ἀδελφοῦ του Αἴαντα («τὸ βτερόν βπαδί») καὶ ἀπὸ τὸν χρεῖμα τοῦ Ἀπόλλωνα πού τὸν γέρνει εἰς τὴν Κύπρο («εἰς αὐτὸ τὸ χυροχιάρι»), ὅπου ἰδρύει γέα Σαλαμίνα – εἰς τὸ νηδί ὅπου γεννήθηκε ἡ Ἀφροδίτη. Ἡ ἐμφάνιση τοῦ γεχαριῦ καθὼς κινεῖται πρὸς τὸν Ἄνταρη, τὸ φωτεινότερο ἀστὲρι τοῦ ἀστερισμοῦ τοῦ Ἰσκιόριου, δίνει τὴν βέγγη εἰς τὸν Τεύκρον πὺς καδετὶ μπορεῖ νὰ ἀγγάζει μορφή, ἀκόμη καὶ ἡ ἴδια ἢ πραγματικότητα. Πού εἶναι ἡ ἀγγίδια, ὅταν τίποτα δὲν εἶναι δεδομένο καὶ ὅταν καδετὶ μπορεῖ νὰ ἀποκτήσει δια-

ΣΑΛΑΜΙΝΑ, ΠΑΡΧΑΙΑ ΠΡΟΤΕΥΟΥΣΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

ΑΝΑΔΥΟΜΕΝΗ ΑΦΡΟΔΙΤΗ - ΑΝΑΓΛΥΦΟ ΑΓΝΩΣΤΟΥ ΕΛΛΗΝΑ ΤΕΧΝΙΤΗ 460 π.Χ.

μοῖρα εἰς ἀνθρώπου πού «ζαβτόχηβε». Ὁ Τεύκος μοιάζει τῶρα νὰ ἐγγέχει τὴν γῆν του, γέροντας ὅτι οἱ βεβαιότητες ἔχουν ἀνατραπῆ. Εἶναι καὶ ὅσα ἔχουν προσηνδεῖ εἰς τὴν Αἴγυπτον, ὅπου πῆγε γίγχο προτοῦ ἔρδει εἰς τὴν Κύπρον, καὶ ἀνακάησε τὴν ἔγγη ἐκεῖ, ἀντὶ εἰς τὴν Τροία! «Αὐτὴ πού κυνηχοῦδαμε χρόνια εἰς τὸν Ἰκάμαντρο. ἦσαν ἐκεῖ, εἰς τὰ χεῖγια τῆς ἐρήμου· τὴν ἀγγίαν, μοῦ μίγηβε: / "Δὲν εἶν' ἀγγίδια... / "Δὲν μπηκα εἰς τὸν χαρτοπῆγρον καρράβι. / "Ποτὲ δὲν πάτησα τὴν ἀντρεωμένη Τροία".

Ο Τεύκρος "αρχίζει" την Ξένη και μās την περιγράφει - βέ αντίθετη με τον Όμηρο - , για να πιστέψουμε ότι ήταν εκεί, βτήν ὄχθη ἐνὸς Δέγτα : ηρούδιο βτήδος (βαδί βτηδόμεμο), γαη περὰ γαυδὰ μαηγιά (τὸν ἦγιο βτὰ μαηγιά), ὠροῖο ἀγάβτημα, βῶμα με κάμπυρες πού δημιουργοῦν ἐγκυβτικὰ παιχινίδια φωτοβκιάβεως, γωντανό νεανικό δέρμα, ὄμορφα μεχάρα μάτια.

Η Ξένη ήταν βτήν Αἴγυπτο (ὅπως καὶ βτήν ὀμώνυμη τραγωδία τοῦ Ἑριπίδη), ἐνῶ βτήν Τροία βρισκόταν ἐνα εἶδωζό της. Ο Πάρης κοιμόταγ μ' ἐναν ἴβκιο, ὄχι με τήν Ξένη, ἐνῶ οἱ Ἑλληνες βγάγονταν ἐπὶ δέκα χροῖνια, για ἐνα εἶδωζο, « ἐνα πουκάμιβο ἀδειανό ».

Η ηγάνη αὐτή τῶν θεῶν θὰ προκαλέβει βυμφορές βτους Ἑλληνες για μία δεκαετία με « ηηιάδες γυχές ριχμένες βάν τὸ βτάρι βτὶς μηζόμετρες ». καὶ ὄγα αὐτὰ « για ἐνα τίποτα », για τὸν κυματιβμό ἐνὸς ηηοῦ ὕγάβματος, « για ἐνα βύντεγο, για τὸ τίναγμα τῶν φερῶν μιās πεταηούδας, για τὸ πούπουρο ἐνὸς κύκνου, για ἐνα πουκάμιβο ἀδειανό, για μιαν Ἑλένη ».

Ο Τεύκρος ἀγαηοχίγεται τήν ματαιότητα τοῦ ποηέμου, ὅτι ὄγες οἱ δουβίες ἔχιναν χωρὶς κανέβαν οὔβιαβτικό ηηο. Γιατί μέδαναν τόβοι ἀνδρωποἱ, ἀκόμα κι ὁ ἀδελφός του Αἴαντ;

Ρωτᾶει, ηηοπόν, ὁ Τεύκρος τὸ ἀηδόνι « τ' ἐῖναι θεός; τί μη θεός; καὶ τί τ' ἀνάμεβό τους; ». Μία ἀπορία πού ἀγαδεικνύει τὸν βυχηρονιβμό τοῦ ἦρωα για τὸ ἂν ὄγτως ὕπαρχουη θεοί, καὶ ποιὰ ἐῖναι ἡ πραγματική γύβη τους, ὁ βκοπός τους. Μήπως ὁ ἀρχαῖος δόγος; Ἄν οἱ θεοὶ προκαλοῦη τόβη βυμφορα, γιατί γὰ τούς πισβτεύει κάποιος;

Σ τήν τρίτη ἐνόττητα τοῦ ποιήματος, ταυτίγονται οἱ βκέγεις τοῦ Τεύκρου καὶ τοῦ ποιητή για τὸ ποιές ἐῖναι ἐπιτέγους οἱ ἀηήδεις τῆς ηηῆς, πού ἀηηοῖωνει ἡ ηγάνη. Ο Τεύκρος βτὸν Τρωικό Πόηεμο ἔηηεβε μιὰ ἀπάτη, για γάρη μιās ηυνάικας πού "ἀμουβίαγε", ὁ δὲ Ἑλένης ηγῶριβε τίς βυμφορές τῶν Ἑηήνων (Μικραβιατική Καταβτρογή, Β' Παηκόβμιος

καὶ Ἐμφύλιος) καὶ ἀναρωτιέται ποίος ἦταν τελικὰ ὁ ἡθὸς ποὺ οἱ Ἕλληνες βροτώθηκαν κατὰ χιτριάδες ἐν αὐτὰ τὰ πεδία τῶν μαχῶν. Μήπως ἦταν δόματα γένων βυρφερόντων ποὺ ἐπαίρταν ἀπὸ τοὺς Ἕλληνες χωρὶς νὰ ἀνταποδίδουν δίκαια;

Ὡς πρέβης "διάβαθε" τὶς ψευδοὑποχρέεις Ἀρχαίας καὶ Η.Π.Α., ἰδίως τῆς Ἀρχαίας ποὺ ποτὲ δὲν δὲ βυβαινοῦβε νὰ δικαιωθοῦν οἱ προδοκίες τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς κύπρου.

Τὸ ἀηδῶν, μάρτυρας τῶν γεγονότων, σακρύζει νιώθοντας τὸν Τεῦκρο ποὺ εἶχε πιά ἀντιληφθεῖ τὴν μάταιη θυσία τῶν Ἀχαιῶν γιὰ μιὰ Ἑλένη ποὺ δὲν ὑπῆρχε ἐπὶ τὴν Τροία. Ἀραίρει ὁ ἥρωας μαζί μὲ τὴν πηλὴν. Γνωρίζει τὴν ἀηδῶνα γιὰ τὴν ἐξαπάτησή, « ἂν βέβαια κι αὐτὸ εἶναι ἀηδῶνα », ἀφοῦ ὁ ἥρωας ἀμφισβῆζει γιὰ ὄρα, ἀκόμη καὶ γιὰ τὴν ἀηδῶνα. Τὸ τραγικὸ βήμεο τοῦ ποιήματος τοῦ ποιητῆ-

πρέβης εἶναι τὸ ἔξης: Πόσο ἀηδῶνα εἶναι ὅτι οἱ ἄνθρωποι δὲν δὲ ἐξαπατηθοῦν πᾶσι μὲ τὸν δόλο τῶν θεῶν (ἢ τῶν ἰσχυρῶν) καὶ δὲν δὲ πάρουν τὰ ὄπλα γιὰ ἓνα νέο μάταιο ἀχῶνα; Φωτοῦν ἐπαγαθηπτικὰ ὁ Τεῦκρος καὶ ὁ Λεγέρης, ἄρα ἀμφισβῆτοῦν, δυβπιβτοῦν. Ὁ θεῶριος πόλεμος γέρει νὰ ἐπιβτρέγει.

Οἱ θάνατοι, οἱ κατατροφές, διαγύουν τὴν ἐμπιστοβύνη τῶν ἀνθρώπων ἐτοὺς «θεοὺς», ἐτοὺς ἰσχυροὺς ποὺ γιὰ τὰ βυρφερόντά τους βύρουν τοὺς μικροὺς ἐν ὄψω φρικτὸ.

Οἱ τελευταῖοι βτίχοι βυγιβτοῦν τὸ φιλοσοφικὸ καὶ ποητικὸ βυρφεράβμα τοῦ Λεγέρη, ὅτι οἱ ἄνθρωποι δὲν μαθαίνουν ἀπὸ τὰ γάθη τους, ἔβτω καὶ ἂν ὑπέγεραν ἀπὸ πηλὴν, ἐξαπατηβείς καὶ καταβτροφές. Πιδανὸν νὰ ἐξαπατηβθοῦν καὶ οἱ ἀπόχονοι, ἔβτω καὶ ἂν γνωρίζουν τί ἔπαδαν οἱ πρόχογοί τους, ἔβτω καὶ ἂν « ἔχουν δεῖ τὸν ποταμὸ Λεγέρη νὰ γεραβεί κουφάρια ... καὶ πὺς τόβος πόνος τόβη βυη πῆχαν ἐπὶ τὴν ἀβυββὸ » χωρὶς κανέαν ἡθὸς. Θὰ πολεμήβουν βανὰ « γιὰ ἓνα ποικαίβιβο ἀβειανὸ, γιὰ μιὰν Ἑλένη ». Παραγοβιββός, βαιβαιόβτητα, ἀφοῦ οἱ ἰσχυροὶ δὲ ὠδοῦν πᾶσι τοὺς μικροὺς ἐν πόλεμο.

Στὸ ποίημα ὁ Λεγέρης βγέπει τὸν δόλο τῆς Ἀρχαίας νὰ ὑποβκρίβπει τὸν κύπριο ἀχῶνα.

ΑΝΑΦΟΡΑ ΕΙΣ ΕΑΥΤΟΝ

Ένα έργο, ποιητικό είτε πεζό, είτε δραματοποιημένο θεατρικά ή κινηματογραφικά, αποτελεί και ένα έρεθισμα που αναμοχλεύει και κινητοποιεί προβωπικά στοιχεία και περιεχόμενα του ανθρώπου.

Ο Έριπίδης, πέρα από τις όποιες ατέλειες της τραγωδίας του «*Ξένη*», που εξετάσαμε, δίνει ένα βήμα για προβληματισμό. Παρακολουθήσαμε πώς ο Ξεφίρης αξιοποίησε την εριπίδεια τραγωδία σύμφωνα με τα βιώματά του και τα γεγονότα που βγράφισαν την εποχή του. Το ίδιο μπορεί να συμβεί βέβαια οποιοδήποτε άτομο, είτε έχει καλλιτεχνικές κλίσεις είτε όχι.

Το έργο τέχνης λειτουργεί ως διεχέρτης του έσωτερικού μας κόσμου.

Ο προβληματισμός του Έριπίδη στην «*Ξένη*», όσο και αν γέρει τον κλονισμό και την αμφιβητικότητα των παραδοσιακών αξιών της εποχής του, είναι αξιόλογος, γιατί χερμερίζει την βεβαιότητα και την «*αβυσσία*» μιας τακτοποιημένης επιφάνειας. «*Τ' είναι θεός; τί μη θεός; και τί τ' αναμεβό τους;*» Η ύπαρξή μας από τί καθορίζεται; Πού κινείται; Στο είδωλο, δηλαδή την φαινομενικότητα ή στην αλήθεια του προβώπου; Έρωτήματα, τα οποία κεντρίζουν το έσωτερικό μας, μας φέρνουν αντιμέτωπους με την δική μας ύπαρκτική κατάσταση και μας καλούν να δώσουμε μίαν απάντηση, προβωπική, στο αίνιγμα του έαυτού μας και του κόσμου. Λειτουργούν δηλαδή αὐτογνωστικά. και αυτό είναι το ζητούμενο. Αυτό μπορεί να είναι το κέρδος.

Ο Άγιος Νικόδημος Αγιορείτης εις τον Άόρατον Πόσημον (κεφ. Β') γράφει: «... Οθεν καθ' ένας βλέπει πόσον είναι αναγκαίον εις εκείνον, που θέλει να ένωθῆ με το ούράνιον φῶς, το να γνωρίη τον έαυτόν του...».

Και ο Άγιος Ιωάννης της Κρήμακος επίσης εις τον Λόγον ΚΒ' περι ύπερηγαυείας π. 28, 45: «*Έκείνος που κατόρθωσε να γνωρίη τον έαυτόν του βέρον το βάθος αὐτοῦ, έβπειρε στην αγαθήν χῆν της καρδίας του· διότι δεν είναι δυνατόν να ανδίκη μέσα μας η ταπεινοφροσύνη, εάν δεν βπειρωμεν καθ' αὐτόν τον τρόπον*».

Και ακόμη: « Ἐκείνος πού ἀπέκτηθεν αὐταγνώβια, ποτέ δὲν δά φεγεγαδῆ νὰ ἐπιχειρήσῃ κάτι ὑπὲρ τὴν δύναμίν του, ἀλλὰ προχωρεῖ εἰς τὸ ἐξῆς πατώντας βτερεὰ εἰς τὴν μακαρίαν ταύτην ὁδὸν τῆς ταπεινώσεως ».

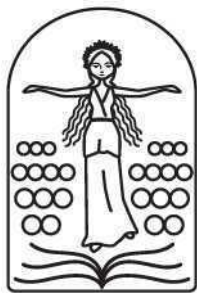
Ἐπιπλέον, ὑπάρχει καὶ ἄλλο ἓνα ποιητικὸ ἔργο, μίᾳ βύχχρονη ποιητικῇ βυζαντινῇ τῆς ποιήτριας **Μαρίας Μουρτζᾶ**, πού ἀπτεται τοῦ ἴδιου προβληματισμοῦ. Πρόκειται γιὰ μίᾳ βιωμα-
τική, ἐκ βαθέων δημιουργία, πού ἀγορᾶ βέ ὄρους ἐμᾶς τοὺς ἐνηδυχαβμένους καὶ « βωβμέ-
γους » Χριστιανοὺς: « Ἀχάιηβα τὰ θνητὰ βάν ἀθάνατα » ἀπὸ τῆς ἐκδ. Ἐν ἐβόπτρω.

Εἰθε οἱ προβληματισμοὶ τῆς παρούσας ἐργασίας μας νὰ ὀρχώδουν καὶ νὰ βπεύρουν βέ γῆ ἀγαθὴ μέβα μας, ἀποδίδοντας καρπὸν ἀηθείας καὶ κατὰ Θεὸν βιοτῆς.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ, Μιχ. Χ. Οικονόμου, Θεσσαλονίκη, 1984.
- Ο ΑΡΧΑΙΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ, Ἰππρὲ Μπανάρ, τόμος 3, ἐκδ. Θεμέγιο. [2]
- ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ — ΕΥΡΙΠΙΔΗ ΕΛΕΝΗ, Γ' Τυμναβίου, ΟΕΔΒ ἐκδ. Α' 2006, Ἀθήνα.
- ΥΠΟΘΕΣΗ ἀπὸ el.m.wikipedia.org
- ΚΕΙΜΕΝΑ: Ἐυριπίδου Ἐγένη ἢ Ἐγένη Ἦ. Ζεφέρη: www.greek-language.gr
- ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ τοῦ ποιήματος " Ἐγένη " Ἦ. Ζεφέρη: Δρ. Ἰωδὴγ Ζ. Ἰωδηγίδης, Κωνσταντῖνος Μάντης.

ΕΛ.Ε.Σ

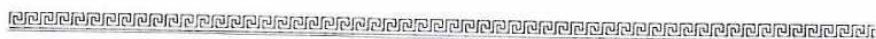
✱ **ΟΔΟΝΤΙΚΟΛΗΚΤΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ Γ' ΚΛΙΣΕΩΣ**

- α. Ὀδοντικόληκτα καταληκτικὰ μονόθεμα μὲ χαρακτήρα ἀπλό ὀδοντικό, τ, δ, θ.
- β. Ὀδοντικόληκτα καταληκτικὰ μονόθεμα μὲ θέμα βέ -ντ.
- γ. Ὀδοντικόληκτα ἀκατάληκτα διηπόθεμα μὲ θέμα βέ -ντ.

✱ **ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΣΧΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΣΗΜΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ (Ι, Κ, Λ, Μ).**

✱ **ΤΑ ΣΥΜΒΟΛΑ ΚΑΙ Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ**

✱ **ΚΕΙΜΕΝΟΝ: Ἀθήνα καὶ Ἀθηναΐδα, Πηγάτωνος Τίμαιος 25α-d.**

α) Ὀδοντικόληκτα καταληκτικὰ μονόθεμα
μὲ χαρακτήρα ἀπλό ὀδοντικό τ ἢ δ ἢ θ

	(θ. ταπητ-)	(θ. πατριδ-)	(θ. ὄρνιθ-)
		<u>Ἑνικός ἀριθμὸς</u>	
ὄν.	ὀ	τάπητς (τ-ς)	ὀ
γεν.	τοῦ	τάπητ-ος	τοῦ
δοτ.	τῷ	τάπητ-ι	τῷ
αἰτ.	τόν	τάπητ-α	τόν
κλ.	(ὦ)	τάπητς (τ-ς)	(ὦ)
		(ὦ) πατρις	(ὦ) ὄρνι
		<u>Πληθυντικός ἀριθμὸς</u>	
ὄν.	οἱ	τάπητ-ες	οἱ
γεν.	τῶν	ταπήτ-ων	τῶν
δοτ.	τοῖς	τάπησι (τ-σι)	τοῖς
αἰτ.	τούς	τάπητ-ας	τούς
κλ.	(ὦ)	τάπητ-ες	(ὦ)
		(ὦ) πατρίδ-ες	(ὦ) ὄρνιθ-ες
		αἱ πατρίδ-ες	οἱ ὄρνιθ-ες
		τῶν πατρίδ-ων	τῶν ὄρνιθ-ων
		ταῖς πατρίσι (θ-σι)	τοῖς ὄρνισι (θ-σι)
		τάς πατρίδ-ας	τούς ὄρνιθ-ας
		(ὦ) πατρίδ-ες	(ὦ) ὄρνιθ-ες

Σημ. Οἱ τύποι τῆς ὀνομαστικῆς καὶ κλητικῆς τοῦ ἐνικοῦ καὶ τῆς δοτ. τοῦ πληθ. σχηματίστηκαν ἀπὸ ἀρχικούς τύπους τάπητ-ς, πατρίδ-ς, ὄρνιθ-ς - τάπητ-σι, πατρίδ-σι, ὄρνιθ-σι. Ἔτσι καὶ ἀνακτ-ς = ἀναξ, ρυκτ-ς = ρυξ

Παραδείγματα

1. Κελεύει ὁ βασιλεὺς χαλκοῦν λέβητα μεστόν ἐλαίου καί πίσσης ἐκκαυθῆναι... ἡ ἁγία ἐστῶσα ἐν μέσῳ τοῦ λέβητος ὠρατο δροσιζομένη.
2. Περιέθηκαν αὐτῷ χλαμύδα κοκκίνην.
3. ... περιβαλὼν αὐτόν ἐσθῆτα λαμπράν ἀνέπεμφεν τῷ Πιλάτῳ.
4. Σὺ εἶ ἡ ἐλπίς μου, μερίς μου εἶ ἐν γῆ ζώντων.
5. ... καίτοι Σοι παρεστήκασι χιλιάδες ἀρχαγγέλων καί μυριάδες ἀγγέλων.
6. Ἐν ταῖς λαμπρότησι τῶν ἁγίων σου πῶς εἰσελεύσομαι ὁ ἀνάξιος;
7. Ἐδηλώθη μοι... ὅτι ἔριδες ἐν ὑμῖν εἰσι.
8. ... τῇ αὐτοῦ θείᾳ χάριτι καί φιλανθρωπίᾳ...
9. Ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυνάξαι τὰ τέκνα σου ὃν τρόπον ὄρνις τὴν ἑαυτῆς νοσσιάν...
10. Ἐν τῷ ἰδρωτί τοῦ προσώπου σου φαγῆ τὸν ἄρτον σου.

δ) Ὀδοντικόληκτα καταληκτικά μονόθεμα με θέμα σέ -ντ
(ὄν. -ας, γεν. -αντος καὶ ὄν. -ους, γεν. -οντος)

	(θ. <u>ἰμάντ-</u>)	(θ. <u>γίγαντ-</u>)	(θ. <u>ὀδοντ-</u>)
	<u>Ἐνικός ἀριθμὸς</u>		
ὄν.	ὁ ἰμᾶς (ντ-ς)	γίγας (ντ-ς)	ὀδοὺς (ὀδόντ-ς)
γεν.	τοῦ ἰμάντ-ος	γίγαντ-ος	ὀδόντ-ος
δοτ.	τῷ ἰμάντ-ι	γίγαντ-ι	ὀδόντ-ι
αἰτ.	τόν ἰμάντ-α	γίγαντ-α	ὀδόντ-α
κλ.	(ὦ) ἰμᾶς	γίγαν	ὀδοὺς (ὀδόντ-ς)
	<u>Πληθυντικός ἀριθμὸς</u>		
ὄν.	οἱ ἰμάντ-ες	γίγαντ-ες	ὀδόντ-ες
γεν.	τῶν ἰμάντ-ων	γίγαντ-ων	ὀδόντ-ων
δοτ.	τοῖς ἰμᾶσι (ἄντ-σι)	γίγασι (αντ-σι)	ὀδοῦσι (ὀδόντ-σι)
αἰτ.	τοὺς ἰμάντ-ας	γίγαντ-ας	ὀδόντ-ας
κλ.	(ὦ) ἰμάντ-ες	γίγαντ-ες	ὀδόντ-ες

Σημ. Οἱ τύποι τῆς ὀνομαστικῆς τοῦ ἐνικοῦ καὶ τῆς δοτικῆς τοῦ πληθ. σχηματίστηκαν ἀπὸ ἀρχικούς τύπους ἰμάντ-ς, γίγαντ-ς, ὀδόντ-ς - ἰμάντ-σι, γίγαντ-σι, ὀδόντ-σι.

Κατὰ τὸ ἰμᾶς κλίνεται ὁ ἀνδριάς.- Κατὰ τὸ γίγας κλίνονται ὁ ἀδάμας, ὁ ἐλέφας, ὁ Αἴας, ὁ Κάλγας κ.ἄ., καθὼς καὶ τὸ συνηρημένο (ἀλλάεντ-ς = ἀλλάεις) ἀλλᾶς, γεν. τοῦ (ἀλλάεντ-ος) ἀλλᾶντος κτλ.

Κατὰ τὸ ὀδοὺς κλίνεται καὶ τὸ συνηρημένο (πλακόεντ-ς = πλακόεις) πλακοῦς, γεν. τοῦ (πλακόεντος) πλακοῦντος κτλ. ἔτσι καὶ Σελινοῦς (Σελινοῦντος), Τραπεζοῦς (Τραπεζοῦντος), Φλιοῦς (Φλιοῦντος) κ.ἄ.

Παραδείγματα

1. ... οὐκ εἰμί ἱκανός λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ.
2. Προέτειναν αὐτόν τοῖς ἱμάσι.
3. Οἱ γίγαντες ἔβαλλον τοῦ δράκοντα λίθοις
4. Ὀδόντας ἀμαρτωλῶν συνέτριψαν
5. Πῶς δύναται ἄνθρωπος γεννηθῆναι γέρων ὢν;
6. Αἰ τῶν γερόντων συμβουλαί ὠφέλιμοί εἰσι τοῖς νεανίαις.
7. Εὐλόγησον τοὺς πλακοῦντας τούτους.

δ) Ὀδοντικόληκτα ἀκατάληκτα διπλόθεμα με θέμα σέ -ντ
(ὄν. -ων, γεν. -οντος)

		(θ. γεροντ-)	
		Ἑνικός	Πληθυντικός
ὄν.	ὁ	γέρων	οἱ γέροντ-ες
γεν.	τοῦ	γέροντ-ος	τῶν γερόντ-ων
δοτ.	τῷ	γέροντ-ι	τοῖς γέρουσι (γέροντ-σι)
αἰτ.	τόν	γέροντ-α	τούς γεροντ-ας
κλ.	(ῶ)	γέρον	(ῶ) γέροντ-ες

Σημ. Τὸ ἀρχικὸ θέμα εἶναι γεροντ-. Στὴν ὀνομαστικὴ τοῦ ἐνικοῦ τὸ βραχύχρονο φωνῆεν τῆς τελευταίας συλλαβῆς τοῦ θέματος ἐκτείνεται σὲ μακρόχρονο. Γι' αὐτὸ τὰ ὀνόματα σέ -ων, γεν. -οντος παρουσιάζονται σὰν διπλόθεμα. Τὸ τελικὸ τ τοῦ θέματος στὴν ὀνομαστικὴ καὶ κλητ. τοῦ ἐνικοῦ ἀποβάλλεται, γιὰτὶ δὲν εἶναι ἀπὸ τὰ σύμφωνα τὰ τελικὰ ἑλληνικῶν λέξεων

Ἡ δοτ. πληθ. γέρουσι σχηματίστηκε ἀπὸ ἀρχικὸ τύπο γέροντ-σι

Κατὰ τὸ γέρων κλίνονται: ὁ δράκων, ὁ θεράπων, ὁ λέων, ὁ τένων (= νεῦρο), ὁ Κρέων κ.ἄ., καθὼς καὶ μερικὰ συνηρημένα κύρια ὀνόματα: ὁ (Ξενοφάντ-, Ξενοφάντ-) Ξενοφῶν, τοῦ (Ξενοφάντ-ος) Ξενοφῶντος, τῷ (Ξενοφάντ-ι) Ξενοφῶντι κτλ. Ἔτσι καὶ ὁ Ἀντιφῶν, ὁ Κλεοφῶν, ὁ Κτησιφῶν (ὄν. προσώπων), ἡ Κτησιφῶν (ὄν. πόλης) κ.ἄ.

ΓΕΝΙΚΕΣ

Παρατηρήσεις στὰ ἀφωνόληκτα τῆς γ' κλίσης

Ἀπὸ τὰ ἀφωνόληκτα τῆς γ' κλίσης:

- 1) Τὰ περισσότερα ἀρσενικά καὶ θηλυκά σχηματίζουν κανονικὰ τὴν αἰτιατικὴ τοῦ ἐνικοῦ με κατάληξη -α (τὸν κόρακ-α, τὴν πατρίδ-α) καὶ τὴν κλητ. τοῦ ἐνικοῦ ὅμοια με τὴν ὀνομαστικὴ (ῶ κόραξ, ῶ πατρίς, ῶ ἱμάς, ῶ ὁδοῦς).

2) Τὰ βαρύτενα ὁδοντικόληκτα σὲ -ις (γεν. -ιδος, -ιτος, -ιθος) σχηματίζουν τὴν αἰτιατ. τοῦ ἐνικοῦ σὲ -ν καὶ τὴν κλητ. τοῦ ἐνικοῦ ὅμοια μὲ τὸ θέμα (χωρὶς τὸ χαρακτηριστῆρα): τὴν χάρι-ν, τὴν ἔρι-ν, τὴν ὄρι-ν ὦ χάρι, ὦ ἔρι, ὦ ὄρι (ἀπὸ ἀναλογία πρὸς τὰ φωνηεντόληκτα: τὴν πόλιν, ὦ πόλι). ὅμοια καὶ μερικὰ ὁδοντικόληκτα βαρύτενα σὲ -ης ἢ -υς: (ὁ καὶ) ἡ Πάρης -ηθος, (τὸν καὶ) τὴν Πάρην, ὦ Πάρην· ἡ κόρυς -υθος (= περικεφαλαία), τὴν κόρυν, ὦ κόρυ.

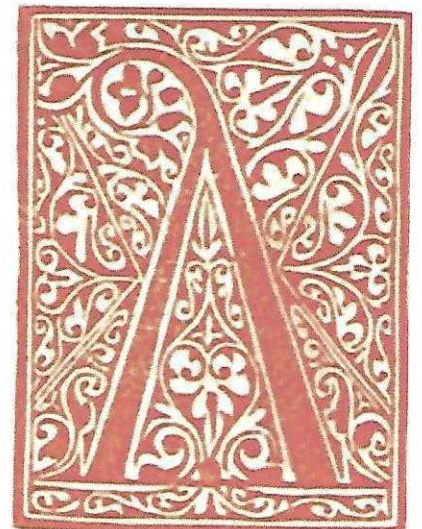
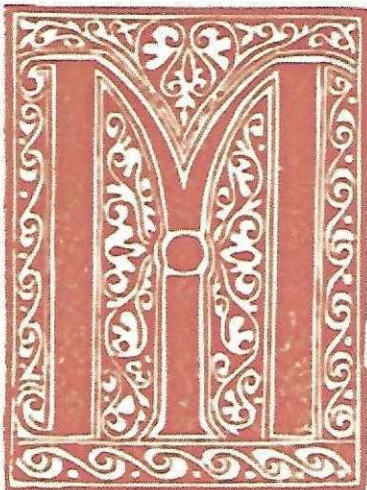
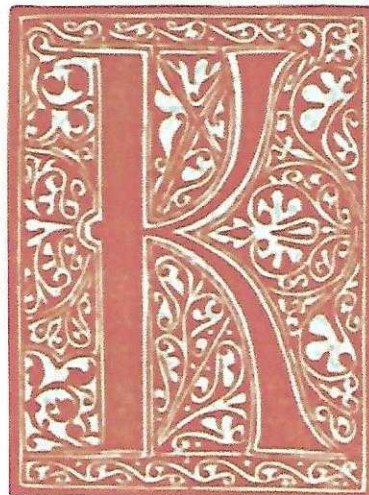
3) Τὰ βαρύτενα ὁδοντικόληκτα σὲ -ων (γεν. -οντος) καὶ -ας (γεν. -αντος), τὸ ὀξύτονο τυραννίς (-ίδος) καὶ τὸ περισπώμενο (ὁ καὶ) ἡ παῖς (ἀπὸ τὸ παῖς, γεν. παιδός) σχηματίζουν τὴν κλητ. τοῦ ἐνικοῦ χωρὶς κατάληξη (μὲ ἀφαίρεση τοῦ ὁδοντ. χαρακτηριστῆρα): ὦ γέρον, ὦ γίγαν, ὦ Αἴαν, ὦ τυραννί, ὦ παῖ.

4) Τὰ οὐδέτερα ὁδοντικόληκτα σὲ -μα (γεν. -ματος) εἶναι ὅλα ἀκατάληκτα: κτήμα, σῶμα, στράτευμα· _____ καταληκτικὰ εἶναι μόνο τὰ οὐδέτ. φῶς (φῶτ-ς), γεν. φωτ-ός, δοτ. φωτ-ὶ κτλ.· _____ καὶ τὸ ἀνώμαλο οὖς (οὖτ-ς), γεν. ὠτ-ός.

ΜΕΓΑ ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ , 1499

καλλιτεχνικὴ γραφὴ τῶν Γραμματίων :
Ῥῶτα , κάππα , Λάμδα , Μῶ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΣΧΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΣΗΜΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΑΛΦΑΒΗΤΟΥ

(δυνέχεια)

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ ΜΕΓΑ: "Ἰῶτα τὸ στοιχεῖον, παρὰ τὸν ἰὸν τῶν ἰοβόλων ζῶων. ὡς πως γὰρ ὁ ἰὸς εἰς ὀρθὸν βαδίζει ἦ καὶ πέπρωται, οὕτω καὶ ἡ τούτου γραφὴ ὀρθὴ οὔσα, ἰῶτα καλεῖν ἢ ἀπὸ τῶν ἰῶν τῶν βελῶν...". (ἰὸς = βέλος).

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΚΡΑΤΥΛΟΣ: "Τῷ δὲ αὖ ἰῶτα πρὸς τὰ λεπτὰ πάντα, ἃ δὴ μάλιστα διὰ πάντων ἴοι ἄν. Διὰ ταῦτα τὸ "ἰέναι" καὶ τὸ "ἴεσθαι" διὰ τοῦ ἰῶτα ἀπομμεῖται...".

Δηλ.

Τὸ δὲ ἰῶτα πάλιν, χρησιμοποιεῖται γιὰ ὅλα τὰ λεπτὰ (ἰσχνά, ἀδύνατα) τὰ ὅποια μάλιστα θὰ ἠδύναντο νὰ διέρχωνται διὰ μέσου τῶν πάντων. Γι' αὐτὸ τὸ "ἰέναι" (=πορεύεσθαι) καὶ τὸ "ἴεσθαι" (=ρίπτεσθαι) διὰ τοῦ ἰῶτα ἀπομμοῦνται.

Π.χ.: ἴημι (=ρίπτω), ἰθύς, ἰστός, ἰκνοῦμαι, ἰάπτω, ἰαίνω, ... καὶ πλείστα ἔξ αὐτῶν παράγωγα, πολλὲς δὲ φορὲς ἐλαφρῶς ἀλλοιωμένα ὥστε νὰ μὴν ἀνιχνεύεται ἡ ἀρχικὴ ρίζα Ι.
Γραμμικὴ Β: ➔ =βέλος

ἰοβόλον ζῶον = δηγητηριῶδες ζῶον / ἰὸς = δηγητήριον
πέπρωται = εἶναι ὀριθμένο
ἰθύς = εὐθύς
ἰάπτω = ρίπτω
ἰαίνω = δερμαίνω, τήκω, γυώνω, θεραπεύω

Κ

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ ΜΕΓΑ: "Κάππα τὸ στοιχεῖον, κάππα τι ὄν, τὸ ἔχον ὄπα, ὃ ἐστὶ φωνήν. Τὰ δὲ ψιλὰ, ὑπὸ κάτω τῆς γλώττης ἔχει τὴν προφορὰν τῆς φωνῆς".

Τὸ σχῆμα τοῦ Κ, ὄλο κάμψεις καὶ γωνίες, ἀποτυπώνει τὴν ἔννοιαν τοῦ Κ-όπτω (=κτυπῶ) καὶ τῆς Κ-άμψεως. Προφανῶς ἠχοποιήτον ἐκ τοῦ ἤχου Κούπ...

Τὸ συλλαβόγραμμα ΚΙ

τῆς Γραμμικῆς Β ἐνθυμίζει πράγματι τὴν ἀκρὴ τοῦ πελέκεως.

(Πρβλ. καὶ τὴν σημερινὴ ἔκφρασι-δηλωτικὴ θεοῦβου καὶ κτυπημάτων: "γ-κάπα, γ-κούπα").

Ἄσθεν ἐκφράζει κράτους ἀλλὰ καὶ δύναμιν: κράτος (=ἐξουσία), κρατῶ, κτίζω, κέρως, κάρω, κάτω (ἐκ τοῦ ἤχου πίπτοντος ἀντικειμένου) κείρω (=κόπτω), κτείνω, κίνησις, κἄλον (=ξύλον), κεάζω (=κόπτω, "κέασε ξύλα" -ξ, 426), κορμός, κῆρυξ, κλείω, κλείς (ἠχοποιήτα) κλπ....

1. Ἀπὸ τὰ οὐρανιόγραμμα, κ-χ-χ, τὸ κ εἶναι γιγόν, τὸ χ μέβον καὶ τὸ χ δαιβύ.

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ ΜΕΓΑ: "Λάμβδα τὸ στοιχείον: οἶονεὶ λάβα τι ὄν. παρὰ τὸ λείως βαίνειν ἐν τοῖς μέτροις, καὶ ἀσθενὲς εἶναι πρὸς τὸ μηκύνειν τὰς συλλαβὰς".

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΚΡΑΤΥΛΟΣ: "Ὀλισθαίνει μάλιστα ἐν τῷ λάβδα ἢ γλῶττα... ὠνόμασε τὰ τε "λεῖα" καὶ αὐτὸ τὸ "ὀλισθαίνειν" καὶ τὸ "λιπαρὸν" καὶ τὸ "κολλῶδες" καὶ τὰλλα πάντα τὰ τοιαῦτα." Καὶ συνεχίζει: ὅπου ἐπεμβαίνει ἢ τοῦ λάβδα δύναμις, ἀπομιμῆται τὸ γλισχρὸν καὶ τὸ γλυκὺ καὶ τὸ γλοιῶδες...

Ὁ Διονύσιος ὁ Ἀλικαρνασεὺς¹ ἀποκαλεῖ τὸ λάμβδα ὡς τὸ "τῶν ἡμιφώνων -γραμμάτων- γλυκύτατον", ἐνῶ ὁ Ὅδ. Ἐλύτης ἔχει γράψει γι' αὐτό: "Λ. Πραγματικὰ βρεγμένο, ἴδιο βότσαλο." - Λεαίνει τοὺς λίθους, λᾶες, βότσαλα τοῦ αἰγιαλοῦ, τὰ λαλάρια, τὰ ὅποια λειαινόμενα λαλοῦν καὶ λέγουν γλυκείαν λαλιάν... ὡς μουσικὴν λύρας...

Ὡς πρὸς τὸ σχῆμα τοῦ ἐνθυμίζει Λαβίδα· πρβλ.: Λαμβάνω, Λαύω, Λεῖα, Λέπω... πρβλ. καὶ τὸν γραμματικὸν τύπον: "ζῶντες ἐλάμφθησαν" δηλ. ζωντανοὶ συνελήφθησαν. Ἀπεικονίζει ἐπίσης τὸν φωτισμὸν πρὸς πᾶσαν κατεύθυνσιν· Λ: ἐκ τῆς κορυφῆς, πηγὴ διαχεομένου φωτός· ῥίζα "Λυκ".

Ἐκ τοῦ Λυκ- → Λυκόφως, Λυκαυγές, Λύχνος, Λαμπρός, Λευκός, Λεύσσω (=δρῶ) κ.τ.τ.

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ ΜΕΓΑ: "Μῦ τὸ στοιχείον, ὅτι μυγμὸν τινα ἔχει ἢ τούτου ἐκφώνησις. Μυγμὸς δὲ ἔστιν ὁ τοῦ μῦ ἤχος διὰ τοῦ μυκτῆρος ἐξερχόμενος". (μυκτῆρ =ρῶθων).

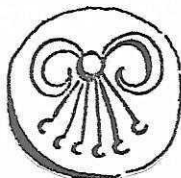
ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΚΡΑΤΥΛΟΣ: "Τὰς δὲ Μούσας τε καὶ ὄλως τὴν μουσικὴν ἀπὸ τοῦ μῶσθαι, ὡς εἰσὶν, καὶ τῆς ζητήσεως τε καὶ φιλοσοφίας τὸ ὄνομα τοῦτο ἐπωνόμασεν".

Δηλ.: Τὰς δὲ Μούσας καὶ τὴν μουσικὴν γενικῶς, ἀπὸ τοῦ μῶσθαι,² ὡς φαίνεται ὠνόμασε (ὁ σοφὸς ὀνοματοθέτης), καὶ ἀπὸ τὴν ἀναζητήσιν καὶ τὴν φιλοσοφίαν...

Βεβαίως "ΜΑ" καὶ "ΜΩ" καὶ "ΜΥ" εἶναι ἀρχέγονοι φθόγγοι καὶ ἐκ τούτου προφανῶς καὶ πρωτίστως ὠνόμασται ἢ μάτηρ, μήτηρ". Τὸ "ΜΥ" προφέρεται περίπου καὶ μὲ κλειστὰ τὰ χεῖλη, "διὰ τῶν ρωθῶνων συνηχεῖ", ὅθεν μῦω =κλείω, μυκάομαι -μουγκρίζω, μυκός =ἄφωνος, "μουγγός", μύστης, μυστικόν, μυστήριον, μύησις, μύωψ, μύαξ (=μύδι), μυζῶ (=βυζαίνω), μῦθος =λόγος συμβολικός, κλειστός, μύκης = κομβίον θήκης ξίφους, καὶ ἄλλα πολλὰ σχετικά...

Ὡς πρὸς τὸ μάω-μῶ (=ζητῶ, ὄρμῶ), → μάτος =ζήτησις, μαζός =μαστός, μᾶζα =ἄρτος, μᾶσσω =μαλάζω... Ἐκ τοῦ μάω καὶ ἢ →μάθησις, μάθημα, μανθάνω, μελέτη, μέλημα, μέλος, μέλλων (ἐμπεριέχει ἔννοιαν φροντίδος καὶ ἀναζητήσεως), μέδομαι (=προνοῶ, φροντίζω), μῆτις (=σκέψις, σοφία) μετρῶ (ἐκ τοῦ μῆτις +ρέω)... (✓ μυρ- τῆς θαλάσσης, ἠχοποίητος: ἐκ τοῦ μορμύρω, μουρμουρίζω).³

1. Περί Συνθέσεως Ὀνομάτων ΙΔ'
2. μάω =σκέπτομαι, (Κρατ. 406α) ὄρμῶ, ζητῶ νὰ μάθω.
3. Βλ. Λεξιλόγιον τῆς Ἄλδος, λ. μύρα = θάλασσα.

ΤΑ ΣΥΜΒΟΛΑ ΚΑΙ Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ

Τὸ γράμμα *Mū*, πού προφέρεται μὲ κλειτὰ χείρη καὶ διὰ τῶν μυκτῆρων συνηθεῖ, μᾶς ὁδηγεῖ ἐπὶ τὴν μυβτική γλώσσα τῶν Συμβόλων καὶ τῶν μύθων, εἰς ἓνα σημεῖον εἶδος κλειδοῦ, μὲ τὸ ὁποῖο μπορούμε νὰ ἀποκωδικοποιήσουμε τὸ μυστήριον τῆς ζωῆς.

Ἡ πεμπουβία τοῦ ἀνθρωπίνου ὄντος βρίσκεται ἐπὶ τὸν Συμβολισμό. Αὐτὸ πού μᾶς διαχωρίζει ἀπὸ τὸν κόσμον τῶν ζώων εἶναι ἡ ἱκανότητά μας νὰ δημιουργοῦμε ποιητισμὸν, ἡ ἱκανότητά μας διὰ Συμβολισμό μέγα ἀπὸ τὴν προφορικὴν μᾶς γλώσσα, μέγα ἀπὸ τὶς εἰκόνες, τὰ ὄνειρα καὶ τοὺς μύθους. Ἐπειδὴ πάρα πολλὰ πράγματα βρίσκονται πέρα ἀπὸ τὰ ὅρια τῆς ἀνθρωπίνης ἀντίληψης, πολλὰ βυχνὰ χρῆσιμοποιοῦμε Συμβολικοὺς ὅρους διὰ νὰ παραστήσουμε ἔνοιαιες πού δὲν μπορούμε οὔτε νὰ τὶς προσδιορίσουμε οὔτε νὰ τὶς καταγράψουμε ἀπόλυτα.

Ἡ λέξις «*σύμβολον*» παράγεται ἔτυμολογικὰ ἀπὸ τὸ ρῆμα «*συμβάλλω*», πού σημαίνει *βάζω μαζί, συνάπτω, ἐνώνω*. Ἄν θέσαμε νὰ διερευνήσουμε τὴν χρῆσιν τοῦ Συμβόλου ἐπὶ τὰ βιβλία τῆς ἱστορίας, εἰς τὸ ἐντοπιζομεν ἀρχικὰ ἐπὶ τὴν περιοχὴν τοῦ Δικαίου, ὡς ἐπὶ ἀναγνωρίσεως, διὰ τὸ προβαλλόμενον ὡς σύμβολον ἀποτεροῦσε τὸ τρίμηρον ἑνὸς ὄρου. Δύο τρίμηρα ἑνὸς δακτυλίου, μιᾶς βραχίδας, ἑνὸς μικροῦ πλάτου ἢ μιᾶς βέργας χρῆσιμεύον διὰ νὰ ἀποδείξουν, μὲ τὴν τέλει σύμπτωσίν των, τὴν ἀναγνωρίσιν, τὴν ταυτότητα ἢ τὴν νομιμότητα τῶν πρεσβευτῶν ἢ τῶν συμβαλλομένων εἰς ἓνα σύμβολον.

Τὸ σύμβολον ὡς ὄρον χρῆσιμοποιεῖ καὶ ὁ Πλάτωνας ἐπὶ τὸ *Συμπόσιον* (1, 19), διὰ νὰ διαβασηγείει ὅτι ὁ ἀνθρώπος ὡς συγκεκριμένον γένος (ἄνδρας ἢ γυναῖκα) εἶναι σύμβολον τοῦ ἄλλου γένους, διὰ τὸ ἀποτελεῖ τὸ μιστὸν τοῦ ὄρου ἀνθρώπου: «*ἕκαστος οὖν ἡμῶν ἀνθρώπου σύμβολον ἄτε τετμημένος ... ζητῆ δὲ αἰεὶ τὸ αὐτοῦ ἕκαστος σύμβολον*». Ἐπὶ μᾶς ὁδηγεῖ ἐπὶ τὴν ἔτυμολογίαν τῆς λέξεως, ὅπου τὸ προβαλλόμενον ὡς σύμβολον ἀποτελεῖ τὸ

ΑΝΔΡΟΓΥΝΟ

τμήμα ενός όρου, δημαίνει τεκμήριο, δημάδι αναγνωρίσης. Το σύμβολο έχει προεκτάσεις που δύσκολα κάποιος αναγνωρίζει με την πρώτη ματιά.

Αν θέλαμε να δώσουμε έναν όρισμό στον όρο «σύμβολο», «θα τον θέταμε ως την χρησιμοποίηση ενός αντικειμένου ή μιας ιδέας, έτσι ώστε να αντιπροσωπεύει κάτι διαφορετικό - μία διαφορετική διωματική εικόνα ή ιδέα». Το σύμβολο δημαίνει κάτι αόριστο, άγνωστο ή απόκρυφο για μμας. Πολλά κρητικά μνημεία, για παράδειγμα, έχουν το σχέδιασμα ενός διηρού πέλεκυ.

Το αντικείμενο μμας είναι γνωστό, αλλά άγνωστου τις συμβολικές του δημαβίες. Άλλο παράδειγμα είναι η περίπτωση εκείνου του 'Ιδίανου, που, ύβτερα από την παραμονή του στην Άρχηία, χύριβε στην πατρίδα του και διηχόταν βτους γίγους του πως οι Άρχηιοι γατρεύουν γωα, επειδή είχε δει α-

ετούς, γιοιάρια και βόδια βτισ παγιές εκκληβίες. Δέν γιοιάριαβε, όπως πολλοί χριβτιανοί, ότι αυτά τα γωα είναι τα σύμβολα των έιαχηγιστών, σύμβολα που προέρχονται από ένα όραμα του 'Ιεζεκιή, και είναι κάτι ανάλογο με τον αιχμηπιακό θεό του 'Ηγίου, τον 'Ωρο, και τους τέββερις γιούς του. (Τα

ΑΝΑΓΛΥΦΟ ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΑΘΕΔΡΙΚΟ ΝΑΟ ΤΗΣ ΣΑΡΤΡ

ΒΡΕΤΑΝΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ

γωα και οι ομάδες του τέββερα είναι καθολικά θρησκευτικά σύμβολα). Έκτός από αυτά, υπάρχουν και άλλα αντικείμενα, όπως η ρόδα και ο βτωυρός, που είναι γνωστά βέ όλοκληρο τον κόβμο, και έχουν ωβτόβο, βέ μερικές περιπτώσεις, μία συμβολική γητωυρχία. 'Η το «γαμμαδίο» των αρχαίων Έγγινων (αποτερείται από 4 έγγηνικά γάρμα (Γ)), σύμβολο περιαχγής, που βυνδέθηκε η δεξιότρο-

Το γιοιάρι αντιπροσωπεύει τον 'Αγιο Μάρκο, ο ταυρος τον 'Αγιο Λουκά, ο αετός τον 'Αγιο 'Ιωάννη.

ριπτώσεις, μία συμβολική γητωυρχία. 'Η το «γαμμαδίο» των αρχαίων Έγγινων (αποτερείται από 4 έγγηνικά γάρμα (Γ)), σύμβολο περιαχγής, που βυνδέθηκε η δεξιότρο-

πη έκδοσή του βτόν Β' Παγκόσμιο Πόλεμο με την ιδεολογία του Ναζισμού, αυθαίρετα, ως βλάβτικα (στρατιωτικό σύμβολο), ενώ παλαιότερα αποτελούσε καθαρά θρησκευτικό, έρημικό σύμβολο και περιασχολής βτήν τέχνη.

Υπαρξιακή πηγή του συμβόλου είναι η ανάγκη να γεφυρωθεί, κατά κάποιον τρόπο, η απόσταση μεταξύ πεπερασμένου και απείρου.

Ο Μίτσεα Ελίαδε (Ρουμάνος ιστορικός τής θρησκείας, γρογοτέχνης και καθηγητής του Πανεπιστημίου του Λικάου, 1907-1986) γέει ότι το σύμβολο είναι μία ίεροσάνεια, γιατί φανερώνει μία ίερή η κοσμολογική εγρήδεια, που καμμία άλλη «έκδήλωση» δέν έχει τήν δυνατότητα να αποκαλύψει. Αυτός είναι ο γόχος που το σύμβολο με τήν αϊδθητή δέα και τήν νοπή βημαβία του γίνεται βημαπικό μέβον έκφραβως βτήν θρησκεία και τήν τέχνη. Σύμβάηει (έξ ου και το όνομα) βτήν αποκρυπτοχράφηβη του νοήματος που αυτό γέρει, είτε είναι αντικείμενο είτε βημαίω, πρόβωπο η γράβη η γεγονός.

Ο Ιωάννης Φουντούης βτό έργο του «Η βυμβολική γλώββα τής θείας γατρείας (Δράμα 1991, 6.54) γράβει: «Ο χριστιανισμός δέν ανακάλυψε τα βύμβολα. Χρηβιμοποίηβε τήν κοινή πανανθρώπινη αυτή γλώββα, για να αναγάξει τον άνθρωπο από τα γλωβτά βτά άγνωβτα, από τα αϊδθητά βτά νοπή και από τις εϊκόγες και τα απομιμήματα, βτό αρχέτυπο και άρρητο δείο κάηγος».

Σύμφωνα, έξάηου, με τήν διδαβκαβία του Ιωάννου Δαμασκηνού, η εϊκόνα είναι το βιβήίο των άγραμμάτων και το σύμβολο η γλώββα τής πίβτews. Με τα βύμβολα διαμορφώνονται έμπειρίες η παραβτατικές εϊκόγες για τα βυμβολιζόμενα πρόβωπα, πράγματα η έννοιες, που απέχουν χρονικά η τοπικά από τον βύχχρονο γωγτανό άνθρωπο. (Λόγος Α', PG 94, 1248 C). Το αϊδθητικό βτοιχείο είναι προετοιμαβία, έρέδιβμα, όχημα τής πνευματικής έμπειρίας του Θεού. Η θρησκευτική έμπειρία είναι δυνατή και κατανοπή, όταν παραγαμβάβεται με τήν βοήδεια βυμβολικών μέβων έκφραβης. (Δ. Λακουράς, «Σύμβολα και βυμβο-

ηική εξ επόμεως θρησκευοηολοηικής», Θεολοηία 60(1989) 109.)

Στὴν Παλαιὰ Διαθήκη, καὶ συγκεκριμένα στὴν Γένεση, βρίσκουμε τὸν πρῶτο θεολοηικό σύμβολο: Ὁ ἄνθρωπος εἶναι εἰκόνα τοῦ Θεοῦ· ἔχει τὴν δυνατότητα νὰ ἀχιάζει καὶ νὰ γηροηετήζει στὴν ψυχή του τὸν Θεό. Στὴν συνέχεια παρατηρεῖται ἕνας ποῦτος σύμβολομένων ποὺ σκοπὸ ἔχουν εἴτε νὰ νουθετήσουν εἴτε νὰ παρηγορήσουν τοὺς πιβτούς. Οἱ προηήτες, γνωρίζοντας ὅτι δὲν μπορούν νὰ γίνουν κατανοητοί, μιθοῦν σύμβολα.

Ὁ κύριος, ὅπως μᾶς εἶναι γνωστὸ ἀπὸ τὰ ἑασηέηια, μιθοῦβε συνά μὲ παραβολές. Χρησιμοποιοῦβε αὐτὲς τὶς σύμβολικὲς πρακτικὲς δὴηήσεις, ποὺ ἦταν ἀκατανόητες γιὰ τοὺς ποηηούς, ὥστε νὰ μεταδώσει μετὰ νοήματα στοὺς πιβτεύοντες. Οἱ παραβολές εἶναι ἕνα εἶδος σύμβολοι καὶ τὰ σύμβολα ἕνα εἶδος παραβολῶν, καθὼς ὑπηρετοῦν τὸν ἴδιο σκοπὸ· νὰ μεταδώσουν τὶς ὑπερβατικὲς ἀηήσεις, ποὺ εἶναι ἀδύνατον νὰ διατυπωδοῦν μὲ τὸν ἀνθρώπινο γόηο.

Μὲ παραβολικό, ἐπίσης, τρόπο εἶναι γραμμένο τὸ βιβηίο τῆς Ἀποκαήυης, καθὼς ὁ σύμβολικός γόηος συνιδτᾶ τὸν κύριο τρόπο ἀποκαήυης τῆς βαβηλείας τοῦ Θεοῦ.

Τὸ σύμβολο εἶναι προῖον ἀνοήνηης τῆς μακραίωνης ἐξέηης, μία ἀναπαράβιαβη τοῦ παηκοβμίου ἀρχετύπου.

Ἡ ἡέη «ἀρχέτυπο» γαερώνει δύο πράηματα: Τὸν τύπο ἢ ἀποτύπωμα καὶ τὴν ἀρχή. Ἡ σύνδεσή τους δηλώνει ἕναν ἀρχικό τύπο ἢ ἀρχικό ἀποτύπωμα.

Ἡ ἐβωτερική ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου, ὅπως γνωρίζουν ὅσοι ἔχουν κάποιαν ἐφοικείωβη μὲ αὐτήν, ἐμφανίζει ὀριβμένα τέτοια πανάρηια, ἀρχέηια ἀποτυπώματα, ποὺ συνιδτοῦν ἐβτίες σύμπυκνωμένης ψυηικής ζωῆς. Ἀηηὰ μιᾶς ζωῆς ἀρχέηους, ὅπως ἦταν ὅταν πρῶτο-ἐμφανίδτηκε ἡ ψυηική ζωὴ, τότε δηηαδῆ ποὺ ἦταν ποηὺ κοντὰ ἀκό-

μα βτὴν ἀρχικὴ πηγὴ τῆς ἢ βτὸν «ἀποτυπωτὴ» τῶν ἀρχετύπων.

Ποῦ πρὶν ὁ ἄνθρωπος ἀναπτύξει τὴν διαφοροποιημένην χειτουργία τῆς διανόη-
σης, ἐκφραζόταν ἄμεσα μὲ τὰ ἀρχέτυπα. Ἡ ζωὴ του, ἡ κοσμοθεωρία του, ἡ ὀρθοκεία
του ἢ τέχνη του, ἐκδήλωναν τὰ ἀρχέτυπα πού ἔβαζαν βέ κίνηθη τὸν ψυχικὸ κόσμον. Τὰ
ἀρχέτυπα ἦταν βτὸ προκένιο μέχρι τὴν Ἀναγέννηση, ἀκόμα καὶ μέχρι τὴν Ταρρική δια-
φύτιση. Ἀπὸ τότε ὁ ἄνθρωπος ἀρχίσει νὰ βτηρίεται βτὴν χειτουργία τῆς διανόησης, ὅποτε
τὰ ἀρχέτυπα ὑποχώρησαν βτὸ βάθος τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς. Ἀναγκασμένα ἀπὸ τὸν ἴδιο
τὸν ἄνθρωπο νὰ ζοῦν μιὰ κρυφὴ ζωὴ, δὲν παύουν, ὡστόσο, νὰ ἐπηρεάζουν βχεδὸν ὀ-
ζες τὶς ἀνθρώπινες ἐκδηλώσεις. Ἐτὴν σοφιοτεχνία, βτὴν τέχνη, βτὴν φιλοσοφία, βτὰ κοι-
νωνικὰ καὶ πολιτικὰ ρεύματα, βέ διάφορα παράξενα φαινόμενα, ὅπως οἱ Ἰπτάμενοι Αἰ-
βκοί, ἕνα ἐξαβκημένο μάτι διακρίνει τὴν χειτουργία τῶν ἀρχετύπων.

Τὰ ἀρχέτυπα ἢ οἱ ἀρχετυπικὲς καταβάσεις καὶ ὁ ἀνώτερος βτόχος πού
ἐπιδιώκουν χειτουρχοῦν ἐρήμην τῆς βυεϊδητῆς διανόησης τοῦ βυχρόνου ἀνθρώπου. Ὁ
βύχρονος ἄνθρωπος δὲν καταβαλαίνει ὡς ποιο βημεῖο ὁ «ὀρθοτοχιβμός» του (πού
κατέβτρεψε τὴν ἱκανότητά του νὰ ἀντιδρᾷ βέ βύμβωθα καὶ βέ «δεικὲς» ἰδέες) τὸν ἔ-
χει ρίξει βτὸ ἔξος τοῦ ὑποχείου ψυχοκόβμου, ὁ ὁποῖος εἶναι ἀβυεϊδητος. Ἀπαρηάχτη-
κε μὲν ἀπὸ τὴν δειδάμονία (ἔβτι τουγάχιβτον πιβτεύει), μὰ ἔχασε μὲ τὸν τρόπον
αὐτὸν τὶς πνευματικὲς του ἀξίες βέ βασμὸ ἀνβυχητικό.

Ἡ ΓΑΙΑ (χειτουμέρεια ἀπὸ τὸν Βω-
μο τῆς Εἰρήνης 13 π.Χ. Ρώμη)

Σήμερα, γιὰ παράδειγμα, μιζᾶμε γιὰ τὴν «ῦγη». Περὶγράφομε τὶς φυσικὲς τῆς ἰδιότητες. ἔατομε περ-
ράματα βτὸ ἐργαστήριο, γιὰ νὰ ἀποδείξουμε ὀριβμένα
φαινερώματα τῆς. Ὅμως ἡ ζέση «ῦγη» παραμένει μιὰ
καθαρά ζερὴ ἔννοια, ἀπᾶνθρώπη καὶ καθαρά ἐχε-
φαική, πού δὲν ἔχει γιὰ μᾶς καμμία ψυχικὴ βημαβία.
Πόσο διαφορετικὴ ἦταν ἡ ἀρχαϊκὴ εἰκόνα τῆς ῦγης, ἢ

Μεζάγη Μπτέρα, πού μπορούβε νὰ ἀχκαζιάβει καὶ νὰ ἐκγράβει τὴν βαδιὰ βυβαι-
βδηματικὴ βημαβία τῆς Μπτέρας τῆς!

Κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο, ὅ,τι κάποτε ἀποτεροῦβε «τὸ πνεῦμα», βήμερα ταυ-

τίθεται με την νόση, παύοντας να είναι Πάντων ο Πατήρ. Το πνεύμα εξαβδήθη, ως το σημείο να περιχαρακωθεί μέσα στα όρια της εγωκεντρικής βέλης του ανθρώπου. Η τεράστια δυναμική δύναμη που εκφραζόταν στην έννοια «ο Πατέρας μας», χάνεται μέσα στην άμμο μιας εγκεφαλικής έρημιας.

“Οσο προσδύει ή επιβτημονική γνώση, τόσο χάνει την ανθρωπιά του ο κόσμος. Ο άνθρωπος γινώδει έρημος μέσα στον κόσμο, επειδή δεν συμμετέχει στην φύση, και επειδή έχει χάσει την άδυείδητη βυκινησιακή του μέθεξη στα φαγερώματά της. Τα φυ-

βικά φαγερώματα (ή φυσικά φαινόμενα) έχασαν κι αυτά βιχά-βιχά τις συμβολικές τους βημαβίες. Η βροντή δεν είναι πια ή ορχιμένη γωνή κάποιου θεού, μήτε ή άβτραπή το έκδικητικό του βέγος. Στο ποτάμι δεν καταφεύχουν πια πνεύματα, το δένδρο δεν είναι πια πηχής ζωής ενός ανθρώπου, και τα βηήζαα δεν κατοικούνται πια από δαίμονες (δηλαδή κατώτερες θεότητες).

Οι πέτρες, τα φυτά, τα ζώα, δεν μιχούν πια στον άνθρωπο, και ο άνθρωπος δεν τους απευδύεται πια με την βεβαιότητα ότι τον ακούν. Η έπαγή του με την φύση διακόπηκε, και μαζί της χάθηκε ή βαδιά δυναμική δύναμη που απεφευδέρωσαν οι συμβολικές του βχέβεις.

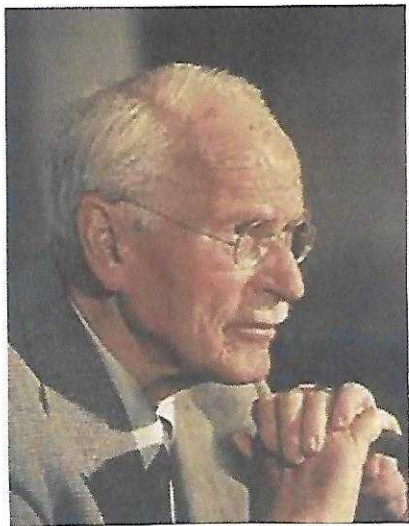
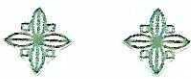
Για να γίνουμε πιο ακριβείς, ή επιγάνεια του κόσμου μας βαρώθηκε από όλα τα δαιμονικά και ά-ζωα βτοιχέα. “Οβτόβο, μοιονότι ο έβωτερικός μας κόσμος άμαηγήθηκε κι αυτός από κάθε πρωτόχρονο χαρακτήρα, έχει γίνει πιο βκοτεινός. Ο αριθμός 13 δεν είναι τάχα για ποηούς ένα ταμπού; Πόβοι και πόβοι δεν είναι δέβριοι παραχόχων προηύεων, «γυχικών προβηών», πόβοι δεν βτοιχειώνονται από παιδαριώδεις αυταπάτες;

“Αν ξεετάβουμε ρεαηβτικά το ανθρώπινο πνεύμα, δά παρατηρήβουμε ότι διατηρεί ποηά από αυτά τα χαρακτηριβτικά και τις πρωτόχρονες επιβιώβεις, που έβακοηούδούν να παίχουν πάντα τον ρόλο τους, βάμπως να μη μεβολάβηβε τίποτε, ύβτερα από χιχιάδες χρόνια.

“Ο σύγχρονος άνθρωπος, στην πραγματικότητα, είναι ένα περίεργο σύμμετρο από χαρακτήρες που απέκτησε στην διάρκεια μαζικού πνευματικής εξέλιξης. Μέσα του συνυπάρχουν ο βρεπτικισμός και η επιβτημονική πίστη, μαζί με απηρχαιωμένες προηγήσεις, με τρόπους βέλη και αϊδάτης ζεμεραβμένους, με επίμοτους παραζοχι-βμούς και τυγή αΐγνοια.

“Ο Έλβετος ψυχίατρος κάρη Γιούκε, βέ αντίδεση με τούς ριζοβόρους που κινούνται στην επιγάνεια του ανθρώπινου όντος, ακόμα και βέ αντίδεση με αΐηρους επιβτήμονες ψυχοζόχους, που χωρίζουν τόν άνθρωπο ως ένα βημείο που δέν εκτείγεται πο-ζυ βαδύτερα από την επιγάνεια, ούτε ζεμερτάει τὰ όρια του αΐβτηρά προβωπικού, ανακάμυε κάτω από την προβωπική, ατομική ψυχή, Ένα χώρο διαπροβωπικό η απρόβωπο η βυζοχι-κό, βέ όη την ποικιλία των μορφών που περιέχει, καθώς και τούς διαφόρους τρόπους επίδραβής του στην προβωπική ζωή των ατόμων, του βυόζου, των όμαδικών κινήσεων και φαινομένων.

“Ο Γιούκε μās ανακάρει να βυειδπητοποιόβουμε πράγματα, φαιτόμενα και καταβάβεις που ούτε καν δα βκεπτόμαβτε ποτέ ότι προέρχονται από τὰ ίδια τὰ απρόβω-μα βάβη μας και προβάΐζονται βτόν έξωτερικό κόβμο βάν αντικειμενικά ζεχονότα, πρά-γμα που όδηγει βέ ατομική και όμαδική καταβτροφή, όπως ΐζηγε βτόν Β΄ Παγκόβριο Πόζεμο.

“Οβό ό άνθρωπος δέν παραδέχεται την ύπαρξη τής δικής του αΐβτητης και αβο-μοζόχητης ηεωράς, τής «βκιās», όπως την όνομάζει ό Γιούκε, που είναι βυδιβμένη βτόν βαδύτερο Έαυτό του, η «βκιά», που άπαιτεί από τó ατομο να την βυειδπητοποιόβει, βρι-βκει Έναν ηζάχο τρόπο να ΐκφραβτεί ανακάρζοντας ΐτβι τó ατομο να την προβέζει, δη-ζαδη προβάΐζεται βτούς αΐηρους, όποτε τó ατομο βζέπει β΄ αΐτούς και άποδίδει βέ αΐ-τούς όη την δική του αΐβτημία. και δέν βταματá Έκει. Πιστεύοντας ότι αΐτός βυκεντρών-νει κάδε τι καζό, ένω οι αΐηροι όηρα τὰ αΐβτημα, άρχίζει Έναν έξοντωπικό πόζεμο Έναντίον τους.

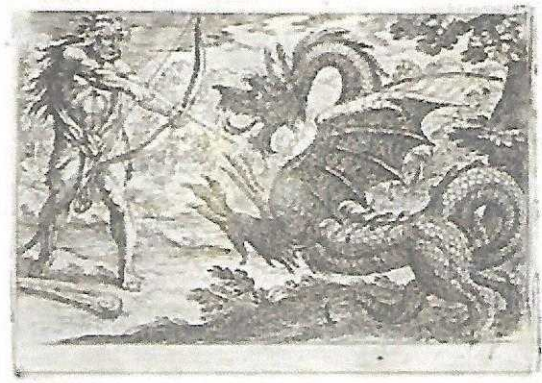
«Η «βκιά» βρίσκεται στο μεταίχμιο ανάμεσα στα προσωπικά αρνητικά στοιχεία του ατόμου και στα διαπροσωπικά στοιχεία του «βυρροχικού αβυειδήτου», που είναι πανανθρώπινο. Τι αυτό, αρχά η χρήσρα, δά προβάσει επάνω στους άλλους, όχι μόνο τα προσωπικά αρνητικά στοιχεία του ατόμου, αλλά μαζί με αυτά και βυρροχικά περιεχόμενα, που βρίσκονται βέ γανδαίνουβα κατάσταση στην βυρροχική γυχή. Αυτό δέν σημαίνει ότι η βυρροχική γυχή περικλείει αποκλειστικά αρνητικές, πρωτόγονες και καταβρεπτικές δυνάμεις. Κλείνει επίσης μέσα της και κάθε είδους δημιουργικό, θεραπευτικό και πνευματικό σπέρμα. Δυστυχώς, όμως, αυτά τα σπέρματα δά διατρέχουν πάντα τόν κίνδυνο να καταστραφούν από τις αντίθετες βυρροχικές δυνάμεις, αν ο άνθρωπος δέν αναλάβει συνειδητά να αποδιοργανώσει, με την κατανόηση και με την εμπέδωση, κάθε αρνητικό και καταβρεπτικό σπέρμα που κλείνει μέσα του, ατομικό η βυρροχικό.

«Αν δέν αποδοχωρήσει μπροστά στις πρωτόγονες και καταβρεπτικές δυνάμεις, όχι μόνο δά τις εξημερώσει και δά τις εκπολιτίσει, αλλά καθώς δά προχωρεί βέ βαδύτερα βυρροχικά στρώματα μέσα του, δά έλθει βέ επαφή με έναν κόβμο «αχχερικό», που ξεπερνά την πιο τομηρή γανταβία. Θα έλεγε κανείς πως τα ανήμερα θηρία που έλθοχεύουν στην πρωτόγονη γούγκρα που πρωτοδυνατάνε κανείς στην εξερεύνησή του, βχηματίζουν έναν προβατατευτικό εχθροό γύρω από τόν βαδύτερο αχχερικό κόβμο. Έαυτό το βημείο, δέν μπορεί να μίν θυμηθεί κανείς τούς μύθους και τα παραμύθια που μιζούν για έναν ήρωα που ξεκινάει να βρει κάποιον κρυμμένο θησαυρό, αλλά πρέπει να περάσει από ποηές δοκιμασίες, κινδύνους και εμπόδια προτού φθάσει στον προορισμό του. Από δράκους, κακές μάγισσες, γητές, άχρια θηρία, χκερμονούς και βκοτεινά δάβη. Άλλοτε, την δέση του θησαυρού την παίρνει μια βαβιλοπούζα που βρίσκεται κάτω από την δαυμονική επίδραση μιας κακιάς μάγισσας και που περιμένει το πριχκηπόπουλο για να την εξωδερλώσει. Ο Πούσκ έχει διεξοδικά άχρησθεί με τόν βυμβολισμό των διεθνών μύθων, θρύλων και παραμυθιών.

που ξεπερνά την πιο τομηρή γανταβία. Θα έλεγε κανείς πως τα ανήμερα θηρία που έλθοχεύουν στην πρωτόγονη γούγκρα που πρωτοδυνατάνε κανείς στην εξερεύνησή του, βχηματίζουν έναν προβατατευτικό εχθροό γύρω από τόν βαδύτερο αχχερικό κόβμο. Έαυτό το βημείο, δέν μπορεί να μίν θυμηθεί κανείς τούς μύθους και τα παραμύθια που μιζούν για έναν ήρωα που ξεκινάει να βρει κάποιον κρυμμένο θησαυρό, αλλά πρέπει να περάσει από ποηές δοκιμασίες, κινδύνους και εμπόδια προτού φθάσει στον προορισμό του. Από δράκους, κακές μάγισσες, γητές, άχρια θηρία, χκερμονούς και βκοτεινά δάβη. Άλλοτε, την δέση του θησαυρού την παίρνει μια βαβιλοπούζα που βρίσκεται κάτω από την δαυμονική επίδραση μιας κακιάς μάγισσας και που περιμένει το πριχκηπόπουλο για να την εξωδερλώσει. Ο Πούσκ έχει διεξοδικά άχρησθεί με τόν βυμβολισμό των διεθνών μύθων, θρύλων και παραμυθιών.

Ἡ ἀπουσία τῆς βυυειδητότητας ὁδήγησε τὴν Γερμανία εἰς τὴν δική της κατατροπή καὶ εἰς τὴν ταλαπωρία τῶν ἄλλων ἐθνῶν. Πρὶν ἀκόμα ἀπὸ τὸν Α' Παγκόσμιον πόλεμον, ἄρχισε νὰ κινεῖται εἰς βάθος τῆς Γερμανικῆς ψυχῆς μία μυθική, μὴ βυυειδητῆ προβωποποίησις μιᾶς βυυηγοικῆς δύναμης, ζητῶντας βυυειδητῆ ἀναγνωρίσιν καὶ ἀφομοίωσιν ἀπὸ τὸ καὶδε ἄτομον. Ἄν οἱ Γερμανοὶ εἶχαν κάνει τὸν κόπον νὰ βυυειδητοποιήσουν αὐτὸ τὸ ἀρχέτυπον, δὲ ἀντιλαμβάνονταν ὅτι ἔκτελλαν μέγα τοὺς μίαν ἐπικίνδυνον τάβην διὰ πόλεμον καὶ διὰ παγκόσμιον κυριαρχίαν καὶ δὲν δὲ παραβύρονταν ἀπὸ κανέναν ἤχέτην.

Ὁ Χίτλερ ἔδινε τὸ φερέφωνον αὐτῶν τῶν ἀδέμιτων, χαλωδῶν ἐπιθυμιῶν, ποὺ ἔκαναν πῆρην κατοχὴν εἰς τὸν βυυειδητὸ νοῦν. Ὁ Χίτλερ ἦταν ὁ ἐκπρόσωπος μιᾶς « νέας τάξης » καὶ δι' αὐτὸ τὸν ἀγάπησαν ὅσοι οἱ Γερμανοὶ. Ἡ πρόδεξις τῶν Γερμανῶν ἦταν ἡ τάξις, ἀλλὰ ἔκαναν τὸ μοιραῖον βυυάγμα νὰ ἐκπέσουν διὰ ἤχέτη τοὺς τὸ πῖν ἀκραῖον δῶμα τῆς ἀναρχίας καὶ τῆς ἀχαλίνωτης πηγεονεξίας. Δὲν κατάλαβαν ὅτι ὅπως ἦταν ἀπηγετοὶ διὰ

κυριαρχίαν, ἔτιβι ἦταν ἀπηγετοὶ καὶ διὰ τάξις. Δὲν κατάλαβαν ὅτι ὁ Χίτλερ ἀποτελοῦσε ἕνα βύμβολον διὰ τὸ καὶδε πρόσωπον. Ἦταν ἡ πῖν μεχάρις προβωποποίησις ὅλων τῶν κατωτεροτήτων τοῦ ἀνθρώπου. Ἦταν ἕνα ἄτομον ἰδιαιτέρα ἀνίκανον, ἀπροβάρμοστο, ἀγεῶδον, καὶ ψυχομαδές, χερμάτο ἀπὸ κεγές παιδικές φαντασιώσεις, ἀλλὰ προικισμένο μετὰ τὴν ὀχυράτη διαίδωσις ἐνὸς ἀρουραίου ἢ ἐνὸς ἀγῆτη.

Ἀντιπροβώπως εἰς καταπηγετικὸν βαθμὸν τὴν « βειά », δηλαδὴ τὸ κατώτερον μέρος τῆς προβωποικότητας τοῦ καδεγός, καὶ αὐτὸς εἶναι ἄλλος ἕνας γόχος ποὺ οἱ Γερμανοὶ τὸν ἀγάπησαν.

Τί δὲ μπορούσαν, ὅμως, νὰ εἶχαν κάνει; Ὁ καὶδε Γερμανὸς δὲ ἔπρεπε νὰ εἶχε δεῖ εἰς τὸν Χίτλερ τὴν δική του, προβωποικὴ « βειά », τὸν δικὸν του χειρότερον κίνδυνον. Τὸ καὶδε ἄτομον δὲ πάριε μετὰ αὐτὴν τὴν τάβην εἰς τὴν ἀρένα τῆς ἴδιας του τῆς βυυειδητῆς ψυχῆς, ὥσπου νὰ τὴν ἐξημερώσει, ἀντὶ νὰ τὴν ἐξαπογύσει εἰς τὸν κό-

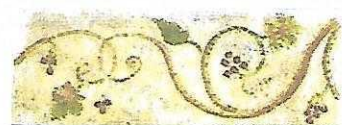
βμο βέ ὄη της τὴν ἀβυειδπη βαρβαρότητα, με τὰ γρωβτὰ βέ ὄηους ἀποτελέβματα.

Οἱ Γερμανοί, ἀτομικά καὶ βυηηοικά, δέν ἀνταποκρίθηκαν βτὸ χρέος τῆς ἔβατομικεβης (βυειδπητοποιήβης) πού ἐκῆθησαν νὰ ἐκπληρῶβουν. Ἐδῶ μπoreῖ νὰ ρωτήβει κανείς: « Πῶς ἐκῆθησαν; Τί μορφή εἶχε αὐτὴ ἡ κῆβη; ». Εἶναι ποῖν ἀ- πῆ. « Όταν ὁ ἀνδρῶπος ἢ τὸ ἔθνος ἀρχίζει νὰ γινῶβει περιέρχες δυνάμεις ἢ τάβεις νὰ κινούνται μέβα του, δὰ πρέπει νὰ καταγῶβει ὅτι καρεῖται. « Ἀπὸ τί ἢ ἀπὸ ποῖον καρεῖται; ». Ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν μὴ βυειδπητὸ ἑαυτὸ του. « καὶ τί καρεῖται νὰ κάνει; ». Μὰ τί ἄηη; Μὰ κάνει βυειδπητὸ αὐτὸ πού τὸν καρεῖ. Ἀηῆ, κάηω βυειδπητὸ κάτι πού πρὶν ἦταν μὴ βυειδπητὸ, βημαινει ὅτι τὸ ἔβατομικεβίω, τοῦ δίνω τὴν βρααχίδα τῆς μο- γαδικότηβης, τῆς ἀτομικόβηβης, τοῦ ἀγαρῶ τὴν ἀεηαία βυηηοικόβηβη πού ἐβερχει τυ- γῆ καὶ αὐδαίρεται, ἀηνοῶντας τὴν βυειδπητὴ τάβη.

Τὸ Γερμανικὸ ἀβυειδπητο, ὡς βυηηοικό, ἀνῆκει βέ ὄηους τοῦς ἀνδρῶπους. Ἐ- πομένῶς, μπoreῖ κανείς νὰ ἐπιβημάβει τοῦς ἴδιους κινδύνους, χιὰ τὸν ἑαυτὸ του καὶ χιὰ ὄηη τὴν ἀνδρῶπότηβη, ἀπὸ τὴν τυγῆ ἀνεξέβηεκτη κυριαρχία τῶν ἰδεολοηικῶν ἀρχετύπων πού τόβες φορες αἱματοκῶβηβαν τὸν κόβμο. (Μεβινιβμός, Φαβιβμός, Χιτῆεριβμός, ἔτα- ηνιβμός, ὄηοκῆηρωτιβμός κίνας). Ὁ καδένας μας, ηοιπὸν, δὰ εἶναι ὑπεῶδυτος ἀν ηεβπά- βει μία τρίτη παηκόβμηβη καταβτροφή καὶ χι αὐτὸ ὁ καδένας μας ἔχει χρέος νὰ βυειδπη- τοποιήβει τὴν εὔδῶβη του ἀπέβαντι βτὸ βύνηηο καὶ νὰ ἀρχίβει τὸ ἔβηο τῆς βυειδπητοποι- ἡβης, πού ὁ Γιούηκ τὸ ὀνομάβει « ἔβατομικεβῆ ».

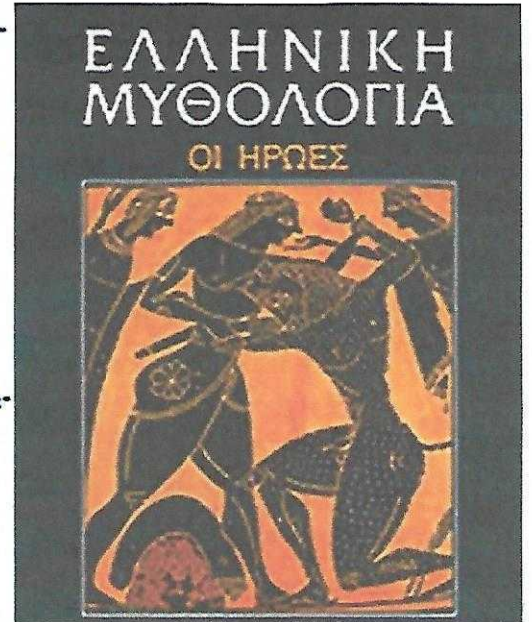

Τὴν ἀβία τῆς ἐβῶβηηικῆς ηῶβης τοῦ βάδους καὶ τὸν καδοριβτικό, χιὰ τὴν ἀνδρῶπινῆ ὑπαρῆη, ρόηο της εἶχαν βυηῆβει καὶ οἱ ἀρχαῖοι Ἐηηνες. Τὸ κυριόβηο καὶ πυρηνικό βύμβηοηο βτὸν ἔηηηικό μῦθο εἶναι ὁ ἀνδρῶπος. Ὁ ἀνδρῶπος - ἦρωας - ἀ- ναβηηηηῆβης, ὁ ὀποῖος δέν ἐγδίαφέρεται τόβο πῶη χιὰ τὰ γαιτόβμηβη τῆς καδῆμερινότη- βης, τὰ ηεπερτάβει. Εἶναι αὐτὸς ὁ ὀποῖος ἀναηοηίβηεται ὅτι τὴν πρῶηηηική διάββαβη τῆς ὑπαρῆης δὰ τὴν βρεῖ μέβα βτὰ ἀνεβηερεῖνῆβη βάβηη τῆς ηυηῆς του. Ἐκεῖ μέβα ἔβηεται πρὸβῶπο με πρὸβῶπο με τὴν δεότηβη, δηηαδῆ τὴν πνευματική του ὑπόββαβη. Εἶναι ὁ πῶηκόβμηβος ἦρωας με τὰ χίβηηα πρὸβῶπα. Δέν φοβῶβηται τὴν περιπέβηηα καὶ τῖς δυβκοβίβες καὶ ἀνταποκρίβηεται δεβηικά βτὸ κάβηβηο τῆς μοῖρας.

Βυθισμένος βιά ανεξερεύνητα βάθη τῆς ψυχῆς του, ἀρχίζει καὶ ἀνακαλύπτει ξεχασμέ-
νες δυνάμεις, οἱ ὁποῖες, ὅμως, δὲν εἶναι μόνο δικές του δυνάμεις, ἀλλὰ μᾶς ἀφοροῦν
ὄρους καὶ εἶναι διαδέξιμες γιὰ τὴν πνευματικὴ μᾶς μεταμόρφωση. ❁

Ο ἥρωας περνᾷ βιχὰ - βιχὰ βῆ ἕνα διαφορε-
τικὸ ἐπίπεδο ὑπαρξῆς, γεμάτο ἐμπόδια καὶ περιπέτειες.
καὶ μπαίνει βῆ ἕναν ἀγνωστὸ κόσμῳ, γεμάτον ἀπὸ παρά-
ξευες δυνάμεις, ποὺ ἀλλοτε τὸν βοηθοῦν καὶ ἀλλοτε γο-
μίζει ὅτι τὸν ἀπειροῦν. Τότε εἶναι ποὺ γράνει βῆ το νὰδὶρ
τοῦ μυθολογικοῦ τοῦ κύκλου καὶ δημιουργεῖ ἕνα μεγάλο
κατόρθωμα. Κερδίζει τὴν ἀποδέωξη καὶ ἀφήνει τὴν βρα-
χίδα τοῦ βτὴν ἐφεξικτικὴ πορεία τοῦ ἀνθρώπου. ❁

Αὐτὸ εἶναι τὸ ἀρχέτυπο τοῦ παγκόσμιου ἥρωα.
καὶ αὐτὸς εἶναι ὁ καδένας ἀπὸ ἐμᾶς. Ὁ μῦθος φτιάχτη-
κε γιὰ νὰ ἀπεωδύνηται αἰωνίως βτὸν καδένα. Τιὰ νὰ τοῦ ἀποκαλύγει ὅτι βτὴν πραγμα-
τικότητα ὁ καδένας καὶ ἡ καδεμιά εἶναι ὁ ἥρωας, ὁ Ἡρακλῆς, ὁ Θηβέας, ὁ Ὀδυσσεύ-
ας. Ὁ ἀποσυμβολισμὸς τοῦ μῦθου μᾶς φατερώνει πὺς οἱ ἱστορίες αὐτὲς εἶναι ἀθάνατες
καὶ παγκόσμιες, γιὰτὶ μᾶς ἀφοροῦν. καὶ δὲν εἶναι αὐτὸ ποὺ δείχνουν ἐπιφανειακά, ἀλλὰ
εἶναι αὐτὸ ποὺ κρύβουν βῆ δεῦτερη ἀνάγνωξη. ❁

Τοιχογραφία από τό Άκρωτήρι τής Θήρας πού εικονίζει νηοπομπή (Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο Αθήνας)

Άθίνα καί Άτλαντίδα

Κείμενο

Στόν διάλόγο του *Τίμαιος* ο Πλάτων (427-347 π.Χ.) περιλαμβάνει μία ιστορία πού υποτίθεται ότι τή διηγήθηκαν στόν Σόλωνα κατά τήν επίσκεπή του στην Αίγυπτο (590 π.Χ.) Αιγύπτιοι ιερείς. Στην ιερή πόλη Σάιν, στό δέλτα του Νείλου, υπήρχε ναός τής Νηίθ, τής θεάς πού θεωρούνταν ιδρύτρια τής πόλης καί συσχετιζόταν, κατά τήν αφήγηση, μέ τή θεά Άθινα. Έκει ο Σόλων πληροφορήθηκε γιά μία μεγάλη δύναμη, τήν Άτλαντίδα, ή όποία σέ πολύ προγενέστερους χρόνους είχε συγκρουστεί μέ όλες τίς δυνάμεις, καθώς καί μέ τόν στρατό τής Άθίνας.

Έν δέ δὴ τῇ Άτλαντίδι νήσῳ μεγάλη συνέστη καί θαυμαστὴ δύναμις βασιλέων, κρατοῦσα μὲν ἀπάσης τῆς νήσου, πολλῶν δὲ ἄλλων νήσων καί μερῶν τῆς ἠπείρου. Αὕτη δὴ πᾶσα συναθροισθεῖσα εἰς ἓν ἡ δύναμις τὸν τε παρ' ὑμῖν καί τὸν παρ' ἡμῖν καί τὸν ἐντὸς τοῦ στόματος πάντα τόπον μιᾶ ποτὲ ἐπέχειρσεν ὀρμῇ δουλοῦσθαι. Τότε οὖν ὑμῶν, ὦ Σόλων, τῆς πόλεως ἡ δύναμις εἰς ἅπαντας ἀνθρώπους διαφανῆς ἀρετῆ τε καί ῥώμῃ ἐγένετο· πάντων γὰρ προέστη εὐψυχία καί τέχναις ὅσαι κατὰ πόλεμον ἐπὶ τοὺς ἐσχάτους ἀφικομένη κινδύνους, καί κρατήσασα μὲν τῶν ἐπιόντων τρόποιον ἔστησε, τοὺς δὲ μίπω δεδουλωμένους διεκώλυσε δουλωθῆναι, τοὺς δ' ἄλλους ἀφθόνως ἅπαντας ἠλευθέρωσεν. Ὑστέρῳ δὲ χρόνῳ σεισμῶν ἐξαισιῶν καί κατακλυσμῶν γενομένων, ἡ Άτλαντις νῆσος κατὰ τῆς θαλάττης δῦσα ἠφανίσθη· διὸ καί νῦν ἄπορον καί ἀδιερεύνητον γέγονεν τοῦκεῖ πέλαγος.

Γλωσσικά σχόλια

συνέστη (ὄριστ. ἄορ. β' ρ. συνίσταμαι)
 κρατοῦσα (μτχ. ἔνεστ. ρ. κρατέω, κρατῶ)
 ἀπάσης τῆς νήσου
 συναθροισθεῖσα (μτχ. παθ. ἄορ. α' ρ. συναθροίζομαι)
 εἰς ἓν
 τόν τε παρ' ὑμῖν καὶ τὸν παρ' ἡμῖν καὶ τὸν ἐντὸς τοῦ
 στόματος πάντα τόπον
 μᾶ ποτε ἐπεχείρησεν ὀρμηῇ δουλοῦσθαι (ἄπαρ. ἔνεστ.
 ρ. δουλόομαι, δουλοῦμαι)
 διαφανῆς ἀρετῇ καὶ ῥώμῃ ἐγένετο
 πάντων προέστη (ὄριστ. ἄορ. β' ρ. προϊίσταμαι)
 εὐψυχία καὶ τέχναις ὅσαι κατὰ πόλεμον
 ἀφικομένη (μτχ. ἄορ. β' ρ. ἀφικνέομαι,
 ἀφικνοῦμαι) ἐπὶ τοὺς ἐσχάτους κινδύνους
 κρατήσασα τῶν ἐπιόντων (μτχ. ἔνεστ.
 ρ. ἐπέροχομαι) τρόπαιον ἔστησε
 τοὺς δὲ μίπω δεδουλωμένους (μτχ. παρακ.
 ρ. δουλόομαι, δουλοῦμαι) διεκάλυψε δουλωθῆναι
 ἀφθόνως
 ὑστέρῳ δὲ χρόνῳ σεισμῶν ἐξαισίαν καὶ
 κατακλυσμῶν γενομένων
 δῶσα (μτχ. ἄορ. β' ρ. δύομαι) ἠφανίσθη (ὄριστ.
 παθ. ἄορ. α' ρ. ἀφανίζομαι)
 διό
 ὁ/ἡ ἄπορος, τὸ ἄπορον
 ὁ/ἡ ἀδιερεύνητος, τὸ ἀδιερεύνητον
 τούκεῖ = τὸ ἐκεῖ (κράση)

συγκροτήθηκε (πβ. ν.έ.: σύσταση, συστατικό)
 πού ἐξουσίαζε δλόκληρο τό νησί, κυριαρχοῦσε σέ
 δλόκληρο το νησί (πβ. ν.έ.: κράτος, κράτηση)
 ἀφοῦ συνενώθηκε (πβ. ν.έ.: συνάθροιση)

τόν δικό σας καί τόν δικό μας τόπο καί ὅλη τήν
 περιοχὴ πού βρίσκεται μέσα στό στόμιο (ἐνν.
 μέσα ἀπό τίς Ἡράκλειες στήλες, τό σημερινό
 Γιβραλτάρ)

ἐπιχείρησε κάποτε νά ὑποδουλώσει μέ μία καί
 μόνη ἐπίθεση (πβ. ν.έ.: ὀρμητήριο)
 ἔγινε ξακουστή (πβ. ν.έ.: διαφάνεια, ἀδιαφανής)
 γιά τή γενναιότητα καί τό σθένος της (πβ. ν.έ.:
 ρωμαλέος)

ξεχώρισε ἀπ' ὅλες (πβ. ν.έ.: προστάτης, προστασία)
 στή γενναιότητα καί στίς πολεμικές τέχνες
 ἀφοῦ διέτρεξε (πβ. ν.έ.: ἄφιξη, ἱκανός, ἱκανότητα)
 τοὺς ἔσχατους κινδύνους

ἀφοῦ νίκησε τοὺς ἐπιδρομεῖς / τοὺς ἐπιτιθέμε-
 νους, ἔστησε μνημεῖο νίκης (πβ. ν.έ.: τροπαιοῦ-
 χος, τροπαιοφόρος)

καί παρεμπόδισε (πβ. ν.έ.: κώλυμα) τήν ὑποδου-
 λωση ὅσων δέν εἶχαν ἀκόμη ὑποδουλωθεῖ
 χωρίς ὑστεροβουλία, μέ μεγαλοψυχία
 καί ἀργότερα, ἀφοῦ ἔγιναν πολύ δυνατοί (πβ. ν.έ.:
 αἰσίος, ἀπαίσιος) σεισμοί καί κατακλυσμοί
 βυθίστηκε (πβ. ν.έ.: κατάδυση, ἀνάδυση) καί ἐξα-
 φανίστηκε

γι' αὐτό

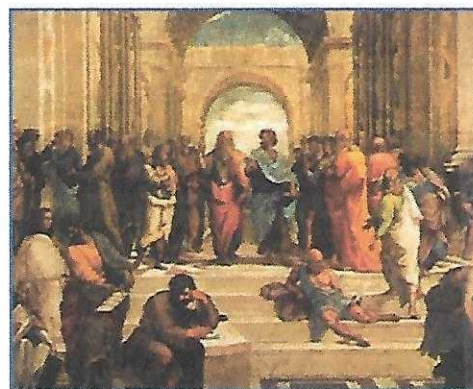
ἀδιάβατος (πβ. ν.έ.: πόρος, ἀπορία)

ἀνεξερεύνητος, αὐτός πού εἶναι δύσκολο νά ἐξε-
 ρευνηθεῖ

Ἑρμηνευτικά σχόλια

τῇ Ἀτλαντίδι νήσῳ: Ὁ θρύλος γιά
 τή χαμένη Ἀτλαντίδα εἶναι γνωστός
 σέ ὅλο τόν κόσμο. Σύμφωνα μέ τόν μῦθο, ἐπρόκειτο γιά ἕνα μεγάλο
 νησί μέ ἀνεπτυγμένο πολιτισμό ἢ γιά μία μεγάλη χώρα πού κατα-
 ποντίστηκε στή θάλασσα. Ὁ Πλάτων πραγματεύεται τόν μῦθο αὐτό
 στοὺς διάλογους *Κριτίας* καί *Τίμαιος*.

κρατοῦσα μὲν ἀπάσης τῆς νήσου... καὶ τὸν ἐντὸς τοῦ
 στόματος πάντα τόπον: Σύμφωνα μέ τήν ἐκδοχὴ πού παρου-
 σιάζει ὁ Πλάτων στὸν *Τίμαιο*, ἡ Ἀτλαντίδα βρισκόταν ἔξω ἀπὸ τίς
 Ἡράκλειες στήλες (τόν σημερινό πορθμό τοῦ Γιβραλτάρ). Ἡδη στήν
 ἀρχαιότητα ἀμφισβητήθηκε ἡ ὑπαρξη τῆς Ἀτλαντίδας, (βλ. Στράβ.
 2.3.6). Μεταξύ ἄλλων τήν ἀμφισβητοῦσε καί ὁ Ἀριστοτέλης.

Στή Σχολή τῶν Ἀθηνῶν, ἔργο τοῦ Ραφαήλ,
 ὁ Πλάτων στέκεται δίπλα στὸν Ἀριστοτέλη
 κρατῶντας τὸν Τίμαιο (1509-1510, Βατικανό)

Ἐν δὲ δὴ τῇ Ἀτλαντίδι νήσῳ	Στό νησί, λοιπόν, τῆς Ἀτλαντίδας
μεγάλη συνέστη καὶ θαυμαστὴ δύναμις βασιλέων,	συγκροτήθηκε μεγάλη καὶ ἄξιοθαύμαστη δύναμη βασιλέων,
κρατοῦσα μὲν ἀπάσης τῆς νήσου,	πού ἐξουσίαζε ὁλόκληρο τό νησί
πολλῶν δὲ ἄλλων νήσων καὶ μερῶν τῆς ἠπείρου.	καὶ πολλά ἄλλα νησιά καὶ μέρη τῆς ξηρᾶς.
Αὕτη δὴ πᾶσα συναθροισθεῖσα εἰς ἓν ἡ δύναμις	Ὅλη αὐτὴ ἡ δύναμη ἀφοῦ συνενώθηκε σέ ἓνα,
τὸν τε παρ' ὑμῖν καὶ τὸν παρ' ἡμῖν	τό δικό σας καὶ τό δικό μας τόπο
καὶ τὸν ἐντὸς τοῦ στόματος πάντα τόπον	καὶ ὅλη τὴν περιοχὴ πού βρίσκεται μέσα στό στόμιο
μιᾶ ποτὲ ἐπεχείρησεν ὀρμῇ δουλοῦσθαι.	ἐπιχείρησε κάποτε νά ὑποδουλώσει μέ μία καὶ μόνη ἐπίθεση.
Τότε οὖν ὑμῶν, ὦ Σόλων, τῆς πόλεως ἡ δύναμις	Τότε, λοιπόν, Σόλωνα, ἡ δύναμη τῆς πόλης σας
εἰς ἅπαντας ἀνθρώπους	σέ ὅλους γενικά τοὺς ἀνθρώπους
διαφανῆς ἀρετῆ τὲ καὶ ῥώμῃ ἐγένετο·	ὑπῆρξε ξακουστὴ γιὰ τὴ γενναιότητα καὶ τό σθένος της·
πάντων γὰρ προέστη εὐψυχία	γιατί ξεχώρισε ἀπὸ ὅλες στή γενναιότητα
καὶ τέχναις ὅσαι κατὰ πόλεμον	καὶ στίς πολεμικὲς τέχνες,
ἐπὶ τοὺς ἐσχάτους ἀφικομένη κινδύνους,	ἀφοῦ ἔφτασε στοὺς ἔσχατους κινδύνους,
καὶ κρατήσασα μὲν τῶν ἐπιόντων τρόπαιον ἔστησε,	καὶ ἀφοῦ νίκησε τοὺς ἐπιδρομεῖς, ἔστησε μνημεῖο νίκης,

τούς δὲ μήπω δεδουλωμένους
διεκώλυσε δουλωθῆναι,

τούς δ' ἄλλους ἀφθόνως ἅπαντας
ἤλευθέρωσεν.

Ἰστέρω δὲ χρόνῳ σεισμῶν ἐξαισιῶν
καὶ κατακλισμῶν γενομένων,

ἡ Ἀτλαντὶς νῆσος κατὰ τῆς θαλάττης
δύσα ἠφανίσθη·

διὸ καὶ νῦν ἄπορον

καὶ ἀδιερεύνητον γέγονεν τοῦκεῖ
πέλαγος.

καὶ παρεμπόδισε τὴν ὑποδούλωση
ᾧσων δὲν εἶχαν ἀκόμη ὑποδουλωθεῖ

καὶ ὅλους τοὺς ἄλλους τοὺς
ἐλευθέρωσε χωρὶς ὑστεροβουλία.

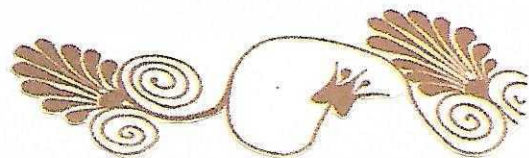
Καὶ ἀργότερα, ἀφοῦ ἔγιναν πολὺ
δυνατοὶ σεισμοὶ καὶ κατακλισμοί,

τό νησί τῆς Ἀτλαντίδας, βυθίστηκε στὴ
θάλασσα καὶ ἐξαφανίστηκε·

γι' αὐτὸ καὶ σήμερα τὸ ἐκεῖ πέλαγος

εἶναι ἀδιάβατο καὶ ἀνεξερεύνητο.

© Γιάννης Παπαθανασίου-Κατερίνα Πρανδέκου

**Η ΘΥΛΙΚΗ ΑΤΛΑΝΤΙΔΑ
ΜΕ ΤΙΣ ΕΝΑΛΛΑΣΟΜΕΝΕΣ ΖΟΝΕΣ
ΝΕΡΟΥ ΚΑΙ ΖΗΡΑΣ
ΕΧΕΙ ΕΜΝΕΥΣΕΙ ΠΛΗΘΟΣ ΕΡΕΥΝΗΤΩΝ
ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ Κ' ΕΡΕΥΝΗΤΩΝ**

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ, Μιχ. Χ. Οικονόμου, Θεσσαλονίκη 1984.
2. ΣΥΝΤΟΜΑ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ, Μάθημα 40^{ον} ή 41^{ον}, ς. Μητροπόλεως Γόρτυνος ή Μεγαλοπόλεως, (Ίστοσελίδα ΕΛ.Ε.Σ.).
3. Ο ΕΝ ΤΗ ΛΕΞΕΙ ΛΟΓΟΣ, Άννας Τζιροπούλου - Ξύσταδιου, έκδ. Γεωργιάδη 2006.
4. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ, Α' Γυμνασίου, Μπεζαντάκου, Παπαδωμά, Λουτριανάκη, Χαραλαμπίκου, ΟΕΔΒ, Άθήνα.
5. Πηγές για την έρευνα ΤΑ ΣΥΜΒΟΛΑ ΚΑΙ Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ :
 - α) ΣΥΜΒΟΛΑ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΛΙΣΜΟΙ ΚΑΤΑ ΤΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ, Δαρδανάκη Μαριάννα, Μεταπτυχιακή Διπλωματική Έρευνα, Θεσσαλονίκη 2009.
 - β) ΕΡΕΥΝΑ ΣΕ ΑΡΧΕΤΥΠΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ, Σοφίας Άντζακα, Άθήνα.
 - γ) Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΙ ΤΑ ΣΥΜΒΟΛΑ ΤΟΥ, Κάργη Γιούγκ, έκδ. Άρβενίδη.
 - δ) Τό ΑΡΧΕΤΥΠΟ ΤΟΥ ΟΛΟΚΛΗΡΟΤΙΣΜΟΥ, Κάργη Γιούγκ, Μεταφρ. Σοφίας Άντζακα, Άθήνα 1988.
 - ε) ΓΝΩΡΙΣΟ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΟΥ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ (2), Βαγγέλη Παππά, «ΕΝΟΡΙΑ έν Δράβει».

